virtual-project.eu

RHIDIAN BROOK

DRAGOSTE ȘI URĂ

RHIDIAN BROOK

DRAGOSTE ȘI URĂ

Original: *The Aftermath* (2013)

Traducere din limba engleză de:
CIPRIAN ȘIULEA

virtual-project.eu

3
TREI

2019

„Vei fi numit meșter al ziduri lor sparte”.

— Isaia, 58:12

„Nu pare să aibă nicio logică – o singură familie într-o locuință atât de mare”.

— *Întoarcere la Bridehead*, Evelyn

Waug
h

Septembrie 1946

1.

— A venit Bestia. Am văzut-o. Și Berti a văzut-o. Și Dietmar a văzut-o. Cu blana ei neagră, ca o haină simandicoasă de damă. Și dinții ăia ca niște clape de pian. Trebuie s-o omorâm. Dacă n-o omorâm noi, cine o s-o omoare? Englezii? Yankeii? Rusnacii? Francezii? N-o s-o facă niciunii, pentru că sunt prea ocupați să vadă de alte lucruri. Vor și aia, și aia. Sunt ca niște câini care se luptă pentru un os fără carne pe el. Trebuie s-o facem noi. S-o omorâm înainte să ne omoare ea pe noi.

Băiatul pe nume Ozi își potrivi casca, în timp ce îi conducea pe ceilalți prin peisajul pulverizat al orașului bombardat de englezi. Purta o cască englezească, furată din spatele unui camion de lângă Alster. Deși nu era la fel de elegantă precum căștile americane sau chiar cele rusești pe care le avea în colecția lui, i se potrivea cel mai bine și îl ajuta să înjure în engleză atunci când o purta, ca sergentul britanic pe care îl văzuse cum țipă la prizonieri în gara Dammtor din Hamburg: „Alo! Ridicați dracului mâinile. Am zis să le ridicați dracului! Să le văd io! Nemțălăi nenorociți și idioți ce sunteți”. Doar pentru o clipă, bărbații aceia nu ridicaseră mâinile; nu pentru că nu înțelegeau, ci pentru că erau prea slăbiți de nemâncare. Nemțălăi nenorociți și idioți! Mai jos de gât, hainele lui Ozi erau o amestecătură de improvizații din zdrențe și articole de mare preț: halatul unui dandy, vesta unei fete bătrâne, cămașa fără guler a unui bunic, pantalonii suflecați ai unui parașutist, legați cu o curea făcută din cravata unui funcționar, și pantofii rupți la vârf ai unui șef de gară mort de mult.

Sălbaticii – albul ochilor le era mărit de frică și accentuat de fețele murdare – își urmau liderul prin molozul zdrobit. Ajunseseră, șerpuind printre morenele de cărămidă și piatră, într-un luminiș în care racheta conică a unei clopotnițe zăcea întinsă

pe o parte. Ozi ridică o mână ca să-i oprească pe ceilalți și o băgă pe cealaltă sub halat, să ia Lugerul.

— E aici, spuse el amușinând aerul. Îi simt mirosul. Simțiți?

Sălbaticii amușinară ca niște iepuri febrili. Ozi se lipi de clopotnița doborâtă și avansă încet spre deschizătura ei, cu pistolul scos care îl îndruma ca o nuia magică. Se opri și bătu cu el în con, transmițându-le celorlalți că probabil Bestia era înăuntru. Apoi: o străfulgerare neagră, atunci când ceva țâșni dinăuntru în spațiul deschis. Sălbaticii se ghemuiră, dar Ozi avansă, se postă cu picioarele depărtate, închise un ochi, ținti și trase.

— Mori, Bestie!

Focul de armă fu înăbușit de atmosfera înnorată și umedă, iar un ricoșeu răsunând metalic trimise înapoi mesajul că Ozi ratase ținta.

— Ai nimerit-o?

Ozi lăsă pistolul jos și îl băgă sub curea.

— O prindem noi altcândva, spuse el. Haideți să căutăm ceva de mâncare.

*

— V-am găsit o casă, domnule.

Căpitanul Wilkins își stinse țigara și puse degetul îngălbenit pe harta Hamburgului de pe peretele din spatele biroului său. De la acul care marca locul cartierului lor general temporar, trasă o linie spre vest, departe de cartierele bombardate Hammerbrook și St. Georg, dincolo de St. Pauli și Altona, spre vechea suburbie de pescari Blankenese, unde Elba cotea și se vărsa în Marea Nordului. Harta – scoasă dintr-un ghid german de dinaintea războiului – nu arăta faptul că aceste aglomerări urbane erau acum un oraș fantomă, compus doar din cenușă și moloz.

— E un palat superb, lângă fluviu. Iată.

Degetul lui Wilkins încercui cotul de la capătul lui Elbchaussee, șoseaua care mergea în paralel cu marele fluviu.

— Cred că îl veți găsi pe gustul dumneavoastră, domnule.

Cuvântul ținea de o altă lume: o lume a surplusului și confortului civil. În ultimele câteva luni, gusturile lui Lewis se limitaseră la o listă simplă a nevoilor imediate și elementare: 2.500 de calorii pe zi, tutun, căldură. „Un palat superb, lângă fluviu” i se părea dintr-odată cerința unui rege frivol.

— Domnule?

Lewis „plecase” iar; plecase în acel parlament recalcitrant din capul lui, locul în care, din ce în ce mai mult, se trezea polemizând aprins cu colegii lui.

— Acolo nu locuiește deja cineva?

Wilkins nu știa cum să răspundă. Comandantul lui era un om cu o reputație excelentă și un palmares de război impecabil, dar părea să aibă aceste ciudățenii, un mod diferit de a vedea lucrurile. Tânărul căpitan recurse la recitarea a ceea ce citise în manual:

— Oamenii aceștia nu au niciun fel de busolă morală, domnule. Sunt un pericol pentru noi și pentru ei înșiși. Au nevoie să știe cine e la comandă. Au nevoie de conducere. De o mână de fier, dar în același timp dreaptă.

Lewis dădu din cap și îi făcu semn căpitanului să continue, economisindu-și cuvintele. Frigul și caloriile îl învățaseră să le normeze.

— Casa aparține unei familii pe nume Lubert. Luuu-ber-t. Cu „t” accentuat la sfârșit. Soția lui Lubert a murit în bombardament. Era dintr-o familie de mahări ai comerțului cu alimente. Legături cu familiile Blohm și Voss. Aveau și mai multe mori. Herr Lubert era arhitect. Încă nu a fost exonerat, dar noi credem că e probabil alb sau, în cel mai rău caz, o nuanță acceptabilă de gri; nu are legături vădite cu naziștii.

— Pâine.

— Poftiți?

Lewis nu mâncase nimic toată ziua și de la „moară” făcuse imediat legătura cu pâinea, fără să se gândească; pâinea pe care și-o imagina în mintea lui deveni dintr-odată mai prezentă, mai reală decât căpitanul care stătea lângă hartă, de cealaltă parte a biroului.

— Continuă. Cu familia.

Lewis se strădui să pară că ascultă, dând din cap și înclinându-l într-o expresie curioasă.

Wilkins continuă:

— Soția lui Lubert a murit în ’43. În marele incendiu. Au un copil, o fiică: Frieda, de 15 ani. Au câțiva servitori, o fată în casă, un bucătar și un grădinar. Grădinarul e un meșter de prima mână, a fost în Wermacht. Familia are niște rude la care se poate muta. Putem să încartiruim personalul sau puteți să-i preluați. Sunt suficient de curați.

Procesul prin care Departamentul de Informații al Comisiei de Control cernea sufletele, evaluându-le curățenia, se numea *Fragebogen,* adică chestionarul: o sută treizeci și trei de întrebări prin care era determinat gradul de colaborare cu regimul al cetățenilor germani. În funcție de acesta, erau categorisiți în trei grupuri cu nume de culori: negru, gri și alb, cu nuanțe intermediare pentru mai multă claritate – fiind apoi repartizați în consecință.

— Ei se așteaptă la rechiziție. Nu mai rămâne decât ca dumneavoastră să vedeți palatul și apoi să-i dăm afară. Nu cred că o să fiți dezamăgit, domnule.

— Crezi că ei o să fie dezamăgiți, căpitane?

— Ei?

— Familia Lubert. Când o să-i dau afară.

— Nu-și permit luxul de a fi dezamăgiți, domnule. Sunt germani.

— Bineînțeles. Ce naivitate din partea mea.

Lewis o lăsă așa. Dacă ar mai fi pus astfel de întrebări, acest ofițer tânăr și capabil, cu

banduliera lui sclipitoare și jambierele impecabile, i-ar fi făcut raport la Psihiatrie.

Ieși din Cartierul General al Misiunii Militare Britanice în frigul prematur al unei zile de sfârșit de septembrie. Suflă aburi groși și își trase mănușile din piele de căprioară pe care căpitanul McLeod, ofițerul american de cavalerie, i le dăduse în primăria din Bremen, în ziua în care Aliații anunțaseră liniile de demarcație ale noii Germanii.

— Se pare că voi luați resturile, spusese căpitanul citind directiva. Francezii iau vinul, noi luăm priveliștea și voi luați ruinele.

Lewis trăise printre ruine deja de atât de mult timp, încât nici nu le mai observa. Uniforma lui era o ținută adecvată pentru un guvernator al acestei Germanii noi, cvadripartite – un fel de haine civile internaționalizate care, în mijlocul dezorientării și re-reglementării de după război, erau acceptate fără comentarii.

Mănușile americane erau prețuite, însă haina lui de blană de oaie de pe frontul rusesc era cea care îi furniza cea mai multă plăcere. Originea ei putea fi urmărită, prin intermediul americanilor, până la un locotenent al Luftwaffe care o luase, la rândul lui, de la un colonel al Armatei Roșii făcut prizonier. Dacă vremea o ținea tot așa, avea să o poarte în curând.

Era o ușurare să scape de Wilkins. Tânărul ofițer făcea parte din noua brigadă de funcționari care constituiau Comisia de Control din Germania, CCG, un corp supradimensionat de hârțogari care se considerau arhitecții reconstrucției. Puțini dintre ei luaseră parte la lupte – sau măcar văzuseră un german – ceea ce le permitea să ia decizii plini de încredere și să le justifice cu teorii. Wilkins avea să devină în curând maior.

Lewis scoase o tabacheră placată cu argint din haină și o deschise, făcând să se reflecte lumina soarelui pe suprafața ei clară și lustruită. O lustruia

în mod regulat. Tabachera era singura comoară materială pe care o avea la el, un cadou de despărțire pe care Rachael i-l dăduse la poarta ultimei case în care locuise el – în Amersham, cu trei ani în urmă. „Să te gândești la mine când fumezi”, fusese indicația ei, iar el încercase să facă întocmai, de 50, 60 de ori pe zi, timp de trei ani; un mic ritual care să păstreze aprinsă flacăra iubirii. Lewis aprinse o țigară și se gândi la acea flacără. Odată cu depărtarea și timpul, fusese ușor s-o facă să pară mai fierbinte decât era. Amintirea cărnii voluptuoase și netede a soției lui și a momentelor în care făceau dragoste îl susținuse de-a lungul lunilor reci și singuratice (carnea ei părând să devină din ce în ce mai netedă și mai voluptuoasă pe măsură ce războiul avansa), însă această versiune imaginată de el, acest surogat al soției lui devenise atât de confortabil, încât perspectiva iminentă de-a o atinge și mirosi efectiv îl tulbura.

Un Mercedes 540K negru și lucios, cu un fanion britanic pe capotă, opri în fața treptelor Cartierului General. Drapelul de la oglinda laterală era singurul lucru care părea nelalocul lui. În ciuda asocierilor pe care le inspira, lui Lewis îi plăcea vehiculul, forma lui și torsul domol al motorului. Era echipat ca un vapor transatlantic, și maniera ultra-atentă de a conduce a șoferului – Herr Schroeder – sporea impresia că seamănă cu un vapor. Însă oricâte însemne britanice ar fi avut, această mașină nu putea fi degermanizată. Personalul militar britanic era făcut pentru Austinul 16 zumzăitor și borcănat, nu pentru aceste mașinării de cucerit lumea, de o frumusețe animalică.

Lewis coborî treptele și schiță un salut către șofer.

Schroeder, un bărbat subțire și nebărbierit, cu șapcă și pelerină negre, sări de pe locul șoferului și ocoli sprinten mașina, spre locul din dreapta spate.

Se înclină o dată în direcția lui Lewis și deschise ușa cu o fluturare a pelerinei.

— Mă mulțumesc cu locul din față, Herr Schroeder.

Schroeder păru tulburat de autoretrogradarea lui Lewis.

— *Nein,* Herr Kommandant.

— Zău, e *sehr gut,* repetă Lewis.

— *Bitte,* Herr Oberst.

Schroeder închise portiera din spate și întinse mâna, încă neacceptând ca Lewis să ridice un deget.

Lewis se trase în spate, făcându-i jocul, dar deferența germanului îl deprima: mișcările lui erau cele ale unui om înfrânt care se agață de patronajul cuiva. Ajuns înăuntru, Lewis îi întinse lui Schroeder bucățica de hârtie pe care Wilkins mâzgălise adresa casei care avea să fie, probabil, locuința lui în viitorul previzibil. Șoferul miji ochii spre ea și, văzând adresa, dădu din cap aprobator.

Schroeder era obligat să facă slalom printre gropile de obuze care găureau drumul pietruit și șuvoaiele de oameni care mergeau amețiți și apatici, nicăieri anume, purtând rămășițele materiale ale fostelor lor vieți în pachete, saci, lăzi și cutii de carton, precum și o neliniște apăsătoare, aproape vizibilă. Erau ca un popor aruncat în trecut, în stadiul evolutiv al culegătorilor nomazi.

Deasupra scenei plutea fantoma unui zgomot formidabil. Ceva de pe altă lume distrusese acest oraș, lăsând în urmă un puzzle imposibil, din care trebuia reconstruită vechea imagine. Orașul nu mai putea fi refăcut, nu mai putea reveni la vechea imagine. Acum era *Stunde Null.* Ora Zero. Acești oameni o luau de la zero, creându-și o viață din nimic. Două femei împingeau și trăgeau o căruță plină cu mobilă, una în față, alta în spate, în timp ce un bărbat cu o servietă în mână mergea ca și cum ar fi căutat biroul în care lucrase cândva, fără să arunce nicio privire înspre distrugerea uriașă din

jurul lui, de parcă această arhitectură apocaliptică ar fi fost starea firească a lucrurilor.

Un oraș zdrobit care se întindea cât vedeai cu ochii, în care molozul se înălța până la primul etaj al oricărei clădiri care mai rămăsese în picioare. Era greu de crezut că acesta fusese cândva un loc în care oamenii citeau ziare, făceau prăjituri și se gândeau ce fotografii să pună pe pereții sufrageriilor lor de la stradă. Pe o parte a străzii se înălța fațada unei biserici, având doar cerul pe post de vitralii și vântul pe post de congregație. De cealaltă parte, blocurile de apartamente – intacte cu excepția fațadelor, care fuseseră spulberate complet, lăsând să se vadă camerele și mobila dinăuntru – se înălțau ca niște gigantice căsuțe pentru păpuși. Într-una dintre camere era o femeie care, ignorând vremea de afară și faptul că era expusă privirilor, pieptăna afectuos părul unei fetițe, în fața unei măsuțe de toaletă.

Mai încolo, grămezile de moloz erau înconjurate de femei și copii care căutau mijloace de subzistență sau încercau să salveze fragmente ale trecutului lor. Cruci negre marcau locurile unde cadavrele așteptau să fie îngropate. Și pretutindeni ieșeau din pământ hornurile făcute din țevi ale unui oraș subteran, revărsând fum negru spre cer.

— Iepuri? întrebă Lewis, văzând cum din gropi nevăzute, din pământ, apar niște făpturi.

— *Trümmerkinder!* spuse Schroeder cu o furie subită.

Și Lewis văzu că făpturile săltărețe erau „copii ai molozului” și că mașina îi făcea să iasă din gropile lor.

— *Ungeziefer!* strigă Schroeder cu o vehemență inutilă.

Trei copii – era greu să-ți dai seama dacă erau fete sau băieți – ieșiră în fugă drept în fața mașinii. Schroeder claxonă ca să-i avertizeze, însă apropierea masei negre a Mercedesului nu-i

descurajă. Rămaseră pe poziție, obligând mașina să oprească.

— *Weg! Schnell!* țipă Schroeder.

Venele umflate de la gât arătau că era cuprins de o furie intensă. Claxonă iar, însă unul dintre copii – un băiat în salopetă și cască englezească – se apropie neînfricat de partea pe care era Lewis, sări pe treapta mașinii și începu să bată la geam.

— Ce ai, Tommy? Sandviș nenorocit? Cioco?

— *Steig aus! Sofort!*

Schroeder stropi cu salivă fața lui Lewis, în timp ce se apleca peste colonel și ridica pumnul la copil. Între timp, ceilalți doi copii se cățăraseră pe capota mașinii și încercau să smulgă emblema triunghiulară din crom a Mercedesului.

Schroeder se întoarse și sări jos din mașină. Se repezi după copiii care încercară să se salveze sărind de cealaltă parte a capotei și reuși să prindă coada unei cămăși de noapte. Schroeder trase copilul pribeag spre el, îl prinse cu o mână de gât și începu să-l lovească cu cealaltă.

— Schroeder!

Era prima oară când Lewis ridica vocea după luni de zile, și propria lui surpriză o făcu să sune spart.

Schroeder nu păru să audă și continuă să bată copilul cu o forță sălbatică.

— *Halt!*

Lewis coborî din mașină ca să intervină, iar ceilalți copii se retraseră, de frică să nu pățească la fel. De data asta, șoferul auzi și încetă, cu o expresie curioasă de rușine și convingere că face întocmai ceea ce trebuie. Dădu drumul copilului și se întoarse la mașină, murmurând și gâfâind din cauza efortului.

— *Hierbleiben!* le strigă Lewis copiilor.

Băiatul cel mai mare se îndreptă din nou spre mașină, iar prietenii lui îl urmară ezitant în direcția englezului. Alți sălbatici apărură acum ca să caute resturi, copii camuflați de mizerie. De la mică

distantă emanau duhoarea înfometării. Toți întinseră mâna rugător spre acest zeu englez binevoitor aflat în trecere cu trăsura lui neagră. Lewis își scoase din mașină ranița, în care erau o tabletă de ciocolată și o portocală. Oferi ciocolata băiatului cel mai mare.

— *Verteil!* îi ordonă el.

Apoi dădu portocala celui mai mic copil, o fetiță de vreo cinci-șase ani – vârsta războiului – și repetă ordinul de a o împărți. Dar fetița mușcă imediat din portocală, de parcă ar fi fost un măr, și începu să mestece, cu tot cu coajă și sâmburi. Lewis încercă să-i arate că fructul trebuie curățat, dar fetița protejă cadoul, temându-se că va trebui să-l dea înapoi.

Deja începuseră să se înghesuie și alți copii cu mâinile întinse, inclusiv un băiat cu un singur picior, care se sprijinea pe o crosă de golf.

— Cioco, Tommy! strigau ei. Cioco, Tommy!

Lewis nu mai avea mâncare de dat, dar avea ceva și mai valoros. Își scoase tabachera și o bătu până ieșiră zece țigări Player's. Le întinse celui mai mare băiat, ai cărui ochi deja ieșiți din orbite se holbară la vederea și senzația aurului din mâinile lui. Lewis știa că această tranzacție e ilegală – se solidarizase cu germanii și, în plus, încurajase piața neagră – dar nu-i păsa: acele zece țigări puteau fi schimbate pe mâncare la un țăran pe undeva. Legile și reglementările impuse de noua ordine fuseseră ticluite într-o dispoziție a temerii și răzbunării de niște oameni care stăteau la birou, iar deocamdată – până la un moment necunoscut din viitor – în acest ținut anume, legea era el.

∵

Ștefan Lubert stătea în fața servitorilor rămași – grădinarul șchiop, Richard, fata în casă care abia își trăgea suflarea, Heike, și bucătăreasa îndărătnică din ultimii treizeci de ani, Greta –

dându-le ultimul set de instrucțiuni. Heike plângea deja.

— Fiți respectuoși și serviți-l așa cum m-ați servit pe mine. Și, Heike, și voi toți, dacă vă oferă de lucru, aveți toată libertatea de a accepta. Nu o să mă simt ofensat. M-aș bucura ca voi să rămâneți aici și să aveți grijă de lucruri.

Se aplecă în față și șterse o lacrimă de pe obrazul rotund al lui Heike.

— Haideți, nu mai plângeți. Fiți recunoscători că nu ne vin ruși. Chiar dacă sunt inculți, englezii nu sunt cruzi.

— Vreți să servesc ceva, Herr Lubert? reuși să întrebe Heike.

— Bineînțeles. Trebuie să fim politicoși.

— Nu avem biscuiți, le aminti Greta. Doar prăjitură.

— Foarte bine. Fă ceai, nu cafea. Deși cafea nu avem. Deci cu atât mai bine. Și serviți-l în bibliotecă. Aici e prea multă lumină.

Lubert sperase ca ofițerul să vină într-o zi mohorâtă și cenușie, dar soarele de început de toamnă își trimitea cea mai frumoasă lumină prin vitraliile art deco care împodobeau ferestrele înalte, de vizavi de galeria de la etaj, și cădea pe podeaua holului, făcându-l și mai primitor.

— Dar unde e Frieda? întrebă el.

— În camera ei, domnule, spuse Heike.

Lubert se îmbărbătă. Războiul se terminase de peste un an, dar fiica lui încă nu se predase. Trebuia să reprime imediat acest puci. Urcă trudit scările. Ajuns la ușa camerei Friedei, bătu și o strigă pe nume. Așteptă un răspuns pe care știa că n-o să-l primească și intră. Frieda stătea întinsă pe pat, cu picioarele ridicate la vreo 10 centimetri deasupra saltelei. Pe picioarele ei era ținută în echilibru o carte – un exemplar cu autograf din *Muntele vrăjit* a lui Thomas Mann, pe care soția lui, Claudia, i-l dăruise la cea de-a treizecea lui aniversare. Frieda nu reacționă la prezența tatălui

ei, ci continuă să se străduie să-și țină picioarele împovărate în aer, care începeau să tremure din cauza încordării. De când stătea în poziția asta? De unu, două, cinci minute? Frieda începu să respire furios pe nas, încercând să-și mascheze efortul, refuzând să lase să se vadă slăbiciune. Puterea ei era impresionantă, dar tristă, încă un exercițiu Mädel[1] pe care îl practicase cu religiozitate după război.

Numai putere, nicio bucurie.

Fața Friedei începu să se înroșească și pe fruntea ei apăru o diademă de transpirație. Nu lăsă picioarele să cadă, când acestea începură să se legene dintr-o parte în alta; în schimb, le coborî în mod controlat, ca din proprie voință.

— Ar trebui să încerci cu Shakespeare. Sau poate cu atlasul, spuse Lubert. Așa ți-ai testa mai bine puterea.

Deși glumele lui aveau tendința de a-i fi trimise înapoi cu viteză dublă, jovialitatea era arma lui preferată împotriva dispozițiilor ei înverșunate și lipsite de umor.

— Nu cărțile sunt importante, spuse ea.

— Vine ofițerul englez.

Frieda se ridică brusc în capul oaselor, fără să folosească mâinile. Coborî energic picioarele pe podea și își șterse transpirația peste părul împletit. Expresia urâtă și sfidătoare pe care o adoptase în ultimii câțiva ani îl îndurera pe Lubert. Frieda se uită lung la tatăl ei.

— Aș vrea să-l întâmpini, îi spuse el.

— De ce?

— Pentru că…

— Pentru că o să cedezi casa mamei fără luptă.

— Freedie. Te rog, nu vorbi așa. Te rog, vino. De dragul lui Mutti?

— Ea n-ar fi plecat. N-ar fi permis niciodată așa ceva.

— Vino.

— Nu. Roagă-mă.

— Aș vrea să vii cu mine.
— Cerșetorule!

Neputând să o facă pe fiica lui să coboare privirea, Lubert se întoarse și plecă, în timp ce inima îi bubuia. La baza scărilor, se zări în oglindă. Fața lui era suptă și pământie, iar nasul își pierduse din definiție, dar el spera ca asta să fie de ajutor. Se îmbrăcase cu costumul cel mai mâncat de molii. Știa că avea să-și cedeze casa – era una dintre cele mai frumoase de pe Elbchaussee, niciun ofițer englez de rang mediu, înfometat de lux, nu ar fi putut să-i reziste – dar era important ca el să lase impresia corectă. Auzise povești despre modul în care forțele aliate furaseră tot felul de comori după capitulare, iar englezii imperialiști și filistini erau niște agresori recunoscuți ai altor culturi – era neliniștit mai ales din cauza tablourilor de Fernand Léger și a xilogravurilor de Emil Nolde expuse în camerele principale – dar avea această idee că, dacă se lasă deportat așa cum trebuia, ofițerul englez ar putea să-și facă o părere bună despre el și să fie mai puțin înclinat să abuzeze de posesiunile sale. Băgă vătraiul în cenușa focului din seara precedentă și o re-aranjă ușor, ca să se vadă că arseseră mobilă. Apoi își scoase haina, își slăbi cravata și adoptă o poză undeva între demnă și respectuoasă: cu mâinile pe lângă corp și un picior puțin pieziș. I se păru prea nonșalantă, prea informală, prea încrezătoare, prea aproape de cine era el în realitate. Își luă iar haina, strânse cravata, își netezi părul pe spate și stătu mai drept, cu mâinile împreunate supus în poală. Așa era mai bine: conduita unui om care era pregătit să își predea casa fără ranchiună.

*

Lewis și Schroeder nu mai spuseră nimic tot restul călătoriei. Lewis vedea cum se mișcă buzele lui Schroeder, în timp ce acesta relua întâlnirea cu sălbaticii și recita expresii mute de dezgust și

iritare, dar preferă să nu mai spună nimic despre asta. Mașina ajunse curând la granița orașului, la marginea a tot ceea ce britanicii și americanii bombardaseră atât de minuțios cu trei ani în urmă. Drumul era acum neted, mărginit de platani și de case întregi, în spatele gardurilor și porților înalte. Aceasta era Elbchaussee și acestea erau casele bancherilor și comercianților care îmbogățiseră Hamburgul și făcuseră din portul și cartierele lui industriale ținte atât de dezirabile pentru Comandamentul Aviației de Bombardament. Erau mai somptuoase, mai moderne și mai impresionante decât orice locuințe văzute de Lewis în apropierea Londrei sau decât orice casă în care s-ar fi așteptat el să locuiască.

Vila Lubert era ultima casă de pe șosea, înainte ca aceasta să se îndepărteze de Fluviul Elba, iar când o văzu prima oară, Lewis se întrebă dacă nu cumva căpitanul Wilkins făcuse o greșeală. Vila se afla la capătul unei alei lungi, mărginite de plopi: o construcție măreață și albă, ca un tort de nuntă, într-un stil maiestuos, cu porticuri și un balcon mare, semicircular, cu colonade. Parterul casei era înălțat la un metru de pământ și despărțit de o scară impunătoare de piatră, care urca spre o terasă. Stâlpii îmbrăcați în glicine susțineau un balcon de deasupra, de unde locatarii puteau să vadă cum curge Elba la o distanță de o sută de metri. Lewis era șocat de eleganța strălucitoare și dimensiunile acestei case. Nu era chiar un palat, dar era o locuință mai potrivită pentru un general sau un rector decât pentru un colonel care venea de jos și nu deținuse niciodată o casă.

În timp ce Mercedesul intra pe aleea circulară, Lewis văzu trei siluete – două femei și un bărbat despre care presupuse că era grădinarul – care alcătuiau garda de onoare. O altă siluetă – un gentleman înalt, într-un costum larg – cobori scările și li se alătură. Schroeder parcurse aleea curbată și opri drept în fața comitetului de primire.

Lewis nu aşteptă ca şoferul să-i deschidă uşa; coborî singur imediat şi se îndreptă spre bărbatul despre care presupunea că e Lubert. Lewis dădu să salute, dar în ultima clipă îşi reorientă mâna şi o strânse pe cea a gazdei sale.

— *Guten Abend,* spuse el. Colonel Lewis Morgan.

— Bine aţi venit, Herr Oberst. Vă rog. Putem vorbi în engleză.

Lubert prinse mâna lui Lewis cu o forţă prietenoasă. Chiar şi prin mănuşi, mâna lui Lubert părea mai caldă decât a lui. Lewis dădu din cap către femei şi grădinar. Servitoarele se înclinară, iar cea mai tânără dintre ele îi aruncă o privire curioasă, ca şi cum Lewis ar fi aparţinut unui trib pierdut. Părea amuzată de el – de accentul lui sau poate de uniforma lui ciudată – şi Lewis îi zâmbi şi el.

— Iar acesta este Richard.

Grădinarul pocni din călcâie şi întinse mâna.

Lewis luă mâna goală şi bătătorită a acestuia şi permise acelui braţ energic să i-l smucească pe al lui în sus şi în jos, ca un piston.

— Vă rog – intraţi, spuse Lubert.

Lewis îl lăsă pe Schroeder pe locul şoferului, cu picioarele aşezate pe treapta Mercedesului, încă îmbufnat din cauza mustrării primite, şi urcă treptele casei în urma lui Lubert.

Casa lăsa să se vadă adevărata ei natură în interior. Lui Lewis nu-i păsa prea mult de stilul ei – mobila în colţuri şi futuristă, precum şi operele de artă stingheritoare şi dificile erau prea moderne, prea excentrice pentru gustul lui – însă calitatea construcţiei şi măiestria proiectării erau la un standard superior oricărei case englezeşti pe care o văzuse el vreodată, inclusiv cea a familiei Bayliss-Hillier, care locuia în conacul din Amersham, la care Rachael râvnea, considerându-l superlativul oricărei locuinţe. În timp ce Lubert îl conducea prin casă, explicându-i cu eleganţă funcţiile

diverselor camere și istoria edificiului, Lewis începu să-și imagineze momentul în care Rachael avea să pășească în această locuință pentru prima oară. Parcă o vedea pe soția lui studiind lumina și liniile clare ale acestor camere, făcând ochii mari în fața grandorii întregului – banchetele de marmură de la ferestre, pianul, liftul de la bucătărie, camerele servitoarelor, biblioteca, fumoarul, operele de artă – și, în timp ce își imagina asta, îl cuprinse o speranță subită și neașteptată că această casă ar putea compensa cumva anii de lipsuri și depărtare pe care războiul îi pusese între ei.

— Aveți copii? întrebă Lubert, în timp ce urcau scările spre dormitoare.

— Da. Un fiu. Edmund.

Lewis spusese numele ca și cum ar fi încercat să și-l reamintească.

— Atunci poate că Edmund ar vrea camera aceasta?

Lubert îl conduse pe Lewis într-o cameră plină de jucării – mai ales pentru fete. Pe cealaltă latură a ei era un cal de lemn cu ochi negri, bulbucați, încălecat de o păpușă de porțelan cu ambele picioare pe o parte. La baza unui pat mic cu baldachin era așezată o căsuță pentru păpuși de mărimea unui coteț de câine, care imita o vilă georgiană.

Pe acoperișul ei erau mai multe păpuși de mărime medie, cu picioarele atârnând deasupra dormitoarelor, un șir de giganți de porțelan stând pe casa altcuiva.

— Pe fiul dumneavoastră n-o să-l deranjeze lucrurile de fete? întrebă Lubert.

Lewis n-ar fi știut să spună sigur ce i-ar plăcea sau displăcea lui Edmund – fiul lui avea 10 ani atunci când el îl văzuse ultima oară – dar puțini copii ar fi obiectat în fața unui spațiu atât de mare și a atâtor comori.

Cu fiecare nouă cameră minunată și cu fiecare nouă informație intimă – „De aici ne plăcea nouă să privim bărcile”, „Aici ne plăcea nouă să jucăm cărți” – Lewis se simțea tot mai puțin confortabil, ca și cum Lubert ar fi îngrămădit cărbuni aprinși pe capul lui. Ar fi preferat o anumită ostilitate sau cel puțin o opoziție tensionată și tăcută – ceva, orice, care să-l poată înăspri suficient pentru a-i face această sarcină mai ușoară – însă acest tur al casei politicos, aproape șarmant, făcea ca totul să fie și mai rău. Atunci când au ajuns în dormitorul matrimonial – al optulea de la acest etaj, cu patul masiv, înalt și îngust, în stil francez și un tablou în ulei înfățișând clopotnițele verzi ale unui oraș medieval atârnat imediat deasupra tăbliei lui – se simțea execrabil.

— Orașul meu german preferat, spuse Lubert văzând că Lewis privește lung clopotnițele și încearcă să-l identifice. Lübeck. Ar trebui să-l vizitați, dacă aveți posibilitatea.

Lewis se uită, dar nu zăbovi. Se îndreptă spre ferestrele mari, până în podea, și privi spre grădină și dincolo de ea, spre Elba.

— Claudiei, soția mea, îi plăcea să stea vara aici, afară.

Lubert se duse la ferestrele care dădeau spre un balcon și le deschise.

— Elba, anunță el ieșind afară și descriind cu brațul un arc de cerc de 180 de grade, de la un capăt al panoramei la celălalt.

Era cu adevărat un fluviu european impunător, mai lat și mai lent decât oricare altul din Anglia, și aici, la cot, era aproape lățimea lui maximă – peste jumătate de kilometru. Acest fluviu și marfa pe care o transporta el construiseră această casă și majoritatea celor de pe malul nordic.

— Se varsă în Nordsee a noastră, spuse Lubert. Marea Nordului a voastră?

— E aceeași mare, până la urmă, spuse Lewis.

Răspunsul păru să-i placă lui Lubert, care repetă expresia.

— Aceeași mare. Da.

Alții ar fi putut vedea în reprezentația lui Lubert o încercare de a-l face pe Lewis să se simtă prost, sau ar fi depistat în postura lui verticală toată trufia și aroganța unei rase care încercase să distrugă lumea și care acum trebuia să suporte consecințele, dar Lewis nu vedea lucrurile astfel. El vedea în Lubert un om cultivat și privilegiat, care se umilea și se agăța de ultima stâncă a politeții ca să limiteze distrugerile aduse unei vieți deja ruinate. Lewis știa că acest întreg spectacol era o încercare de a-l cuceri, de a îndulci cumva lovitura, poate chiar de a-l face să se răzgândească, dar nu-l putea condamna pe Lubert pentru că încerca asta și nici nu putea să simuleze furia superficială cu care să facă pe bărbatul rece, ferm și expeditiv.

— Casa dumneavoastră este minunată, Herr Lubert, spuse el.

Lubert se înclină, în semn de recunoștință.

— E mai mult decât am eu nevoie. Decât are nevoie familia mea, continuă Lewis. Și, cu siguranță… e mai mult decât locuințele cu care suntem noi obișnuiți.

Lubert așteptă ca el să termine, cu ochii strălucind, simțind o retragere surpriză.

Lewis privi peste impunătorul fluviu care curgea spre „marea lor comună” – marea care chiar acum îi purta familia înstrăinată spre el.

— Eu aș vrea să vă propun un alt aranjament, spuse el.

2.

— „Sunteți pe cale să întâlniți un popor necunoscut, dintr-o țară necunoscută. Trebuie să-i evitați pe germani. Nu trebuie să vă plimbați cu ei, să le strângeți mâna sau să le vizitați casele. Nu trebuie să vă jucați cu ei sau să participați la evenimente sociale. Nu încercați să fiți amabili – acest lucru este considerat o slăbiciune. Puneți-i pe germani la locul lor. Nu manifestați ură: germanii se vor simți flatați. Afișați în permanență o concizie și o rezervă rece, corectă și demnă. Nu trebuie să fraterni… zați…”

— „Fraternizați”? repetă Edmund cuvântul. Ce înseamnă? Mamă?

Rachael tocmai căzuse pe gânduri după „rece, corectă și demnă”, imaginându-se afișând aceste trăsături unor germani necunoscuți. Edmund citea „în vizită în Germania”, broșura informativă oficială pe care o primea fiecare familie care mergea în Germania, ca parte a pachetului de călătorie, împreună cu cantități însemnate de dulciuri și reviste. Devenise tactica lui Rachael să-și pună fiul să citească tot felul de lucruri cu voce tare, o modalitate simplă de a-l încuraja să învețe despre lumea exterioară și, în același timp, de a-și crea posibilitatea de a medita.

— Hmmm?

— Spune că nu trebuie să fraternizăm cu germanii. Ce înseamnă?

— Înseamnă… să fim prietenoși. Înseamnă că nu trebuie să intrăm în relații cu ei.

Edmund se gândi la asta.

— Nici dacă ne place cineva?

— N-o să avem de-a face cu ei, Ed. Nu va trebui să-ți faci prieteni printre ei.

Însă curiozitatea lui Edmund era asemenea Hidrei: imediat ce Rachael tăia capul ultimei

întrebări, alte trei apăreau în locul ei.

— Germania o să fie un fel de nouă colonie?

— Da, într-o anumită măsură.

Cât de multă nevoie avusese de Lewis în ultimii trei ani, ca să facă față întrebărilor permanente. Mintea sclipitoare și curioasă a lui Edmund avea nevoie de un termen de comparație și de o placă de rezonanță. Cum Lewis era plecat și eul ei vechi, cel atent, dezertase temporar, Rachael întâmpina de regulă întrebările lui Ed dând din cap absentă și preocupată. De fapt, Edmund se obișnuise atât de mult cu reacțiile întârziate ale mamei lui, încât repeta totul ca și cum aceasta ar fi fost o mătușă bătrână și surdă, căreia trebuia să-i facă pe plac.

— Vor trebui să învețe să vorbească engleza?

— Presupun că da, Ed. Mai citește-mi.

Edmund continuă:

— „Când veți întâlni germani, vi se va părea, probabil, că seamănă foarte mult cu noi. Germanii arată ca noi, în afara faptului că mai puțini dintre ei sunt vânoși, mai mulți fiind masivi, cărnoși și blonzi, și bărbați, și femei, mai ales în nord. Dar nu seamănă cu noi atât de mult pe cât par.

Edmund dădu din cap, ușurat să audă asta. Însă partea următoare îl descumpăni.

— Germanii îndrăgesc foarte mult muzica. Beethoven, Wagner și Bach au fost cu toții germani.

Edmund se opri, nedumerit.

— E adevărat? Bach a fost german?

Bach fusese german, dar lui Rachael îi era greu să recunoască asta. Lucrurile minunate trebuiau să fie de partea îngerilor.

— Germania era altfel pe atunci, spuse ea. Citește mai departe. E interesant…

Broșura stârnea în Rachael o emoție primitivă și liniștitoare, simțind cum confirmă mesajul esențial al acesteia: la urma urmelor, germanii sunt răi. Această idee servise obiectivului general de a-i ajuta să treacă prin război, creând un consens care

îi împiedicase să învinovățească pe altcineva. Germania putea fi învinovățită pentru aproape tot ce se întâmplase rău în lume: recoltele proaste, prețul pâinii, moralitatea laxă a tinerilor, împuținarea gravă a celor care mergeau la biserică. O vreme, Rachael acceptase acest lucru, lăsându-l să-i servească drept explicație universală pentru diversele ei nemulțumiri domestice de nivel inferior.

Apoi, într-o zi de primăvară a lui 1942, o descărcare aleatoare a unei bombe rămase într-un Heinkel He 111 care se întorcea dintr-un raid asupra rafinăriilor din Milford Haven îl omorâse pe fiul ei de 14 ani, Michael, distrusese casa surorii ei și o aruncase pe ea în cealaltă parte a sufrageriei, ca pe o zdreanță. Chiar dacă scăpase nevătămată dintre ruine, un șrapnel spiritual se înfipsese adânc în ea, undeva unde chirurgii nu puteau ajunge, otrăvindu-i gândurile și făcând-o să gândească șchiopătat. Bomba absurdă îi zdrobise credința în bunătatea primordială a vieții, aruncând-o în aer asemenea prafului și lăsându-i în cap un țiuit care, odată cu sfârșitul războiului, devenise și mai puternic.

Chiar dacă era depășită de pierderile statistice din cercul ei îngust de cunoștințe – familiei Blake îi fuseseră uciși doi fii în debarcarea din Normandia, George Davies se întorsese dintr-un lagăr de prizonieri de război ca să descopere că soția și copiii lui fuseseră uciși într-un raid de bombardament asupra Cardiff-ului – Rachael nu găsea niciun fel de consolare în poveștile nenorocirii celorlalți. Durerea era numai a ei și nu era diminuată de democrația suferinței.

Însă învinovățirea germanilor furniza doar o ameliorare temporară. După explozie, Rachael privise spre cer printre căpriorii încă mocnind, rămași fără acoperiș, imaginându-și cum râd aviatorii, pe drumul de întoarcere în Germania, dar învinovățirea unor oameni care își făceau datoria i

se părea deșartă. Se gândise pentru o clipă la culpabilitatea conducătorului lor, dar i se păruse că, dacă se gândește la acel om, înjosește amintirea fiului ei.

După câteva săptămâni, când îi revenise simțirea, se trezise incapabilă să se roage, așa cum făcuse întotdeauna, și odată cu asta veni senzația neașteptată de a se întreba asupra existenței lui Dumnezeu. Acest Dumnezeu, pe care ea și-l imaginase întotdeauna ca fiind de partea ei, i se păru dintr-odată la fel de îndepărtat și generalizat ca un Führer. Reacția ei nu fu chinul sufletesc pasional al cuiva care crede (ca să strigi la Dumnezeu, e nevoie de credință), ci mai degrabă tăcerea cuiva care se întreabă dacă crezuse vreodată. Cuvintele reverendului Pring, „ceea ce învățăm din suferință ne sporește", nu făcură decât să-i intensifice senzația absenței divine. Atunci când preotul încercă s-o consoleze, spunându-i că ei credeau într-un Dumnezeu care pierduse și el un fiu, Rachael îi răspunse neașteptat de tăios că „Cel puțin El L-a primit înapoi după trei zile". Preotul, uimit, lăsă cuvintele ei să plutească în aer pentru câteva secunde, apoi îi spuse, cu cea mai liniștitoare cadență de care era în stare, că toți cei care credeau în *acea* înviere împărtășeau aceeași speranță. Rachael scutură din cap. Văzuse trupul zdrobit al fiului ei, îl scosese de sub grinzi, cu fața lui neprihănită albă din cauza prafului și a morții. Pentru Michael nu avea să existe înviere.

În vremuri austere, autocompătimirea era o marfă strict raționalizată, ceva ce nimeni nu ar fi trebuit să manifeste în public. Și totuși, senzația lui Rachael că ieșise prea prost din acel război, că împotriva ei se greșise mai mult decât greșise ea împotriva altora, nu se diminuă. În lipsa unui Dumnezeu pe care să-l învinovățească, revenise pe pământ ca să caute un vinovat. Și găsise unul. Nu era ceva la care s-ar fi așteptat, și la început încercă să reprime această idee, considerând-o încă

o dovadă a „nervilor ei fragili”, cum spunea doctorul Mayfield. Lewis – care ieșise bine din război, ca erou – era la kilometri distanță, instruind recruți în Wiltshire atunci când se întâmplase asta, și chiar dacă fusese ideea lui să plece spre Amersham, spre siguranța Vestului, „mult dincolo de bătaia și interesul Luftwaffe-ului”, și chiar dacă el insistase ca băieții să meargă cu ea, el n-ar fi avut cum să anticipeze aceste bombe aruncate leneș de un echipaj german care voia doar să ajungă acasă mai repede. Dar suferința, amestecată cu alte resentimente nerostite, poate să declanșeze un cârd de gânduri cârâitoare care, odată scăpate din cușcă, sunt greu de băgat înapoi. Fața lui Lewis era cea care se ivea cel mai proeminent atunci când Rachael vitupera cel mai zgomotos și absența lui era cea care nu făcea decât să-i sporească vinovăția. Dacă învinovățea pe cineva, Rachael îl învinovățea pe el.

— Mamă? spuse Edmund. Cu cine vorbești acum?

Reveria o acaparase din nou și, din nou, cel care o chema înapoi era sărmanul Edmund, fiul ei cel mic și singurul rămas. Tabuul suferințelor ei împinsese totul înăuntru, în domeniul ei privat, îndepărtând-o atât de mult de lume, încât uneori pierdea orice legătură cu timpul și spațiul. Rachael încercă să revină cu picioarele pe pământ.

— Cu nimeni, Ed, spuse ea. Mă gândeam doar… Mă gândeam doar… că mai am un cartonaș pentru tine.

Scoase pachetul de Wills din geantă și aprinse una dintre țigările despre care doctorul Mayfield sugerase că „i-ar face bine la nervi”. Îi întinse cartonașul din pachet lui Edmund, care îl luă entuziast, apoi îl respinse.

— Îl am deja, spuse el.

Rachael se uită la cartonașul care ilustra modul în care trebuia protejată o fereastră de explozie.

— Țigările astea încă mai au cartonașe cu informații plictisitoare de război, îi explică Edmund. N-ai putea să fumezi altele?

— Tatăl tău trebuie să aibă unele noi. Mi se pare că fumează tot Player's.

Rachael scutură scrumul în scrumieră și îndepărtă câțiva fulgi de pe fusta ei din tweed. Era prima oară după mai bine de un an când se îmbrăcase gândindu-se la Lewis; prima oară, de fapt, de când îl văzuse în acele trei zile scurte și ciudate de după Ziua Victoriei în Europa, când ea se simțise singura persoană din Britania care nu putea să se lase luată de val. Rachael purta acel tweed despre care el spusese, într-un mod care nu-l caracteriza, că o face să arate „extraordinar" și se dăduse cu parfumul Je Reviens Worth („o bombă") pe care el i-l adusese din Franța. După ani de zile în care își făcuse haine din perdele și folosise suc de sfeclă în loc de ruj, ținuta ei i se părea aproape ostentativă.

În timp ce își privea imaginea din fereastra vagonului, Rachael observă femeia și copilul – o fată de vreo 10 ani – care stăteau vizavi de ea, citind una o broșură, alta o carte de benzi desenate. Femeia părea să țâțâie din ochi.

— Cred că e ceva important, Lucy, îi spuse ea fetei. E un mesaj din partea prim-ministrului Attlee.

Femeia citi din broșură:

— „Soțiile britanice vor fi considerate de către germani drept reprezentante ale Imperiului Britanic, iar după comportamentul lor și cel al copiilor, germanii îi vor judeca, mult mai mult decât după cel al forțelor armate, pe britanici și modul britanic de viață". Nu trebuie să uităm acest lucru.

Deși femeia se uitase spre fiica ei când spusese asta, Rachael simți că vorbele îi erau adresate. Fără îndoială, această soție britanică exemplară ajunsese la concluzia că doamna absentă, distrată

și îmbrăcată prea elegant de vizavi, care abia părea să conștientizeze prezența fiului ei și dezbătea în șoaptă cu ea însăși, trebuia să fie o soție egoistă, o mamă foarte rea, cel mai rău tip de persoană care putea să reprezinte țara ei.

∵

— După ce a căzut bomba, a urmat un fel de întârziere, când totul a rămas nemișcat, spuse Edmund, făcând o pauză pentru efect. Apoi toate sunetele și aerul au fost absorbite și mama mea a fost aruncată… 10 metri în cealaltă parte a casei.

Edmund era un băiat de 11 ani care trăia într-o epocă palpitantă: traversa Marea Nordului pe un vas militar german modificat ca să-și regăsească tatăl – erou de război în viață – și ca să locuiască într-o țară în care cândva existase cel mai puternic și mai malefic regim din istorie; mai mult, era un băiat înarmat cu niște povești de război care se puteau egală cu poveștile oricui.

Bomba care îl omorâse pe fratele lui Edmund o aruncase pe mama lui – la trei, la șase metri (la zece, pentru un anumit public) – în cealaltă parte a sufrageriei mătușii lui. Deși în urma acestui incident mama lui tremura ușor și plângea imediat (plângea din nimic – o piesă de muzică clasică de la radio, o pasăre care șchiopăta în grădină), el putea să-i ierte aceste ticuri. Sursa lor evidentă era moartea lui Michael și scăparea ei in extremis. Faptul că mama lui fentase moartea îi dădea lui Edmund un fel de mândrie și o poveste bună de înfrumusețat.

Iar acum o înfrumusețа în fața a ceea ce lui i se părea a fi un public cu siguranță „de 10 metri”, constând dintr-o fată de aproximativ 13 ani cu aluniță, un băiat roșcat care părea de vreo 11 ani și unul mai mare, poate de 16 ani, cu o geacă sport cu model romboidal. Deși diferențele de clasă fuseseră anulate temporar de însuflețirea traversării, era imposibil să nu-ți calculezi mental locul din această nouă societate și, încă dinainte ca

rangurile taților lor să fie dezvăluite, Edmund estimase că era cel puțin egal ca clasă socială cu Roșcatul și Fata cu Aluniță și aproape sigur superior Băiatului cu Geacă Sport care stătea de o parte, simulând dezinteresul față de povestea supraviețuirii mamei lui Edmund, scuturând un chiștoc de țigară și dându-și pe spate părul mătăsos dat cu briantină.

În ciuda indiferenței ostentative a băiatului, Edmund simțea că povestea lui îl prinde. Tocmai descrisese momentul în care bomba lovise casă, împreună cu zgomotul „înăbușit" al impactului și senzația ciudată de „tras și împins" a exploziei, pe care mama lui încercase să i-o explice. Povestea era riguroasă în majoritatea privințelor, în afara acelui *„zum! zum! zum!*" al artileriei antiaeriene care în realitate nu existase în orășelul Narberth care se afla într-o zonă rurală galeză. Și nici nu simțea nevoia să amintească faptul că, în ziua în care căzuse bomba, el era la o fermă din apropiere.

— Zece metri? Asta e aproape… de trei ori cât cabina asta.

Roșcatul descrise arcul imaginar al Mamei Zburătoare rotind capul și indicând punctul de aterizare undeva dincolo de punte, cu un „Doamne!" concludent. Ca și cum ar fi încercat să înlăture orice dubiu, Edmund își încheie povestea cu faptul incontestabil al morții lui Michael, ale cărei detalii nu necesitau niciun fel de potențare:

— Însă fratele meu nu a fost la fel de norocos.

După ce le câștigase respectul cu Faptul Că Mama Lui Sfidase Moartea, Edmund le obținu compasiunea cu Iar Fratele Lui Murise.

Se spunea că toată lumea are o „poveste cu bombardamentele", dar Edmund încă nu întâlnise pe cineva care să se poată pune cu povestea lui. Așteptă să vadă dacă vreunul dintre cei trei avea să atace. Roșcatul își drese vocea și aminti ezitant despre un văr care murise în timp ce urmărea *Pe aripile vântului* la Cinematograful Alhambra din

Bromley, împreună cu alți zece oameni, însă el nu-l cunoscuse foarte bine. Băiatul cu Geacă Sport păstră tăcerea, dar Edmund estimă că expresia lui afectată indica faptul că avea să-i conteste povestea cu povestea lui: Moarte Datorată unei Rachete V-1? Pilot German Agățat în Pom? Nu conta. Dacă era nevoie, Edmund mai avea încă o poveste ca atu.

Edmund scoase un pachet de cărți de joc.

— Știți să construiți un castel din cărți de joc? întrebă el.

Răsfiră cărțile și etală fundația piramidală pe măsuța pliantă. Tangajul și ruliul vasului adăugau o dificultate suplimentară.

— Noi trebuie să împărțim cabina cu încă o familie, spuse Fata cu Aluniță. Tatăl meu e doar căpitan.

Fata remarcase deja configurația cantonamentului lui Edmund, un spațiu pe măsura gradului tatălui său.

— Dar mama mea speră ca el să devină maior curând, atunci o să obținem o casă mai bună în Germania. Ce grad are tatăl tău?

Edmund aruncă o privire rapidă spre Băiatul cu Geacă Sport, să fie sigur că acesta ascultă. Iată o modalitate ușoară și decentă de a-și juca cele mai bune cărți. Dacă Faptul Că Mama Lui Sfidase Moartea era un ful, Faptul Că Tatăl Lui Câștigase O Medalie era chintă regală.

— La începutul războiului era doar căpitan. A ajuns maior imediat, a câștigat o medalie și a fost promovat iar. A sărit de la maior, peste locotenent-colonel, direct la colonel.

Fără să mai aibă nevoie de încurajări, Edmund le povesti cum tatăl lui sărise în râul Ems ca să salveze doi geniști prinși sub un camion și cum trebuise să respingă atențiile unui lunetist german ca să facă asta. Nu era prima oară când spunea povestea, învățase să facă o pauză exact înaintea părții în care tatăl lui, după ce plonjase ca să îi

eliberеze pe cei prinși sub camion, reușise să iasă la suprafață și să-l elimine pe lunetist cu o grenadă. După ce el tăcu, se așternu o tăcere înfiorată, până când Băiatul cu Geacă Sport întrebă:

— Ce medalie a primit?

— OPA[2]-ul. Ordinul Pentru Abnegație.

— Oricine Poate Asta, vrei să spui.

Băiatul cu Geacă Sport râse sâsâit și, odată cu asta, în încăpere se infiltră îndoiala, precum apa într-un camion căzut în râu. Edmund simți cum povestea lui se scufundă. Fata cu Aluniță refăcu oarecum unitatea printr-o declarație cu care toți puteau fi de acord:

— Un german bun e un german mort.

Edmund și Roșcatul aprobară din cap, în timp ce Fata cu Aluniță oferi încă o informație despre adevărata natură a germanilor, învățată pe genunchii bunicii ei:

— Bunica mea spunea că, dacă te uiți în ochii lor, îl vezi pe diavol…

Roșcatul se documentase și el:

— Nu avem voie să vorbim cu ei și nici măcar să le zâmbim. Și ei trebuie să ne salute și să facă ce spunem noi.

— Și nu putem să ne solidarizăm cu ei, adăugă Edmund, fericit că poate folosi noul cuvânt.

Băiatul cu Geacă Sport se lumină la față și scutură din cap. Edmund admira în secret modul în care acesta sufla fumul prin nări și nu credea absolut nimic din ce ziceau ceilalți.

— Voi auziți ce spuneți? Voi habar n-aveți, nu-i așa? Un singur lucru trebuie să știți despre germani…

Băiatul scoase țigara din gură.

— Cu o singură țigară de-asta poți să cumperi o pâine. Cu o sută, faci rost de-o bicicletă. Dacă ai suficiente țigări, trăiești ca un rege.

După care, Băiatul cu Geacă Sport trase ostentativ din țigară și suflă fumul spre ei, obligându-i pe toți să clipească, în afară de

Edmund, care ținu ochii larg deschiși suficient ca să vadă cum castelul lui din cărți de joc se prăbușește.

∵

Soțiile Bărbaților Aflați Deja în Germania se strânseseră în salonul vasului. Se făcuseră mari eforturi pentru mascarea proveniență navei; orice urmă care arăta că aceasta cărase cândva soldații SS spre porturile nou cucerite Oslo și Bergen fuseseră șterse cu var, vopsea crem și steaguri vesele. Doar pasagerii cu privire foarte ascuțită ar fi remarcat o veche inscripție de pe balustrada punții, care spunea încă lumii că soldatul Tobias Messer stătuse acolo suficient cât să-și cioplească numele pentru posteritate.

Empire Halladale era vasul de paradă al Operațiunii Regăsirea, având ca încărcătură reprezentanții unei puteri mondiale încă mărețe, o națiune care, chiar și în vremuri vitrege, era capabilă să ofere cetățenilor ei privilegii. Pentru „încărcătură", era un moment bun de plecat din Anglia, departe de rațiile alimentare, ciorapii desenați direct pe picioare și cumpătarea fără sfârșit. Acest mic colț plutitor al Imperiului părea să-și bată joc de toate acestea și să sugereze o viață luxuriantă de altundeva.

Rachael era cu trei soții de ofițeri, comparând împreună inventariile gospodăriilor. Fiind soție de colonel, lista ei avea trei pagini; lista doamnei Burnham (soție de maior) avea două și jumătate, iar listele doamnelor Eliot și Thompson (soții de căpitani) aveau două. Era o dovadă a miracolului birocrației britanice faptul că, până și în aceste vremuri falite, găsea în sinele ei zdrobit și distrus mijloacele de a decide că o soție de căpitan nu are nevoie de un set de ceai de patru persoane, că o soție de maior are nevoie de un serviciu pentru cină complet și că doar soțiile de comandanți trebuie să aibă o carafă pentru porto.

Rachael era „soția cea mai mare în grad” din acest grup, însă aici doamna Burham era liderul înnăscut și Rachael nu avea nimic împotrivă să se lase pe mâna ei. Această femeie fermecătoare și plină de încredere era întrucâtva atotștiitoare, iute și grosieră, dar crea o senzație conspirativă la întâlnirile lor, dându-le tuturor impresia că plecarea în Germania era o aventură, o șansă care trebuia înșfăcată cu ambele mâini. Doamna Thompson, o femeie snoabă și plină de agrafe, îi sorbea cuvintele. Doar doamna Eliot părea să nu se simtă prea bine. Încă din momentul în care vasul plecase din Tilbury avusese rău de mare și paloarea ei se potrivea nuanței obișnuite de gri-verzui a ceștilor și farfurioarelor.

— Te simți mai bine? o întrebă Rachael.

— Ceaiul îmi face bine.

— Bucură-te de el cât poți, spuse doamna Burnham. Germanii s-or pricepe ei la cafea, dar habar n-au cum se face ceaiul.

Doamna Burnham aruncase deja o privire asupra listei, remarcând lipsa condimentelor, a șervetelor și a cupelor, iar acum își îndreptă atenția spre Rachael.

— Sunt toate acolo?

Rachael avea doar câteva nemulțumiri, însă avansarea cu două grade a lui Lewis o promovase în zone noi și nefamiliare ale privilegierii, ceea ce o forța să arate că face parte din clasele superioare.

— Ar fi fost frumos dacă erau și pahare de sherry.

Doamna Burham emise o nemulțumire ironic-serioasă:

— Mda, ce să zic? Marea doamnă trebuie să aibă neapărat pahare de sherry, altfel vor fi probleme la conac!

Râseră toate, iar Rachael se bucură că cineva o face să râdă. Doamna Burnham exprima ceea ce Rachael simțea că nu poate să formuleze. Tot ce era monoton, reținut și rigid trebuia lăsat în urmă,

în Anglia cenușie și incendiată. Acolo, era foarte posibil ca doamna Burnham să fie categorisită drept băgăreață și vulgară, dar aici, în lipsa protocolului, într-un teritoriu necunoscut, ea putea să vorbească cu încrederea nereținută a unui explorator al Lumii Noi.

Doamna Eliot puse o întrebare practică, abătându-se de la atmosferă.

— E adevărat că există o penurie de case adecvate pentru familii din cauza bombardamentelor? Când ne-a scris ultima dată, George nu știa sigur unde o să locuim.

Doamna Burnham înăbuși aceste îndoieli.

— Au început să rechiziționeze case. O să fie spațiu suficient.

— Am auzit că la ei casele sunt bine făcute, interveni doamna Thompson. Mai ales bucătăriile.

— Pe mine nu bucătăria mă preocupă, spuse doamna Burnham, ci dormitorul. Și contez pe un pat mare și confortabil.

Doamna Burnham râse și Rachael observă o pată roșie pe gâtul ei, ca o broșă extravagantă.

Însă doamna Eliot era în continuare îngrijorată de consecințele penuriei locative.

— Însă unde o să-i trimită *pe ei*?

— Pe cine?

— Familiile germane… cei ale căror case sunt rechiziționate?

— O să fie încartiruiți, spuse doamna Burnham, proiectând cuvântul ca pe un glonț.

— Încartiruiți?

— Încartiruiți, repetă ea.

Doamna Eliot încercă să-și imagineze cum și unde vor fi încartiruite familiile germane.

— Groaznic, spuse ea.

— Nu cred că ar trebui să ne pară rău pentru ei, spuse Rachael cu o energie surprinzătoare.

— Exact, o aplaudă doamna Burnham. N-au decât să se mute, să ne facă loc. Măcar atât pot să facă și ei.

— Și eu cred la fel, fu de acord doamna Thompson.

Odată luată această decizie majoritară, neplăcutul subiect al familiilor germane și al încartiruirii lor fu abandonat. Femeile începură să discute între ele și doamna Burnham se întoarse spre Rachael, coborând vocea, confidențial.

— Deci așa. Când ți-ai văzut ultima oară soțul?

Pata doamnei Burnham părea să strălucească, și Rachael simțea mirosul pielii ei, pe sub masca respingătoare a parfumului; era un miros dulce, aproape aromat.

— De Ziua Victoriei în Europa. Timp de trei zile.

— Ei, atunci aveți multe să vă spuneți.

— Mă tem că m-am obișnuit prea mult să dorm singură în ultimii câțiva ani.

Rachael era ea însăși surprinsă de declarația ei, însă această femeie plinuță și vivace părea să solicite o astfel de franchețe.

În realitate, Lewis devenise o himeră pentru Rachael: jumătate om, jumătate idee. Bineînțeles, cândva fuseseră apropiați. Însă atunci asta nu fusese deloc o problemă; pur și simplu se întâmplase. Fusese întotdeauna ceva direct, necomplicat și – era sigură de asta – plăcut și echitabil prin ceea ce dădea și primea fiecare. Cu toate acestea, ea nu-și putea aminti această intimitate – nu și-o putea nici măcar imagina – ceea ce făcea întrebarea doamnei Burnham cu atât mai tulburătoare. Rachael se îndrepta spre un ținut ostil ca să înceapă o viață nouă și incertă, însă cea mai mare incertitudine a ei nu avea legătură cu inamicul, ci cu soțul ei. Trecuse mai bine de un an de când avuseseră „un moment special” (cum îi plăcea lui să spună când erau proaspăt căsătoriți) sau „făcuseră dragoste” (cum îndrăznise ea să spună, savurând profunzimea discretă a expresiei), însă acel eveniment era acum vag și crepuscular, o

îmbrățișare pierdută în dezamăgirea sfârșitului de război.

— Ei, nu știu ce crezi tu, dar eu am de gând să recuperez anii pierduți, spuse doamna Burnham.

Apoi trase adânc și sugestiv din țigară, se aplecă în față și lăsă să cadă încă un cubuleț de zahăr în ceaiul ei. Deși nu mai pusese zahăr în ceai de cinci ani, Rachael luă două bucăți și le lăsă să cadă în ceașcă.

3.

Lewis se uita la soldații britanici care se strângeau pe peronul gării Dammtor din Hamburg. Aproape toți veniseră aici ca să-și aștepte soțiile, iar în cazul unora trenul de Cuxhaven avea să pună capăt unei despărțiri care durase luni, chiar ani de zile.

În cazul lui, trecuseră 17 luni de la acele trei zile ciudat de dezamăgitoare în care se sărbătorise victoria la Londra; 17 luni de când o văzuse pe Rachael în carne și oase, simțise mirosul de ferigă al respirației ei, o auzise cântând la pian. Acum nu mai trebuia să recurgă la fotografia ei – făcută într-o zi epuizantă de iulie pe o plajă din Pembrokeshire – pe care o ținea sub elasticul tabacherei. Rachael părea în poza asta să fie și ea la apogeu, ca și vara: rochia largă cu motive florale, înclinarea degajată a capului – chiar și în alb-negru, obrajii ei păreau îmbujorați. Lewis nu era un om vizual, dar se surprinsese singur cu imaginile și amintirile pe care reușise să le invoce în timpul în care fuseseră despărțiți. Nu aveau perfecțiunea stilizată și afectată a cinemaului romantic, erau mai degrabă momentele intime și neprevăzute pe care filmul nu reușea sau nu avea voie să le înfățișeze. Cel mai adesea, Lewis revenea la momentul când o prezentase pe Rachael familiei lui – sora lui, Kate, fusese uluită de calitatea cuceririi lui, aprobând-o instantaneu – și la acea noapte în care le venise să înoate goi în Golful Carmarthen, în timp ce algele lipicioase unduiau în jurul membrelor lor.

Iminenta ei încarnare amenința toate acestea și, în timp ce stătea acolo fumând, Lewis începu să se gândească la persoana care avea să coboare din tren. Cum avea să fie Rachael cea reală în comparație cu Rachael din fotografie, pe care o putea băga în buzunar și admira cu ușurință, care îi

zâmbise de-a lungul întregului război, pe orice vreme și în orice situație?

Lewis băgă imaginea ei sub elastic, puse deasupra poza mai mică cu Michael și închise tabachera. Mai trase un fum din țigară și o aruncă spre șinele de jos. Deasupra lui, în cadrul fără geam al acoperișului gării, păsările își făceau cuib pe unde puteau. O exclamație subită de încântare îl făcu să privească la picioarele lui, unde un bărbat costeliv de vreo 60 de ani stătea pe șine și manevra țigara încă arzând a lui Lewis, cercetând-o să vadă dacă mai are tutun și murmurând la nesfârșit *„Danke, danke, danke”.* În vremuri normale, mulțumirile entuziaste ale bărbatului pentru acest cadou neînsemnat ar fi părut sarcastice; în *Stunde Null,* o țigară aruncată era mană cerească neașteptată. Lewis scoase trei țigări din tabachera de argint, se aplecă și i le dădu bărbatului. Pentru o clipă, acesta se holbă la țigările noi, neîndrăznind să le ia, de teamă că se vor dovedi a fi un miraj.

— *Nimm Sie! Schnell!* spuse Lewis.

Își dădea seama că majoritatea soldaților din jur nu ar fi privit cu ochi buni bunăvoința lui. Bărbatul luă țigările, le prinse în palmă și apoi le ascunse în interiorul hainei.

În timp ce revenea la verticală, Lewis văzu doi bărbați care se îndreptau pe peron spre el. Unul era căpitanul Wilkins, în mod evident însuflețit de perspectiva de a-și vedea soția pe care o numea mereu, fără jenă, „floarea mea”. Lewis, căruia îi venea greu să-și exprime afecțiunea pentru Rachael chiar și față de ea, cu atât mai mult față de alții, admira în taină această dispoziție tandră a aghiotantului său. Wilkins era complet pueril în privința aceasta, comunicând lucruri intime ca un tânăr îndrăgostit incapabil să se abțină, ba chiar, odată, citi o poezie scrisă de el, „Către floarea lui”, unul din versurile acesteia spunând „Te voi uda, floarea mea, și te voi inunda cu dragostea mea”.

Bărbatul de lângă Wilkins avea pe epolet o coroană de maior. Era exotic, cu aspect ne-englezesc, păr negru și mătăsos și ochi frumoși, dar atenți. Lewis simți că în prezența lui trebuia să fie în gardă.

— Domnule, acesta este maiorul Burnham, spuse Wilkins. De la Departamentul de informații. A venit să-i sorteze pe negri de albi și cenușii și ce-or mai fi.

În loc să salute, Burnham îi strânse mâna lui Lewis. Cei de la Informații aveau ierarhia lor și nu obișnuiau să arate deferență militarilor normali, pe care îi considerau prost pregătiți pentru sarcina de a reconstrui un stat distrus. Lui Lewis nu-i păsa de lipsa salutului, însă detectă imediat în mișcările eficiente și declarațiile exacte ale lui Burnham un om aflat în misiune.

În timp ce Burnham privea încruntat spre cerșetorul costeliv, Wilkins întrerupse tăcerea.

— I-am găsit chiar ieri o casă maiorului. Nu departe de dumneavoastră, domnule. Pe Elbchaussee.

Aghiotantul lui Lewis începea să devină sensibil la bizareriile superiorului său, la ce-i plăcea sau nu-i plăcea acestuia, la tendința lui de a spune ce gândește. Wilkins presimțea deja un conflict.

— Veți fi aproape vecini, continuă el.

Atenția lui Burnham era încă reținută de cerșetor, care acum se cățărase pe peron și întinsese mâna, fără îndoială sperând ca și prietenii colonelului să fie la fel de binevoitori. Maiorul îi spuse într-o germană impecabilă:

— Dacă nu pleci, pun să te aresteze.

Bărbatul ridică mâinile și se trase cu spatele, înclinându-se și târșâindu-și picioarele slăbite cât de repede putea.

— Cum pot să miroasă oamenii ăștia, spuse Burnham schimonosindu-se.

— Așa pățești dacă ai o dietă de 900 de calorii pe zi, replică Lewis.

— Cel puțin când sunt înfometați creează mai puține probleme, spuse Burnham zâmbind fără umor.

— Bine spus, interveni Wiklins, încercând să aplaneze lucrurile.

Burnham dădu din cap, fixându-l pe Lewis cu o privire interogativă, îndelung exersată. Șuieratul locomotivei îl scuti pe Lewis să-i explice lui Burnham că se înșela. Că se înșela complet.

∵

— De ce aleargă toți copiii aceia după noi?

Edmund scosese capul pe fereastra pe jumătate deschisă a vagonului. Afară, hoarde de copii alergau cu mâinile întinse pe lângă trenul care sosea și care acum încetinise suficient pentru ca ei să poată ține pasul cu el. Copiii strigau numele sfintei treimi – „cioco, țigări, sandviș” – însă pasagerilor acestui tren nu le era familiar ritualul așteptat și acceptat de a azvârli rații alimentare, așa că nimeni nu aruncă daruri.

— Poate că vor să vadă cum arătăm, fu tot ce reuși să spună Rachael. Aproape am ajuns.

— Sunt germani?

— Da. Haide. Ia-ți haina.

— Nu prea arată a germani.

Rachael îndreptă cravata lui Edmund, își linse degetul, îi șterse cu el un semn de pe obraz și îi netezi părul.

— Uite în ce hal arăți. Ce-o să creadă tatăl tău?

Hamalii, mai numeroși ca pasagerii, erau pregătiți să le ia celor sosiți bagajele și să le dea posibilitatea de a-și căuta soții și tații. După ce îi întinse valiza unui bătrân zelos și cenușiu, Rachael coborî din tren într-un râu agitat de tweed, pălării, pudră și ruj care curgea spre bărbații care așteptau. Vedea deja cupluri regăsite care se îmbrățișau în mijlocul aburilor. Așa cum promisese, soția maiorului recupera deja timpul pierdut. Doamna Burnham se îndreptă spre soțul ei, îi luă bărbia în palmă și îl sărută cu gura deschisă. Era ceva

impudic, și pe Rachael o cuprinse un fior de invidie. Ea nu l-ar fi sărutat niciodată pe Lewis în modul acesta în public; chiar și în anii tinereții lor, așa ceva ar fi fost prea îndrăzneț.

Înainte ca el s-o vadă, Rachael îl văzu pe Lewis – ținându-se la o parte de mulțime, cu o expresie ușor temătoare și vulnerabilă în acel moment – și ea simți că, exact ca în poveștile din revista *Woman's Own,* inima ei tresare, întețindu-i pulsul de la gât și respirația. Pentru o clipă, Rachael simți o afecțiune intensă, care se estompă însă imediat ce el o văzu și se mulțumi să-și dilate ochii, pentru ca apoi să-i zâmbească lui Edmund, care fugise să-și salute tatăl. Lewis își întâmpină fiul ciufulindu-i părul abia aranjat și amintind nervos cât de mult timp trecuse:

— Ia uită-te la tine. Ca fasolea cățărătoare.

— Bună, tată.

Lewis continuă să se uite la Edmund, mut în fața schimbărilor care adulților li se par întotdeauna atât de surprinzătoare, iar copiilor atât de prozaice, până când, nemaiputând să-și folosească fiul ca pretext, se uită la Rachael și o sărută ușor, jumătate pe gură, jumătate pe obraz.

— A fost plăcută călătoria? întrebă el.

— Traversarea canalului a fost puțin agitată.

— Haideți să bem niște ceai. Poate mâncăm și niște ștrudel, dacă avem noroc.

— Germanii nu știu să facă ceai, interveni Edmund, încercând să se facă plăcut.

Lewis râse. Era unul dintre puținele clișee despre germani care se întâmpla să fie adevărate.

— Încep să învețe, spuse el.

Edmund era cu ochii cât cepele, absorbind fiecare detaliu din jurul lui. Dintr-odată, ceva care se întâmpla de cealaltă parte a șinelor îl umplu de însuflețire.

— Ce fac?

— O, Doamne, șopti Rachael.

Doi copii de pe un pod țineau un băiat în aer, cu capul în jos, în fața unui tren care venea spre ei. Băiatul atârnat ținea în mâini o crosă de golf și pentru o clipă locomotiva păru că avea să-l lovească, dar trenul trecu pe sub el la mai puțin de jumătate de metru și, în timp ce trenul trecea, băiatul doborî niște cărbuni de pe tender pentru femeile care așteptau jos să îi prindă în fuste.

— Au voie să facă asta? întrebă Edmund plin de admirație.

— Oficial nu, răspunse Lewis.

— Nu îi oprești?

— Nu văd niciun vapor, spuse Lewis făcând cu ochiul conspirativ spre fiul său.

Apoi îi conduse către ieșire, înainte să apară alte întrebări și mai dificile.

∵

Cel mai impunător hotel din Hamburg, Atlantic, supraviețuise războiului și era o oază de extravaganță într-un deșert de cumpătare. Această impresie era amplificată de salonul principal cu palmieri, unde muzicienii cântau printre ghivecele cu plante pentru britanicii care beau ceai și care, timp de câteva ore, reușeau să uite anii cenușii și să-și imagineze că Hamburgul e cea mai însuflețită garnizoană. Lewis era încrezător că grandoarea estompată, faptul că se servea ceai, zgomotele antifonice ale tacâmurilor ciocnite și covoarele groase aveau să creeze ambianța de confort și siguranță de care avea nevoie pentru dificilul lui anunț. Dar nu era încântat de muzică. Muzicienii de aici interpretau de obicei melodiile voioase și populare preferate de englezi; interpreții de azi – un pianist și o cântăreață – își dădeau sufletul pe un cântec melancolic în germană, care era opusul melodiei la care se așteptase Lewis. Veștile dificile necesitau o coloană sonoră veselă; ceea ce cântau muzicienii trebuia schimbat.

Rachael recunoscu imediat melodia ca fiind unul din *liedurile* lui Schubert și se abandonă

adâncului ei torent. Ștrudelul din fața ei rămase neatins în timp ce ea se hrănea cu muzică, ascultând, în această încăpere, cu o concentrare intensă și unică. Lângă ea, Edmund își înghiți ștrudelul, asediindu-și tatăl cu întrebări. Acumulase o grămadă de întrebări de-a lungul războiului, la care avea nevoie de răspunsuri imediate. Lewis fuma și se străduia să-i răspundă, în timp ce aștepta momentul potrivit pentru a cere schimbarea melodiei.

— Acum Germania e colonie?

— Nu tocmai. Cu timpul o să le-o dăm înapoi, după ce o punem la punct.

— Noi am primit cea mai bună zonă?

— Se spune că americanii au luat priveliștea, francezii au luat vinul și noi am luat ruinele.

— Nu mi se pare corect.

— Păi noi am creat ruinele.

— Și rușii?

— Rușii? Ei au luat fermele. Dar asta e altă poveste. Cum e ștrudelul, draga mea?

Lewis observă cum Rachael își șterge rapid o lacrimă. Soția lui înghiți apoi puțin ștrudel, ca să abată atenția, dar era prea târziu:

— Mami plânge iar.

Era ca și cum Edmund ar fi aruncat o rachetă de semnalizare pe masă și ar fi luminat ultimele 17 săptămâni, pentru ca tatăl lui să le poată vedea. Lumina îi arăta lui Lewis și unele lucruri pe care el nu ar fi vrut să le afle sau cu care nu era pregătit să se confrunte. Acest rezumat compact al ultimei perioade a lui Rachael era doar vârful a ceva ce el sperase că doctorii, timpul și distanța ar fi putut să vindece.

— Nu fi prostuț, Ed, spuse Rachael. E doar muzica. Știi că muzica tristă mă face să plâng mereu.

Atunci când cântăreața termină, fără să primească aplauze, Lewis văzu o ocazie de a risipi posomoreala. În timp ce el se ridica în picioare ca

să se ducă să ceară schimbarea muzicii, Rachael îi ghici intențiile:

— Te rog, nu face asta…

— Avem nevoie de ceva puțin mai vesel, nu crezi?

Rachael aprobă, dând din umeri dezamăgită și, după ce el plecă, se întoarse spre Edmund:

— Te rog, nu-i mai spune tatălui tău astfel de lucruri despre mine. Nu faci decât să-l superi.

— Scuze, spuse Edmund.

În timp ce Lewis îi șoptea cântăreței cererea lui, Rachael observă zâmbetul ei îndurerat și scrâșnit; poate că era o interpretă de renume internațional, rămășiță a unei orchestre decimate, obligată să se încline în fața cererilor unor clienți filistini. În timp ce Lewis se întorcea, pianistul făcu să răsune primele acorduri ale lui „Run, Rabbit, Run”, iar cântăreața trecu fără niciun efort de la profunzimile suferinței existențiale germane la apele puțin adânci ale frivolității englezești.

— Acum e mai bine, spuse Lewis. Țara asta are nevoie de un cântec nou.

În vreme ce melodia vioaie crea o nouă atmosferă Lewis, nemaiputând să aștepte timp de încă o țigară, se hotărî să termine odată cu asta. Nu era un comerciant înnăscut, așa că își baza de obicei încercările pe o folosire exagerată a superlativelor „absolut minunat” „absolut fantastic”, plus adverbul „cu adevărat”.

— Am vești despre noua noastră locuință. E, cu adevărat, absolut fantastică. Mult mai mare decât cea din Amersham. Chiar mai mare decât cea a mătușii Clara. Are sală de biliard. Și pian de concert.

Aici făcu o pauză, ca să-i permită lui Rachael să și-o imagineze.

— Priveliști minunate spre fluviul Elba. Casa e plină de tablouri interesante ale unor artiști destul de celebri, cred. Ce altceva? A, da. Are un lift pentru bucătărie.

— Avem lift? întrebă Edmund.

— Doar pentru mâncare. Și trei servitori, o fată în casă, o bucătăreasă și un grădinar.

— Vorbesc engleză? întrebă Rachael.

— Majoritatea germanilor știu câteva cuvinte. Iar voi o să învățați rapid.

Lewis făcu o pauză. Exersase de mai multe ori în capul lui acest moment. Oare să apeleze la sentimentele lor umanitare, să-i facă să compătimească familia Lubert, cum îi compătimise el? Sau să rămână la realitățile materiale, anume faptul că această casă era suficient de mare pentru a găzdui și 20 de oameni și că ar fi fost pur și simplu o dovadă de lăcomie să-i dea afară pe proprietari? În oricare dintre variante, Lewis încerca să împacheteze un obuz în vată.

— Proprietarul acestei case este Herr Lubert. E arhitect. Un om civilizat. Soția lui a murit în război. Are o fiică, nu mult mai mare ca tine, Ed. O cheamă Frieda, cred. În orice caz, casa lor e… mă rog, e imensă. Suficient de mare pentru ca în ea să locuiască 20 de oameni. Și are un apartament complet separat la etajul de sus…

Rachael inspiră apăsat și își schimbă poziția.

— Realitatea e că această casă e suficient de mare pentru noi toți. Ei o să locuiască în apartamentul de la etaj și noi dispunem de tot restul casei.

Rachael nu era sigură că auzise bine.

— O să locuim împreună cu ei? întrebă ea.

— Nici n-o să observăm că sunt acolo. Sunt doar doi oameni. Pot să folosească altă intrare, să stea complet izolați. Au acolo, la etaj, tot ce le trebuie.

— O să locuim împreună cu niște germani? întrebă Edmund.

— Nu tocmai. Dar, da, o să împărțim casa cu ei. Gândește-te că e un bloc de apartamente și ei stau la ultimul etaj.

56

Rachael simțea nevoia să facă ceva. Așa că își turnă niște ceai, fără să-l vrea sau măcar să se uite. Răsturnă carafa cu lapte și Lewis, bucuros că are de făcut ceva practic, întinse un șervet peste pată și chemă un chelner.

— Dar nu înțeleg, spuse ea. Și alte familii fac la fel?

— Celelalte familii nu au rechiziționat o casă ca asta. Nu e aceeași situație.

Rachael nu putea să accepte așa ceva. Nu conta cât de grandioasă era casă, cât de plină de camere, ce opere de artă extraordinare avea sau ce efect dădea pianul; și dacă ar fi fost un palat cu aripi separate și dependințe, tot n-ar mai fi rămas loc pentru germani. Căută o țigară în geantă. Era hotărâtă să nu-l lase pe Lewis să i-o aprindă, cum avea el obiceiul; dar el deja deschisese bricheta lui americană, iar când ea se aplecă el îi prinse mâna care acum tremura în mâna lui și îi aprinse țigara.

— Stai s-o vezi. E o casă minunată.

∵

Lewis se gândea întotdeauna la două modalități de atac. Dacă abordarea delicată eșua, atunci îi lovea dur cu disparitatea și îi ducea prin tot ce avea mai rău de oferit Hamburgul. Îi ordonă lui Schroeder să îl urmeze cu un Austin 16 cu bagajele, pe o rută ușor ocolitoare printre ruine, astfel încât „Frau și Sohn să înțeleagă situația mai bine”.

Lewis manevră cu o grijă exagerată printre gropile de obuz de pe drum, dar în primele câteva minute reacția însuflețită a lui Edmund față de Mercedes îl împiedică să-și rostească prelegerea rectificatoare. Aflat între mama și tatăl lui, băiatul exclama cu respirația tăiată, entuziasmat fără reținere în fața capodoperei de inginerie pe care o reprezenta această mașină. În același mod în care fusese descumpănit de faptul că Bach era german,

frumusețea desăvârșită a acestei bestii demonta senzația lui de superioritate.

— Prinde până la două sute.

— Asta înseamnă kilometri pe oră.

— Putem să încercăm?

— Nu cred că drumurile ne permit asta, Ed.

Apoi, Lewis emise prima din statisticile lui distrugătoare:

— Știați că, într-un singur weekend, am aruncat asupra Hamburgului mai multe bombe decât au aruncat germanii asupra Londrei în întreg războiul?

Spusese asta către Edmund, dar voia ca Rachael să audă vorbele lui, să simtă deplinul lor impact; să îi elimine prejudecățile și autocompătimirea. Aproape ca la un semnal, în fața lor se iviră ruinele Hamburgului și, dacă la început ele părură asemenea imaginilor mentale pe care le aveau despre Londra, Coventry, Bristol, amploarea distrugerii sporea la fiecare metru. Nu exista nicio construcție rămasă în picioare în fața lor, în spatele lor sau pe cele două laturi, doar moloz și pâraie de oameni care mergeau pe marginea drumului.

— Dar ei au început, nu-i așa, tată?

Lewis aprobă din cap. Desigur. Ei au început. Ei au început, atunci când nemulțumirile lor au fost amestecate în creuzetul unui vrăjitor; ei au început, cu fiecare braț ridicat și fiecare banderolă purtată, cu fiecare participare la manifestații și fiecare drum construit, cu fiecare ovaționare a discursurilor; ei au început, cu fiecare magazin distrus, fiecare avion lansat și fiecare bombă aruncată. Ei au început. Dar unde erau ei? Unde era acum rasa de stăpâni care înghițise continente? Doar nu puteau fi acești troglodiți cu haine jalnice și membre slăbite care mergeau trudnic pe marginea drumului distrus?

— Nu arată ca niște germani, tată.

— Nu.

Deocamdată niciun răspuns din partea lui Rachael.

— Vedeți crucile alea negre? Ele arată cadavre îngropate sub moloz. Sunt peste un milion de germani care nu ies la socoteală.

Lewis se uită la Rachael, să vadă dacă vorbele lui au vreun efect, însă ea era hotărâtă să păstreze o expresie neutră.

Deci vrei să ai expresia asta, se gândi Lewis. O să-ți dai seama cât de curând.

Trecură pe lângă mai multe familii care își cărau rămășițele vieții cu cărucioarele.

— Unde merg toți oamenii aceștia? întrebă Edmund.

— Sunt PS. Persoane Strămutate care se întorc în oraș. Adică oameni care au fost dați afară din case ca să facă loc pentru cei ca noi.

— Mama spune că ei sunt încartiruiți.

— Așa e. Dar nu există suficiente locuri. Construim o nouă tabără în fiecare lună.

La un moment dat, trebuia să le arate o tabără pentru Persoane Strămutate.

— Sunt ca lagărele pe care le-am văzut în *Illustrated News*?

— Nu. Nu seamănă cu ele.

— Dar merită asta, nu-i așa? Pentru ce-au făcut în lagărele acelea?

Lewis trebui să-și stăpânească iritarea. Trage aer în piept. Băiatul nu avea cum să știe.

— Tată?

Afară, oamenii se revărsau pe ambele margini ale drumului, cu fețele preocupate de nimic altceva decât de ziua de azi, de pâinea cea de toate zilele și de posibilitatea de a scăpa de alte nenorociri, dar Lewis nu-și putea apleca spatele și mai mult ca să-i susțină. Trebuia să spună și ceva despre dreptate…

— Unii merită, Ed. Da.

Cu asta, Rachael rosti singurele ei cuvinte din acea scurtă călătorie:

— Bineînțeles că merită.

*

Când straniul convoi – Austinul britanic scund și rotunjit din urma Mercedesului german elegant și atotcuceritor – se apropie scrâșnind pe aleea cu pietriș, Stefan Lubert se uită la ceas și coborî treptele ca să-i întâmpine pe noii ocupanți. Își îndreptă haina și făcu un efort să arate demn, umil și recunoscător în același timp – o combinație dificilă pentru un om cu temperamentul lui. Lângă el, Heike și Greta stăteau în șir, gata să-și ofere serviciile noii familii. Lubert le simțea agitația și auzi comentariile lor șoptite.

— Nu sunt așa de urâți ca englezii ceilalți.

— Îmi plac hainele lor.

— Sărmanul Stăpân, încearcă să pară curajos.

— Doamna e frumoasă…

— Nu la fel de frumoasă ca stăpâna noastră.

Desigur, Greta era loială amintirii stăpânei lor, dar Claudia nu fusese frumoasă. Atrăgătoare, elegantă, grațioasă, acvilină, dar nu frumoasă. În timp ce Frau Morgan era categoric frumoasă, cum observase Heike în mod spontan, iar fața ei fără de zâmbet și împietrită nu putea să ascundă asta. Păr roșcat-închis, ochi mari migdalați, buze mici și pline, siluetă minionă dar plină, piele măslinie. De unde era? Sigur nu din Anglia. Trebuia să fie celtă. Sau spaniolă.

— Nu pare prea fericită.

— Poate că e obișnuită să stea într-un castel.

Colonelul veni și strânse cu căldură mâna lui Lubert.

— Frieda a vrut să vă întâmpine, dar nu se simte prea bine, spuse Lubert. Sper că îi veți ierta absența.

— Bineînțeles, răspunse Lewis, făcându-i semn lui Rachael să se apropie. Ea este soția mea, Frau Morgan.

Lubert întinse mâna, dar Rachael nu răspunse cu un gest similar.

— Bună ziua, spuse Lubert retrăgându-și mâna cu un nou gest larg de conducere și prezentare. Personalul meu. Heike. Greta. Pe Richard l-ați întâlnit la poartă. Vi-i recomand.

Heike făcu o reverență amplă, Greta una minimă.

Rachael încă nu spusese nimic, remarcă Lubert. Poate că drumul printre ruine o făcuse catatonică.

— Și Edmund, spuse Lewis.

Lewis se întoarse și își chemă fiul: „Ed!" Plin de însuflețire, Edmund ajunsese pe peluză și acum alerga cu brațele întinse ca un avion, scoțând zgomote specifice războiului. Băiatul nu-și dădea seama și Lubert râse, ca pentru a arăta că nu-i pasă. Dar Rachael se simți stânjenită.

— Ed! Termină! Vino să dai bună ziua.

Lubert fu surprins să-i audă vocea. Vorbește!

Edmund se apropie în fugă ca să-l salute pe Lubert și personalul. Heike chicoti în fața poznelor lui.

— Bună ziua, îi spuse Edmund lui Lubert.

— Bine ai venit în noua ta casă, răspunse Lubert. Să te simți bine aici.

*

Lewis nu exagerase, se gândi Rachael. Casa chiar era minunată. Cel mult, Lewis îi subestimase valoarea, probabil nedându-și seama ce o făcea să fie specială, dar și din cauză că nu se simțea pe de-a-ntregul confortabil cu grandoarea ei. Lewis nu era prizonierul pretențiilor sociale și aspirațiilor materiale care îi mânau pe colegii lui, o caracteristică pe care Rachael, mai atentă la social, o apreciase întotdeauna la el, dar care acum, din cine știe ce motiv, o irita. În timp ce Herr Lubert le oferea turul casei, ea se simți prinsă între nevoia de a-i arăta germanului că înțelegea excelența și aprecia foarte bine cultura și cea de a-și manifesta îndoielile. Cu fiecare cameră pe care o prezenta, Herr Lubert părea să sporească senzația ei de inferioritate și dislocare. Indiferent ce-ar fi spus el,

Rachael nu auzea decât: „Sunteți bineveniți, dar aceasta rămâne casa mea”. Când ajunseră la balconul care dădea spre fluviu, Rachael se săturase deja. Iar când Lubert se oferi să le arate și apartamentul lui – din partea de sus a casei – ea puse capăt turului, spunând că e obosită din cauza călătoriei. Șocul confruntării cu noua ei situație mai degrabă îi alungase epuizarea, însă nu mai putea să suporte prezența acestui german rafinat și – oare își imagina ea? – ușor impertinent, care vorbea engleză cu o cadență perfectă și fără tărăgănelile ridicole ale pronunției artificiale. Rachael sperase cumva că, neexistând o limbă comună, lucrurile aveau să rămână simple și separate, însă lejeritatea acestui bărbat avea să complice lucrurile, dacă nu erau trasate niște granițe ferme și clare.

∵

Mai târziu, când Lewis se duse să-i spună lui Edmund noapte bună, își găsi fiul întins pe podea. Edmund trăsese căsuța pentru păpuși în mijlocul camerei și Lewis văzu cum acesta reamenajase casa ca pe un simulacru al vilei Lubert, punând mobilă pe acoperișul sub care locuia acum familia germană și două păpuși de mărimea unui deget la locurile lor respective: una masculină și una feminină, reprezentându-i pe Lubert și fiica lui; și câte una pentru el, Lewis și Rachael.

— E ora de culcare, Ed.

Edmund se ridică de pe podea și se sui pe patul cu baldachin.

Lewis nu mai venise să-i spună noapte bună fiului său de mult timp și nu știa sigur care ar trebui să fie procedura. Să-i citească o poveste? Să-i spună câteva cuvinte? Să rostească o rugăciune? În loc de asta, Lewis îl acoperi pe băiat cu pătura, peste soldatul lui păpușă, Cuthbert. Lewis ar fi vrut să atingă fața fiului său și să-i dea o șuviță de păr din ochi, dar îi lipsea încrederea necesară, așa că îl bătu ușor pe soldatul păpușă.

— Îți place casa? întrebă el.

— E mare, răspunse Edmund.

— Crezi că o să te simți bine aici?

Ed dădu din cap.

— De ce n-a venit fata să ne salute? întrebă el.

— Cred că nu se simte bine. Dar o s-o cunoști curând. Poate o să vă jucați împreună.

— O să am voie?

— Bineînțeles. După ce ne instalăm.

Edmund făcu o pauză, ca și cum ar mai fi vrut să spună ceva, dar tatăl lui stinsese deja veioza.

— Noapte bună, Ed.

— Noapte bună, tată.

După asta, Lewis ieși din cameră. Edmund se gândea că poate n-ar fi bine să-i spună despre întâlnirea pe care o avusese cu o oră mai devreme, în timp ce se plimba pe palierul care ducea la scările spre ultimul etaj, unde era apartamentul familiei Lubert.

Vrusese doar să arunce o privire, nimic mai mult. Urcase primul șir de trepte, iar când ajunsese la capătul lor, dăduse peste fata cu coadă blondă și brațele întinse, cu mâinile lipite de cei doi pereți și picioarele suspendate în aer în fața ei, ca și cum ar fi evoluat la un cal cu mânere.

— Bună, spusese Edmund.

Rămăsese acolo intrigat, privind-o lung și întrebându-se dacă ea era Frieda. Fata părea perfect sănătoasă și în putere, deloc bolnavă.

— Tu ești Frieda? o întrebase el.

Însă fata nu făcu decât să-l privească și ea. Apoi începu foarte încet să-și depărteze picioarele, lăsând să i se vadă chiloții. Era ca hipnotizat, nereușind să-și dezlipească ochii. Nu-și dădea seama cât timp privise – i se părea că minute întregi –, dar fata îi întrerupse brusc holbatul atunci când începu să șuiere la el – șuiera exact ca o pisică –, iar el coborî scările cu spatele, continuând s-o privească în tot acest timp, ca nu cumva ea să se repeadă la el.

∵

Lubert se trezi dintr-un coșmar într-o cameră nefamiliară și o casă care nu mai era a sa. În primele secunde ezitante ale treziei, nu-și dădu seama exact unde se află, iar mintea lui, care căuta indicii senzoriale, îi cârpi la repezeală confuzia memoriei cu acel loc și moment, dându-i senzația că e în patul individual din casa de vacanță a bunicii lui de pe insula Sylt, același pat în care făcuse cândva dragoste cu Claudia, în timp ce la parter, în bucătărie, surorile lui găteau homari și crabi pentru cină. Cât de bine se folosiseră tinerii îndrăgostiți de spargerea carapacelor pentru a masca scârțâitul patului și strigătele lor extatice!

Lubert deschise ochii, și lumina care se strecura printre perdelele pe jumătate trase risipi acea iluzie: nu era în patul lui (acum în el stăteau alt bărbat și altă soție), era în camera pe care o avusese fostul lui șofer, Friedrich, înainte ca războiul să-i oblige să reducă personalul, aceeași cameră pe care Claudia o folosise apoi ca anexă a budoarului ei mereu prea plin de haine. Era în casa lui, dar nu mai era el stăpânul, iar stăpâna casei era moartă și nu avea să mai poată niciodată să o miroasă sau să o mângâie. Și totuși, *simțea* mirosul ei – sau o amintire a timpului petrecut cu ea. Plapuma de mătase sub care stătea întins acum aparținuse cândva acelei case de vacanță de pe Sylt, înainte ca locuințele de pe insulă să fie rechiziționate de Luftwaffe pentru baza ei de hidroavioane; păstrase mirosul de mare – cel care stârnise acea asociere vie.

Lubert trase plapuma sub nas și inspiră parfumul care îl transportă iar în acea zi în care coborâse scările cu logodnica lui înroșită, pentru ospățul pregătit de surorile lui; mirosul de ierburi și pește sărat al Claudiei se amesteca cu cel de bouillabaisse și Claudia îi zâmbea de pe cealaltă parte a mesei, în timp ce el își amușina degetele pe furiș, ca dovadă a pasiunii ei. În timp ce Lubert se

abandona acestei amintiri, mirosul propriei lui excitări ieși de sub plapumă, invitându-l să reconstituie acea scenă.

Nu simți niciun fel de vină după aceea, doar o umilință de joasă factură că acum îi mai rămăsese doar asta: amintiri editate și remontate pentru un efect mecanic rapid. Se ridică în capul oaselor, pipăind masa de spermă de pe stomac care se răcea deja. Risipită. Lipsită de finalitate. Aceasta era consecința la care Lubert se gândea cel mai mult, mai mult decât la ruine, distrugerea materială sau atrocități: retezarea și rearanjarea unor relații care cândva păruseră indivizibile, un milion de îndrăgostiți care își pierduseră iubirea vieții și trebuiau s-o ia de la capăt. Bineînțeles, pentru unii – cei nefericiți în căsnicie, cei nepotriviți – întreruperea fusese o șansă. Potrivit glumițelor bărbaților de la fabrică, penuria de bărbați germani era un lucru bun pentru oricare dintre ei. Pur și simplu erau mai multe femei din care puteai să alegi și mai multe femei care alegeau. Era „noua" economie a cererii și ofertei, însă Lubert nu voia să aleagă sau să fie ales; cea pe care o alesese el – și care îl alesese pe el – era, chiar și moartă, mai prezentă pentru el decât orice relație posibilă.

Își șterse mâna de cămașa de noapte și se ridică din pat ca să tragă perdelele de tot. Camera era în continuare aglomerată cu bunurile aduse în grabă din dormitorul principal și din birou, după neașteptata păsuire oferită de colonel. Erau lucrurile pe care Lubert își imaginase întotdeauna că le va înșfăca primele în eventualitatea unui incendiu: bancul de lucru și instrumentele lui de arhitect, florile presate din ziua nunții și două dintre cele mai valoroase și prețuite obiecte din casă – autoportretul lui Leger și servitoarea nud a lui Carolsfeld. Dar în loc să fie afectat de pierderea unor lucruri, Lubert simțise o neașteptată euforie când trebuise să renunțe la o parte din bunurile lui

– o senzație că e aproape gol, suficient de ușor ca să meargă oriunde.

Privi de la fereastră spre peluza luminată. Luna în creștere se vedea pe cerul rece, limpede și mov, însă lumina aruncată deasupra grădinii emana din dormitorul principal unde, fără îndoială, ofițerul britanic amabil și integru și soția lui frumoasă dar iritată se regăseau după o lungă despărțire. Lubert încercă să nu se gândească la asta, dar astfel reuși doar ca în minte să îi răsară o imagine și mai clară: cei doi în patul lui; poate lăsau lumina aprinsă ca să vadă mai bine ce pierduseră; poate că vorbeau la nesfârșit înainte să facă dragoste sau poate că făceau dragoste mai întâi, apoi vorbeau și apoi făceau dragoste iar. Oare stăteau întinși în pat neacoperiți, așa cum lui și Claudiei le plăcuse întotdeauna, sau erau tipul de amanți tăcuți și secretoși care se ascundeau sub așternuturi?

Lumina din dormitorul de dedesubt se stinse, scufundând în întuneric balconul, grădina și copacii și lăsând să se vadă un cer mai plin de stele. Presupunând că ocupanții fostului său pat își încheiaseră ritualurile regăsirii, Lubert plecă de la fereastră și se băgă iar sub plapuma cu miros de sare a patului său individual.

∵

Rachael stătea la noua ei măsuță de toaletă din noul ei dormitor și își pieptăna părul. Își imagină cum undeva, exact deasupra ei, în apartamentul de sus, Herr Lubert se pregătește de culcare, râzând de grosolănia *acelei femei* și de incapacitatea ei de a recunoaște autorul unuia dintre tablourile pe care el i le arătase în sala de biliard – cum îl chema? Léger? Nu mai auzise de el.

Rachael nu voia să plece de pe taburetul în formă de rinichi. Dacă din partea bărbatului de deasupra ei se bucura de condescendență, din partea bărbatului din spatele ei se bucura de aprobare (și așteptare). Vedea în partea laterală a oglinzii cum Lewis, îmbrăcat în pijamale, stă pe

patul înalt și îngust și o privește, și simțea amestecul lui de iritare și excitare. Lui Lewis nu-i plăcea nicio formă de neomenie și probabil că nu-i vorbise deloc până acum lui Rachael din cauză că spera ca ei doi să aibă „un moment special”. Rachael încetă să-și mai pieptene părul; nu voia să-l inducă în eroare. Așteptatul moment al regăsirii lor fizice venise, dar ea nu era pregătită să i se ofere.

— Nu-ți place casa? o întrebă Lewis.

Fusese o întrebare blândă, dar după standardele lui era aproape conflictuală.

— Aș prefera ca proprietarul să nu locuiască în ea.

Rachael se uită cum Lewis întinde mâna după tabacheră, ia o țigară și o aprinde. Era un reflex de luptă: muniție pentru bătălie; un teren dificil de traversat: aprinzi o țigară.

— Puteai să fii ceva mai prietenoasă față de el, spuse Lewis.

Din nou rezonabil – Rachael fusese neprietenoasă, însă nu avea nevoie de motiv ca să-l învinuiască pe proprietar. Râsul ei păru mai isteric decât credea ea, însă își alese cuvintele cu grijă. O ceartă ar fi amânat sexul pentru altă dată.

— Și ce? Să ne prefacem că suntem buni prieteni? Toți în aceeași tabără?

— Păi suntem în aceeași tabără, spuse Lewis.

Rachael se ridică și traversă camera spre patul îngust, ridicându-și cămașa de noapte de pe sâni. Aranjă pernele astfel încât să poată sta în fund. Cartea ei – *întâlnire cu moartea* de Agatha Christie – era deja pe noptieră: portița ei de fugă, dacă el insista. Poate văzând că șansele lui se pierd, Lewis întrebă:

— Nu vrei… un moment special?

— Trebuie? Acum?

— Nu trebuie.

— Adică mi se pare puțin straniu. Cu ei sus, acolo. Au fost trei zile grele.

— E în regulă. Ești obosită. E în regulă.

Poate că, dacă ar fi îmbrățișat-o pur și simplu fără să spună nimic, dacă ar fi surprins-o, ea ar fi acceptat; poate că ar fi fost ca înainte.

Rachael întinse mâna după carte.

— Chiar ai plâns în fiecare zi?

Rachael se încordă. Lewis voia să discute.

— Ed e un nătărău că ți-a spus asta.

— Dar… e adevărat?

— Mayfield spune că nervii mei sunt încă fragili.

— Dar Pring? Ați mai discutat?

— Nu mai merg la biserică.

În mod ciudat, îi făcu plăcere să recunoască asta. Dar nu explică de ce. Pentru Lewis, care nu prea avea angoasă (curiosul cuvânt nou folosit de Mayfield), asta era o întrebare practică. Ce voia el să spună de fapt era: ai socializat cu alți oameni sau ai stat izolată? Cu siguranță, el nu avea să deducă din răspunsul ei că nu există Dumnezeu, din cauză că El îngăduise unei bombe rătăcite să aterizeze exact în acel loc, exact în momentul în care Michael coborâse la parter pentru că îl strigase ea.

Rachael simțea presiunea de la porțile ecluzei. Se abținuse mai multe zile, dar se apropia.

— Pentru tine e în regulă, spuse ea. Tu n-ai fost acolo. Se pare că nu simți lucrul ăsta așa cum l-am simțit eu.

— Nu am avut prea mult timp pentru sentimente, spuse Lewis.

Era onest, dar nepotrivit.

— Dar de ce nu simți asta?

Apoi Rachael îl scuti de efortul de a se exprima.

— E în regulă. Tu ai munca ta. Trebuie să reconstruiești…

Dar odată cu asta, apele zăgăzuite începură să erupă.

— … țara care l-a omorât… pe minunatul meu băiat!

Plânsul care o cuprindea atunci când își amintea de Michael era similar cu modul în care plângea când era mică; îi cutremura întreaga diafragmă și o obliga să-și tragă răsuflarea convulsiv. Lewis îi puse mâna pe spate și o mângâie, însă nu putea să pătrundă în camera durerii ei.

— Și acum mă obligi să trăiesc împreună cu oamenii ăștia.

— Toți cei de-aici, din această casă, au pierdut pe cineva.

— Nu-mi pasă. Nu-mi pasă și dacă toți oamenii din lume ar fi pierdut un fiu. Durerea mea ar fi aceeași. Eu n-am fost de acord cu asta…

— Niciunul dintre noi n-a fost de acord cu tot ce s-a-ntâmplat. Dar trebuie să luăm ce e mai bun…

— Ce e mai bun. Întotdeauna ce e mai bun! Pari mai preocupat de nevoile inamicilor noștri.

— Rach. Te rog. Acum nu mai sunt inamicii noștri. Au fost distruși complet. Totul trebuie reconstruit.

Rachael se lovi cu mâna în stern, oprindu-se să-și tragă răsuflarea între suspine.

— Dar asta poți să reconstruiești? îl întrebă ea.

Pe jumătate, ar fi vrut ca el să facă față provocării, dar în același timp și-ar fi dorit ca el să plece pur și simplu și s-o lase în confortul inimii ei zdrobite.

4.

Frieda își termină exercițiile de dimineață cu mingea medicinală și începu să se îmbrace pentru școală. Nu avea uniformă (după Catastrofă nu prea se mai ținuse școala) așa că decise să-și ia fusta Mädel de paradă, o bluză albă și pantofii de sport – o mică provocare pentru autorități și un motiv de enervare pentru tatăl ei, care îi spusese să ascundă hainele vechiului regim. După umilitoarea lor retragere în apartamentul din partea de sus a casei, tendința Friedei de a-l sfida se accentuase și mai mult. El o încurajase să-și facă dormitorul ceva mai îmbietor, spunând că arăta „puțin spartan" și sugerându-i să pună pe pereți niște fotografii și să-și aducă din fosta ei cameră calul de lemn, dar ei îi plăcea așa. Își imagina că e un copil spartan, expulzat din confortul familiei lui în molozul unui ținut distrus în care trebuia să învețe să supraviețuiască. Singura decorațiune pe care și-o îngăduise era un instantaneu înrămat făcut de mama ei, care înfățișa trei siluete – un bărbat cu un metru de tâmplărie în mână, o femeie cu un buchet de flori și o fată care o ținea pe femeie de mână – stând în fața unei case de lângă un râu, cu o barcă roșie cu pânze la orizont. Mama ei i-o dăduse la împlinirea a 11 ani. Era în iulie 1942, în ziua în care britanicii începuseră să bombardeze Hamburgul, cu un an înaintea marelui incendiu.

Cel puțin mutarea la ultimul etaj îi oferise șansa de a scăpa de vechile jucării și de acele cărți englezești pe care tatăl ei insistase ca ea să le citească în timpul raidurilor – *Alice în țara minunilor, Prințul fericit, Robinson Crusoe* – încercând să-i abată atenția de la zumzetul bombardierelor și de la zgomotul de *kakakak* al tunurilor Heimwehrului care ripostau. „Apărarea noastră o să fie imaginația", îi plăcea lui să spună.

Însă poveștile nu o puteau readuce la viață pe mama ei.

Frieda puse mingea medicinală în mijlocul cercului de sport și se lăsă pe vine deasupra oalei de noapte. După ce termină, luă oala de noapte și ieși cu ea pe palier. Coborî scările spre vechea ei cameră din „zona britanică", unde își găsi ținta jucându-se cu căsuța ei pentru păpuși. Se uită prin ușa deschisă cum Edmund reconstituia o scenă dintre o păpușă bărbat și una femeie aflate la mansarda casei și, chiar dacă ea nu înțelegea tot dialogul, era evident, din modul în care le plasase, pe cine reprezentau păpușile.

— Băiețelul se joacă cu păpușile, spuse Frieda în engleză, râzând la el.

Edmund ridică privirea și o văzu pe Frieda în cadrul ușii, cu oala de noapte în mână, și se întrebă dacă nu cumva ea vrea să inițieze un schimb cultural.

— Bună, spuse el.

Apoi testă salutul pe care tocmai îl învățase:

— *Guten Tag,* Fräulein Lubert.

Frieda ridică oala de noapte ca pentru a spune „E pentru tine" și o puse pe podea, în mijlocul camerei. Apoi îi zâmbi ciudat și se retrase cu spatele, închizând ușa după ea și lăsând cadoul fierbinte și auriu la picioarele acestui Prinț Fericit.

În drum spre școală, Frieda trecu pe lângă mai multe *Trümmerfrauen*[3] cu salopete groase și eșarfe, care mergeau spre oraș, unde aveau să lucreze la munții de moloz, sortând mormane de piatră și cărămidă refolosibile pentru un bol de supă, o bucată de pâine și niște bonuri de mâncare, dacă aveau noroc. Multe dintre ele aveau lopeți și câteva glumeau, fericite că au de lucru. Frieda ar fi vrut să meargă cu ele. Începând cu vara lui 1943, când bombardierele britanice distruseseră aproape toate școlile din oraș, nu mai mersese regulat la școală. Însă acum britanicii redeschiseseră vechea primărie și împărțiseră o sală imensă – cu pereți de

placaj – în „clase”. Deoarece districtul era plin de refugiați, erau prea mulți copii pentru acel spațiu, ceea ce însemna că destui trebuiau să stea pe podeaua rece. În ciuda acestor dificultăți și a lipsei rechizitelor elementare – creioane, hârtie și manuale – britanicii făcuseră din educarea copiilor germani o mare prioritate. Erau obsedați de asta. După ce îi despăduchează, se porniseră să le pună la punct mințile: să-i învețe că Führerul (căruia ei îi spuneau pe numele mic, fără niciun respect) și național-socialismul erau rele care trebuiau eradicate complet de pe suprafața pământului. Vorbeau despre democrație, le puneau copiilor întrebări ca să vadă ce știu sau nu știu și erau uluiți de ignoranța lor. Deși profesorul, domnul Groves, îi spunea fiecăruia pe numele de botez și încerca să fie prietenos, preferând să stea în mijlocul clasei și nu în fața ei, Frieda găsea lecțiile umilitoare. Se hotărâse să nu mai răspundă deloc la întrebările puse, chiar dacă știa răspunsul.

Când se apropie de primărie, Frieda văzu că porțile erau încuiate și că mai mulți copii se strânseseră sub un anunț afișat pe zidul de cărămidă. Anunțul spunea, în germană, „Școala este închisă din ordinul CCG[4]”. Niște polițiști militari britanici stăteau prin preajmă, iar trei camioane de armată cu prelată erau parcate de-a lungul balustradei. Un căpitan le vorbi copiilor în germană:

— Aceia dintre voi care au sub 13 ani sunteți liberi să vă întoarceți acasă; cei peste 13 ani, care sunteți suficient de puternici, puteți ajuta la îndepărtarea molozului. Veți fi plătiți pentru munca voastră cu bonuri de mâncare, veți primi o masă și apoi veți fi aduși înapoi în acest loc înainte de lăsarea serii.

Se auziră ovațiile și toți copiii care aveau acea vârstă – și mulți care în mod evident nu o aveau – începură să se îndrepte spre camioanele care mergeau înspre ruine. Perspectiva unei mese astăzi

și poate una mâine era irezistibilă. Deși Frieda mâncase relativ bine la micul dejun și avea să fie hrănită din nou la întoarcerea acasă, prefera să fie afară decât acolo; se luă după turma înfometată și se sui în spatele unuia dintre camioane. Băiatul de lângă ea avea cam 14 ani și era un veteran al „cursei ruinelor”. În timp ce erau smuciți și săltați înspre suburbia vestică Altona, acesta începu să se laude cu isprăvile lui:

— Nu e prea rău, să știi. Eu am găsit un lănțișor și l-am dat pe un pui. Și am primit o masă bună. La ultima tură am primit pâine și supă cu cârnați.

— Erau cârnați adevărați? întrebă alt băiat. De obicei sunt cu carne de câine. Sau mai rău.

— Cârnați adevărați! spuse băiatul. Bierwurst, Bratwurst, Rindswurst, Jagdwurst, Knipp, Pinkel, Landjäger…

Rostea încet numele fiecărui cârnat, reverențios și afectuos, creând o întreagă mezelărie în aerul din fața lor. Ochii deja dilatați ai copiilor se bulbucară la ideea acestui banchet.

Peste 20 de minute săriră de sub prelată și se treziră printre ruinele Altonei, unele atât de aplatizate, încât puteai vedea, peste St. Pauli, până la vechile depozite și canale rămase în mod miraculos intacte din insulele Kehrwieder și Wandrahm. O armată de femei forma un lanț uman, trecându-și una alteia molozul. Unele din ele părură nemulțumite la vederea copiilor veniți să ajute: „Uite-i și pe șobolanii ăștia mici, au venit să ne fure rațiile”.

Frieda își ocupă locul din lanț. Persoana care îi dădea cărămizile era un tânăr de vreo 17 ani, care părea cumva deasupra agitației celor din jurul lui. Avea o energie apatică, o forță liniștită, și era bine îmbrăcat, cu un sacou albastru care avea toți nasturii. În timp ce îi întindea bucățile de moloz, Frieda se trezi cântând, fără să-și dea seama, un vechi cântec al Mädel („Vom continua să defilăm, chiar dacă totul se sfărâmă, pentru că astăzi

Germania ne aude, iar mâine întreaga lume. Și din cauza Marelui Război lumea zace în ruine, dar ce contează, o s-o construim iar!”).

Când ajunse la al treilea vers, simți mâna lui caldă pe încheietură.

— Fii atentă, domnișoară! o întrerupse el, cu ochii ațintiți asupra paznicilor britanici. Unii din ei ar putea recunoaște ce cânți.

— Nu-mi pasă, spuse ea.

Frieda se simți puternică și eliberată pentru că îi spunea asta atrăgătorului tânăr cu nasturi. El o privi, încercând s-o evalueze.

— Știi, nu ești prea tânără ca să nu fii împușcată. Câți ani ai?

— Șaisprezece, minți ea.

La doar câțiva metri distanță, doi soldați britanici spuneau glume și fumau, supraveghind nepăsător lucrările.

— Sunt atât de proști, spuse ea. Se poartă de parcă ar fi stăpâni aici.

— Noi suntem cei care muncesc, spuse tânărul râzând. Ei sunt cei care stau și se simt bine. Asta înseamnă că noi suntem proștii.

Frieda se înroși: el îi surprinsese inexperiența. Reîncepu să întindă cărămizi, tăcând din gură. Apropierea tânărului era plăcută. Simțea mirosul ca de carne afumată al transpirației lui și îi admira antebrațele vânoase și spâne. De fiecare dată când îi întindea o cărămidă, Frieda întrezărea o cicatrice sau un semn din naștere de pe partea inferioară a brațului lui. Avea forma numărului 88. Când observă că ea se uită la semn, tânărul se opri ca să-și tragă mâneca în jos.

— Hei! Blondule! Dă-i drumul! *Schnell!*

Strigătul subit al unuia dintre soldați o făcuse pe Frieda să tresare. Tânărul încheie nasturele de la mânecă și își reluă lucrul. După puțin timp, prinse privirea Friedei și se uită la ea ezitant, dar interogativ.

— Pe mine mă cheamă Albert, spuse el. Pe tine?

— Frieda.

— Frieda, repetă el.

Friedei nu-i plăcuse niciodată numele ei și nici diminutivul, Freedie, dar în gura lui numele părea cu totul nou, foarte distins.

— Îmi place numele ăsta, continuă el. Un nume cu adevărat german.

Admirația lui o învălui ca o pătură.

— Înseamnă… doamnă, spuse Frieda.

La asta, el îi luă mâna și i-o strânse politicos.

— Ceea ce și ești, spuse el. O adevărată doamnă germană.

De undeva din lanț se auzi un strigăt – „Cadavru!” – și toată lumea se opri, îndreptând privirea spre femeia care strigase și care acum se retrăgea din fața a ceea ce descoperise. Alte femei i se alăturară și începură să dea la o parte cărămizile, scoțând la lumină dintre ruine un braț scheletic, cu mâna îndoită într-o parte, într-un unghi implorator. Femeile începură să dea cărămizile la o parte și mai repede, de parcă timpul era prețios pentru salvarea unui posibil supraviețuitor; după câteva secunde, reușiră să descopere și restul scheletului, apoi încă unul întins deasupra lui, între picioarele trupului mai mic, într-o poziție coitală. Descoperirea arheologică intimă le amuți pe femeile care priveau lung într-acolo.

Frieda ieși din lanțul uman și se duse să vadă mai de aproape. Se holbă la amanții morți în încleștarea lor finală și, în locul repulsiei manifestate de ceilalți, simți mai degrabă o stranie atracție.

— Gata, oameni buni. Dați-vă la o parte. Haideți. Nu suntem la cinema, ce dracu’!

Doi soldați englezi se apropiară și îi alungară pe privitori, apoi se duseră să se uite și ei. Unul dintre aceștia se opri cu picioarele de o parte și de alta a micii caverne care servise drept mormânt cuplului și privi în jos.

— Nu-i un mod rău de-a o mierli, îi spuse unul colegului său. Un ultim futai înainte să se ia lumina.

— Par că se simt bine și acum, răspunse celălalt.

Râseră amândoi, până când își dădură seama că exista încă un public care îi privea cu dispreț.

— Haideți, înapoi la muncă!

Frieda nu putea să se miște. Ochii ei erau ațintiți asupra verighetelor de la degetele cuplului mort. Cel puțin muriseră împreună, în același timp. Nu ca părinții ei. Soldatul care stătea călare deasupra gropii văzuse și el verighetele. Se aplecă și le luă, rupând un deget în graba lui; apoi le ridică să vadă câte carate au și întinse una colegului său.

— Doar nu le luați cu voi, spuse el băgând verigheta în buzunar.

Apoi strigă către femei, în germană:

— Împachetați oasele astea!

Frieda se întoarse la locul ei din lanț, lângă Albert, cu ochii încețoșați de lacrimi. Lacrimile se datorau mai puțin compasiunii față de cuplul mort și mai degrabă disprețului violent față de oamenii care le puseseră capăt vieții; și pentru moartea mamei ei, al cărei trup nu fusese descoperit.

∵

— Am nevoie de mai multă lumină aici. Aș vrea să mutăm astea. Heike? Plantele?

Rachael arătă spre vegetația vinovată care umplea una din ferestrele mari și, după părerea ei, bloca lumina la care ea tânjea atât de mult după lunile de zile petrecute în casa ponosită, cu tavane joase, din Anglia. Cu excepția serelor și a omniprezentei aspidistra, Rachael nu mai văzuse niciodată atâtea plante în partea principală a unei case. Poate că în Germania asta era culmea bunului gust, să umpli o cameră cu tufișuri, dar ea nu putea să accepte așa ceva.

Heike se duse la prima plantă vinovată, o yucca verde, ca de ceară – aproape ca plasticul – și se aplecă s-o ridice. Ezită în ultima clipă și privi spre

Rachael, arătând cu degetul spre ușă ca să se asigure încă o dată că asta era ceea ce voia stăpâna.

— Da. Du-le în altă cameră. Mulțumesc.

Rachael compensa necunoașterea germanei rostind cuvintele mai apăsat și accentuă fără să vrea „mulțumesc”, ceea ce păru s-o facă pe servitoare să zâmbească. Heike scoase planta din cameră chicotind, apoi roși din cauza propriului ei râs. Probabil că se datora mai mult nervozității decât subversiunii, dar pe Rachael o irită amuzamentul ei, ca și cum solicitarea pe care i-o adresase ar fi probat vreun fel de ciudățenie.

Rachael emitea prima ei declarație teritorială din noua casă, cu o claritate laconică pe care fără îndoială că prim-ministrul Attlee ar fi aprobat-o. Și dacă necunoașterea limbii și lipsa experienței cu servitorii făceau ca spusele ei să sune mai răstit decât ar fi vrut, era important să se impună de la început și să traseze granițele după care puteau să trăiască sub același acoperiș. Însă oricâte farfurii și pahare oferite de armata britanică ar fi avut și oricât ar fi rearanjat mobila, asta nu putea să schimbe faptul că trăia în casa altcuiva, dormea în patul altcuiva, se mișca prin spațiul altcuiva. Cel mult, schimbările provocate de ea – îndepărtarea plantelor, acoperirea pudică a sculpturii nud din hol cu o pânză, înlocuirea scaunelor de la masa din sufragerie cu scaune mai confortabile de răchită – serveau doar la a consolida și mai mult caracterul casei. În timp ce se plimba prin camerele ei, Rachael avu impresia că aude o șoaptă batjocoritoare și condescendentă venind dinspre pereți: *Locul tău nu e aici, nu va fi niciodată.*

Această siguranță de sine părea să se extindă și asupra servitorilor, care, cu toată deferența lor exterioară, plecăciunile și înclinările din cap mecanice, o priveau – Rachael era sigură de asta – ca pe o impostoare. Era atât ingenua, cât și parvenita – mai ales pentru obosita și tăcuta Greta,

care servise familia Lubert cel mai mult și a cărei loialitate mergea cel mai departe în trecut. Privirile nimicitoare și dezaprobatoare pe care i le arunca lui Rachael erau asemenea celor ale unui servitor regal care a asistat la succedarea mai multor regine, fără ca vreuna să se ridice la înălțimea celei dintâi dintre ele. Rachael simțea că această casă este încă sub pavăza, sub vraja fostei ei stăpâne, a cărei prezență se manifesta cel mai puternic prin privirile și postura servitorilor, ale căror ezitări și reacții ambigue la poruncile ei abia puteau să ascundă adevărata lor atitudine: *Doamna noastră n-ar fi făcut niciodată așa.*

După ce se plimbă pentru prima oară prin casă, Rachael se trezi într-un mic conflict cu aceasta. Nu era vorba doar de plante: mobila și majoritatea dotărilor și accesoriilor îi păreau că o resping. Știa că se află în prezența unui anumit tip de excelență, dar nu era un stil pe care ea să-l îndrăgească sau la care măcar să aspire; deși aprecia spațiul și proporțiile camerelor, se simțea mai degrabă intimidată decât eliberată de minimalismul dotărilor. Voia lumină și spațiu, dar avea nevoie de confort și familiaritate. Dacă i s-ar fi cerut să descrie casă, Rachael ar fi folosit cuvântul „modern”, în sens peiorativ. Scaunele, de exemplu, păreau să fi fost lipsite de funcția lor elementară – nu aveau deloc moliciune, confort sau farmec, niciuna din calitățile pe care Rachael le considera necesare la un scaun. Același lucru era valabil pentru bufete, veioze și mese. Niciuna din ele nu avea nimic drăguț, frivol sau îmbietor. Toate obiectele din casă păreau puțin deștepte, puțin clinice și lipsite de suflet. Erau prea multe lucruri care ofensau privirea unei galeze de clasă mijlocie crescută în mijlocul mobilei victoriene din lemn închis la culoare, cu focuri de cărbuni, pianine, gravuri cuminți și inofensive cu castele și desene botanice. Doar salonul cu pianul cu furnir de abanos Bosendorfer și divan turcesc se apropia cât

de cât de o cameră în care ei i-ar fi plăcut să stea; dacă ar fi putut să mute scaunul straniu din colț – poate să-l înlocuiască cu canapeaua pătrățoasă, cu două locuri, din dormitorul principal – atunci poate că s-ar simți oarecum acasă.

Rachael privi mai atent scaunul rabatabil cu cadru de crom. Oare funcția lui chiar era să stai pe el? Semăna cu un scaun pe care ar putea să aibă loc o operație dureroasă. Poate că nu era scaun; poate era un artefact. Poate era ambele. Poate asta era ideea. Însă lui Rachael nu-i plăcea, indiferent care era ideea din spatele lui.

— Ar trebui să-l încercați.

Rachael se întoarse și îl descoperi pe Herr Lubert, îmbrăcat în mod inexplicabil într-o salopetă bleumarin de mecanic și ținând un inel mare cu chei în mână. Părea răvășit, cu părul neîngrijit și ciufulit în toate părțile, ca și cum ar fi dormit pe el ud. Lewis își pieptăna întotdeauna părul pe spate și îl dădea cu gel, îl păstra lustruit și imaculat ca pe un articol al uniformei; freza liberă și băiețească a lui Lubert părea cea a unui dezertor sau artist care se străduie să fie nonconformist.

— E un Mies van der Rohe. „Casa Construcțiilor”?

Rachael era atât de descumpănită de apariția lui – de ținuta lui, de părul, de dezinvoltura lui – că nici nu-i auzi cuvintele.

— Scaunul, explică Lubert. Merită încercat. E gândit să fie unul din cele mai confortabile scaune inventate vreodată.

— Nu pare, spuse Rachael. Pare… exact opusul.

Lubert zâmbi puțin prea înfumurat, puțin prea familiar.

— Ei bine, asta e o observație interesantă. Scaunul a fost proiectat de cineva care voia să respingă „ornamentele inutile”? Așa se spune?

Rachael încă se întreba cum să se comporte în această scenă. Care era mina potrivită? Ce credea ea despre acest răspuns? De ce purta Lubert

salopetă? Și engleza lui… Engleza acestui om era atât de naturală că Rachael trebuia să-și reamintească singură că e un german cu care nu trebuie sub nicio formă să fraternizeze, în afara comunicării detaliilor esențiale. Însă el continua să vorbească pentru amândoi.

— Era din școala Bauhaus, care voia să simplifice lucrurile, continuă Lubert. Să le facă din nou funcționale. Asta era filosofia lor.

— E nevoie de o filosofie ca să faci un scaun confortabil?

Rachael era ea însăși surprinsă că spusese asta, dar simțea că fusese suficient de concisă ca să pună punct acestei conversații deja inconfortabil de lungi.

Fața lui Lubert se lumină.

— Dar tocmai asta e! În spatele oricărui artefact, în spatele oricărui obiect se află o filosofie!

Rachael trebuia să pună capăt dialogului care crea un precedent foarte prost pentru interacțiunea lor viitoare. Liniile de demarcație atente pe care avusese de gând să le traseze – pe care începuse să le traseze – erau deja încălcate.

Herr Lubert ridică inelul cu chei.

— Ca stăpână a casei, ar trebui să țineți dumneavoastră astea. Cheile tuturor camerelor, cu etichete care arată de unde sunt.

Rachael luă cheile. „Stăpâna casei”. Nu se simțea așa și nu credea că ar putea juca în mod convingător acest rol.

— Sper că ați dormit bine, Frau Morgan, adăugă Lubert.

Preferând să vadă în această banalitate nevinovată o familiaritate necuvenită, Rachael decise să se impună.

— Herr Lubert, aș vrea să fiu foarte clară cu dumneavoastră de la bun început. Nu mă simt confortabil cu aranjamentul nostru, cel de a împărți casa cu dumneavoastră, și cred că cel mai potrivit

ar fi să comunicăm doar despre lucrurile esențiale. Trebuie să fim politicoși, bineînțeles, dar nu se cuvine să… ne prefacem că suntem prietenoși când… nu ajută… nu ne ajută cu nimic în situația asta. Trebuie să avem linii de demarcație foarte clare.

Lubert dădu din cap în fața conciziei ei peremptorii, însă nu părea deloc convins de aceasta și – în mod uimitor pentru Rachael – continuă să zâmbească cât se poate de nepăsător.

— Voi face tot posibilul să nu fiu prea prietenos, Frau Morgan, spuse el.

După care se înclină și ieși din cameră.

∵

— *Guten Morgen, alle.*

— *Guten Morgen,* Herr Guvernator. *Guten Morgen,* Herr Oberst.

— *Es ist… kalt.*

Lewis se îmbrățișa singur, bătându-se pe brațe cu mâinile înmănușate. Toată lumea fu de acord, era foarte *kalt.*

Lewis începuse să se oprească sistematic ca să-i salute pe germanii care așteptau la poarta cartierului general – o fostă bibliotecă rechiziționată – al districtului Pinneberg. Astăzi erau mai mulți oameni ca de obicei. Apropierea iernii se vedea în aburii respirației lor, și mulțimea, de obicei ascultătoare și docilă, părea irascibilă; odată cu schimbarea anotimpului, nevoia de a găsi un pat într-una dintre taberele pentru strămutați devenea urgentă.

Le dădu bună dimineața, înclinându-se în fața femeilor, zâmbind copiilor, salutându-i pe bărbați. Copiii chicotiră, femeile făcură reverențe, iar bărbații îi răspunseră la salut, fluturând hârtii cu care ei sperau să obțină pașaportul către pat și un acoperiș. Prin această relaționare, Lewis spera să transmită faptul că totul avea să fie bine, că normalitatea era pe cale să fie restaurată, chiar dacă duhoarea respirației înfometate pe care

maiorul Burnham o identificase atât de nemilos și la care el se antrenase să nu reacționeze era un memento înțepător că – după mai bine de un an de ocupație – încă nu reușeau să satisfacă nevoile fundamentale ale oamenilor.

Odată ajuns în incintă, Lewis își notă în cap să pună să scoată sârma ghimpată care înconjura birourile lor. Nu era sigur pe cine sau ce ținea aceasta la distanță, însă CCG părea să creadă că are nevoie de protecție împotriva unei adevărate panoplii de fiare: Werwolf, legendara rezistență militară față de victoria aliată, copiii sălbatici care căutau prin moloz, germancele prădătoare care bântuiau în căutare de bărbați. Apoi mai era zvonul că, în timpul bombardamentelor de la Tiergarten Hagenbeck, scăpaseră animale care erau încă în libertate, în suburbiile Hamburgului. Cel mult, metalul hidos în care autoritățile se înfășuraseră făcea din britanici niște animale de grădină zoologică și din indigeni vizitatori curioși, care se strâmbau la făpturile nervoase și străine din spatele sârmei.

Căpitanul Wilkins era instalat confortabil la biroul lui și citea o broșură.

— Bună dimineața, Wilkins.

— Bună dimineața, domnule.

— Ce citești acolo?

— Se intitulează „Caracterul german”, de general W.E. van Cutsem. CCG insistă să ne refamiliarizăm cu ea. Vor foarte mult ca noi să ne ocupăm de elementele periculoase ale personalității germane înainte să punem lucrurile în funcțiune. Generalul spune bine. Iată: „E posibil să nu se vadă o manifestare exterioară de ură, dar ea există, mocnește ascunsă, gata să iasă în față, în toată ferocitatea și înverșunarea ei. Fiți atenți: acest popor este unul care nu-și dă seama că a fost înfrânt”.

Lewis rămăsese în picioare, amânând ceea ce lui i se părea a fi emascularea de a te așeza în spatele

unui birou. Se uită la tânărul lui aghiotant cu o exasperare abia reprimată.

— Wilkins. De cât timp ești aici?

— De patru luni deja, domnule.

— Și cu câți germani ai vorbit?

— Dar nu avem voie să vorbim cu ei, domnule…

— Dar trebuie să fi conversat cu câțiva. Să-i fi observat. Adică, să te întâlnești cu ei.

— Cu câțiva, domnule.

— Și ce ai simțit când te-ai întâlnit cu ei?

— Domnule?

— Ți-e frică? Simți ura lor? Te uiți la ei și ți se pare că la primul foc de armă o să declanșeze insurecția? Un popor care abia așteaptă un semnal ca să ne răstoarne?

— E greu de spus, domnule.

— Dar încearcă: încearcă să spui. I-ai văzut pe oamenii de la poartă? Te uiți la toți copiii ăia vagabonzi, la oamenii ăia fără adăpost scheletici, galbeni și împuțiți, care se înclină, se gudură și trudesc pentru mâncare și un acoperiș și te gândești: Dumnezeule, trebuie să le reamintesc acestor oameni că au fost înfrânți?

Wilkins încercă să murmure ceva, dar Lewis nu aștepta un răspuns.

— N-am întâlnit un singur german care să aibă dificultăți în a crede că au fost înfrânți, Wilkins. Cred că au acceptat asta până la unul, bucuroși, cu o anumită ușurare. Adevărata diferență dintre noi și ei este că ei au fost înfrânți definitiv, și categoric și ei știu asta. Noi suntem cei cărora ne ia prea mult timp ca să ne adaptăm la această situație.

— Domnule.

Wilkins lăsă broșura supărătoare și luă alt document mai puțin controversat. Părea aproape jignit. Astăzi, tonul șefului său era neobișnuit de tăios.

Lewis ridică imediat mâna a scuză. Era foarte convins de ceea ce spusese, dar o făcuse prea

emfatic, cu țâfna și dezamăgirea acumulate de la sosirea lui Rachael în Hamburg. Nu dormise bine deloc și, chiar dacă își spusese – și îi spusese și lui Rachael – că e din cauză că trebuia să împartă patul, după lunile în care își întinsese picioarele în colțurile răcoroase ale paturilor din hotelurile rechiziționate, adevărul era că regăsirea lor nu fusese acea împlinire la care sperase el. Se așteptase ca ea să se dedice noului ei mediu cu același elan pe care îl manifestase la prima lor casă, locuința închiriată, sinistră și incoloră, din Shrivenham. Rachael fusese cândva binevoitoare în vremuri de schimbare, dar aici părea complet demotivată, găsea totul rebarbativ. Inclusiv pe el. Michael o apăsa mai tare decât se așteptase el și Lewis nu doar că se înșelase în privința asta, dar agravase situația prin vorbe nepotrivite, apoi prin lipsa vorbelor. Aici, la muncă, avea elocvență, emoție și convingere; cu Rachael simțea un blocaj inept. Și, după două săptămâni, încă nu avuseseră „un moment special”.

Bineînțeles, Wilkins nu era vinovat sau preocupat de nimic din toate acestea.

— Îți sugerez să ieși mai mult în oraș, Wilkins. Să cunoști oameni. E cel mai bun antidot pentru exagerările teoretice. Faptul că avem cartierul general aici nu e de ajutor, trebuie să vezi care e realitatea situației câțiva kilometri mai la est. Amestecă-te cu ei. E un ordin.

— Domnule…

Se auzi un ciocănit și capul rotund și voios al căpitanului Barker apăru la ușă. Acesta examină scena, simți care era atmosfera și decise să-și lase restul trupului pe coridor.

— Domnule, au venit femeile la întâlnire.

— Bine, Barker. Mulțumesc. Câte sunt?

— Le-am triat până la doar trei, domnule.

— Cum ai reușit să faci asta?

— Le-am ales pe cele mai frumoase, domnule.

Lewis zâmbi chiar și el. Poate că zona britanică devenise o Meca a inadaptaților – coloniști excedentari din India, aventurieri, funcționari civili ratați și polițiști indolenți –, dar din când în când dădeai de o piatră prețioasă. Și Barker era o piatră prețioasă, muncind din greu la tot ce făcea, dar cu multă abilitate; nici nu căuta beneficii meschine, nici nu fugise de un eșec în alt domeniu; el spunea că venise în Germania ca să facă ceva important și părea lipsit de aroganța sau afectarea cu care soseau atât de mulți dintre tinerii ofițeri de tip nou. O astfel de probitate se făcea remarcată și îi dădea lui Lewis speranța că avea cu ce să lucreze.

— Vorbesc bine engleză?

Barker aruncă o privire pe coridor, făcând semn că femeile pot să audă.

— Toate vorbesc fluent, spuse el. Ca să le selectez, le-am cerut să numească toate echipele englezești de fotbal pe care le știu. Una dintre ele a spus Crewe Alexandra[5].

— Crezi că serviciile de informații folosesc metode de recrutare atât de rafinate?

— Bineînțeles că nu, domnule. Informațiile le-ar alege pe cele urâte.

Crewe Alexandra intră prima. Lewis se ridică și îi făcu semn să se așeze pe scaunul din fața biroului. Împinse la o parte dosarele care îi blocau vederea. Femeia cu pălărie cu bor și haină de catifea semăna cu o sufragetă aristocrată, aspect cumva accentuat de bocancii de armată prea mari. Avea o față mare și ascuțită, cu sprâncene groase și niște ochi oculți, de lupoaică, ce priveau în același timp și la Lewis, și prin el. Acesta avu senzația ciudată că o mai întâlnise undeva și, chiar dacă nu era adevărat, roși, ca și cum acest gând ar fi fost dovada unei emoții mai profunde, necuvenite. Se reculese și examină raportul scris la mașină, întocmit în grabă de Barker.

— Ursula Paulus. Născută pe 12 martie 1918. În Wismar?

— Da. Întocmai.

După război devenise mult mai greu să ghicești vârsta oamenilor. Pierderea celor apropiați, despărțirile, lipsurile și hrana constant sărăcăcioasă îi îmbătrâniseră pe toți, mai ales pe femei. Ridurile se transformau în falduri bătrânești de grăsime, părul se înălbea și se rărea, era smuls sau își pierdea culoarea și vigoarea din cauza șocurilor. Lewis sesiză în expresia ei mai multă viață trăită, mai multă înțelepciune și durere decât la o femeie de 28 de ani obișnuită.

— Sunteți de pe insula Rügen?

— Da.

— Cum ați ajuns în Hamburg?

— Pe jos, spuse ea privind spre bocanci. Îmi pare rău. Încă n-am reușit să găsesc niște pantofi mai buni.

— N-o să iau o decizie în funcție de modă, Frau Paulus. Unde ați învățat engleză?

— Am predat la o școală generală de pe insulă.

— N-ați vrut să mai stați acolo?

Femeia scutură din cap și Lewis îi decodă răspunsul:

— Rușii.

— Nu se poartă frumos cu germancele.

— Ăsta e un eufemism.

— Adică… e puțin spus? întrebă ea, căutând cuvântul corect.

Lewis aprobă din cap. Era deșteaptă, cum spuneau americanii.

— Știți rusă?

— Puțin.

— Ne-ar putea fi de ajutor. Dacă Sovietele își ating scopul, o să ajungem să vorbim rusește cu toții.

Lewis se uită iar la notițele lui Barker.

— Ați lucrat la baza navală din Rostock în timpul războiului. Pe ce post?

— Eram… ceea ce voi numiți stenografă.

— Și soțul dumneavoastră? El lucrează?

— A murit la începutul războiului.

— Îmi pare rău… aici scrie că sunteți căsătorită…

— Păi sunt… până mă căsătoresc iar.

Lewis ridică o mână a scuze.

— Înțeleg. Și răposatul dumneavoastră soț a făcut parte din Luftwaffe.

— Răposat… adică mort?

— Da.

— Da. A murit în Franța. În primele săptămâni ale războiului.

— Îmi pare rău.

Lewis ridică o palmă, zgâlțâindu-și impacientat un picior.

— Frau Paulus, sunt sute de nemțoaice care solicită postul de interpret. De ce ar trebui să vă aleg pe dumneavoastră?

Ursula îi zâmbi într-un mod curios.

— O fată trebuie să aibă un acoperiș.

Lewis zâmbi la răspunsul ei onest. Dădu să se uite rapid în dosarele celorlalte două femei, dar era doar un gest simbolic. Se hotărâse. Trebuia să le intervieveze și pe celelalte candidate, dar niciuna din ele nu avea să răstoarne decizia pe care o luase deja. Se datora în parte nevoii lui presante de a trece mai departe și a alergiei lui față de statul la un birou, dar Frau Paulus îl cucerise încă dinainte ca el să reușească să evalueze calitatea englezei ei sau cât de potrivită era pentru acel post. Lewis simțea nevoia de a fi în preajma unor oameni care emanau o astfel de grație modestă. Și voia să afle ce e cu bocancii aceia – de unde proveneau, pe ce drumuri călătoriseră, experiențele avute în ei. Lewis își imagină cum – mai târziu, poate în mașină – o întreabă despre ei și ea îi povestește cum a mers pe jos din insula Rügen în Hamburg, ca să scape de ruși. Întinse mâna spre una din cutiile tocmai aduse, în care erau chestionare, luă unul și i-l dădu.

— E obligatoriu să completați un astfel de chestionar. Scuze pentru neghiobia unor întrebări.

Apoi scoase altceva dintr-un sertar al biroului: un cotor cu bonuri ale Forțelor Armate Britanice. Rupse două și i le întinse.

— Luați-vă niște pantofi noi cu astea.

Femeia luă bonurile ezitant, ca și cum nu era sigură de intențiile lui; poate era un test.

— Vă rog, o încurajă Lewis. Interpreta unui guvernator trebuie să arate corespunzător.

La asta, Ursula își pierdu stăpânirea de sine; oftă ca și cum ar fi dat drumul unei respirații îndelung reținute, apoi se întinse și luă mâna lui Lewis, strângând-o cu ambele ei mâini și mulțumindu-i spontan în germană. Apoi își luă seama și spuse în engleză:

— Mulțumesc, domnule colonel. Mulțumesc.

> Englezoi, rusnaci, francezi și yankei.
> Englezoi, rusnaci, francezi și yankei.
> În fiecare zi ne iau ce e al nostru,
> În fiecare zi simțim duhoarea de pe ei,
> Englezoi, rusnaci, francezi și yankei.
> Englezoi, rusnaci, francezi și yankei!

Sălbaticii începeau cântecelul încet, apoi o țineau în crescendo până la acel „yankei!” aproape scuipat-vomat. Cântau mai puțin ca sfidare și mai mult din nevoia de a-și abate atenția de la frigul atotpătrunzător. De data asta, cântecul se stinse după două reprize.

Ozi se așeză pe o valiză și aruncă o carte de rugăciuni în foc. În timp ce flacăra trecea de la verde la albastru și portocaliu, sălbaticii se traseră mai aproape de marginea focului dintr-o groapă de obuz, ca să-i simtă căldura slabă. Ozi se gândea ce să spună. Obosiseră să se tot mute, dar asta trebuiau să facă.

Biserica abandonată fusese casa lor după ce plecaseră de la Tierpark Hagenbeck, unde

locuiseră nedescoperiți timp de trei luni, în peștera de sub piscul artificial al muntelui cu maimuțe. Casele distruse ale Domnului erau ascunzători sigure, dar aveau limitele lor. Christuskirche avea în acoperiș o gaură prin care intrase o bombă și o groapă de mărimea unei mașini în altar. Scobitura aceea mare era un loc natural de făcut focul și copiii fuseseră risipitori cu stranele din lemn tare, iar după ce frigul se întețise, trecuseră la cărți, începând cu textele sacre din jurul lor. Cărțile se aprindeau ușor, dar erau un combustibil prost, ardeau rapid și strălucitor, dând puțină căldură. Dietmar adusese într-o roabă *Operele complete ale lui Walter Scott,* găsite în vechea bibliotecă a universității, dar le terminaseră în doar câteva ore. Un milion de cuvinte ca să încălzească cinci copii pentru o singură noapte! Acum nu mai rămăsese nimic de ars. Ozi se uită cum ultimele pagini de imnuri se înnegresc, se desprind și zboară spre bolta de deasupra, și se hotărî să acționeze.

— Ascultați, spuse el pocnind din palme. Mâine ne ducem pe Elbchaussee. Lângă fluviu sunt case în care stau englezoii. Case cu gazon până la apă, cu câte o baie pentru fiecare persoană. Englezoii iau toate casele frumoase, dar nu le ocupă pe toate. Uneori pun în fața casei un semn pe care scrie „Rechiziționat”, dar casa rămâne goală până vine familia englezoiului. Și uneori nu mai vine și casa rămâne goală, se uită că acolo nu stă nimeni. Berti a găsit o casă în care zice că o să ne putem muta curând.

— Mie îmi place aici, în casa Domnului, susținu Otto. Aici suntem în siguranță. Și nu ne zice nimeni ce să facem.

— Nu mai putem să stăm aici, insistă Ozi. Mă treziți mereu cu tremuratul vostru. O să ne ducem să găsim o casă de bancher grăsan, cu scaune, paturi și robinete de aur. O să avem fiecare baia lui. Băi suficient de mari ca să-ți acopere apa genunchii. Nu ca în Hammerbrook, unde îl auzeam

pe bătrânul Langermaid de alături cum se bășește în cadă. Apoi, după ce găsim o casă, ne ducem și-i pungășim pe refugiații ăia din Polonia și Prusia, din taberele de strămutați. Nenorociții ăia sunt așa de disperați că-s în stare de orice. Toți vor acte, muncă și mâncare. Putem să facem negoț bun cu ei. Ajungem imediat milionari și ne luăm o vilă a noastră lângă fluviu.

— Și dacă nu găsim o casă goală? întrebă Otto.

— Atunci primim firimiturile de la masa englezoilor.

Ozi trase aer în piept, impacientat.

— Ernst? continuă Ozi. Te bagi?

Ernst dădu din cap.

— Siegfried?

Siegfried ridică mâna.

— Dietmar, tu te bagi?

Dietmar nu era atent. Își trecea degetele peste filigranul unei bucăți prăbușite și crăpate a iconostasului care înfățișa succesiunea vieții lui Iisus, în patru scene: nașterea, botezul, crucificarea și învierea. Dietmar mângâie granitul cioplit alb, încercând să descifreze povestea spusă în acea piatră rece. Purta o vestă de salvare umflată, de care atârnau un fluier și o lanternă, și luă lanterna ca să examineze mai atent lucrarea. Bucata se desprinsese din altar la explozie și se prăbușise pe podea, despicându-se în jumătate. Ozi avea nevoie de aprobarea lui Dietmar. Părea mai mare decât ei și cunoștea orașul.

— Didi?

Dietmar era în continuare preocupat de artefactul religios.

— Ce era asta? întrebă el urmărind cu degetul silueta lui Iisus.

— E Iisus Christos, spuse Otto. Mântuitorul lumii noastre.

Se așternu o liniște pe jumătate reverențioasă, pe jumătate incertă.

Dietmar lumină cu lanterna slabă scena botezului.

— De ce are o pasăre pe cap? spuse el începând să se legene pe vine. De ce stă pasărea acolo?

Dietmar voia un răspuns și era important ca Ozi, liderul lui, să i-l dea. Ozi se uită la porumbelul care plutea deasupra mântuitorului pe jumătate afundat în apă. În mintea lui se amestecară mai multe fragmente de povești înrudite, aflate de la mama lui, ca să formeze un răspuns.

— Iisus a trăit într-o barcă plină de animale. Dar lui îi plăceau păsările. Mai ales vrăbiile.

Dietmar trecuse la Iisus pe cruce, ceea ce îl neliniști profund.

— De ce îl omoară? întrebă el. De ce îl omoară?

— Liniștește-te, Didi! Nu e adevărat.

— De ce-l omoară? De ce?

— Era evreu, spuse Siegfried.

— Era evreu, era evreu, repetă Dietmar, ceea ce păru să-l îmbuneze pentru o clipă. Era evreu. Vorbea cu animalele. Trăia într-o barcă.

— Tatăl meu mi-a dat un nume german, nu creștin, spuse Siegfried. Zicea că creștinii sunt slabi.

— Englezoii sunt creștini? întrebă Ernst.

— Englezoii cred în democraciune, și în regele din Vindsor, spuse Ozi definitiv, vrând să treacă mai departe.

— Cum putem s-avem încredere în englezoi? obiectă Siegfried. Acum ne omoară, în clipa următoare ne dau cioco.

— Ajunge cu atâta trăncăneală! spuse Ozi, cu vocea răgușită de iritare.

În urma fumului și prafului inhalate în timpul marelui incendiu, rămăsese cu plămânii slăbiți și o voce răgușită, șoptită. Englezoii îi răseseră casa și îi incineraseră vecinii, dar inspirarea prafului morților pulverizați îi oferise un avantaj neașteptat: un mârâit scrâșnit care părea să-i sperie pe copii, făcându-i să i se supună, și să-i amuze sau

îngrozească pe adulți, făcându-i să-i ofere una și alta. Ozi se ridică în picioare pe valiza lui.

— Eu știu, mai bine ca oricare dintre voi, ce-au făcut bombardierele englezești când au aprins focul cel mare. L-am văzut și aproape că mi-au fiert ochii în cap când m-am uitat la el. Am în cap fotografia asta, nu trebuie să mă duc în Einplatz să plătesc ca s-o văd. Văd cum se prăbușesc pereții caselor cu fotografii pe ei, văd cum un pian zboară și se sfărâmă cu un bubuit, pagini de cărți. Am totul în cap. Uneori imaginile astea îmi vin la sfârșitul zilei, chiar dacă eu nu le chem. Dar eu nu vreau imaginea aia. Acum sunt alte imagini. De exemplu, Henry al Cincilea și Vrăjitorul din Oz. Și englezoii nu sunt așa de răi. Știu că au mașini grase și inutile. Dar ne-au dat și niște lucruri bune. Acum nu mai trebuie să ne prefacem fericiți, ca înainte. Ridică-te, așază-te și salută la fiecare patru secunde. Acum poți să spui ce vrei, fără ca un prieten să-ți tragă un glonte în cap sau să te reclame. Asta se cheamă *democraciune.* Și englezoii glumesc despre orice. Chiar și despre ouăle Führerului.

Ernst râse tare, dar ceilalți se uitară unul la celălalt. Chiar și acum, părea o blasfemie prea mare.

Ozi sări jos de pe valiză și se îndreptă.

— Eu nu mai stau aici. Hai să mergem.

— Eu nu vreau să plec, spuse Otto. Îmi place casa Domnului.

— Uite ce e, Otto, spuse Ozi. Dacă vrei, poți să rămâi, dar noi o să facem rost de o vilă cu baie, fir-ar a naibii, și un pat așa de moale că de fapt o să te crezi în cer. M-am săturat de gropi în pământ. Și de biserici. În curând o să trăim precum Kaiserul.

Otto mai avea puțin ca să se lase convins de profeția lui Ozi, care sări pe ultimii tăciuni ai focului și îi stinse.

— Cine vine cu mine?

Ernst se ridică primul. Siegfried își trase căciula și spuse:

— Hai să facem baie, fir-ar al naibii.

În sfârșit, Dietmar ridică privirea de la iconostas și completă noua liturghie:

— Hai să facem baie, fir-ar al naibii.

5.

Toamna se transforma în iarnă și Rachael simțea cum zilele tot mai scurte nu se mai termină. Cu Lewis care lucra din greu toată ziua și servitorii ce făceau muncile care în mod normal i-ar fi revenit ei, avea prea puține lucruri de rezolvat și prea mult timp în care să le rezolve. Ca și cum ar fi anticipat asta, Lewis o încurajase să se apuce iar de pian.

— Mi-e dor să te aud cum cânți, spusese el.

Adăugase că asta „i-ar face bine”. Lewis manifestase întotdeauna un entuziasm autentic față de talentul ei și o considera, cu o loialitate oarbă, mai bună decât era; însă Rachael știa că, de fapt, el voia ca ea să nu se mai gândească la „acele lucruri nefolositoare”. Astfel că, în fiecare dimineață, în timp ce Edmund făcea meditații cu Herr Koenig, profesorul găsit de Lewis într-o tabără de refugiați, Rachael se ducea să cânte la pianul Bösendorfer.

Faptul că avea un instrument atât de încântător la dispoziție ar fi trebuit să fie o binefacere, dar nu era așa de simplu. După moartea lui Michael, Rachael nu mai cântase la pian. Fiul ei cel mare fusese un elev foarte capabil și ea asociase pianul cu el mai mult decât cu oricine altcineva. Michael obișnuia să se învârtă mereu în jurul vechii pianine Norbeck (cumpărată cu multă greutate de Lewis din salariul lui amărât de ofițer de rang inferior), cerându-i să cânte iar și iar la pian și voce straniul „Regele Ielelor” al lui Schubert, care, cu nota lui amenințătoare și insistentă și parcursul tragic, povestește despre băiatul bolnăvicios care îl roagă pe tatăl lui să călărească mai repede, deoarece e convins că Regele ielelor vine să-i ia viața.

Rachael începu cu ceva mai ușor ce știa pe de rost – „Fata cu părul bălai” de Debussy. Reuși să ajungă la mijloc, dar apoi se opri. Sugestiile muzicii erau prea puternice, își lipi fruntea de

marginea capacului și încercă să se adune. Avea nevoie de o muzică nouă. Cum spusese Lewis în acea primă zi, la Hotelul Atlantic? „Țara asta are nevoie de un cântec nou”. Rachael se repezi la taburetul pianului, în căutarea unor acorduri fără asocieri împovărătoare. Scaunul dublu era plin de partituri dezordonate: un preludiu de Bach (prea familiar), o nocturnă înșelător de dificilă de Chopin (prea melancolică) și chiar sonata ei preferată a lui Beethoven – ultima lui sonată (prea dificilă). Partea de sus a fiecărei partituri era marcată de o semnătură în cerneală: „C. Lubert”. Dacă stăpâna anterioară a casei cântase tot ceea ce semnase, atunci era mai mult decât o interpretă de salon, căci nimeni nu ar fi atacat aceste partituri pentru amuzament fără a avea o tehnică formidabilă. Ideea stârni în Rachael atât curiozitate, cât și spirit de competiție; văzu în minte o imagine rapidă cu Claudia Lubert la pian, cântând (bineînțeles) eterica și complexa Sonată nr. 32, pentru o încăpere plină cu ce își imagina Rachael că ar constitui înalta societate germană: boemi, artiști, poeți și arhitecți, împreună cu militari cu cizme înalte. Bineînțeles, în această imagine idealizată, fantomatica rivală era perfectă: Claudia Lubert, o interpretă strălucită și rafinată, numai echilibru, pasiune și reținere. Și perfect modestă prin felul în care primea aplauzele furtunoase. Scena avea toate detaliile posibile, în afara feței eroinei.

Rachael alese în cele din urmă o scurtă compoziție a lui Schumann intitulată *„Warum?”*. Nu cunoștea piesa, dar se pricepea la citit partituri, învăța repede. Pianina șubredă a părinților ei îi oferise posibilitatea de a ajunge departe de lumile provinciale. Ar fi putut să-și facă din pian o vocație, însă căsătoria, copiii și războiul îi limitaseră evoluția la cântările de Crăciun și de zilele de naștere și la reprezentațiile ocazionale de la petreceri. Piesa asta părea interesantă. Era

suficient de lentă și aerisită ca să găsească o modalitate ușoară de a accede la ea, iar după ce trecu de simpla stăpânire a liniei muzicale, Rachael dădu de o compoziție cu pauze profunde și melodie melancolică și atractivă. Era ca și cum ar fi dat de un lac mic, dar foarte adânc. Rachael plonjă în el, cântând piesa la nesfârșit, ca o elevă silitoare care tocește pentru un examen, hotărâtă să stăpânească materia și, în ultimă instanță, să se piardă în ea. Pentru prima oară după luni de zile, simți semnificația a ceea ce îi curgeau prin vene. Găsise un leac neașteptat în cântat; nu doar că îi abătuse atenția de la lucrurile nefolositoare, dar Rachael reușise chiar să uite de ea.

∵

Într-o după-amiază, în prima săptămână a lui noiembrie, Rachael se dusese să repete o oră, înainte ca Lewis să ajungă acasă. Când se apropie de salon, auzi că cineva cântă – prost – „noua ei melodie”. Intră în cameră și îl descoperi pe Herr Lubert, îmbrăcat cu salopeta lui albastră, aplecat asupra clapelor și cântând piesa lui Schumann cu concentrarea intensă a cuiva a cărui hotărâre trebuie să compenseze lipsa talentului. Cânta trudit, folosind mult prea mult pedala de susținere. Iar fața lui, de obicei atrăgătoare, era abrutizată de efort.

— Herr Lubert?

Acesta se străduia atât de mult să nu greșească încât la început nu o auzi.

Rachael avansă în fața capacului ridicat, acolo unde el nu putea să n-o vadă, și îi repetă numele mai tare.

— Herr Lubert!

Lubert tresări din cauza surprizei și își ridică mâinile vinovat a scuză. Se ridică brusc, hârșâind taburetul pe podeaua de stejar, și coborî capacul deasupra clapelor.

— *Bitte verzeihen Sie mir,* Frau Morgan.

Era prima oară când ea îl auzea vorbind germană.

— Ar fi trebuit să cer voie, continuă el. Iertați-mă, Frau Morgan.

Rachael nu știa ce să spună, și în tăcerea de o clipă care urmă își potrivi părul, inhibată.

— Întotdeauna repetam jumătate de oră, spuse el. E un obicei vechi… care nu e ușor să moară.

Ea se gândi să-i corecteze exprimarea, dar nu voia să-l încurajeze. Însă Lubert continuă, în maniera lui familiară:

— Eu cânt foarte prost. Indiferent cât repet. Cânt groaznic, știu. Dar mă ajută… nu cânt ca să evoluez. Doar ca să… îmi aduc aminte și să uit. Am auzit că dumneavoastră cântați foarte bine. Fiul dumneavoastră îmi spune că sunteți o pianistă excelentă.

Chiar și în puținele și concisele lor dialoguri, Rachael simțise cum Herr Lubert aruncă cârlige și o momește cu întrebări și, deși ar fi vrut să-i răspundă, se retrase pe poziția ei inițială, în spatele rândurilor tratatului lor inițial.

— Credeam că am convenit anumite limite, Herr Lubert.

— Da. Îmi cer scuze. Am vrut să vin să vă cer voie. Dar astăzi m-am întors de la fabrică mai repede. A fost un protest. Simțeam nevoia să uit ziua asta, dar am ajuns să uit de mine. Îmi cer scuze, Frau Morgan.

Din nou, el avansă în tăcerea ei nesigură.

— „Morgan”. Mă întrebam, e un nume obișnuit în Anglia?

— E galez, spuse ea tatonând momeala.

— Tara Galilor, reflectă Lubert. Am auzit că e o țară mică, dar minunată.

— A fost suficient de mare ca să fie bombardată.

Cât de iritant era să se trezească prinsă în acest rol – unul dintre multiplele roluri pe care Rachael se trezea că le joacă, fără chef, cu oamenii: Mama Suferindă, Soția Distantă și Ocupanta Laconică.

Acest ultim rol era cel mai greu de simulat, iar Lubert nu părea prea convins de el – sau nici nu-l lua în seamă. Lubert lăsă pur și simplu să treacă sarcasmul ei, dând din cap înțelegător, și ei nu-i rămase altceva de făcut decât să roșească în fața umilinței încasate și a amabilității lui.

— Voi vorbi cu colonelul Morgan să vă permită să folosiți pianul, spuse ea cu cel mai conciliator ton pe care îl putu găsi.

— Mulțumesc, Frau Morgan… v-aș fi foarte recunoscător.

Lubert zâmbi, părând să manifeste o recunoștință sinceră.

— Văd că soția dumneavoastră cânta? întrebă Rachael arătând spre semnăturile de pe partituri.

— Claudia avea multe talente… Era…

Lubert tăcu. Pomenirea soției lui îl descumpăni. Lăsă garda jos și aroganța lui însuflețită se evaporă.

— Claudia era complet afonă. Mama ei era pianista.

Vestea o ușura pe Rachael, dar destrămarea iluziei soției perfecte și strălucite a lui Lubert îi stârni și mai mult curiozitatea. Felul în care el vorbise despre ea, expresia din ochii lui când făcuse asta, ezitarea dintre cuvintele lui…

— Mă întrebam ce înseamnă titlul acestei piese? *„Var-um?*” Înseamnă „de ce”?

Pronunțarea, la fel ca întrebarea, era o concesie. Până acum, Rachael refuzase cu încăpățânare să transforme W-urile autohtone în V-uri.

— Nu există o traducere exactă. Înseamnă „de ce?”, dar mai degrabă „de ce s-a întâmplat asta? Din ce motiv?” Ceva de genul acesta, cred.

— E… minunată.

— E… sublimă.

Rachael aprobă dând din cap. Piesa era divină. „Totală”, cumva. Însă, așa cum un călător își dă seama dintr-odată că s-a avântat prea mult pe un drum necartografiat dintr-un teritoriu necunoscut,

Rachael își consultă busola interioară și își înfrână pașii.

— Voi vorbi cu colonelul Morgan, spuse ea.

După care se înclină ușor și se retrase din cameră.

∵

Edmund își trecu mâna peste cotoarele cărților din bibliotecă, lumi întregi aflate la vârfurile degetelor lui. Nu căuta o carte de citit – atingerea era suficientă deocamdată – încerca doar să evalueze noul lui teren de joacă. Cu camerele ei spațioase și misterioase, cu mobila ei *science fiction* și întâlnirile imprevizibile, casa îi oferea toate poveștile și incidentele de care avea nevoie. Într-adevăr, era mai puțin o casă și mai mult un decor viu și organic al unei piese de teatru în care el avea rolul principal; în timp ce mama lui pășea ca o dublură agitată, Edmund umbla, împreună cu camaradul lui, Cuthbert, dintr-o cameră în alta, ca un protagonist al unui mister pe care era destinat să-l soluționeze.

În mod evident, adversarul lui pe această scenă era Frieda, iar acțiunile ei, în loc să-l îndepărteze, o făceau și mai ispititoare. Imaginea acelei prime întâlniri de pe scări – întrezărirea a ceva ce el nu înțelegea, dar ar fi vrut să mai vadă – îl atrase spre baza scărilor familiei Lubert, în speranța ca asta să se întâmple. Darul oalei ei de noapte pline părea un avertisment, dar și o invitație. Ar fi trebuit să-l dezguste, să-l avertizeze în privința unui pericol (Edmund se întreba dacă ar trebui să reclame părinților comportamentul ei), dar el știa că asta îl duce spre ceva interesant, ca un pod șubred care traversează o râpă spre o junglă deasă și exotică, plină de mirosuri și sunete secrete. Până și vasul de Delft plin cu urina ei mirosise misterios și scosese un sunet incitant în timp ce îl vărsa în veceu.

— Cauți o carte anume?

Herr Lubert intrase în încăpere în drum spre salon, încă îmbrăcat cu salopeta lui albastră. Dacă

Frieda era adversarul lui Edmund, atunci scânteietorul Herr Lubert era surprinzătorul lui aliat. Nu părea să aibă nimic din trăsăturile germane expuse atât de categoric în ghid. Nu era nici arogant, nici mândru, doar încrezător și prietenos; nu era serios sau taciturn, avea o anumită bună dispoziție, iar expresia lui – ochii licăritori, nările mobile și gura cu colțuri ridicate – era mereu pe punctul de a râde. De fapt, în ultimele câteva săptămâni, Edmund descoperise că îi plăcea acest german, care părea sincer interesat, voind să afle totul despre Țara Galilor („Cum e țara asta?”), viața din timpul războiului („Tatăl tău a fost plecat mult timp?”), întrebând chiar dacă mama lui se instalase confortabil („Aș vrea să se poată simți bine aici.”) Și cunoștea multe. Ultima oară când Edmund se întâlnise cu el în hol, Herr Lubert îi explicase că soldații de plumb cu haine roșii cu care se juca el pe scări erau după modelul trupelor trimise de Regele anglo-german George al III-lea ca să lupte cu americanii rebeli.

— Mă uitam doar, spuse Edmund. Toate sunt în germană?

— Cele mai multe. Dar unele sunt în engleză. Mai ales cărțile pentru copii. Ești binevenit să citești orice carte de aici. Și dacă vei căuta suficient, vei găsi o încăpere secretă.

Herr Lubert adoptă un aer conspirativ, se uită peste umeri să vadă dacă nu vine vreo servitoare sau mama, apoi își trecu degetul peste al doilea șir de rafturi și se opri la o carte de la jumătatea lui. O scoase afară și îi arătă lui Edmund coperta înfățișând o schiță în cărbune, cu patru siluete într-o șaretă șubredă, care încercau să fugă de un pericol nevăzut, și intitulată *Vom Winde verwent.*

— *Pe aripile vântului,* spuse el. Era cartea preferată a soției mele.

Apoi tăcu și, pentru o clipă, deveni trist și meditativ. Asta îi aminti lui Edmund de reveriile

mamei lui, dar Herr Lubert își reveni rapid și continuă.

— Am văzut filmul ăsta în primii ani ai războiului. Ei nu i-a plăcut la fel de mult precum cartea. Ne-am certat în privința asta. Dar mie mi-a plăcut enorm. Clark Gable. „Sincer, draga mea, nu-mi pasă deloc!”

Edmund nu cunoștea această replică, dar îi plăcea faptul că Lubert putea să imite accentul american și să spună „nu-mi pasă” cu atâta plăcere și stil.

— Ai văzut filmul ăsta?

— Mama l-a văzut, spuse Edmund. Împreună cu mătușa mea.

— E un film foarte palpitant. Mama ta îmi amintește puțin de actrița Vivien Leigh. În fine. Uită-te în golul de acolo.

Lubert arătă spre spațiul rămas pe raft, băgă mâna în el și scoase o cutie viu colorată de trabucuri cubaneze. Apoi o împinse înapoi și puse cartea la loc.

— Să nu spui la nimeni. Nici măcar soția mea nu știa despre spațiul ăsta. Bărbații trebuie să aibă secretele lor.

∵

Mai târziu, Edmund o ajuta pe mama lui să verifice vasele care sosiseră în sfârșit, cu o lună întârziere, și zăceau întinse pe masa din sufragerie, ca un model al unui oraș futurist. Tocmai terminase de numărat serviciul de masă verde-salvie, impresionând-o și tulburând-o pe mama lui prin modul în care număra până la doisprezece într-o germană sigură și corectă. Rachael numărase jumătate din tacâmuri, ușurată că acestea sosiseră și că nu va mai trebui să accepte oferta lui Herr Lubert de a folosi între timp serviciul lui din argint masiv, într-adevăr minunat.

— Mamă. Cum arată Vivien Leigh?

— Vivien Leigh?

— E frumoasă?

— De ce întrebi?

— Pentru că Herr Lubert a spus că semeni cu ea.

Edmund împărtășise acest lucru în speranța că avea s-o îmbuneze pe mama lui față de fostul stăpân al casei, dar din cine știe ce motiv asta o făcu să roșească, arțăgoasă. Poate că Vivien Leigh era urâtă.

— Când ai… sau mai degrabă *de ce* ai vorbit cu Herr Lubert?

— Voia doar… să-mi arate niște lucruri.

— Ce lucruri?

— Niște… jucării și niște cărți.

— Nu trebuie să-l încurajezi, Edmund. Dacă suntem prea familiari, situația o să devină stânjenitoare.

— Dar pare foarte drăguț… A…

— Dacă cineva pare drăguț, nu înseamnă neapărat că și e, spuse Rachael. Trebuie să fii atent să nu vorbești prea mult cu el sau cu fiica lui. Asta ar crea resentimente.

Edmund dădu din cap. În niciun caz nu avea de gând să-i spună mamei sale de tratativele lui viscerale cu Frieda. Dacă era tulburată de afabilitatea lui Herr Lubert, sigur ar fi explodat în fața farselor fiicei lui, care îi arăta chiloții și îi oferea oala de noapte.

— Pot să mă duc să mă joc în grădină?

— Bine. Dar nu te îndepărta prea mult. Și ia-ți bluza. E frig.

∵

În drum spre ieșire, Edmund dădu peste Heike, care încercase să fugă neobservată, în vârful picioarelor, de la un etaj la altul. *„Guten Morgen, kleine Mädehen”,* spuse Edmund când Heike se repezi pe lângă el, încercând o combinație de cuvinte proaspăt învățate. Îi plăceau aceste cuvinte germane: erau oneste și precise, iar când le legai laolaltă aveau o muzică percutantă.

Heike făcu o reverență și apoi își reluă urcarea la etaj, deosebit de amuzată de ceva.

Edmund intră în seră și ieși pe ușa de sticlă. Traversă gazonul în fugă, spre rododendronul care forma granița naturală a domeniului. Plantele erau de trei ori mai înalte decât el și suficient de mari ca să conțină între ele o lume, cu o încâlceală matură de alei întretăiate. Florile lor târzii trecuseră de apogeu și se îndreptau spre moartea lor anuală, însă erau încă suficient de atrăgătoare ca să amintească de o junglă adevărată, iar Edmund intră în tufăriș ca un Pizarro sau Cortés, respingând crengile cu o macetă imaginară și abandonându-se acestei fantezii, până când ajunse la un gard de plasă de sârmă – granița artificială a domeniului.

În fața lui se întindea o porțiune de pajiște accidentată, având de o parte fluviul care amintea și de izolarea, și de apropierea lor față de consecințele brutale ale războiului. Câmpul era presărat cu tufișuri și petice de pământ goale. În celălalt capăt al său, niște grajduri și cotețe de găini fuseseră transformate în bordeie de locuit. Lângă aceste colibe, Edmund văzu niște siluete în jurul unui foc mic – păreau să fie copii. Iar în mijlocul pajiștii stătea un măgar costeliv și nemișcat, cu burta umflată.

Edmund sări gardul și o luă peste câmp, ca să vadă mai bine animalul. În ciuda apropierii lui, acesta rămase complet nemișcat, fără să tresară, cu coada inertă. Avea gâtul plin de răni și părea că abia mai are putere să-și susțină capul; oasele proeminente păreau că o să-i iasă prin pielea obosită. „Sărmanul măgar”, spuse Edmund. Ochii i se umeziră, în fața stării disperate și a expresiei pe măsură a acestei făpturi. Rămase surprins de lacrimile lui. Nu vărsase lacrimi nici măcar pentru fratele lui, și iată-l plângând pentru un animal atât de fără valoare, și încă unul german – deși nu era sigur dacă animalele au naționalitate. Băgă mâna în buzunar și scoase o bucată de zahăr pe care o

luase din bucătărie atunci când Greta era undeva la etaj. O puse sub gura măgarului, dar nici măcar zahărul nu-i stârni vreo reacție.

— *Mein Mittagessen!*

Edmund se întoarse când auzi acel strigăt și se trezi în fața unei fantome nebunești a unui băiat cu căciulă rusească și halat care se îndrepta spre el, vorbind în germană, cu o voce răgușită și hârșâită. În urma lui, la câțiva metri, veneau alți copii.

— *Finger weg!* strigă băiatul.

Avea un ton agresiv, dar Edmund nu se simți amenințat; comportamentul lui avea ceva comic și afectat: băiatul juca puțin o scenă pentru banda lui. *„Das ist mein Mittagessen!”,* repetă el, și Edmund își retrase mâna de sub gura măgarului. Ceilalți copii se apropiară și se opriră în spatele liderului lor cu păr încâlcit, care acum îi dădea ocol lui Edmund, amușinând aerul din jurul lui. Copiii erau îmbrăcați într-o varietate de haine care arătau de parcă ar fi fost înșfăcate în grabă din camera cu costume ale unei trupe de vodevil. Edmund se simți dintr-odată strident în hainele lui perfect normale – pantofi maro, ciorapi de lână trei sferturi, pantaloni scurți gri, cămașă cu pătrățele și bluză cu anchior –, iar banda începu să-i dea ocol, atingându-l. Unul dintre ei, un băiat cu o vestă de salvare umflată, chiar se aplecă să atingă bombeul strălucitor al lui Edmund, apoi îl împunse în coaste, ca o avangardă a unei civilizații străvechi trimise să intre în contact cu o ființă din viitor, care vrea să vadă dacă aceasta este reală.

— *Englisch?* întrebă liderul.

— Da, răspunse Edmund.

Se opriră cu toții, la auzul acestui răspuns dintr-un singur cuvânt.

— Da! repetă liderul cu căciulă extravagantă, încercând să imite pronunția clară a lui Edmund.

— Da! repetară copiii sălbatici.

— Să te fut în cur, căpitane! spuse băiatul dintr-odată.

Edmund fu uluit de nerușinarea băiatului, care folosea cuvinte interzise. Îi veni să râdă, dar se abținu.

— La dracu' naibii de avortoni căcat și pizde! Sunteți niște jeguri afurisite și proaste de nemțălăi, căcat!

Băiatul continua să arunce ocări în engleză, de parcă ar fi fost grenade. Apoi îi făcu semn lui Edmund să reacționeze la pronunția lui – și chiar s-o corecteze.

— Tu. Tommy… Zi tu „la naiba!" Tu.

— La naiba, spuse Edmund.

Îi făcu plăcere s-o spună, ca și reacția pe care o obținu. Un cor de „la naiba" se auzi din partea bandei, iar liderul ei făcu un efort intens de a pronunța perfect:

— Laa… naiba! Laa naiba. Mai zi „laa naiba", *bitte*!

— La naiba, spuse Edmund. La naiba și… pișat… și… căcat și poponar!

— Pișat *und* căcat! Pișat *und* căcat! *Und* poponar!

Edmund dădu din cap, aprobând pronunția. Schimbul cultural părea să meargă bine și toată lumea se relaxă. Liderul radia, însă băiatul cu vestă de salvare voia și altceva decât înjurături și continuă să-i dea ocol lui Edmund, mângâind bluza de Shetland cu un rânjet invidios și murmurând cuvinte pe care Edmund nu le auzea. Liderul se răsti la Vestă de Salvare:

— Didi! *Lass ihn in Ruhe!*

Arătă spre el, apoi îi făcu semn să se dea la o parte, însă Vestă de Salvare fie nu se putea opri, fie nu auzi, pentru că începu să tragă de vesta lui Edmund și, chiar dacă acesta încercă s-o respingă, mâna scheletică continuă să se agațe cu disperare, întinzând și deformând bluza, în timp ce Edmund încerca să se desprindă. Apoi, neștiind prea bine ce face, Edmund îl prinse pe băiat de umeri și îl ridică de la pământ cu o ușurință care îl șocă și îl inspiră

în același timp. Timp de câteva secunde, îl ținu pe băiat în sus, răsucindu-l în aer, apoi îi dădu drumul și îl împinse dintr-o singură mișcare. În clipa în care ateriză, Vestă de Salvare se repezi iar la Edmund, scoțând un sunet grav și bolborosit. Își îndoi degetele ca pe niște gheare și începu să dea spre fața lui Edmund cu unghiile lui crăpate și murdare. Ceilalți copii formară în jurul lor un amfiteatru, strigând și chiar mârâind. Vestă de Salvare îl prinse pe Edmund pe după gât și încercă să-i tragă capul în menghină, dar nu avea deloc putere, doar o energie nervoasă care se risipea rapid, și Edmund ajunse cu ușurință deasupra lui, țintuindu-l de pământ, cu un genunchi pe pieptul lui. Vestă de Salvare se răsuci, se zvârcoli și scuipă, dar nu ajungea la Edmund. În jurul lor, râsetele se transformaseră în țipete frenetice *„Bring ihn um”* și Edmund își dădu seama că acești copii nu îl aclamau pe al lor, îl aclamau pe el, cerându-i prin țipete și gesturi de împungere să-l termine. Vestă de Salvare încetă să se mai zvârcolească. Epuizat sau resemnat, rămase întins, pregătit să accepte orice îi va aplica Edmund. *„Bring ihn um”* strigau copiii, iar Edmund știu ce înseamnă acest cuvânt fără să-i trebuiască traducere. Liderul avansă și îi dădu lui Edmund un băț cu care acesta să-i dea lovitura finală. Edmund îl luă din politețe, dar nu avea de gând să-l folosească. Ridică genunchiul de pe băiatul copleșit și se trase în spate, în timp ce acesta se târa la o parte, în râsetele batjocoritoare ale pretinșilor lui prieteni.

Liderul se uită la Edmund cu o admirație amuzată, în timp ce acesta își scutura de praf pantalonii scurți.

— Bun englez, spuse el. Englez al dracu’ de bun. *Ich heisse Ozi.*

Edmund întinse mâna:

— Edmund, spuse el.

Ozi se uită la mâna lui Edmund, dar nu i-o strânse; doar o privi lung și apoi începu o conversație cu altcineva.

— *Mutti. Er ist in Ordnung. Er ist ein guter Tommy. Er wind mir helfen.*

Apoi păru să aștepte un răspuns, o aprobare din partea unui spirit călăuzitor, înclinând capul într-o parte, apoi, părând că-l primește, dădu din cap.

— Tommy bun, adu țigări.

Băiatul trase dintr-o țigară imaginară și arătă spre pieptul lui.

— Țigări, spuse el din nou.

Își frecă stomacul cu speranță, arătând spre grajdurile unde ardea focul și unde se învârteau alte siluete.

— Tu adu. *Das ist mein Hans.*

Apoi privi peste câmp, spre granița de gard a vilei Lubert, și întrebă:

— *Ist das dein Haus?*

Edmund, care nu dispunea de nuanțele necesare pentru a explica complicata relație de proprietate, dădu din cap și răspunse și el în germano-engleză:

— *Das ist* casa mea.

∵

Lewis asculta cu jumătate de ureche atunci când Rachael ridică, în timpul cinei, chestiunea dacă Lubert să cânte sau nu la pian.

— Crezi că ar trebui să-l lăsăm? Eu nu sunt foarte sigură, îmi fac griji că asta ar complica situația.

— De ce s-o complice? întrebă Lewis.

— Nu știu. Ar putea să transmită un semnal greșit. Nu vreau să fiu rea. Dar dacă permitem un lucru, o să ajungem să permitem totul. Poate că ar fi mai sănătos pentru noi toți să rămânem în apartamentele noastre. Fiecare la locul lui. Nu știu.

Nu știu. Era sufixul și prefixul a jumătate din gândurile lui Rachael. Această indecizie începea să devină caracteristica ei. Și Lewis nu o ajuta. Măcar o asculta? Rachael îl vedea că e preocupat.

Preocupat de cei ocupați. Mintea lui era împărțită în două zone, cea mare, de departe cea mai interesantă, fiind zona muncii, cu subdiviziunile ei solicitante. Lewis era în regulă, atâta timp cât cealaltă zonă – zona domestică locuită de ea și de Edmund, de familia Lubert și de servitori – putea să-și poarte singură de grijă, cu o contribuție minimă din partea lui. Rachael ar fi trebuit să-l întrebe cum a fost la lucru, știa că asta e mai important; însă, măcar de data asta, voia ca Lewis să interacționeze cu domeniul ei, oricât de mic era el.

— Ei bine?

— Cum crezi tu, draga mea, spuse el. Nu văd ce rău ar putea să facă.

Rachael se uită la el și, detectând încercarea de eschivare, continuă:

— Când crezi că ar fi momentul potrivit? Dimineața, înainte să meargă la lucru? Sau după-amiaza? Seara probabil că nu ar fi convenabil.

Lewis lăsă jos cuțitul și furculița, ca să arate că gândește.

— Lasă-l să cânte jumătate de oră, când îți convine ție.

Rachael își dădea seama ce face el. Juca un meci de tenis cu cineva care avea mai degrabă nevoie de antrenament decât de o înfrângere la scor. Lewis ar fi putut să paseze fără drept de apel, dar voia ca ea să rămână în joc, așa că returna frumos și ordonat în partea dreaptă a terenului, lăsându-i spațiu să trimită înapoi. Era modul lui de a nu juca deloc.

Rachael se întrebă de ce era totul atât de dificil. Îi lăsase lui Lubert impresia că se bucură că el va cânta. Chiar se bucura că el va cânta, nu-i așa? Și știa foarte bine că pe Lewis asta nu-l deranjează. Rachael ar fi putut să-și dea acordul chiar atunci, în fața pianului, fără să-l mai deranjeze pe soțul ei, așa că la ce bun această conversație absurdă și constipată care îl deranja? De ce să se aștepte ca el să soluționeze dispute neînsemnate referitoare la

piane și plante, când el se confrunta cu oameni care aveau nevoie de mâncare și haine? Rachael știa că e nerezonabil, dar nu se putea abține.

— Foarte bine. Atunci o să-l informez pe Herr Lubert că poate cânta… în fiecare după-amiază. La ora 4. Timp de jumătate de oră. O oră.

Și doar rostirea acestor cuvinte i se părea o realizare crucială.

— Bun, spuse Lewis cu o anumită ușurare. Atunci așa rămâne.

O vreme continuară să mănânce toți trei în liniște. Lewis termină primul, puse cuțitul și furculița în partea dinspre el a farfuriei și apoi își tamponă gura cu un șervet de damasc. Bătu cu palma în brațul scaunului.

— Mă bucur să văd că imprimi casei personalitatea ta. Scaunele astea sunt mai bune decât chestiile alea de piele.

Făcu scaunul de răchită să scârțâie și să trosnească, manifestându-și aprecierea. În realitate, Rachael schimbase prea puțin, dar o lăsă așa.

— Cum ți se pare personalul? continuă el în acel mult prea evident mod compensator.

— Încă se uită la mine ca și cum n-ar înțelege nimic din ce spun.

— Nu vrei să asiști la meditațiile lui Ed? Să prinzi câteva cuvinte de bază?

— A, eu cred că ei mă înțeleg foarte bine. Doar că nu vor să înțeleagă. Uneori mi se pare că râd toți de mine.

Lewis nu comentă. Se întoarse spre Edmund, care se juca cu mazărea din farfurie.

— Și cum merge treaba cu Herr Koenig? *Sehr gut?*

Rachael își turnă un pahar de apă ca să-și potolească iritarea, apoi începu să strângă farfuriile, uitând că acum asta era treaba altcuiva.

Edmund, care terminase de mâncat, monta propriile lui bătălii: mazărea debarca pe sos,

formând un cap de pod acolo, apoi avansa spre continentul de piure.

— *Sehr gut, Vater.*

Lewis râse.

— Ești aici de o lună, spuse el, și deja ai o pronunție mai bună ca mine.

— Dar de ce învăț germană dacă nu avem voie să vorbim cu ei? întrebă Edmund.

— Poți să vorbești cu ei, Ed. De fapt, chiar te încurajez s-o faci. Cu cât ne înțelegem mai bine, cu atât mai rapid punem lucrurile la punct aici.

— Cât o să dureze ca să punem lucrurile la punct?

De data asta Lewis se uită la Rachael. Trebuia să-și calibreze răspunsul cu grijă.

— Optimiștii spun 10 ani. Pesimiștii spun 50.

— Atunci, cu siguranță, tu spui că o să dureze cinci, spuse ea.

Lewis zâmbi concesiv: ea îl cunoștea prea bine.

— Deci, Ed, ai reușit să vorbești cu Frieda?

Edmund scutură din cap.

— E puțin mai mare decât mine, spuse el.

— Poate ar trebui să jucăm toți canastă sau cribbage într-o seară. Sau să ne uităm la un film la proiector.

Heike intră în cameră cu o tavă pe care să strângă farfuriile. Servitoarea se mișca cu obișnuita ei nervozitate, încercând să intre și să iasă cât mai repede posibil, ca o rândunică venită să fure semințele păzite de un fermier.

— Delicios, Fräulein Heike, spuse Lewis în germană.

— Ești delicioasă, Fräulein Heike, îl copie Edmund tot în germană, fără să-și dea seama de greșeală.

Heike își înăbuși un chicotit, se înclină și strânse farfuriile, oprindu-se la Rachael, care mâncase mai puțin de jumătate din ce avea în farfurie.

— *Sind Sie fiertig,* Frau Morgan?

Rachael îi făcu semn să ia farfuria.

Edmund se uită la servitoare cum duce farfuriile la lift și le bagă înăuntru. Heike trase de frânghie și farfuriile fură lăsate în jos de un scripete acționat de o mână nevăzută.

Rachael așteptă ca Heike să iasă din cameră, ca să poată vorbi.

— Ai văzut? A făcut-o iar. Zâmbea afectat.

— E nervoasă, asta e tot. E îngrozită că o să facă o greșeală și o să-și piardă slujba. Toți germanii care au slujbă stau ca pe ace.

— De ce ții neapărat să-i aperi tot timpul?

Lewis dădu din umeri. După standardele lui, era aproape o expresie de disperare. Scoase tabachera, o deschise și-i oferi o țigară.

Rachael ar fi vrut o țigară, dar refuză.

— O să-mi fumez țigara după aceea.

Lewis bătu capătul țigării, o puse în gură, o aprinse și inspiră adânc, scoțând fum pe nas cu un pufăit relaxat.

Scârțâitul scripeților anunță sosirea budincii cu liftul.

— Liftul merge până la etajul familiei Lubert? întrebă Edmund.

— Aș prefera să nu te joci cu liftul, Ed, spuse Rachael. Nu e o jucărie.

Edmund dădu din cap.

— Când ne întoarcem în Anglia, întrebă el, o să avem servitori, cum avea mătușa Clara?

— Doar oamenii foarte bogați o să-și permită servitori acum, spuse Lewis.

— Dar Herr Lubert are servitori, și el lucrează la fabrică.

— Asta doar până e exonerat. După ce-o să fie exonerat, poate să fie iar arhitect.

— Exonerat? întrebă Rachael.

— Că… nu a avut legături cu naziștii.

— Nu a fost exonerat deja?

— Sunt sigur că e doar o formalitate.

— Ei bine, credeam că măcar o să verifici înainte.

— Lubert e curat. Nu-ți face griji din cauza asta.

— Dar tu n-ai cum să știi.

— Barker a făcut verificări suplimentare. Nu l-aș fi lăsat niciodată să stea aici dacă ar fi existat cel mai mic indiciu de ceva urât. Rachael… te rog.

Edmund decise să folosească momentul ca să spună noapte bună. Era una dintre acele conversații în care Adulții nu își doreau Copiii prin preajmă.

— Pot să cobor acum? întrebă el.

— Da, sigur, răspunse Rachael.

Edmund o sărută, iar tatăl lui îi ciufuli părul.

— Fă doar ce știi c-aș face și eu, spuse el.

∵

În timp ce ieșea din cameră, Edmund auzea cum părinții lui reluau conflictul nesoluționat. Vocile lor urcau și coborau, scoțând acele accente încordate de pledoarie sau justificare, cum făceau uneori. O ceartă a părinților era paravanul perfect. Urcă la etaj să-l ia pe Cuthbert, găsi un creion și hârtie în biroul lui și se duse cu ele la ușa liftului de la primul etaj, chiar în fața dormitorului părinților lui. Ridică ușa culisantă, dând la iveală frânghia care se legăna în golul puțului care parcurgea cele trei niveluri ale casei. Trase de ea și, după câteva clipe, liftul veni de la bucătărie. Edmund îl puse pe Cuthbert pe platformă, mâzgăli un bilet și îl băgă sub căciula de blană de urs a grenadierului.

— Găsește cât de mult zahăr poți, căpitane, și adu-l la bază.

— Sunteți sigur că e voie, domnule?

— Fă ce-ți spun, Cuthbert, așa, bravo. Ne întâlnim la ora douăzeci, la subsol. Ai grijă pe drum la Adulți.

— Da, colonele.

Edmund trase de frânghie și, după câteva secunde, Cuthbert coborî. Edmund închise ușa culisantă și coborî în vârful picioarelor scările

către bucătărie, călcând doar pe covor ca să-și înăbușe pașii.

În bucătărie o găsi pe Heike, care frământa aluatul și cânta melodia de la radio; era o melodie în engleză, cântată de o femeie cu voce răgușită și accent străin, iar lui Heike îi făcea mare plăcere să imite mârâitul grav al cântăreței.

— *Guten Abend,* Fräulein Heike.

Servitoarea țipă scurt la intrarea surpriză a lui Edmund, apoi se comportă ca și cum ar fi fost prinsă în timp ce asculta emisiunile inamicului. Închise radioul și își șterse mâinile de sort.

— *Guten Abend,* Herr Edmund.

Edmund se duse direct la lift. Ridică ușa, scoase biletul de sub Cuthbert și i-l întinse lui Heike, care se uită la el și citi cu voce tare: *„Zucker?”*

— *Bitte.*

Heike mimă dezaprobarea, dar îi făcea plăcere să ia parte la joc. Se duse la cămară și se întoarse cu trei bucăți de zahăr. Le așeză pe o farfurie și, înțelegând jocul, puse farfuria în lift, lângă soldatul păpușă. Edmund îi ordonă lui Cuthbert:

— Du proviziile la bază, căpitane.

— Da, colonele.

Trase de frânghie, închise ușa, îi mulțumi lui Heike și urcă scările în fugă, ca să-și întâmpine eroul. Când ajunse la primul etaj, deschise larg ușa liftului, dar platforma nu era acolo. Trase de frânghie iar și așteptă, dar nu mișca nimic. Mai trase încă o dată și așteptă. Tot nimic. Îndrăzni să bage capul în puțul liftului, ca să se uite în jos. Nu se vedea decât negru. Își răsuci capul ca să privească în sus și văzu partea de dedesubt a liftului, care se oprise la etajul de deasupra, la apartamentul familiei Lubert. Poate că Herr Lubert interceptase transportul și credea că zahărul era pentru el. Nu conta. Edmund era mulțumit ca zahărul să le rămână lor. Aveau nevoie de calorii. Scoase capul din puț, trase de frânghie încă o dată și de data asta se mișcă: liftul începu să coboare.

Frânghia vibră și platforma coborî, scârțâind din roți. Când apăru în câmpul vizual și opri în dreptul ușii, Edmund își dădu seama imediat că ceva nu era în regulă: capul lui Cuthbert lipsea. Luă trunchiul decapitat de pe platformă și îl examină. Din golul unde fusese capul atârnau lână albă și umplutură galbenă. Era posibil să i se fi prins capul la lift – nici nu era prins foarte bine – și să cadă în puț, dar mecanica procesului nu părea în regulă. Abia atunci observă Edmund că zahărul de pe farfurie dispăruse.

∵

Lewis se dezbrăcă încet, așteptând un semnal, un semn din partea lui Rachael că în noaptea asta puteau să facă dragoste. Se opri în ușa cămăruței lui pentru haine, în pantaloni, și își scoase cămașa, nasture cu nasture, oprindu-se să se uite la ceva de la mânecă, prefăcându-se că e acolo un fir de ață desprins, prelungind secundele pentru ca Rachael să poată pune capăt jocului. Existase o vreme când acest dans subtil nu era necesar, când ea iniția lucrurile la fel de des ca el și când lui îi era ușor să ceară; însă acum, dintr-odată, toată treaba asta necesita capacitatea de a interpreta și înțelege nuanțele unui dialect pe care Lewis nu îl mai vorbise de peste un an.

Lewis își scoase cămașa și rămase acolo, gol de la talie în sus. Se întâmpla rar ca ei să facă dragoste odată ce se îmbrăcaseră cu hainele de noapte. Dacă el se grăbea prea tare să-și ia pijamalele, ea ar fi luat asta ca pe un semn să închidă taraba pentru noaptea aceea. Trebuia să se folosească de șansa acelui moment de dezbrăcare sau a celui imediat de dinaintea lui, când unul dintre ei – de obicei el – putea sugera să aibă un moment special. Din cauza asta, a face dragoste iarna era și mai dificil. Rachael era friguroasă și, după primii lor ani de căsătorie, de obicei nu zăbovea mult între hainele de zi și cele de noapte; deși camera era încălzită – de fapt, întreaga casă

era menținută cu ușurință la o temperatură care dezmințea frigul de afară –, Lewis trebuia să acționeze înainte ca aerul dintre ei să se răcească prea tare. Faptul că el o apărase pe servitoarea chicotitoare și apoi chestiunea statutului incert al lui Lubert o supăraseră, însă Lewis era hotărât. Această secetă trebuia să ia sfârșit. Trebuia să acționeze.

Rachael era la măsuța de toaletă, rămasă doar în furou. Cu o mână își dădea părul pe spate, cu cealaltă se demachia. Lewis se uită la ea cum își face ritualul obișnuit, cu brațele dezgolite și umerii mici și drepți, chinuindu-l cu frumusețea lor.

— Vrei să…

Vocea lui se stinse.

Rachael deschisese unul dintre micile sertare ale măsuței de toaletă, unde găsi un colier cu granate înlănțuite, care zornăiră și pocniră atunci când ea le ridică în lumina veiozei.

— Probabil că a fost al… ei.

Își puse pietrele reci la gât, apoi pe palma deschisă, simțindu-le greutatea.

— Sunt frumoase.

— Draga mea? Vrei să avem un…?

Lewis spusese asta cu mai multă fermitate, cu mai multă energie ca de obicei. Oare nu făcuseră cândva un jurământ să-și cinstească unul altuia trupul? Lewis era pregătit să folosească această replică, dacă ea îl refuza acum.

Rachael puse jos colierul și aruncă o dischetă de vată murdară în coșul de gunoi.

— Ai o chestie din aia?

Expresia ei era neutră, nesugerând nici dorință, nici neplăcere. Dar era suficient. Lewis simți imediat cum se pune în mișcare. Ametit de nerăbdare, scotoci prin trusa de ras, în căutarea prezervativelor distribuite împreună cu țigările tuturor militarilor din Germania. Toate dorințele și dependențele unui soldat erau acoperite.

Lewis o văzu pe Rachael, în furou, cum se ridică și se strecoară sub așternuturi. În continuare, mișcările ei nu trădau niciun fel de emoție sau măcar nerăbdare, însă lui nu-i păsa. Lewis rupse un prezervativ din banda de șase bucăți și se îndreptă spre pat, cu erecția ridicându-i deja pantalonii. Se așeză pe pat cu spatele la ea, sperând ca ea să nu observe, și își scoase ciorapii, încercând să se liniștească.

Rachael se aplecă spre partea lui de pat și îi luă tabachera de argint.

— Te-ai gândit la mine în timp ce fumai? îl întrebă ea.

— De 60 de ori pe zi.

— Nu trebuie neapărat să spui asta.

— E adevărat. Am calculat. Am fost despărțiți timp de 32.000 de țigări.

— Și când te gândeai la mine, la ce te gândeai de fapt?

Lewis îi răspunse sincer.

— De obicei, chiar la momentul acesta de acum.

Rachael îl privi, surprinsă.

— L-ai pregătit?

Lewis rupse învelișul metalic cu dinții, scoase prezervativul și îl puse pe pernă, în timp ce își dădea jos pantalonii și chiloții. Rachael puse tabachera la loc și se ridică în capul oaselor, ca să-și tragă furoul peste cap și umeri. Și doar această mișcare mecanică, abia întrezărită, i se părea minunată lui Lewis, care se strecură sub așternuturi, continuând să se ascundă și simțindu-se vulnerabil și nesigur. Ea se întinse pe o parte, cu fața la el, sprijinită în cot. Imediat ce ajunseră goi unul lângă celălalt, toată siguranța și încrederea se transferară de la el la ea. Era ca și cum Lewis ar fi coborât în grad de la colonel la soldat, în timp ce ea ar fi avansat la mareșal.

Rachael luă manșonul de cauciuc.

— Vrei să ți-l pun eu?

Lewis nu era în stare să răspundă. Dădu din cap, dar când ea întinse mâna spre el, pe sub pătură, el i-o interceptă și o trase în sus s-o sărute. Voia să încetinească lucrurile, trebuia să încetinească lucrurile care se precipitau foarte tare. Se sărutară, dar buzele ei rămaseră pungite, nedeschise. Rachael se desprinse ca să continue ce începuse și dădu pătura la o parte ca să-i pună prezervativul. Lewis se întinse pe spate, lăsând-o să facă asta, și încercă să se concentreze asupra plafonului, cu cornișele lui unduite, orice ca să evite să termine prea repede, dar până și mișcările mecanice ale primei ei atingeri reci fură prea greu de suportat și Lewis ejaculă, scoțând un icnet de plăcere, ușurare și disperare în același timp.

— Ah! Am terminat prea repede. Îmi pare rău.

— Nu e nimic, spuse Rachael.

— Îmi pare rău, repetă el.

— Ai coborât în Fratton.

— Abia dacă am plecat din Waterloo.

Aparenta lipsă a dezamăgirii lui Rachael spori dezamăgirea lui Lewis. Disciplina și răbdarea lui înnăscute îl părăsiseră atunci când avusese mai mare nevoie de ele. Iar faptul că ea pomenise de Fratton (ultima gară înainte de Portsmouth) nu făcu decât să-i amintească o vreme în care dorința lor prevala mereu în fața bunului lor simț.

Luă șervetul de lângă el și se șterse.

— A trecut prea mult timp. Nu sunt obișnuit să…

— E în regulă.

Rachael îi atinse fața, mângâindu-i fruntea.

— Eu…

— Ssst. E de înțeles.

— Și tu? întrebă el.

— Eu sunt în regulă.

— Sigur?

— Da. Sunt în regulă. Dar mi-e frig.

Rachael se ridică în capul oaselor, scoase cămașa de noapte de sub pernă și începu s-o

îmbrace.

Lewis se ridică și el și își coborî picioarele pe podea. Dezamăgirea lui începea deja să se estompeze, până și această satisfacere ciuntită era mai bună decât nimic. Descărcarea aceasta întrerupsese iritarea acută și înăbușită pe care o simțise în aceste ultime săptămâni. La momentul în care ajunse sub așternuturi, îmbrăcat în pijama și cu lumina stinsă, mintea lui se întorsese deja în zona în care el se simțea cel mai eficient și în siguranță: nevoile mai puțin complicate ale milioanelor de germani anonimi și reabilitarea unei țări.

∵

Mult după ce Lewis adormise, Rachael rămase întinsă pe partea stângă, cum stătea întotdeauna, ascultându-i respirația. Privea lung spre mormanul sclipitor al colierului de granate de pe noptiera ei, care reflecta lumina dinspre perdelele trase pe jumătate. Se hotărî să i-l înapoieze lui Lubert cât mai curând posibil, din cauză că era al lui, dar și din curiozitate. Adevărul era că voia să afle mai multe despre femeia care îl purtase cândva. Colierul declanșase în mintea ei un șir de scene sclipitoare, în care evolua Frau Lubert. Și, chiar dacă această Frau imaginată era grațioasă și elegantă în fiecare secvență, fața ei rămânea imprecisă și generică, doar un compozit al eleganței cosmopolite. Rachael voia să dea chip acestei imagini. Aproape că îi trebuia o reprezentare în mintea ei, ca să poată scăpa de ea. Poate că Lubert avea să tranșeze chestiunea arătându-i o fotografie a ei. Sau altceva. Prefăcându-se că e prietenoasă și corectă, Rachael avea să poată transa un lucru care o sâcâise de când intrase în această casă.

∵

— Și unde stai? o întrebă Albert pe Frieda.

Stăteau la coadă la camion, după o tură lungă de curățat rămășițele unei școli demolate din St.

Pauli. Frieda muncise din greu toată ziua, cu capul plecat. Mulțumită lui Albert, ceea ce începuse să pară umilitor și punitiv devenise ceva ce ea își dorea să mai facă – chiar plăcut.

— Pe Elbchaussee, lângă Jenischpark.

— Într-una din casele alea mari?

Ea dădu din cap, neștiind sigur dacă asta era bine sau rău.

— Deci ești dintr-o familie bogată?

— Eram, spuse Frieda dând din umeri.

— Dar stai în continuare în casa ta?

Ea dădu din nou din cap, stânjenită de tema întrebărilor; îi era groază să nu trebuiască să-și explice situația curentă.

— Eu stau în apropiere, spuse el.

— Unde? întrebă ea, ușurată că statutul ei social nu îl îndepărtase pe Albert.

— O să-ți arăt, dacă vrei.

Căutătorii de Moloz din spatele camionului erau, în majoritate, locuitori de clasă mijlocie din Hamburg și rămășițele, și rebuturile muncitorilor care veneau dinspre Est. Femeile cu părul prins în turbane strânse și îmbrăcate cu paltoanele prea mari ale soților morți semănau cu nevestele de pescari din Landungsbrücken. Și miroseau la fel de urât. Bărbații erau în inferioritate numerică și, în afara lui Albert, de vârstă mijlocie. Indiferent de fostul lor statut, toți se agățau de bonurile de mâncare primite ca plată a acelei zile de muncă, care deveniseră singurul obiect al ambiției lor.

Frieda stătea lângă Albert, picioarele lor se atingeau. Ascultau amândoi corul de nemulțumiri din jurul lor. Văicăritul de azi era condus de un bărbat efeminat, care voia ca toată lumea să afle adevărata lui profesie.

— E imposibil să nu-ți fie frig la munca asta. Mai întâi te încingi și transpiri, apoi transpirația devine rece și lipicioasă.

— Cel puțin suntem plătiți, replică una dintre femei.

— Eu sunt dentist. Eu am o profesiune. Nu sunt făcut pentru tipul ăsta de muncă.

— Și ce e așa de deosebit să smulgi dinți? îi răspunse doamna. Magda, aici de față, e soție de general. Și eu am fost prezentatoare la sala de concert.

Dentistul, a cărui față era cenușie din cauza prafului și a dezamăgirii, avea dorința de a se plânge, dar nu și de a se certa. Cearta necesita energie.

— Ziceam și eu, murmură el.

După ce vorbele lui se stinseră, un bărbat solid și chel, al cărui păr semăna cu barba nerasă, băgă mâna în buzunar și scoase un pumn de acadele, dulciurile colorate puse pe băț care sosiseră odată cu britanicii. Le ridică în aer ca pe un buchet de lalele pipernicite.

— Nu-s prea bune pentru dinți, nu, Steytler? Dar sunt bune pentru respirația ta de canal și ca să-ți potolească junghiurile foamei. Dacă vrei, poți să le faci să țină o oră.

Bărbatul băgă una în gură, ținând să arate cât de mult îi place.

— Atunci dă și celorlalți, spuse soția de general, vorbind cu autoritatea unei femei obișnuite să se impună.

— Pe bani, răspunse prusacul lăudăros.

— N-ai pic de rușine? spuse Magda scuturând din cap.

— Am o familie de hrănit. Bonurile astea nu-s de ajuns. N-am bani nici de lumină. De fiecare dată când bag bani în contor, iau din banii pe care i-aș putea da pe mâncare.

— Mai bine să stai pe întuneric decât înfometat, spuse fosta prezentatoare.

— Dacă ești dispus să furi puțin pe ici, pe colo, nu faci foamea. Până și episcopul din Köln zice că e în regulă să furi cărbune dacă trebuie să supraviețuiești. E a unsprezecea poruncă.

— Ne obligă să ne comportăm ca niște criminali, spuse dentistul.

— Păi deja ne cred criminali.

— Eu nu sunt criminal, continuă dentistul. Și am conștiința curată.

— Mă rog, spuse prusacul. Suntem toți băgați în asta. Nu pot să ne întemnițeze pe toți.

— Dacă vrei să-ți faci mea culpa, fă-o pentru tine, replică dentistul. Eu nu sunt vinovat de altceva decât că mi-am făcut datoria. Dinții și cariile sunt la fel, nu contează a cui gură e. Am un jurământ al lui Hipocrate de respectat.

La asta râseră toți.

Frieda voia să-l pună la punct pe bărbatul neghiob și era gata să spună ceva când Albert îi puse iar mâna pe braț, așa cum făcuse când ea fredonase cântecul Mädel în fața englezilor care fumau și spuneau glume. Albert îi aruncă o privire conspirativă, care părea să spună *Oamenii ăștia nu merită.* Iar ea simți, cu o dulce încântare, cum între ei se constituie o mică alianță.

— Semnul acela… de pe brațul tău. E un semn din naștere?

— Nu aici, spuse el aruncându-i o privire prohibitivă.

Pe neașteptate, Albert se ridică și bătu de două ori cu palma deschisă în partea laterală a camionului, cerând să oprească. Șoferul se conformă și Albert și Frieda săriră din camion în satul Blankenese, aflat la câțiva kilometri de vila Lubert, acolo unde Elbchaussee cotea dinspre marele fluviu spre interior. Soarele tocmai cobora spre orășelul Stade de pe cealaltă parte a apei, împrumutând pământului o strălucire roșie.

— Nu veni cu mine, spuse Albert ridicând reverele hainei ca să-și ascundă fața. Rămâi cu cel puțin 20 de pași în urma mea.

— E departe?

Albert porni fără să răspundă; mergea atât de rapid că Frieda începu să creadă că încearcă să

scape de ea; trebuia mereu să o ia la fugă ca să nu-l piardă din vedere.

Fostul sat de pescari Blankenese era unic în această regiune de câmpie deoarece avea un deal abrupt, în jurul căruia se înghesuiau, în stil medieval, case de țară vechi și vile noi. Înainte de război, Frieda obișnuia să vină aici cu mama ei, să se uite la vapoarele care treceau în sus și în jos pe Elba, dintr-o cârciumă de pe debarcader în care erau difuzate imnurile tuturor vaselor de transport internaționale care mergeau spre Hamburg. Astăzi, fluviul era gol, cu excepția unui crucișător masiv al Marinei Britanice; pe cer pândeau nori de zăpadă denși, negru-cenușii, gata să îmbrace satul în haine de basm.

Albert urcă dealul cu Frieda imediat după el, întrebându-se care e casa lui. În cele din urmă, Albert ieși de pe drum și intră pe poarta grădinii unei *Strohdachhaus.* Merse pe alee până la ușa din față a casei acoperite cu stuf, se uită în stânga și-n dreapta și o luă spre ușa de serviciu, uitându-se înăuntru prin ferestrele înghețate cu zăbrele. Frieda avansă pe aleea cu dale de piatră, gândindu-se cum Hänsel și Gretel se pierd în pădure și dau peste o casă din turtă dulce. Amestecă poveștile și îl distribui pe Albert în rolul prințului care o trezise dintr-un somn lung și o salvase de un tată, care, din fericire, se dovedea că nici nu era tatăl ei.

— De când stai aici? întrebă ea, intrând înăuntru în urma lui.

— Nu de mult, răspunse el.

Casa era plină de covoare, perne și alte lucruri de prin gunoaie. Albert puse un covor turcesc greu pe un fotoliu și se așeză să-și scoată ghetele.

— Aparține unui medic militar. Maiorul Scheibli. A rămas într-un lagăr de strămutați, își așteaptă certificatul de exonerare.

Frieda văzu o fotografie cu doctorul așezat în atașul unei motociclete, undeva în deșert, cu

ochelari de motociclist plini de praf la ochi și o cruce roșie pe cască. La gât purta Crucea de Fier.

— Cunoști un erou de război? spuse Frieda luând fotografia ca să se uite la ea.

— Nu-l cunosc. Doar îi împrumut casa pentru scurtă vreme. Dacă britanicii pot să facă asta, noi de ce nu?

— Poate că o să-l bage la închisoare. Dacă e erou.

— După ce o să afle că a luptat cu Rommel, britanicii o să-i dea drumul. Oricum, eu trebuie să mă mișc încontinuu. Deja m-au văzut prea mulți oameni venind și plecând. Am găsit deja altă casă. Lângă tine. Pe Elbchaussee.

— Atunci o să fim vecini, spuse Frieda.

Albert dădu din cap.

— Și… ce a făcut familia ta ca să fie așa de bogată?

— Taică-meu e arhitect… și familia maică-mii avea legături cu șantierele navale.

Ochii lui Albert se luminară.

— Blohm și Voss?

Frieda dădu din cap.

— Nu-i deranjează că tu umbli aiurea?

— Maică-mea e moartă. Și… nu-mi pasă ce crede taică-meu.

— N-o să te caute?

— Lucrează la fabrica Zeiss în timpul zilei. Pot să plec și să vin când am chef.

Albert își scoase prima gheată, apoi pe a doua. Se ridică, se duse în zona bucătăriei și începu să caute combustibil pentru sobă. Cuva era goală și în coș nu erau lemne. Privi prin încăpere și ochii lui se ațintiră asupra unui scaun sculptat de mână, cu trei picioare, din colț. Se duse acolo și din trei lovituri puternice în pardoseala de piatră îl sfărâmă în bucăți.

— De-abia așteptam să-l ard pe ăsta.

Băgă așchiile în sobă și aprinse focul. Apoi umplu o cratiță mare cu apă și o puse deasupra la

fiert.

— Dar cum se face că încă mai stai în casa ta? Credeam că englezii le-au luat pe cele mai bune.

Frieda își curăța unghiile, dar apoi începu să explice, cu tot mai multă însuflețire și animozitate, cum ajunseseră să împartă casa cu acea familie engleză, despre decizia ciudată a colonelului de a-i lăsa să stea acolo, când ar fi putut – ar fi trebuit – să-i dea afară, despre soția colonelului, care vorbea singură și căreia îi tremură o mână, și despre băiatul lor care se juca cu căsuța ei pentru păpuși și mergea peste tot cu un soldat păpușă.

— Cu ce se ocupă colonelul englez?

— E guvernatorul Pinneberg-ului. Nu știu ce face. Nu e niciodată acasă. E rușinos. Merge cu același tip de mașină în care mergea Führerul.

Frieda adăugase asta ca să-l impresioneze, dar lui Albert această informație îi induse o expresie meditativă.

— E guvernatorul? întrebă el iar, începând să umble prin cameră.

Frieda aprobă din cap, încă nedându-și seama dacă el era încântat sau îngrozit.

— Asta e bine. Asta e foarte bine.

Frieda simți o căldură interioară. Umilința rechiziționării părea dintr-odată să aibă un scop. Albert o făcea să simtă că are multe de oferit acestui tânăr. Albert se întoarse spre cratiță și încercă apa cu degetul. Apoi se dezbrăcă la chiloți. Fizicul sau mișcările lui nu aveau nimic nelalocul lor. În ochii Friedei, Albert era perfect. Până și cicatricea lui cu numărul 88.

— Încă nu mi-ai spuse ce e aia, spuse ea.

El atinse cicatricea și se uită la Frieda.

— E un semn al mișcării de rezistentă. Cei care încă nu au acceptat înfrângerea. Uite.

Albert întinse brațul și o lăsă să-l atingă. Frieda urmări cu degetul primul opt, apoi pe al doilea, pipăind marginile în relief ale țesutului cicatrizat.

— Cum ți l-ai făcut?

Albert se duse la un bufet și scoase un pachet de țigări.

— Cu astea.

Aprinse o țigară și, după ce trase un fum adânc, i-o oferi Friedei. Ea luă țigara, o puse stângaci în mijlocul gurii și inhală. Începu imediat să bolborosească și să tușească, iar Albert râse într-un mod neașteptat de spart și ascuțit – era râsul unui băiat, mai degrabă decât al unui bărbat.

— Prea mult! Trage încet. Uite așa.

Albert îi luă țigara, arătându-i cum să facă.

— Doar puțin, spuse el.

Trase un fum rapid și îi dădu țigara înapoi. Frieda o luă și o ținu așa o clipă, uitându-se la ea. În loc să mai tragă un fum, o ținea ca un magician care urmează să facă o scamatorie. Se asigură că el e atent și apoi întoarse țigara astfel încât capătul aprins să fie îndreptat spre palma celeilalte mâini, pe care o ținea desfăcută în fața țigării. Apoi începu să apropie țigara de mâna cealaltă, ca și cum ar fi vrut să și-o stingă în palmă.

Albert îi interceptă mâna și îi luă țigara.

— Strici o țigară bună.

Frieda simți că îi dau lacrimile. Acum era autentica lui doamnă germană, imediat apoi, o fetiță proastă.

Albert ridică dosurile palmelor lui spre ea.

— Vezi astea?

Frieda se uită la ele, neștiind ce are el de gând.

— Ce vezi?

Albert se apropie, astfel ca ea să îi poată vedea pielea, degetele și unghiile. Frieda păstră tăcerea, temându-se să nu dea un răspuns de novice. Dacă voia să fie pe placul lui, mai bine tăcea. Înăuntru, unde nu îl vedeau oamenii, Albert se transforma dintr-un tânăr atent și prudent într-unul mult mai energic. Ceva din ceea ce el își înăbușea și reținea începu să răzbată.

— Vezi unghiile astea?

Unghiile lui, ca și ale ei, erau încă negre de la săpat. Albert scoase cu degetul mare niște praf de sub unghia din mijloc și îl ridică, să îl vadă și ea: mici fărâme de cenușă și praf coagulate.

— Praful orașului nostru, spuse el. Cenușa oamenilor noștri. Uită-te. Aici.

Albert ridică niște fărâme.

— Rămășițele unei tinere domnișoare germane. Le vezi?

Albert puse „rămășițele unei tinere domnișoare germane" în palmă, apoi duse palma la gură și linse praful de pe ea, îl amestecă cu saliva și îl înghiți. Mai scoase niște praf și întinse palma spre Frieda, ca să îl lingă.

— Cenușa copiilor germani nevinovați, spuse el, care nu vor ști niciodată ce știm noi și nu vor vedea niciodată ce vedem noi.

Frieda îi prinse mâna și linse „cenușa copiilor germani nevinovați", preluându-i în ea. Albert întinse mâinile și o prinse de încheieturi. Îi trase mâinile spre ea și le desfăcu.

Trecu cu degetul de la palma ei peste partea interioară a brațului, până la cot și înapoi.

— Nu poți să ajuți Germania dacă îți faci rău singură, spuse el. Dacă locuiești acolo, poți să fii foarte utilă… cauzei. Avem nevoie de lucruri pe care să le vindem pe piața neagră: țigări, medicamente, bijuterii, haine. Orice lucru de valoare pe care îl putem vinde. Ne poți ajuta?

Frieda dădu din cap.

— Ce înseamnă „noi"?

— Rezistența. O să-i cunoști în curând.

— Sunteți mulți?

Dintr-odată, Albert îi ridică bărbia și o sărută, băgându-i limba în gură, astfel că ea simți gustul neplăcut al rămășițelor acelei zile de muncă. Frieda mai fusese sărutată și atinsă – în cabana mucegăită de bușteni din tabăra de vară, unde fetele Mädel și Tineretul Hitlerist erau încurajați să stea împreună, să exploreze și să caute „încântarea

sănătoasă a existenței” – dar asta era altceva. Tânărul care își băgase degetele în ea atunci era un băiat, iar câțiva prieteni de-ai lui insistaseră să se uite, în timp ce ea stătea întinsă și nu simțea nimic. În comparație cu el, Albert era bărbat.

— Trebuie să afli pentru mine niște lucruri despre colonel. Dacă el e guvernatorul, atunci știe tot felul de lucruri.

Frieda dădu iar din cap.

După sărut, era în stare să meargă în zona rusească, dacă îi cerea el.

Albert o trase mai aproape de el.

— Dar nu trebuie să spui nimănui despre mine. Înțelegi?

Strânsoarea lui era dureroasă, iar expresia lui o sperie.

— Da.

— Eu nu exist. Spune!

— Tu nu… exiști.

Apoi el slăbi strânsoarea și zâmbi.

— Bun.

Se duse la haina atârnată de spătarul unui scaun și scoase din buzunar ceva ce părea a fi un tub cu pastile. Scoase una și o înghiți cu un pahar de apă. Începu să umble prin cameră, apoi se așeză pe marginea unui fotoliu, zgâlțâind din picior cu o energie nervoasă. Părea să-și fi pierdut toată stăpânirea de sine.

— De ce iei medicamente?

— Mă ajută să rămân treaz.

Dintr-odată, Albert păru speriat și înfricoșat. La început, Frieda refuză să creadă asta: nu se potrivea cu modul în care îl vedea ea, îl făcea mai puțin bărbat; însă o făcu să simtă și altceva. Întinse mâna să-i atingă fața și să-l mângâie pe frunte, așa cum îi făcea mama ei când nu putea să doarmă din cauza zumzăitului bombardierelor și a fricii de a muri într-un incendiu groaznic în somn. „Ce se întâmplă dacă atunci când mor sunt în mijlocul unui vis?”, întreba ea. Și mama ei răspundea

întotdeauna: „N-o să-ți facă rău nimeni”. Frieda se trezi repetând aceleași cuvinte, în timp ce îl mângâia pe față.

— N-o să-ți facă rău nimeni.

La început, Albert tresări, neștiind cum să primească gestul ei, ca o făptură care nu mai fusese niciodată atinsă în acest mod. O lăsă să facă asta o dată, apoi iar, după care se trase, murmurând că trebuie să se spele de praf. Ceea ce îl tulbura pe el nu putea fi îmblânzit prin atingere.

∵

În timp ce familia Morgan stătea în fața șemineului din salon și juca cribbage, Herr Lubert apăru pe trepte; la câțiva pași în spatele lui era Frieda, rușinată și șovăitoare.

— Vă rog să scuzați deranjul, spuse Lubert cu o față gravă.

Lewis se ridică.

— Herr Lubert, spuse el. Tocmai discutam… tocmai spuneam, nu-i așa, draga mea, că ar trebui să veniți într-o seară să jucăm împreună, poate să ne uităm la un film. E totul în regulă?

Lubert dădu din cap, așteptând-o pe Frieda, care rămase cu un pas în spatele lui, unde el nu putea s-o vadă, obligându-l să se întoarcă spre ea.

— Am venit… Frieda a venit… să-și ceară scuze.

Rachael își aținti privirea asupra fetei: stătea cu ochii în pământ, ținându-și cu un braț celălalt braț întins pe lângă corp și scărpinându-l nervos cu degetele.

— Pentru ce? întrebă Lewis.

— Asta.

Lubert întinse capul lui Cuthbert.

— L-ați găsit! spuse Edmund.

— Frieda?

Lubert făcu jumătate de pas în spate, dându-i cuvântul.

După o tăcere lungă și chinuitoare, pe care Rachael vru s-o umple spunând că, indiferent

despre ce era vorba, cu siguranță nu conta, Frieda vorbi, abia audibil.

— *Es tut mir leid.*

— În engleză! se răsti Lubert la ea, cu o expresie în continuare stânjenită și forțată.

— Îmi pare rău, spuse Frieda.

Rachael rămase surprinsă s-o audă pe Frieda vorbind engleză – și chiar vorbind bine.

— Mulțumim pentru cuvintele tale, Frieda, spuse ea.

— Și lui Edmund, insistă Lubert.

— Îmi pare rău, spuse Frieda privind spre Edmund.

— Nu face nimic, spuse el. Nu are nicio importanță.

— Cu tot respectul, are importanță, Edmund, spuse Lubert întinzând capul lui Cuthbert. Asta îți aparține.

— *Ei gehört mir!* strigă Frieda.

Se întoarse și părăsi scena, urcând treptele câte trei.

Lubert strigă după ea – *„Komm sofort zurück!* Frieda! – și, pentru o clipă, păru gata să fugă după ea.

— Herr Lubert, interveni Rachael. Vă rog. E de ajuns… cât a făcut. Acceptăm scuzele Friedei.

— Ah! exclamă Lubert ridicând brațele într-un gest de disperare. Fiica mea e… plină de furie. Îmi cer scuze…

— Herr Lubert, interveni Lewis. Eu… noi… apreciem și acceptăm scuzele Friedei. Pentru ea trebuie să fie mai greu decât pentru oricine altcineva.

— Atâtea probleme… spuse Lubert. Poate ar trebui să plecăm… să stăm la cumnata mea, în Kiel.

— Nu este necesar, spuse Rachael ferm. Vreți să-mi dați mie asta?

Rachael întinse mâna și Lubert îi dădu capul retezat.

— Pot să-l repar foarte ușor, continuă ea.

— Mulțumesc, spuse Lubert înclinându-se către Rachael. Domnule colonel.

Fără să vrea, Lubert pocni din călcâie către colonel. Apoi se întoarse spre Edmund.

— Îmi pare rău pentru asta, spuse el. Promit că nu o să se mai întâmple nimic de felul acesta.

6.

— Îți place coafura mea? Fii sinceră.

— Da.

— Nu ți se pare că arăt ca un pudel?

— Nu, îți vine bine.

— Hmm. Ce înseamnă asta, Rachael Morgan? Pare un compliment fals. Crezi cumva că sunt o vacă răsfățată și cocolită? În fine. Coafeza mea, Renate, a spus că e ultima modă. „Katharina Hepburn”. Are niște dinți groaznici și cântă cântece americane populare cu un accent ridicol, dar e o mare maestră a acelor și bigudiurilor. Ar trebui să încerci și tu.

— Crezi?

Susan Burnham făcu o pauză și îi aruncă lui Rachael o privire exagerată de exasperare.

— Păi da, bineînțeles. Uită-te la tine: ești o grădină neîngrijită. Nu obții de la tine tot ce poți. Și nu uita că ai concurență. Femeile germane sunt de două ori mai numeroase ca bărbații în orașul ăsta. Trebuie să ne protejăm soțiorii de ei înșiși. Să le păstrăm privirea unde trebuie!

După asta, doamna Burnham execută un salut de defilare sexi, iar Rachael auzi sunetul rar al propriului ei râs, acel chicotit ca de vrăjitoare la care nu te-ai fi așteptat din partea ei și despre care Lewis spusese întotdeauna că fusese unul dintre motivele pentru care se îndrăgostise de ea.

Rachael râse mult mai mult în timpul deplasării de 20 de minute cu mașina până la NAAFI[6], în centrul Hamburgului. Stăteau pe bancheta din spate a mașinii cu faruri bulbucate și formă de insectă, unul din acele „Volkswagen”-uri noi cu care mergea toată lumea și care acum erau cunoscute drept Mașina Ocupației. Erau la fel de inconfortabile ca o strană și la fel de zgomotoase ca un avion biplan; trebuiau să strige ca să acopere

motorul din portbagaj, dar asta le făcea să zâmbească.

Ieșirea era mai mult o expediție decât o excursie la cumpărături. Susan Burnham glumea despre orice, de la mașină („O chestie mică și ciudată, pe dos, seamănă cu o gărgăriță, dar îmi place") la detalii conjugale intime („De când am ajuns aici suntem ca iepurii"), cât pe ce să descrie chiar actul sexual. „Nu știu care e cauza, dar aici plutește ceva în aer. Tu nu simți? Pur și simplu e altă senzație; ca și cum ni se permite să ne dăm drumul. E o senzație puternică de eliberare". În ciuda vulgarității evidente a doamnei Burnham, Rachael îi acorda cu plăcere prezumția de nevinovăție. Doamna Burnham era nerușinată, dar inimoasă; era obscenă, dar era onestă și spunea doar ceea ce gândeau ceilalți deja; în plus, chiar dacă era hotărâtă să urce pe scara socială, părea la fel de dispusă să arunce această scară la o parte. Și nu rata nicio șansă.

— Și voi doi? Ați recuperat timpul pierdut?

Rachael aruncă o privire înspre șofer – un tânăr nu mult mai mare decât Michael și cu aceeași ceafă pufoasă în formă de V ca fostul ei fiu. Probabil că i se înroșiseră urechile de sub boneta ascuțită de vatman.

— Nu-ți face griji din cauza lui Erich. Nu înțelege nimic. Nu-și așa, Erich?

— *Bitte,* Frau Burnham?

— Nimic. Vezi-ți de treabă.

Doamna Burnham începu să se rujeze în oglinda retrovizoare a șoferului, aplecându-se prin centru peste Rachael și strivindu-și pieptul amplu în timp ce se sucea ca să se vadă. Erich privi în aceeași oglindă, apoi întoarse privirea, cu mâinile zvâcnindu-i pe volan.

— Ei bine? Cum a fost?

— Nu am nimic de raportat.

— Haide acum, Rachael Morgan. Nu merge așa. Mătușa Susan vrea să știe.

— Serios…

— Nimic?

— Nu prea. Cum ți se pare situația cu servitorii?

— A, nu, nu, nu, nu. Nu poți să mă fentezi așa de ușor. Nu e bine ce se întâmplă, Rachael. Ți-ai pierdut dorința?

Rachael pur și simplu nu avea un precedent pentru o discuție despre viața ei sexuală; nici măcar doctorul Mayfield, cu ideile lui ultramoderne despre nevroze, manii și libido nu se angajase în așa ceva; Rachael presupusese întotdeauna că despre sex, ca și despre religie, nu ar trebui discutat cu nimeni, nici măcar cu persoana cu care făceai sex.

— Care e problema, mai exact?

Rachael scutură din cap, încercând să-și reprezinte problema. Nu reușea să vadă decât tavanul dormitorului lor, cu cornișele subtile și abajururile în formă de aripă de lebădă, și pe Lewis mușcând marginea învelișului prezervativului.

— Ca să fiu sinceră, nu ne-am văzut prea mult. El lucrează…

— … foarte mult. Da, da. Dar nu fac toți la fel? Trebuie să preiei controlul. Nu poți să te bazezi doar pe faptul că există un moment oportun.

Rachael simți o perturbare în gât.

— Susan… Aș prefera să nu discut despre asta.

— Păi da, bineînțeles. E stânjenitor că ceea ce ar trebui să fie natural și bun devine atât de dificil și stingheritor. Dar e important. La fel de important ca orice muncă pe care ar putea-o face soțiorii noștri. Cel mult, asta îi ajută să lucreze mai bine.

— Ar trebui să fie o chestiune privată.

— Nu sunt de acord. Ar trebui să discutăm despre asta mai mult decât o facem. O căsnicie cu o viață sexuală sănătoasă are asupra oamenilor o influență mai mare decât ai crede. Războaie întregi puteau fi evitate dacă oamenii ar fi dedicat la fel de mult timp și efort vieții lor sexuale ca și încercării

de a cuceri lumea. Eu sunt sigură de asta. Bărbatul ăla mic și șleampăt pe nume Hitler ar fi trebuit să-și ia o soție adevărată, în locul acelei târfe de secretare. Stalin era curvar. Mussolini avea o grămadă de amante… Dar cine știe? Până la urmă, războiul a fost câștigat de bărbații căsătoriți care au o viață sexuală regulată, sunt sigură de asta!

Teoria doamnei Burnham o făcu pe Rachael să zâmbească, dar provocă o succesiune de imagini bizare și nedorite: Hitler în pijamale, Stalin în brațele unei fetișcane caucaziene durdulii și Mussolini și servitoarea lui întinși, umflați și loviți, spânzurați de o rampă…

— Imediat o să mă învinovățești pe mine că declanșez un război!

— Atâta timp cât suntem prietene, o să continui să te întreb. Și să verific, și să-mi bag nasul. E datoria mea. Keith zice că săptămâna viitoare se întâlnesc cu socialistul ăla zdrențuros. Shaw? Presupun că Lewis o să fie acolo?

— A spus ceva, că îl așteaptă câteva zile importante. Dar el îmi spune foarte puține despre munca lui. Preferă să lase totul la ușă.

— Ai exonerat-o deja pe interpreta lui?

— Ar trebui?

— Eu am insistat pe lângă Keith să o aleagă pe cea mai urâtă posibil și, Dumnezeule, e o adevărată sperietoare. Să o inviți neapărat pe a lui Lewis la un ceai, cât mai curând, și uită-te atent la ea. Dacă e cât de cât atrăgătoare, pune-l s-o dea afară.

Ideea că altă femeie ar putea să-l dorească pe Lewis era ciudat de reconfortantă, căci, dacă Rachael era sigură de un lucru, acesta era că el nu ar ceda niciodată în direcția aceasta.

— Trebuie să controlezi mai bine situația. Eu nu l-aș lăsa niciodată pe Keith să mă păcălească cu expresii de felul „mă așteaptă câteva zile importante”. Cât de importante sunt ca să nu-mi poți spune de ele? Insistă asupra informațiilor. Nu

te mulțumi până nu obții informații. O, da, eu mă asigur că știu ce se întâmplă și până la urmă reușesc. Știi, Keith a învățat majoritatea tehnicilor de interogare de la mine.

— Îi place meseria lui?

— Mi s-a spus că e foarte bun. Are răbdare. Cred că asta e important. Eu aș fi o anchetatoare groaznică.

— Tu îi spui totul?

— Tot ce trebuie să știe.

Doamna Burnham făcu cu ochiul și termină conturul buzelor, plescăi din buze și se lăsă pe spate pe locul ei.

— Nu-ți face griji. Secretele tale sunt în siguranță. Keith nu e bun de nimic când vine vorba să-mi smulgă mie informații.

Nu era deloc liniștitor. Rachael nu-i împărtășise nimic important și totuși avea impresia că trădase prea mult despre ea – despre Lewis – și lăsase posibilitatea a tot felul de supoziții.

— Nu avem niciun secret. Suntem în regulă. O să fim în regulă.

La asta, Susan Burnham se uită la Rachael așa cum un adult se uită la un copil care tocmai a declarat că vor zbura până la lună și înapoi.

∵

Magazinul Familiilor Britanice – sau NAAFI – era adăpostit într-o clădire intactă, de două niveluri, de lângă Alster. Ca să ajungă acolo, mașina trecu pe lângă operă, cu sala ei bombardată, și cinematograful Astra, unde după-amiaza era prezentat Laurence Olivier în *Henry al V-lea,* în engleză și seara Laurence Olivier în *Heinrich al V-lea,* în germană. Existau chiar și două afișe alăturate care dovedeau asta.

— O oră, Erich, spuse doamna Burnham, în timp ce mașina trăgea în fața magazinului. *Zurück in einer Stunde.*

Pe stradă erau mai multe nemțoaice cu pancarte la gât. La început, lui Rachael i se păru că sunt

protestatare, dar când se apropie văzu că pe fiecare pancartă e fotografia unui bărbat – fie soț, fiu sau frate – o scurtă biografie, o adresă de contact și o rugăminte referitoare la informații despre persoana dispărută. Pe Rachael o atrase fața bărbatului de pe pancarta primei femei. Îl chema Robert Schloss și fusese casier. Purta o șapcă neamenințătoare de infirmier și avea ochelari cu ramă de baga. Ceva din curba bărbiei și din expresia sinceră a acestuia îi aminti de Michael. Dintr-odată, Rachael dori să afle totul despre Herr Schloss. Adresa de contact era…

— *Bitte?* spuse femeia, plină de speranță. *Haben Sie ihn gesehen?*

Rachael ridică privirea de la pancartă spre fața femeii. Pălăria elegantă a acesteia era prinsă pe cap cu o eșarfă legată sub bărbie, iar borul era îndoit în sus, sub forma unei bonete; o făcea să semene cu o păstoriță. Femeia avea o expresie de așteptare disperată și ridicolă, ca și cum Rachael chiar ar fi avut informații despre soțul ei dispărut și venise aici tocmai ca să-i dea vestea cea bună.

— *Haben Sie ihn gesehen?* repetă femeia.

Rachael simți pe cot mâna doamnei Burnham.

— Bineînțeles că nu! *Lassen Sie în Ruhe!*

Doamna Burnham făcu semn doamnei îndurerate să plece și îi murmură lui Rachael „Nu uita, ne vor bărbații”. Apoi o conduse pe lângă ceea ce în mod normal ar fi trebuit să fie intrarea principală a clădirii, spre o ușă inofensivă de pe o străduță laterală. Dacă nu știai ce e, nu ți-ar fi trecut prin cap să intri pe acolo. Ușa de sticlă a magazinului fusese înnegrită, astfel încât să nu se vadă nimic din ceea ce era de vânzare.

— Nu vor ca germanii să vadă ce e înăuntru, ca să nu se simtă și mai vitregiți decât se simt acum, îi explică doamna Burnham. Eu cred că, de fapt, așa e și mai rău.

Rachael era de acord. Cel mult, invizibilitatea îi stârnea pe trecători. Ascunderea a ceea ce era în

interior devenea mai puțin un camuflaj umanitar și mai mult o recunoaștere că bunurile dinăuntru nu le erau accesibile celor care treceau pe acolo și că – în ciuda eforturilor Comisiei de Control, care spunea opusul – în această zonă funcționa o economie dual: una pentru autohtoni, alta pentru ocupanți.

— Știi ce cred eu de fapt, continuă doamna Burnham. Eu cred că CCG vrea ca germanii să creadă că noi suntem mai bogați decât suntem în realitate. E o chestiune de onoare ca țara ocupantă să fie percepută în continuare drept bogată și puternică.

După ce intrară, această viziune cinică păru și mai îndreptățită. Nu stânjeneala britanicilor față de bogățiile lor fusese cea care dusese la înnegrirea ferestrelor, ci rușinea față de lipsa acestora. Dacă germanii ar fi putut să vadă gama completă a bunurilor oferite, ar fi fost surprinși să-și dea seama cât de meschină era ea și probabil s-ar fi alarmat că țara care o conducea pe a lor abia putea să-și procure existența.

— Să vin aici la cumpărături ar fi insuportabil dacă n-aș ști că e mai multă marfă decât are sora mea în East Sheen. În Anglia au început să raționalizeze pâinea. Îți vine să crezi? Pâinea! N-au făcut asta nici măcar în timpul războiului.

Bineînțeles, exista gin. Pereți întregi: Gordon's, London Dry, Booth's. În mod liniștitor, mărcile familiare erau prezente și în regulă, fabricarea lor nepărând să fi fost afectată de problemele cu care se confruntau producătorii altor bunuri. Poate că mărfurile vitale erau rare, dar stimulenții și supresorii Imperiului continuau să se reverse ca țițeiul dintr-un depozit adânc. Nu exista nicio defecțiune. După cum știau toți comisarii, generalii și guvernatorii, ginul putea să ofere rafinament celui mai mohorât avanpost și să ridice moralul celor mai descurajați funcționari britanici.

Producerea și distribuirea lui era o prioritate națională.

La peretele cu gin o conduse doamna Burnham mai întâi.

— Keith se plânge că fără tonic ginul are gust de parafină, dar calul de dar nu se caută la dinți. Dumnezeu știe când o să mai vedem tonic. Dar, atâta timp cât avem vermut, o să bem gin cu vermut. Atâta timp cât avem Angostura Bitters[7], o să avem gin roz și, bineînțeles, dacă avem concentrat de portocale o să avem gin cu suc de portocale: gin, concentrat și un strop de apă! Nu s-a plâns nimeni niciodată. Cu aceste elemente, o să supraviețuim până când reapar acele încântătoare mărci de tonic. Uite ce ieftin e! Patru șilingi sticla! E evident că vor să ne îmbătăm cu toții și să socializăm cât mai mult posibil. Ei bine, o să le facem pe plac. În plus, eu cred că e timpul ca soția guvernatorului să-și îndeplinească prima ei funcție socială.

După care doamna Burnham înșfăcă de gât patru sticle și le lăsă să cadă în sacoșa ei.

Cei care conduceau NAAFI nu făceau niciun efort să expună bunurile într-o lumină favorabilă. Toată mâncarea și băutura erau lăsate pur și simplu în șiruri pe jos, nescoase din lăzi, puse grămadă, fără nicio tentativă de aranjare. Lui Rachael, lipsa pretențiilor i se părea straniu de liniștitoare. Nu-i plăcuseră niciodată cumpărăturile, iar asta i se părea o modalitate mai puțin complicată de a le duce la bun sfârșit. Era mai simplu când culoare întregi erau pline cu un singur produs. Faptul că fiecare articol trebuia plătit cu vouchere BAFS[8] sau cu imitațiile octogonale de monede, făcute din carton presat, sporea senzația că totul e o închipuire.

În jurul ei, femeile britanice – erau aproape numai femei – cumpărau cu o isterie abia mascată. Mai multe dintre ele erau îmbrăcate elegant, ca și cum ar fi mers la teatru. Rachael se silise să facă

un efort pentru această ieșire și alesese o bluză cu jachetă din lână puțin mai elegante decât ar fi fost necesar; unui observator i s-ar fi părut că se potrivește perfect în mulțimea îmbrăcată în lână și nailon, cu miros de parfum și pudră de talc, însă ea se simțea nelalocul ei, și nu era doar senzația de dislocare și nici măcar „fragmentarea sinelui" pe care i-o diagnosticase doctorul Mayfield. Mersul la cumpărături i se părea întotdeauna foarte nesatisfăcător.

— Ești gata pentru etaj?

Doamna Burnham o îndrumă pe Rachael spre liftul care transporta oamenii între Mâncare și Băutură de la parter la Haine și Jucării de la etaj. Era un ascensor cu funcționare continuă, fără uși, în care se putea urca și coborî cu ușurință. Rachael, care nu mai văzuse așa ceva, ezită la apropierea de el, temându-se să nu rămână prinsă în *no-man's-landul* dintre liftul care urca și cel care cobora. Se așeză lângă un băiat care radia de încântare că merge la cumpărături cu mama și care învârtea în palmă roțile unei mașinuțe de jucărie.

— Ce mașină frumoasă, spuse Rachael. De unde ai luat-o?

— De la etaj, e o Lagonda Tourer, spuse băiatul ridicând mândru miniatura pentru ca Rachael s-o poată vedea. Și azi o să primesc mașina Auto Union Grand Prix. Aici le au pe toate cele noi.

În dimineața aceasta Rachael nu se gândise nici măcar o dată la Edmund, dar se gândi acum, că stă acasă și face lecții cu scheleticul și puțin intimidantul Herr Koenig, și se mustră în sinea ei. Devenise neglijentă și neatentă și, chiar dacă un mecanism de autojustificare încerca s-o convingă că spațiul și libertatea pe care i le acorda lui Edmund compensau orice deficit de afecțiune și atenție de care el ar fi putut suferi, îl lăsase să hoinărească prea departe și, dacă nu era atentă, avea să-l piardă. Cu o grabă subită, se duse la etaj,

cumpără o Lagonda și apoi se întoarse la mașină aproape în fugă.

— Ai grijă la gheață! o avertiză doamna Burnham, înainte de a o îndruma dinspre spatele mașinii spre față. Dincolo! Motorul e în portbagaj.

Rachael îi întinse lui Erich punga de hârtie grea, plină de gin, whisky și țigări, dar păstră cadoul pe care îl cumpărase pentru Edmund.

— Vrei să ne oprim la Clubul Carlisle? Să bem o cafea? Să luăm *Woman's Own?*

— De fapt, Susan, aș vrea să mă întorc… acasă, spuse Rachael, surprinsă ea însăși de termenul pe care îl alesese.

— Bun. Păi atunci hai să vedem palatul ăla al tău.

În timp ce treceau pe lângă gara Dammtor, văzură iar femeile cu pancarte, strânse ca într-o pâlnie. Sute de bărbați cu haine groase soseau din diverse colțuri ale țării, revărsându-se în gară. Capetele femeilor unduiau, se întindeau și se iteau, încercând să vadă dacă bărbatul dispărut plutea pe râul de refugiați care se revărsa din trenuri. Rachael văzu cum un bărbat aleargă și o îmbrățișează pe una din femei. Bărbatul căzu în genunchi și sărută fotografia lui care atârna la gâtul femeii, apoi reveni în picioare și o ridică în aer ținând-o de coapse și șolduri, învârtind-o la nesfârșit.

— Capul înainte!

Dar doamna Burnham se înșela dacă i se păruse că o prinde pe Rachael într-un acces de empatie nepatriotică. Nu era o capcană a compasiunii, ci una a invidiei. Invidie față de cuplul întregit, învârtindu-se ca un carusel. Dacă Lewis ar fi dispărut, ar fi făcut ea o pancartă și ar fi stat în fața gărilor în frigul mușcător, ca să-l aștepte să apară? Nu era sigură de asta.

∵

— *Ich heisse Edmund. Ich bin englisch.*

— *Engländer,* îl corectă Scheletul cu blândețe.

— *Engländer. Ich heisse Edmund. Ich bin Engländer.*

— Ai un accent excelent.

Scheletul tremura și încerca să ascundă asta frecându-și *t*; palmele și ținându-le încleștate strâns, ca un preot. Edmund nu se lăsa păcălit dar, din simpatie și respect, se prefăcea că nu observă, așa cum se prefăcea că nu observă mirosul de lac și ceară al lui Herr Koenig. Deși camera era la fel de caldă ca oricare alta din casă – din Hamburg, poate din întreaga zonă britanică –, Koenig rămânea cu haina pe el în timpul lecției, ca și cum ar fi încercat să înmagazineze acea căldură pentru mai târziu sau să topească o gheață groasă din interiorul lui. Aruncă o privire plină de dorință spre felia de prăjitură și paharul de lapte pe care Heike le adusese pentru el. De obicei, servitoarea le aducea după lecție, dar astăzi le adusese înainte și le lăsase pe masa cu picior, făcându-i cu ochiul lui Koenig toată dimineața.

— Ați vrea să mâncați prăjitura acum? îl întrebă Edmund. *Kuchen?*

Herr Koenig murmură în germană, abia șoptit, „Dumnezeule, da”. Apoi spuse tare, în engleză:

— Mulțumesc.

Edmund se ridică de la masă, aduse farfuria cu prăjitură și paharul cu lapte și le puse în fața meditatorului său. Herr Koenig luă paharul și îl goli, rapid dar atent. Îl puse jos și își linse mustățile de lapte, dând discret cu limba. Apoi mâncă prăjitura folosindu-se de mâini, ca un șoarece meticulos, după care băgă arătătorul în pahar, îi umezi vârful și îl apăsă pe o rămășiță din farfurie, strângând toate fărâmițele într-o ultimă îmbucătură, ca un magnet care adună pilitura de fier. La sfârșit, farfuria lui Koenig era strălucitoare și curată de parcă ar fi fost linsă de un câine.

Tatăl lui Edmund spunea că Herr Koenig fusese directorul unei scoli din Kiel și un om cu o mare înzestrare multilaterală – un adevărat encicloped –,

astfel că Edmund fusese surprins de îmbrăcămintea zdrențuită a meditatorului său și de condiția lui fizică precară. Părea prea bătrân și prea împuținat ca să fie director de școală: prea puțin din aspectul lui sugera autoritate sau erudiție. Dar după câteva ore petrecute în compania lui, Edmund începuse să înțeleagă laudele tatălui său. Herr Koenig se dovedise a fi la fel de priceput la matematică pe cât de versat era în istorie și literatură engleză. Și era la fel de precaut ca o făptură a pădurii. Așa cum pe trupul lui nu exista niciun pic de grăsime, nici în vorbirea lui nu exista nimic în plus; tot ce spunea el părea să fi fost filtrat și curățat de impurități înainte de a fi rostit. Asta, ca și sugestia unui trecut mai respectabil, îi oferea o anumită demnitate.

— Hai să ne uităm în atlas.

Contemplarea atlasului marca sfârșitul orelor și îi permitea lui Koenig să îi ofere lui Edmund o lecție sintetizată de istorie și geografie în germană. Edmund aduse vechiul lui atlas Cassell și îl deschise la harta lumii. Koenig îi ceru să spună ce culoare au țările pe care le indica el, și prima oară puse degetul pe Canada.

— *Rosa.*

— Statele Unite ale Americii.

— *Grün.*

— Brazilia.

— Ăă… *gelb?*

— Bine.

Apoi India.

— *Rosa.*

Apoi Ceylon.

— *Rosa.*

Australia.

— *Rosa.*

— *Warum sind sie rosa?* îl întrebă Koenig.

— Toate fac parte din Imperiul Britanic?

— Bine. Înveți repede.

— Tatăl meu spune că Imperiul Britanic o să se reducă acum, din cauza războiului. Spune că nu mai avem bani și că acum America și Uniunea Sovietică sunt cele mai puternice.

— Atlasul acesta va suferi multe schimbări. Nu o să mai fie la fel de roz ca acum.

Edmund se întrebă ce gândește cu adevărat Herr Koenig despre britanici și Imperiul lor. Oare era politicos atunci când indica marea întindere și dominație a acestuia? Putea fi o întâmplare, însă degetul lui Koenig ignorase Japonia maronie, Italia galbenă și, cel mai izbitor, Germania albastră care, chiar și cu teritoriul redus, stabilit după tratatul de la Versailles, era în centrul scenei, un ax puternic din inima Europei. Era surprinzător că doar câteva țări ale lumii – Tanganica, Togo, Namibia – erau colorate cu același albastru.

— Hitler era invidios pe Imperiul nostru?

Întrebarea avu un efect instantaneu asupra lui Koenig: acesta înțepeni, se îndreptă de spate și își pocni cartilajul încordat al gâtului, în timp ce făcea un calcul fulger în cap.

— Nu am voie să discut despre astfel de lucruri, spuse el.

Edmund înțelese pe jumătate.

— E în regulă. Mama nu e aici.

Koenig continuă să tacă, deloc fericit.

— Asta din cauză că așteptați să fiți expurgat? îl întrebă Edmund.

— Vrei să spui „exonerat”, îl corectă Koenig. Germanilor nu le place să vorbească despre vremurile acelea.

— Dar dumneavoastră ați fost director de scoală. O să fiți în regulă, nu-i așa? O să primiți certificatul alb?

— Așa sper.

— Veți fi un *Persilschein*?

— Cunoști această expresie?

— Am învățat-o de la un prieten.

— Un prieten german?

Edmund aprobă din cap.

— El spune că germanii vor doar să obțină un *Persilschein.*

Koenig își frecă mâinile iar, ca și cum ar fi încercat să smulgă ceva din ele.

— Da. Să fie ca rufele. Fără nicio pată.

— Unii oameni cumpără un certificat de pe piața neagră. Costă 400 de țigări.

— Ești foarte bine informat despre aceste chestiuni, Edmund.

— Poate că aș putea să fac rost de unul pentru dumneavoastră.

— *Nein,* spuse Herr Koenig ridicând mâinile. Trebuie să urmez… procedura normală, ca toată lumea.

Desigur. Koenig era director de școală, și directorii de școală respectă regulile.

— Atunci o să fiți din nou director?

Pentru prima oară, Herr Koenig deveni meditativ. Se uită la atlas și la națiunea mare și *grün* de peste apa albastră.

— Fratele meu m-a invitat în America, spuse el. El a emigrat acolo după Marele Război. A inventat o mașină care mulge vacile mai repede decât oricare altă mașină și acum are un Buick și trăiește într-o casă cu lac. El îmi spune că în America totul e mai mare. Vacile. Porțiile de mâncare. Mașinile. Buickul lui are megafoane pe capotă.

Edmund era gata să plece și el în această călătorie.

— Și atunci vă duceți?

Herr Koenig privi lung atlasul și atinse Wisconsinul.

— Pentru mine e deja prea târziu.

— De ce?

— Peste câțiva ani o să am 60 de ani.

Pentru Edmund, toți adulții peste 40 de ani se contopeau indistinct într-o singură categorie. Nu înțelegea diferența subtilă dintre așteptările și ambițiile unei persoane de 41 de ani, încă în

formă, și cele ale uneia de 59 de ani, aflate la începutul declinului, mutațiile de vitalitate și niveluri ale energiei, apariția suferințelor care limitează și modelează parcursul vieții cuiva. De ce să fie vârsta o barieră pentru așa ceva?

— Dar veți avea aceeași vârstă și dacă rămâneți în Germania.

Koenig zâmbi și rămase cu gura închisă, dar scoțând mici șuierături de râs pe nări.

— E din cauză că e scump?

— Atâtea întrebări. E ca un mic *Fragebogen.* Nu. Fratele meu ar plăti prețul călătoriei.

— Atunci… puteți să mergeți?

Edmund savură încântarea indirectă de a-și imagina cum meditatorul lui se îndreaptă spre America și ideea de a juca un anumit rol în propulsarea lui Koenig peste Atlantic, spre o viață nouă. Însă Koenig părea să fi ajuns la capătul unei explicații confortabile. Își schimbă poziția pe scaun și se îndreptă de spate, încercând să impună ceva mai multă autoritate.

— E… complicat, spuse el.

Koenig închise atlasul și, odată cu el, posibilitatea altor explorări.

Edmund își dădu seama că întrebările lui trebuiau să se oprească acolo. Imediat ce un adult folosea acest cuvânt, nu mai puteai continua.

Ceasul portabil bătu ora 12, mascând momentul stânjenitor.

— Gata, spuse Herr Koenig cu ușurare. Mâine o să ne uităm la populație și resurse. Putem lucra la cifrele mari.

— Mulțumesc, domnule. Mi-ar face plăcere.

Herr Koenig ieșea de obicei pe ușa de serviciu, dar acolo zăpada formase un troian și Richard încă nu ajunsese să sape un luminiș. În absența oricărui adult, Edmund îl conduse pe Herr Koenig la ușa din față, unde meditatorul lui avu nevoie de ceva timp ca să-și lege pălăria de cap cu o eșarfă, cu aceeași meticulozitate de rozător pe care o

manifestase față de prăjitură. O pală de vânt rece se repezi prin ușa deschisă, împrăștiind cristale fine de zăpadă în hol. Koenig îl instrui pe Edmund să închidă imediat ușa în urma lui, ca să nu scape căldura prețioasă; însă un anumit instinct îl făcu pe Edmund să mențină ușa întredeschisă. Vântul era de așa natură că ar fi trebuit să-l izbească pe Koenig în spate ca să închidă ușa, și nu voia să facă asta. În schimb, mențînu ușa deschisă și aștept până plecă meditatorul lui, împingându-se în ea ca să contrabalanseze forța vântului. Koenig păși rapid, ca un om pe gheață, fără să se oprească, pentru a evita alunecarea: o pată gri-neagră tot mai mică, într-o lume *Persilschein,* albă ca zăpada.

Edmund alergă la etaj, în camera părinților, și începu să caute țigări. Pipăi sacourile tatălui său și găsi tabachera lui de argint. Era goală – tatăl lui încă nu transferase țigările din cartuș în tabacheră – însă atenția lui Edmund fu imediat atrasă de două fotografii prinse sub elastic. Prima era cu mama lui, pe o plajă din Pembrokeshire unde el și cu Michael încercaseră să stăvilească marea printr-un dig de nisip; a doua, băgată sub prima, era un instantaneu ferfenițit cu Michael, în grădina lor din Amersham. Edmund simți un șoc să-și vadă atât de viu fratele mort, cu bluza de cricket cu model împletit și un zâmbet ușor afectat, ca și cum ar fi glumit cu fotograful, care, în cazul acesta, trebuie să fi fost mama lor. Edmund își aminti în culori vii ziua următoare, mama lui ștergându-și nasul și obrazul în grădina din Narberth, tatăl lui prea preocupat de toți ceilalți ca să se ocupe de emoțiile lui și deja pe cale să se întoarcă la război, iar el încercând să împiedice lacrimile adunate în ochi să i se prelingă pe obraji, deoarece nu voia ca verii lui să vadă. Acum, Edmund simțea înăuntrul lui aceeași senzație de golire și umplere, ca și cum apa i-ar fi fost trasă din burtă spre piept și spatele nasului, apoi împinsă în ochi. Dar asta nu pentru

Michael, ci pentru el însuși. Nu exista nicio fotografie cu el în tabachera tatălui său. *De ce* nu avea acesta o fotografie cu el? Poate avea una în portofel. Poate că tatăl lui nu avea nevoie de o fotografie cu el, pentru că el era viu. Sau poate că Edmund trebuia să moară în mod dramatic pentru ca fotografia lui să ajungă în acea galerie intimă? Edmund își imaginează cum moare, într-o varietate de moduri eroice și minunate – într-un incendiu, în război, într-un viscol – în timp ce mama lui cântă energic în fundal notele staccato ale „Regelui Ielelor"; apoi cum tatăl lui caută într-o cutie de pantofi și alege o poză ca să și-l amintească pe sărmanul Edmund, tăindu-i marginile ca să încapă în tabachera de argint.

Edmund închise tabachera cu un pocnet și o băgă înapoi în buzunarul sacoului, inspirând mirosul de carne și mușchi de copac al tatălui său. Edmund își iubea tatăl într-un mod simplu; o iubea și pe mama lui, dar sentimentele lui față de ea erau ca un labirint în comparație cu drumul drept al afecțiunii pentru tatăl lui. Cumva, era mai ușor să iubești o persoană care nu era prezentă.

Felul în care tabachera alunecă în buzunarul căptușit – și greutatea ei – erau perfecte, iar Edmund repetă acțiunea de mai multe ori. Apoi reluă căutarea tutunului, scotocind prin geanta cu cosmetice a tatălui său, care mirosea a săpun cu gudron și eucalipt. Înăuntru era un pieptene de broască țestoasă, o cârpă umedă și medalia Ordinul Pentru Abnegație. Edmund scoase din geantă crucea cu smalț alb și margini aurite și o examină. Ce căuta acolo? Trebuia să fie un sacrilegiu să arunci o medalie într-un receptacul atât de puțin distins. Ar fi trebuit să stea într-o cutie căptușită cu catifea sau, și mai bine, prinsă permanent pe pieptul paltonului tatălui său, așa cum își purtau medaliile militarii ruși – chiar și când mergeau la luptă. Data la care fusese decernată medalia – mai 1945 – era gravată pe spatele ei, iar un strop de

săpun se prinsese de ea și pătase panglica roșu cu albastru. Edmund dădu săpunul la o parte și puse medalia pe pieptul lui. Tocmai era pe cale să se elogieze pentru acțiunile lui eroice când un strigăt pătrunzător de la parter îl făcu să alerge la adăpost.

∵

Doamna Burnham trecea prin casă ca un vânt fierbinte și învolburat, lăsând vârtejuri și valuri în atmosferă, schimbându-i temperatura. Rachael regreta că eliberase o forță atât de puternică și venea în siajul ei, rugându-se ca Herr Lubert să nu se întoarcă acasă mai devreme.

— Pornim de aici, începu doamna Burnham, rechiziționând casa pentru fanteziile ei. Ne scuturăm de zăpadă și ne încălzim la foc. Bem niște ginuri roz. Sau poate riesling cald. Familia Thompson o să întârzie. Nu sunt capabili să nu întârzie; e ceva la modă. Îți sugerez să le dai o oră mai devreme. O să pălăvrăgim despre una și alta, despre nimicuri. Bineînțeles, toată lumea o să spună lucruri politicoase despre casă, încercând cu disperare să-și ascundă invidia. Apoi ne vom plimba spre…

Doamna Burnham spusese asta dându-și seama instinctiv încotro să se îndrepte și intrând prin ușile duble…

— … spre – Dumnezeule mare. E o sală adevărată de biliard! Uită-te la fotografiile astea. Presupun că nu sunt ale voastre. Ce Dumnezeu e asta?

Doamna Burnham se uită la fotografie ca și cum aceasta ar fi vrut s-o muște.

— Artă modernă. Nu o înțeleg. Știi, Keith se pricepe la așa ceva. Deci. Trecem… pe aici…

Intră pe ușa sufrageriei, care era deja deschisă.

— … și intrăm în… Așa mai merge. Deși cred că am fost prea strictă cu lista de invitați. La masa asta putem pune cel puțin șaisprezece oameni? Poate ar trebui să-i chemi pe mareșalul de aviație și pe soția lui? Lor le plac locuințele grandioase.

Așa. Deci se servește cina. Cinci feluri de mâncare? Te rog, fără varză murată. Are gust de sărăcie și crâșme. În fine. O să ajungem la discuția inevitabilă despre situația din țară. Cineva o să amintească de ruși. Pălăvrăgeală. Cineva o să amintească de lipsa combustibilului. Pălăvrăgeală. Cam pe la momentul budincii – o să aduc eu un desert – o să simțim toți efectele ginului sau ce o să bem. Keith o să fie puțin congestionat din cauza lui. O să se certe cu cineva și o să vină momentul în care bărbații… Nu! Poate inversăm lucrurile și îi lăsăm să stea aici, în timp ce noi ne retragem…

Doamna Burnham deschise ușa arcuită și intră în cea mai încântătoare încăpere a casei, atât de încântătoare încât nu se putea hotărî s-o complimenteze:

— Hmm. Da. Merge. Un pian. Excelent. O să fim cu toții suficient de zgomotoși ca să cântăm ceva de Gilbert și Sullivan. O s-o lăsăm pe Diana să ciripească și o să pretindem cu toții că are o voce extraordinară. Tu cânți, presupun? Și la instrumente? Bun. Poate un joc de mimă…

Doamna Burnham se întrerupse ca să privească pe fereastra principală spre poartă.

— Ea e fiica?

Frieda venea pe alee cu pași hotărâți prin zăpadă. Semăna, cu părul ei împletit, cu un copil dintr-o poveste a fraților Grimm, vulnerabilă în fața vrăjitoarelor și lupilor.

— Astăzi s-a întors mai devreme.

— Ar fi bine să facă ceva cu cozile alea ca de porc. Ar trebui s-o dai pe mâna lui Renate.

În timp ce se uita la Frieda, Rachael simți un acces de remușcare pentru că nu-și dăduse seama de asta. Își promise să-i ofere Friedei o oră cu coafeza, când aceasta avea să mai vină. Doamna Burnham își schimonosi ochii pentru o ultimă fotografie și apoi se întoarse iar spre cameră, ca să-și termine turul.

— În orice caz, presupun că putem bea aici ultimul pahar înainte de plecare… sau nu… Ah. Aici ajungem…

Trecură prin a doua ușă, care ducea la șemineul din holul de la intrare, iar doamna Burnham încheie circuitul cu o fluturare a mâinii:

— Iată! De unde am plecat. Ei, *ăsta* e locul în care să ne bem întăritoarele. O să privim cum se sting ultimii tăciuni și apoi… la mașini. Mi-a scăpat ceva?

— Ai stabilit un standard foarte înalt, Susan.

— Asta a fost repetiția generală. În realitate o să fie mult mai bine.

— Nu știu dacă eu pot să ofer ceva atât de… eficient.

— Prostii. Ești o fată deșteaptă. Și ai servitori.

Rachael dădu din cap, recunoscătoare că aceștia lipseau de la această vizită ca un vârtej.

— Însă ai spus că ai probleme cu ei?

— Îmi vine greu să deleg.

— Trebuie să fii fermă. Arată-le că ești obișnuită să ai servitori. Dacă nu ești, o să-și dea seama și apoi o să se simtă ofensați.

— Cred că deja s-a întâmplat.

Ușa bucătăriei era deschisă, iar de jos se auzea zgomotul descărcării cărbunilor. Rachael închise ușa.

— Mai ales bucătăreasa, adăugă ea.

— E mult mai bine să le arăți cine e șeful. E mai bine pentru toată lumea.

Susan Burnham continua să absoarbă și să catalogheze încăperea cu ochii.

— Și familia? Cum merg lucrurile? Unde Dumnezeu mănâncă?

— Au o bucătărie la etajul de sus. Și există un lift pentru mâncare.

— Există vreo interacțiune?

— Nu prea. Ed a dărâmat niște ziduri.

— Eu le-aș păstra cât mai înalte dacă aș fi în locul tău.

Rachael decisese deja să nu amintească de povestea cu Cuthbert; Susan Burnham ar fi amplificat-o și ar fi transformat-o într-o crimă reală; în mai puțin de o săptămână ar fi aflat tot districtul.

— Ah, iată, spuse doamna Burnham, atrasă de locul de deasupra șemineului. Văd că l-au dat jos.

Rachael se uită la locul la care se uita și doamna Burnham: un dreptunghi de tapet nedecolorat, sub formă de portret, amprenta unei fotografii absente.

— Pe cine?

— Pe Führer. Acolo trebuia atârnat. Casele germane sunt pline de spațiile astea întunecate pe pereți. Numai că mulți sunt suficient de deștepți ca să le acopere. De ce pari atât de șocată? Toți aveau așa ceva. Keith o numește „pata care nu poate fi înlăturată”.

Rachael se uită la pată și reuși să-și imagineze tabloul cu ușurință. De ce nu o observase până acum?

— Cred că până și Keith ar trece cu vederea niște nuanțe de gri ca să stea într-o casă ca asta.

— Nu cred că Herr Lubert a avut de-a face cu Partidul Nazist. Din câte am înțeles.

— Păi, bineînțeles. Toți pretind acest lucru.

Doamna Burnham se uită la casă și ridică brațele, încheindu-și pledoaria.

— Crezi că toate astea sunt posibile fără compromisuri? O familie germană bogată și puternică trebuie să fi avut ceva de-a face cu regimul.

Rachael avea senzația că aceste judecăți nu erau ale doamnei Burnham, că discutase deja despre această chestiune cu soțul ei.

— Eu sunt sigură că s-au ferit de asta.

— Ah, zău așa, Rachael. O fi creștinesc să ai o părere cât mai bună despre oameni, dar nu trebuie să fim naivi în astfel de probleme.

Rachael nu îl suspectase pe Herr Lubert în această privință. La urma urmei, dacă era de acord

cu doamna Burnham, asta ar fi făcut ca ea să pară o proastă, Lewis un nătărău nechibzuit și șederea lor în vilă de neconceput.

— Nu pot fi toți vinovați, Susan, spuse ea citându-și acum soțul. Chiar nu cred că Herr Lubert a fost implicat.

— Draga mea, toți au fost implicați. Singura chestiune e de a stabili în ce măsură.

7.

— Englez bun. Englez bun, creștin. Îmi place mod de viață englez. Îmi place Rege și Reghina din Vindsor. Îmi place democraciunea. Am învățat despre Dominion Noua Zeelandă. Vreau să trăiesc în Dominion. Mă ajuți merg acolo, englezule?

— Dispari, nenorocit mic ce ești.

— Englez bun. Eu știu Londra. Aveți Râul Ritz. Centrală electrică Bater-zee!

— Ia auzi-l! Mișcă. Tai-o de-aici! *Schnell!*

— Tu *sprechensiedeutsch* bine, englezule.

— *Schnell!*

— Nu rusnaci. Nu Stalin. Eu vrau Mod de Viață Englez.

— Ar trebui să fii la scoală acum. *Schule?*

— Nu *Schule.* Nu *Haus.* Nu *Mutti.* Niște țigări, Tommy. Te rog. Ai să-mi dai? *Mutti* a mea e moartă.

— Și a mea. Acum dispari. Nu mă mai freca la cap.

— Ah… *Ich glaube, ich werde… ohnrnächtig.*

— Of! Termină odată! Nu face asta!

Ozi leșină ca mort în fața santinelei. Trupul lui se prăbuși pe perna zăpezii proaspete, scoțând un scrâșnet scârțâit la aterizare. Semăna cu o vulpe împușcată, cum zăcea așa întins, în haina lui de blană. Soldatul care păzea intrarea Cartierului General al Armatei Britanice rămase la postul său, încercând să pară hotărât, cu ochii drept în față, ignorându-l pe băiat. Însă o femeie cu un cărucior de copii plin cu cartofi se opri drept în fața băiatului întins pe trotuar. Se uită la soldatul nemișcat și arătă cu un zvâcnet al bărbiei spre băiat.

— *Schämen Sie sich, Soldat!* spuse ea, aruncându-i o privire ucigătoare.

Alți civili germani începură să caște gura. Nevrând să creeze un spectacol, santinela își sprijini pușca de gheretă, se aplecă deasupra lui Ozi – lăsându-se pe vine în loc să îngenuncheze, ca să nu se ude la genunchi – și îl ridică în capul oaselor, trăgându-l de partea din spate a gulerului.

— Haide, puștiule. Trezește-te.

Îl bătu încet pe obraji cu mănușile înghețate.

— Uită-te la tine. Ce naiba porți? Arăți ca Noël Coward[19], fir-ar al naibii.

Ozi bătu din gene teatral și jucă scena îndelung exersată a delirului:

— Domnule Attlee. *Danke.* Regele George. *Danke.* Santinela engleză. *Danke.* Țigări. Țigări pentru Ozi. Țigări pentru pâine. Englezii sunt creștini. Dau țigări.

Soldatul scoase din buzunarul de la piept un pachet de țigări și îl bătu, cu gesturi ostentative, ca să iasă câteva pentru băiat.

— Ține, puștiule, spuse el oferindu-i nu una, nu două, ci trei țigări.

Satisfăcut că își făcuse datoria de relații publice, santinela se ridică, parcă așteptându-se la aplauze, dar când se uită în jur văzu că nu exista niciun martor al gestului său.

— Acum valea, pacoste mică ce ești.

În schimbul complimentelor demente la adresa culturii engleze, Ozi primi trei țigări și trei noi cuvinte pentru repertoriul lui englez deja plin de obscenități.

— Valea. Pacoste. Mică!

Ozi repetă propoziția, își scutură hainele și porni cu pas sprințar pe Ballindamm înspre Alster, cu roadele greu câștigate ale carității în mână. După înaltele lui standarde pentru cerșetorie și furat, era o recoltă slabă. Umblase toată ziua după mâncare și provizii prin magazinele și hotelurile rechiziționate de britanici și în jurul lor, pe marginea lagunelor Alster-ului, făcându-și numărul de „lăudat cultura engleză și leșin”, dar în zadar.

Englezoaicele care făceau cumpărături în magazinele NAAFI păreau imune la complimentele referitoare la coafurile și pălăriile lor, iar containerele de gunoi, de obicei îmbelșugate, din spatele hotelului Atlantic fuseseră închise. Când cerșise resturi de mâncare pe scările clubului Victory – „Hei, yankeule, ce faci aici? Du-mă în America, yankeule” – fusese alungat de un american: „Dispari!”

Ozi se întreba dacă englezii erau reticenți din cauza hainelor lui. Astăzi purta maximul de amestec: cască de aviator din piele, cu căptușeală, haină de blană pentru o femeie din societatea înaltă, cu halat de mătase deasupra și cizme de călărie cu trei numere prea mari. Găsise haina la împărțeala săptămânală a Armatei Salvării, iar cizmele le primise de la Crucea Roșie. Poate era prea bine îmbrăcat ca să le atragă compasiunea, dar pe frigul acela nu-și permitea să poarte mai puțin, cu problemele lui cu pieptul.

Ozi băgă țigările în penar. Trei țigări pentru o zi de muncă. Putea să ia o pâine cu ele, dar nu ar fi fost de ajuns să-l îmbuneze pe Berti, care în ultima vreme devenise mai pretențios; nu mai voia doar țigări sau medicamente, voia documente și permise: lucruri greu de obținut și scumpe. Ozi trebuia să-l găsească pe Herr Hokker de la Centrul de Informare și să-i ofere ceasul lui ca să obțină ce voia Berti.

Ozi strânsese mare parte a cunoștințelor lui despre cultura britanică în timpul vizitelor la atrăgătorul Centru de Informare, construit lângă Rathaus, în centrul orașului. La începutul acelei veri, Bürgermeister îl inaugurase cu un discurs pompos despre prietenie și învățare. *„Die Brücke”* – podul – a fost construit, spusese *Bürgermeister;* „ca să-i educăm pe vizitatorii germani cu privire la principalele instituții și realizări britanice”. Centrul avea o sală de lectură mare, o galerie expozițională, o sală de proiecție și o bibliotecă de

împrumut și era mereu aglomerat. Germanii păreau avizi de informații despre lumea aflată în afara experienței lor și erau curioși să afle mai multe despre modul de viață britanic. Dar, deși era adevărat că germanilor le plăcea să învețe despre râurile britanice sau drepturile femeilor, ce voiau ei de fapt era un loc cald în care să stea și în care să facă rost de câteva bonuri. Orice german cu minte la cap știa: *die Brücken* erau locuri nu doar pentru schimburi culturale, ci și comerciale.

Ozi băgă mâna în buzunarul moale al hainei lui de blană și se uită la ceas. Era un Holdermann und Sohn, dar Ozi s-ar fi descotorosit bucuros de el. Îl luase din buzunarul unui strămutat mort dintr-o casă a scărilor din Altona. Nu părea corect să ticăie ceasul în continuare, după ce ticăitul propriu al bărbatului se oprise; asemenea unghiilor care continuă să crească mult după ce sufletul și-a luat zborul, era cumva neloial. De asemenea, la fiecare oră o lua cu 20 de minute înainte. Cronometrul zilelor arăta că e marți, când de fapt era luni; în ritmul acesta, avea să ajungă în 1950 înainte de sfârșitul lunii.

Centrul era înăbușitor din cauza căldurii trupurilor înghesuite. Ozi aproape leșină când simți schimbarea temperaturii. Era greu să vezi exponatele din galerie din cauza mulțimii de oameni care căutau beneficiile gratuite ale ziarelor și căldurii. Un afiș al nou-înființatului *Frauenclub* anglo-german anunța o prelegere despre „O călătorie de la Cairo la Ierusalim”, urmând a fi ținută de doamna T. Harry, și o apropiată vizită a marelui poet englez T.S. Eliot, „care va ține o conferință în germană, ca și în engleză, despre unitatea culturii europene”. Ozi se opri ca să se uite la fotografia poetului cu bărbie severă, fără să-și dea seama dacă e bărbat sau femeie. Lângă el era un alt afiș care făcea reclamă la un film intitulat „Britania va reuși” și o proiecție de

fotografii cu tribul Pathan de la granița anglo-afgană.

Hokker stătea la locul lui obișnuit și citea ziare englezești, ținute în mape sau pe lanțuri, pentru ca oamenii să nu le poată fura. Hokker își petrecea aici mare parte a timpului. Nu trebuia să iasă afară, dacă lumea venea la el. Prin Hokker se tranzacționau mai multe mărfuri ilegale decât prin oricare alt speculant al pieței negre din Hamburg. Toate pâraiele, râușoarele și șuvoaiele necurate curgeau spre și dinspre Hokker. Dacă îți trebuia un obiect, Hokker putea să ți-l găsească – asta dacă puteai să plătești.

Ozi se năpusti prin mulțime ca să ajungă la el. Cu haina și pălăria lui negre, Hokker arăta ca un cioclu. Stătea cu capul aplecat deasupra unui ziar, urmărind cu degetul rândurile textului. Pe borul pălăriei așezate pe masă, lângă el, se topea o băltoacă de zăpadă.

— Bună, Herr Hokker! Ce se mai întâmplă azi în țara englezoilor?

Hokker nu ridică privirea. Era complet absorbit și mișca buzele, șoptind în timp ce citea în engleză.

— Ozi Leitman. Situația nu e prea bună în țara englezoilor.

— Ce? Ce s-a întâmplat?

— Englezoilor nu le place să plătească pentru ocupația asta. Ei zic, de ce să mănânce germanii când noi n-avem mâncare nici pentru noi?

Lui Herr Hokker îi plăcea să facă paradă de engleza lui, ca și de capacitatea lui de a o traduce. Înainte să încheie o tranzacție, Ozi încerca întotdeauna să-l facă să citească ceva; de obicei, asta reducea cu câteva țigări prețul a ceea ce voia să cumpere.

— Și iarna asta nu ne ajută cu nimic, spuse Hokker.

— Otto zice că o să dureze o mie de ani, se hazardă Ozi. E o pedeapsă pentru toate lucrurile pe

care le-am făcut. În Stade n-o să înflorească niciun cireș. N-o să fie niciun măr în livezi. Niciun răsărit de soare la geam. N-o să mai înotăm goi în Alster. Doar o mie de ani de gheață și zăpadă. Dumneata ce crezi, Herr Hokker?

— Așa pare. Toate râurile din Germania sunt înghețate. Până și Rinul.

Hokker își linse degetul cu un aer distins și dădu pagina ziarului.

— Suntem celebri. Uită-te aici. Suntem pe pagina șapte a ziarului *Daily Mirror* din Anglia: o fotografie cu Hamburgul.

Ozi era stupefiat. Acolo, în mijlocul unui ziar englez, era cartierul distrus Hammerbrook, unde locuise el cândva. Asta se întâmplase atunci când văzuse ferestre topindu-se, drumurile bolborosind și un vânt termic invizibil smulgând hainele de pe trupul unei femei. Parcă auzea iar sunetul acelui vânt – ca și cum cineva ar fi cântat toate notele unei orgi de biserică în același timp. Parcă vedea fulgii de cenușă căzând ca o ninsoare roșie, tocurile ușilor arzând precum cercurile de foc prin care sar leii de la circ. Sorbenstrasse. Mittelkanal. Oameni împotmoliți în asfaltul topit. Părul lui Mutti arzând! Creieri picurând prin nasuri și prin tâmple despicate. Trupuri ca niște manechine de croitor, reduse la jumătate din mărimea lor. *„Bombenbrandschrumpfleisch”,* așa li se spunea. „Cadavre micșorate de foc”.

— Mutti…

— Te simți bine, băiete?

Ozi închise ochii și îi deschise iar, ca să facă să dispară aceste imagini. Se mai uită o dată la fotografia fostului său cartier, transformat în ruine. Peste ea era suprapusă schița unui nou complex de locuințe.

— O să-l facă din nou pentru noi? întrebă el.

— E pentru englezi, aici o să stea. O să-i mute pe toți de acolo ca să-l construiască. Titlul spune:

„160 de milioane de lire pe an. Ca să-i învățăm pe germani să ne disprețuiască”.

— Ce-i asta? întrebă Ozi arătând spre o caricatură.

Caricatura înfățișa un cuplu britanic în fața unei case în ruine, iar bărbatul spunând: „Hai să ne mutăm în Germania. Am auzit că acolo sunt case mari și frumoase”.

— Ce vrea să spună?

— Glumesc. Vor să spună că în Germania e mai bine decât în Anglia.

— Englezii sunt nebuni. Ei glumesc cu orice.

— Deci. Ai nevoie de ceva, Ozi Leitman?

Ozi puse ceasul pe *Daily Minor,* iar Hokker îl făcu să dispară sub pălărie, ca un prestidigitator.

— Ce vrei în schimb?

— Nu te uiți la el?

— M-am uitat. E un ceas bun. Marcă germană de calitate.

— Îmi mai trebuie niște medicamente și un permis de șofer de camion.

— Îmi ceri niște lucruri dificile, spuse Hokker uitându-se la Ozi.

Ridică pălăria și se uită la ceas. Îl luă și îl puse la ureche. Dacă nu asculta prea mult, nu avea să-și dea seama.

— A fost al tatălui meu, spuse Ozi.

— Niciun bărbat din Hammerbrook nu avea un ceas din ăsta.

— Poți să faci rost de permis?

Hokker scoase dintre dinți o fărâmă de ceva și o examină. Părea grăsime de șuncă. Băgă fărâma în gură, cu un aer absent.

— Ceasul nu-mi folosește la nimic. Zilele astea, nimeni nu vrea să știe cât e ora. Timpul e irelevant în acest moment zero. Totul a încremenit. Nu mai e timp pentru timp.

— Valorează ceva.

Hokker băgă mâna sub haină și puse pe ziar un șir de trei cupoane pentru mâncare.

Ozi scutură din cap. Toată ziua fusese respins de englezi, și acum Hokker încerca să facă la fel.

— Zece, spuse el.

Hokker râse și ridică pălăria de pe ceas, dându-i lui Ozi posibilitatea de a și-l lua înapoi.

— Trei sau nimic.

Ozi se uită la cupoane. Unul pentru pâine, unul pentru lapte și ouă și unul pentru margarină. Avea să aibă de-a face iar cu Berti, trebuia să găsească o nouă scuză, însă deja își imagina cum gătește micul dejun pe care avea să-l mănânce a doua zi.

Hokker împinse cele trei cupoane spre Ozi.

— Ia-le. Nu poți mânca un ceas.

∵

Lewis era la oglindă și se rădea, încercând să n-o trezească pe Rachael, scoțând perii de sub lamă cu unghia, în loc s-o bată de chiuvetă. Toate băile din casă fuseseră decorate cu lespezi de marmură mușchiu cu auriu și Lewis nu se putea obișnui cu asta: de fiecare dată când se rădea, se simțea ca un ofițer din Armata Indiană care se lasă răsfățat de larghețea unui nabab. Nici măcar la gândul propriei lui bunăvoințe de a-i lăsa pe autohtoni să-și păstreze casa nu putea să-i înlăture senzația că și el e doar un aventurier.

Termină să se radă, se șterse pe față și făcu ordine. În spatele paharului, era banda argintie de prezervative de armată, arătând că în trei luni fusese folosit unul. Era un calendar trist. Lewis le lăsase acolo în speranța vagă că Rachael le va vedea în timp ce își făcea toaleta și va dori cumva să îmbunătățească acest palmares. Era o abordare a sexului de o circularitate ridicolă, pe cât de puțin susceptibilă de succes, pe atât de nedreaptă; însă Lewis își pierduse încrederea de sine, capacitatea de a se purta direct cu ea. (De fapt, când încerca să-și amintească momente din trecut în care manifestase deschidere în astfel de chestiuni, își amintea doar perioada lor de curtare, când el îi spusese fără teamă că avea să fie doamna Morgan

înainte de sfârșitul anului.) Lewis își spuse că dispariția apetitului ei sexual era, ca și durerile de cap și somnul prelungit, încă un simptom al stării ei, a ceea ce el rezumase prin expresia eufemistică „tristețe postbelică”, și că situația avea să se amelioreze cu timpul. Cel puțin, el așa spera; era pur și simplu prea ocupat ca să se gândească la vreun alt tratament.

Rachael dormea, întinsă pe o parte. Scotea plescăituri slabe și seci cu limba și buzele, iar fața îi zvâcnea, probabil din cauza unui vis. Doctorul Mayfield sugerase că somnul putea fi atât un simptom, cât și un leac al stării ei, dar Lewis ar fi preferat ca ea să fie mai activă. Dacă avea o filosofie, aceasta era: fii mereu ocupat.

Vestea bună era că Rachael ieșea în oraș iar și acceptase oferta de a face încă o excursie în Hamburg cu Susan Burnham. Lewis făcuse cunoștință cu soția ofițerului de Informații la popotă; deși era băgăreață, avea o dispoziție plină de viață și era implicată în tot felul de treburi culturale și sociale, iar Lewis era recunoscător pentru orice putea s-o scoată pe Rachael din casă.

Alese haina lui rusească de front; era una dintre puținele haine care ofereau trupului său lipsit de grăsime protecție împotriva virulenței unei ierni care deja stabilea recorduri. Existau relatări despre înghețarea Mării Nordului la Cuxhaven și despre oameni care traversau Baltica pe jos ca să fugă din zona rusească. Lewis se uită la rezerva lui de țigări din comodă; oare compensa lipsa satisfacției fizice prin mai mult fumat? Rezerva părea să fi scăzut cu câteva pachete. Luă doza obișnuită de 60 de țigări, reamintindu-și să o reducă la 20 până la Crăciun – dacă nu de altceva, măcar ca să-și manifeste solidaritatea față de oamenii din oraș pentru care țigările însemnau pâine. Se uită iar la Rachael, se gândi s-o sărute pe frunte, dar decise să n-o facă; ieși fără zgomot din cameră, lăsând-o cu visele ei

și îngăduindu-și să-și dorească să apară în vreunul dintre ele.

Chiar și pe zăpadă, mașina era la fel de stabilă și decisă ca un crucișător de război care despică oceanul. Când Schroeder se pensionase, din cauza agravării unei vechi răni de război, Lewis ar fi trebuit să găsească pe cineva care să-l înlocuiască, dar îi plăcea prea mult să conducă mașina. Mercedesul devenise o plăcere cotidiană importantă; o mănăstire călduroasă și mobilă în care era liber să mediteze. Imediat ce ajungea la volan, agitația din mintea lui se risipea și Lewis se simțea iar sigur pe el.

Peisajul de afară era reconfortant: cerul se descotorosise de norii de ninsoare cenușii ca ardezia din ziua precedentă și era la fel de albastru și curat ca uniforma unei asistente-șefe. Soarele înclinat făcea ca totul să scânteieze, iar zăpada groasă era moale și liniștitoare, la fel de albă și unduitoare ca așternuturile de spital. Era minunată, dar iritantă. Avea să-i dea ministrului o impresie greșită. Într-o astfel de zi, era de înțeles dacă unui vizitator care tocmai sosise i se părea că Hamburgul își revine spectaculos. Zăpada masca trauma, aruncând o pătură egalizatoare asupra a tot, oferind metalului colțuros și cărămizilor sparte un înveliș nou și optimist. Nu era o zi bună pentru un tur menit să demonstreze cât de urâtă și de cenușie era viața printre ruinele germane.

Lewis intră pe ușa turnantă a hotelului Atlantic și trecu pe lângă recepție. Un tablou cu ducele de Wellington fusese atârnat pe peretele din spatele recepționerului, transformând clădirea într-un fel de Whitehall mai mic. Ministrul nici nu avea să-și dea seama că plecase din țară.

Ursula stătea în fața șemineului mare, ca să se încălzească. Avea un aspect în același timp elegant și modest, cu bluza croșetată din lână, fusta cu model în zigzag și pantofi negri cu baretă și toc pană. Se coafase în maniera obișnuită și adecvată a

interpretelor CCG – cu părul pe spate și pe după urechi –, dar dacă intenția fusese de a-și masca frumusețea, efectul era tocmai de a o spori: sprâncenele energice, gâtul zvelt de antilopă. Lewis se trezi că o complimentează stângaci.

— … *Schön.*

Nu era cuvântul cel mai adecvat, dar Lewis începuse să vorbească înainte să știe ce cuvânt o să folosească. *„Lieblich”* ar fi fost probabil mai bun, dar nu părea potrivit s-o roage să traducă și să corecteze un compliment la adresa ei.

— Mulțumesc.

— Scuze pentru întârziere… *Die Strassen sind eisig.* E corect? *Eisig?*

— Da. Înghețate.

După ce Edmund îi pusese o întrebare într-o germană clară și precisă, Lewis ținuse să vorbească cu Ursula în germană cât mai mult posibil. Fiul lui avea o fluență care îl făcea de rușine.

— Azi nu au mers tramvaiele.

— *Eine schlechte Reise?*

— A fost în regulă. Am o haină călduroasă, a fost o plimbare plăcută. Iată programul dumneavoastră pentru astăzi.

Ursula îi întinse un itinerar bătut la mașină. Lewis îl privi rapid și văzu sus titlul complet al ministrului Shaw.

— Vedeți vreo greșeală?

— Nu… *Nein. Ist. Perfekt.* Însă e Kensington. Nu Kensingtown.

— Ah!

Ursula părea sincer supărată pe sine însăși. Citi cuvântul cu voce tare:

— Ken-zing-tonn. Îmi pare rău.

— Nu-i nimic. E o greșeală minoră. Nu o să deranjeze pe nimeni. *Ist der Minister schon hier?*

— E în salon.

— Să sperăm că e unul de-ai noștri.

— De-ai noștri?

— Adică nu „de-ai lor”. Vreau să spun, să sperăm că e de partea noastră. Că e unul din cei buni.

Ursula îi arătă că are ceva pe bărbie, atingându-și bărbia ei.

— Sunteți murdar de sânge.

Lewis atinse acel loc și rămase cu o pată de sânge pe deget.

— Așa-mi trebuie dacă încerc să mă rad fără săpun. O neînsemnată încercare de a economisi resurse.

Lewis își linse degetul și curăță tăietura cu salivă.

— Mai curge?

Ursula scoase o batistă din buzunarul hainei și o ridică spre el, ca să-i tamponeze tăietura. Se opri, așteptând permisiunea lui. Lewis scoase bărbia în față, sperând că niciun general sau Bürgermeister nu trece pe acolo exact în acel moment.

— *Bitte.*

Ursula îngriji tăietura ca o mamă și, chiar dacă făcuse asta într-un mod simplu și firesc, atenția ei îl făcu pe Lewis să roșească. De aproape, Ursula mirosea a cearșafuri proaspăt spălate.

— Gata. Acum sunteți pregătit să vă întâlniți cu ministrul din Kensing-ton.

Ursula făcu un pas în spate, simțind stânjeneala lui.

— Mulțumesc. *Auf in den Kampf?*

— *Auf in den Kampf,* răspunse ea dând din cap.

Porniră amândoi spre salonul principal, „la luptă”.

∵

Bărbații stăteau în grupuri învăluite în fum de doi sau trei oameni, iar zarva vocilor lor era intensă. Era o adevărată adunare: generalul Surtees venise împreună cu șefii cei mari ai CCG, Bürgermeisterul rotofei era acolo, fumându-și trabucul cubanez mare ca un Churchill neamț, iar printre ei era și Vaughan Berry, comisarul, cu o

expresie tensionată și îndatoritoare. Shaw era ușor de depistat, era unul dintre cei doi bărbați care nu purtau uniformă și era înconjurat de un grup de petiționari atenți, doritori să smulgă ceva de la parlamentar cât aveau ocazia.

Lewis îi explică rapid Ursulei cine e fiecare.

— Cel slab e generalul Surtees. Șeful meu suprem. Și al tău.

— Unul de-ai noștri?

Lewis zâmbi. Ursula învăța repede. Apoi scutură din cap.

— Și cel în costum de bancher?

— Acela e comisarul.

Vaughan Berry era al doilea bărbat din încăpere care nu purta uniformă. Lewis avea o părere foarte bună despre el. Acesta făcuse vâlvă refuzând să poarte uniforma bluemarin a CCG, pentru că îi amintea de cea a unui supraveghetor de apărare antiaeriană. „E unul de-ai noștri”, spuse Lewis.

— Și cel care vorbește acum cu ministrul?

Lewis simți cum se zbârlește. Era maiorul Burnham, care părea că deja încearcă să-l aducă la ascultare pe parlamentar. Lewis era supărat pe sine însuși că nu ajunsese acolo înainte ca Burnham să aibă șansa de a polua gândirea parlamentarului. Shaw arăta ca un om care se străduie să soluționeze o dilemă dificilă: ținea gânditor o mână la bărbie și capul înclinat înțelegător, ca și cum ar fi încercat să audă și să rețină tot ce i se spunea.

— Maiorul Burnham. Informații.

— Unul de-ai lor, spuse Ursula fără să mai trebuiască să întrebe.

La micul dejun, Lewis se trezi în fața lui Burnham și a unui american aflat în vizită, generalul Ryan Caine, venit să vadă cum se descurcă britanicii și să le împărtășească unele lucruri despre viața din zona americană. Caine avea tunsoarea scurtă pe care până și generalii americani cu trei stele păreau s-o prefere; îl făcea

să pară viril și tânăr, în timp ce pistruii de pe pielea lui sugerau o viață trăită din plin în clime mai însorite. Emana dezinvoltura unui om care se bucura de timpul petrecut în Germania și infatuarea moderată a cuiva care își vizitează verii săraci, aflați în dificultate.

— Nu e oare momentul să relaxați legile solidarizării? Am auzit că în zona voastră numai dacă discuți cu o nemțoaică e ca și cum ai trata-o drept prostituată.

— Eu cred că, deocamdată, germanii preferă o separare clară.

— Știți, noi în Frankfurt avem deja un birou special pentru căsătorii între militari americani și civili germani. Ei, asta e o modalitate simplă de a te integra într-o societate.

Caine o mânca din ochi pe Ursula.

— Dacă vreodată veți vrea să treceți într-o zonă mai prietenoasă, Fräulein…

Lewis observă satisfăcut că Ursula rămase amabilă, dar neimpresionată.

— Zona britanică are multe alte probleme, domnule general.

— Ei, aici aveți dreptate.

Un chelner aduse farfuriile cu micul dejun: ouă, cârnați, felii de șuncă, bucăți de roșii, ciuperci și ceapă fripte, sângerete, ficat.

— Chiar dacă sunteți faliți, mă bucur să văd că nu faceți economii la ospitalitate, spuse Caine.

Apoi americanul deveni serios.

— Nu credeți că e timpul să-i lăsăm din nou pe germani la volan? Trebuie să acționăm rapid. Dacă nu suntem atenți, o să înceapă să creadă că Sovietele sunt o perspectivă mai bună. Trebuie să le punem pe picioare afacerile. Să le dăm capitalul de care au nevoie. Apoi să le dăm înțelepciunea. Să le dăm instrumentele… Se discută despre un plan de a le oferi, lor și Europei, un ajutor masiv. Se dezbate la Washington chiar în clipa asta. Cu toții avem nevoie de o Germanie puternică.

— Dar mai întâi avem nevoie de o Germanie curată, domnule general, spuse Burnham.

Caine tăie o bucată de ficat în două și duse una la gură.

— Ei, bineînțeles, spuse el. Mai întâi să-i stârpim pe nenorociți. Scuzați-mi limbajul, Fräulein.

Ursula indică printr-un zâmbet ușor că era mai degrabă amuzată decât ofensată.

Lewis mâncase jumătate de ou și o felie de șuncă, dar conversația îi tensiona stomacul, i-l strângea. Voia cu disperare să spună ceva. Se uită în jurul mesei. De Billier conversa cu mareșalul Sholto, prea departe ca să-l audă. Însă Shaw, care stătea vizavi de Ursula, asculta acum dialogul.

— Mi-a plăcut ce ați spus mai devreme, domnule maior: „Nu poți construi o casă pe o fundație putredă”.

Lewis se întristă. Auzise exact aceleași cuvinte din gura lui Wilkins. Și acum Burnham continua să răspândească vorba, după ce o strecurase, fără îndoială, în discuția dinaintea micului dejun. În modul acesta, prejudecățile nefondate se transformau în opinii ferme și deveneau apoi decizii.

— Germanii au trecut prin 12 ani de ignoranță și analfabetism, spuse Burnham, încurajat de ministru. Asta i-a transformat pe oameni în animale. Putem începe procesul de reconstruire a sufletelor lor după ce am impus domnia legii și am refăcut infrastructura de bază, dar până atunci trebuie să fim vigilenți. Bunătatea e un lux pe care nu ni-l permitem.

Burnham clipi spre Lewis.

— Credeți că există riscul unei insurecții? întrebă Shaw, ducând lucrurile în direcția pe care Lewis nu și-o dorea.

— Haosul de pe teren și deplasările masive ale celor strămutați oferă paravanul perfect pentru ca

naziștii să dispară, apoi să reapară, dându-se drept „nevinovați”.

— Aveți un chestionar, sugeră Caine.

— Chestionarul e util, dar trebuie să-l rafinăm puțin, trebuie să sondăm ceva mai adânc trecutul oamenilor ca să ajungem la adevăr. Avem nevoie de mai mult personal care să se ocupe de restanțe. Dar avem nevoie și de informații mai bune ca să-i descoperim pe adevărații criminali. Nu e vorba doar de oi și capre, ci de capre care sunt oi și de oi care sunt lupi. Sau Werwolf.

Cuvântul atrase atenția tuturor.

— Există și aici? întrebă Caine.

— A existat săptămâna trecută un convoi atacat de doi rebeli. Au deturnat un camion plin de gin.

— Știu unde să vă lovească, glumi Caine.

— Rebeli? întrebă Lewis. Sau oameni care căutau mâncare?

— Cei doi pe care i-am arestat păreau destul de bine hrăniți, replică Burnham. Amândoi erau convinși că Hitler e viu și sănătos și se va întoarce să ne pedepsească. Când le-am spus că Führerul e mort, unul dintre ei mi-a cerut s-o dovedesc, spunând că rușii nu le-au arătat niciodată cadavrul.

— Scoate cadavrul! exclamă Caine. De parcă Führerul ar fi însuși Iisus Christos!

— Valoarea Werwolfului ca propagandă întrece cu mult realizările lui, spuse Lewis.

Era hotărât să distrugă acest mit și să readucă discuția la ceea ce conta. Însă Burnham îi împinsese pe toți acolo unde voia.

— Amândoi aveau tatuaje cu numărul 88, continuă el. Arse pe antebraț.

— Optzeci și opt? întrebă ministrul.

— E un cod. E a opta literă a alfabetului.

Show enumeră literele.

— H. HH?

Burnham aprobă din cap. Voia ca Shaw s-o spună cu voce tare.

— *Heil Hitler?*

Lewis simți nevoia urgentă de a interveni.

— Este un nonsens, spuse el. Peste tot în oraș vezi 88 pe ziduri și pe ruine. Asta arată doar cât de proastă e situația, dacă oamenii se gândesc să revină la ce-a fost.

— Poate că unii germani nu și-au învățat lecția? sugeră Caine.

— Trebuie făcută dreptate, spuse Shaw. Cei din țară cer asta.

— Cu siguranță e mai bine ca dreptatea să fie făcută efectiv decât doar să pară că e făcută.

— Dumneavoastră nu sunteți politician, domnule colonel. În lumea mea, percepția reprezintă nouăzeci la sută din adevăr.

— Vânarea câtorva fanatici nu e deloc prioritatea noastră, spuse Lewis.

Începea să-și piardă reținerea. Era conștient că Ursula amuțise, în timp ce bărbații îi disecau țara.

— Atunci care credeți că sunt prioritățile noastre? întrebă Shaw.

Lewis se îndreptă de spate și își depărtă mâinile pe masă.

— Nu poți să introduci democrația într-un popor înfometat și fragmentat. Dacă îi hrănim și adăpostim pe oameni, dacă îi ajutăm să-i regăsească pe cei dragi, dacă creăm slujbe, atunci nu avem de ce să ne temem. Însă în clipa aceasta există milioane de germani apți care nu pot munci din cauza procesului de „curățare”. Familiile încă sunt despărțite. Mii de oameni sunt în lagărele de concentrare.

— Într-adevăr, spuse Shaw dând din cap gânditor.

Însă litania de priorități a lui Lewis nu fusese la fel de convingătoare ca poveștile despre Werwolf.

— Aveți o mare empatie față de autohtoni, domnule colonel, observă Caine. De aceea vi se spune Lawrence al Hamburgului?

Probabil că Burnham îi transmisese asta.

— Poate vreți să le vorbiți ministrului și generalului despre aranjamentul special din locuința dumneavoastră, domnule colonel, sugeră Burnham.

Apoi se întoarse spre Shaw și Caine.

— Colonelul Morgan testează o nouă abordare în relațiile anglo-germane.

Lewis invidiase întotdeauna abilitatea băieților de la Informații de a discuta cu miniștrii și de a spune ce gândesc fără vreun apel la autoritate, însă Burnham abuza grav de tendința egalitară a lui Lewis. Iar acum direcționa conversația după bunul lui plac.

Lewis se trezi explicând fără niciun chef cum ajunsese să împartă casa cu o familie germană. După ce termină, se așternu o liniște prelungă, stigmatizatoare. Ceea ce înainte păruse un act umanitar, acum părea aproape scandalos.

— Asta *chiar* e solidarizare, domnule colonel, spuse Caine.

— Mă întrebam, dacă astfel nu se înmulțesc resentimentele? întrebă Burnham pe un ton perfect rezonabil. Adică, acești germani n-ar prefera să fie împreună cu compatrioții lor? În tabere?

Cei de la masă se uitară la Lewis, așteptând răspunsul.

— În barăcile din Nissen? Unde aproape mor de frig?

Știa că prin asta submina linia oficială, dar Shaw trebuia să afle.

— Am auzit că stau destul de confortabil, spuse acesta. Au căldură. Și mâncare. Lucruri de care peste jumătate din Anglia încă nu beneficiază.

— Cred că cei mai mulți dintre noi am prefera să stăm în casele noastre, dacă am avea posibilitatea, spuse Lewis.

— Ei bine, să sperăm că bunătatea dumneavoastră nu se va răzbuna, zise Shaw.

Lewis spusese deja prea multe și vedea că generalul de Billier se agită din cauza criticilor lui

la adresa eforturilor britanice în fața ministrului. Se lăsă în seama speranței că vizita avea să-i arate parlamentarului care e situația reală din tabere.

∵

Lubert stătea în anticamera cu miros de lapte acru a Centrului de Interogare Directă, încercând să-și amintească orice – orice în afară de faptul că era german – care ar fi putut să-l incrimineze în ochii Informațiilor britanice.

Centrul fusese creat în vechea școală de artă din spatele Binnenalster. Lubert fusese aici ultima oară în 1937, cu Claudia, ca să vadă operele artistului Bocklin, unul dintre puținii artiști germani decenți pe care regimul nu îi declarase degenerați. Se spunea că Hitler cumpărase opt lucrări de-ale lui. După aceea, Lubert și Claudia se certaseră foarte tare din cauza sa: ei îi plăcea mesajul moral clar al lui Bocklin, el spunea că tocmai asta era problema lui. Ea spusese că Lubert era un „snob" incapabil să vadă arta așa cum era ea, iar el mersese până la a o face populistă; însă cearta nu se referea de fapt la artă sau gust, ci la regim.

Lubert își spunea că nu are de ce să se teamă. Îndeplinise actul de reflecție de sine – *Besinnung* – pe care toți germanii erau încurajați să-l facă în cadrul procesului de recunoaștere a rolului pe care îl jucaseră în marile crime comise de poporul lor. Îi displăcea ideea de vinovăție colectivă, dar nu era una din fostele somități care îi învinovățea pe Aliați pentru actualele nenorociri ale Germaniei, și nici nu regreta deloc spânzurarea acuzaților de la Nüremberg. Completase *Fragebogenul* lui – cele 133 de întrebări care aveau să-i stabilească viitorul profesional – mai ușor decât se așteptase. De fapt, era greu de înțeles cum își închipuise cineva că putea să-i identifice pe vinovați cu ajutorul lui. Părea prea politicos, îi lipseau viclenia și întrebările pătrunzătoare. Existau câteva întrebări ciudate care îl făcuseră să râdă, dar în general îl completase plin de încredere, cu conștiința curată.

Chiar îi plăcuse exercițiul de „a-și aminti cine era”.

Cineva îi strigă numele și el se îndreptă spre camera de interogare. Inspiră adânc în timp ce se apropia de ușă, reamintindu-și să nu fie combativ, să rămână umil și politicos. Se zvonea că britanicii nu găseau suficienți germani de „culori nepotrivite” și deveniseră mult mai energici la interviuri.

Anchetatorii lui stăteau amândoi la un birou de stejar. Unul dintre ei, care fuma, îi făcu semn să se așeze. Celălalt nu ridică privirea, ci continuă să examineze documentul din fața lui, pe care Lubert îl vedea – după cerneala verde și scrisul groaznic și buclat, era chestionarul completat de el. Bărbatul dădu paginile înainte și înapoi, înainte și înapoi, ca și cum l-ar fi nedumerit o discrepanță. Ceva nu se potrivea sau lipsea. Dacă pauza prelungă și teatrală a bărbatului fusese plănuită să tulbure, atunci reușise. Lubert devenise agitat încă dinainte să înceapă.

— Herr Lubert? întrebă primul bărbat.

— Da.

— Eu sunt căpitanul Donnell, iar acesta este maiorul Burnham, șeful Informațiilor. Vom purta acest interviu în engleză și germană, în funcție de necesități. Din câte am înțeles, vorbiți engleză fluent.

— Da.

Maiorul încă nu privise spre Lubert, ci continua să pară uluit de chestionar, sau poate de unele din răspunsurile acestuia. Când vorbi, vocea lui era joasă și moale, iar germana lui perfectă.

— Sunteți un om norocos, Herr Lubert.

Herr Lubert nu contestă acest fapt. Așteptă, știind că „norocul” lui urma să fie disecat și etalat de acest om cu sprâncene deosebit de lungi.

— Ați supraviețuit războiului în bună stare. Ați fost prea tânăr pentru primul, prea bătrân pentru al doilea. Continuați să locuiți în casa

dumneavoastră. Aveți în continuare bunurile. Aveți un proprietar înțelegător.

Lubert ar fi vrut să conteste partea referitoare la bunuri, dar păstră tăcerea.

Burnham ridică mâna și Lubert se uită la el. Ochii lui erau cu adevărat prea frumoși pentru ochii unui anchetator. Lubert căută în ei o urmă de înțelegere.

— Sunt recunoscător, spuse el în engleză, ca să echilibreze lucrurile.

— Zău? răspunse Burnham.

Se uită la chestionar și dădu la pagina care părea să-l deranjeze.

— În unele din răspunsurile dumneavoastră am detectat un anumit ton nerecunoscător. Chiar de dispreț.

Era o critică destul de întemeiată. Lui Lubert nu-i plăcuse niciodată să fie obligat să răspundă la întrebări, mai ales la întrebări oficiale. Îi stârneau o anumită încăpățânare și adversitate.

— Cred că era o întrebare referitoare la soldații de plumb. Nu… mi s-a părut relevantă.

— Aceste chestionare au fost întocmite cu multă grijă și răbdare.

— Da. Dar… N-am înțeles ce relevantă au soldații de plumb.

— V-ați jucat vreodată cu soldați de plumb?

— Îi veți aresta pe toți bărbații care s-au jucat cândva cu soldați de plumb? nu se putu abține Lubert.

— Herr Lubert, un ton arogant vă poate plasa într-o categorie pe care nu o doriți. V-ați jucat sau nu cu soldați de plumb?

— Da. Ca orice băiat normal.

— Bine. Asta voiam să aflu.

Burnham făcu un semn în căsuța goală.

— Și mai era această…

Degetul lui Burnham trecu la o întrebare ulterioară, iar fața lui se schimonosi, adoptând o expresie nedumerită.

— Întrebarea R.iii. Ce ați vrut să spuneți prin acest răspuns? Dacă îl pot numi răspuns. Pare… o modalitate glumeață de a răspunde la o astfel de întrebare serioasă.

Lubert își dădea seama că Burnham era un om inteligent și că acesta știa de ce răspunsese așa la acea întrebare: pentru că era o întrebare ridicolă. La momentul acela, Lubert trebuise să o citească încă o dată, spunându-și că probabil fusese prost tradusă sau introdusă special doar ca să-l testeze. Hotărâse că era doar o întrebare insensibilă, compusă de vreun funcționar nepăsător de la Whitehall sau Washington. Și că nu merita un răspuns serios.

— Ei bine?

— Cel care a considerat că e o întrebare bună… nu putea fi serios. Sau nu avea idee cum e să…

— E o întrebare perfect serioasă, Herr Lubert. „Bombardamentele au afectat sănătatea dumneavoastră sau a familiei?” Dacă vreți să reveniți pe un post calificat, cu program întreg, trebuie să ne asigurăm că nu aveți probleme de sănătate mentală. A răspunde prin semne de exclamație nu e deloc reacția unei minți stabile.

— Cred că bombardamentul a afectat sănătatea soției mele, domnule maior. A murit în iulie 1943, împreună cu alți 40.000 de mii de oameni. În ziua în care britanicii au distrus acest oraș prin marele incendiu.

Burnham nu păru mișcat, ci mai degrabă încântat că Lubert deschisese acest subiect.

— Haideți să vorbim despre soția dumneavoastră. Pentru un arhitect de case, locuiți în condiții grandioase. Aveți o colecție de artă înregistrată. Inclusiv lucrări de Léger, Nolde. Presupun că soția era cu banii?

— Provenea dintr-o familie bogată, da.

— Și cum a fost dobândită această bogăție?

— Prin comerț.

— Comerț cu ce? Și cu cine?

— Cu orice. Aveau mai multe șantiere navale.

— Șantierele navale obișnuiau să transporte arme naziste?

— Începând cu 1933, au făcut comerț cu ce li se spunea.

Ar fi putut să explice cât de multe nave călătoriseră spre și dinspre Anglia, dar probabil că maiorul știa asta foarte bine.

— Deci această colecție de artă a fost plătită prin comerț nazist?

Cât de simplă era această matematică: o ecuație care sfârșea întotdeauna prin „egal vinovăție". Cifrele și fracțiile care te duceau acolo erau neimportante.

Lubert scutură din cap.

— Hamburgul a continuat cu afacerile lui, era vorba doar de comerț, spuse Lubert scuturând din cap. Nu aveam nicio legătură cu Partidul. Doar fratele Claudiei…

— Da, spuse Burnham privind pagina respectivă. Martin Fromm.

Lubert nu voise să scrie nici măcar numele cumnatului său, sau titlul de Gauleiter[10]. Pe pagina aceea nu era suficient loc pentru a aborda nuanțele ambițiilor lui de partid și consternarea pe care o provocase intrarea lui Lubert în acea familie.

— Să trecem la altă întrebare. Întrebarea F.iii. „Ați sperat vreodată într-o victorie germană?" Aici ați scris… „Voiam ca războiul să se termine rapid".

— Bineînțeles. Toată lumea voia asta.

— Voiați ca Germania să învingă?

— Eram, și sunt, un naționalist, dar asta nu înseamnă că sunt nazist.

— Cred că ăsta e un sofism. În 1939, naționalist însemna nazist.

— Eu nu mi-am dorit deloc un război.

— Vorbiți-mi despre fiica dumneavoastră.

Bărbatul știa cum să-i tragă mereu covorul de sub picioare. Lubert simți cum își pierde

echilibrul.

— Ce e cu fiica mea?

— Păi, presupun că a fost afectată de bombardamente. De pierderea mamei ei?

— E… încă… furioasă din cauza asta.

Pentru prima oară, vorbea pe un ton defensiv și nesigur.

— Și… i-a fost foarte dificil să împartă casa cu o familie britanică.

— Furioasă? Față de ocupație?

— Furioasă din cauza pierderii mamei ei.

— A făcut parte din Hitler Mädel.

Lubert aproape că nu scrisese asta – dar era adevărat.

— Era obligatoriu, începând cu 1936.

— Nu ați împiedicat-o?

— Noi… eu și cu soția mea… eram în dezacord în privința asta. Eu am fost împotrivă ca ea să se înscrie… dar, în cele din urmă, nu am avut de ales. Mă simt vinovat din cauza asta. Dar a refuza ar fi însemnat trădare. Și nu ar fi fost deloc bine pentru noi.

— Dar un om cu conștiință ar prefera răului închisoarea, nu-i așa?

— Păreți hotărât să îmi descoperiți o vinovăție, domnule maior.

— Pentru mine, vinovăția dumneavoastră e doar o chestiune de grad, Herr Lubert. Misiunea mea e de a-i stabili culoarea, nuanța. Așa că spuneți-mi… Mă intrigă cum puteți suporta să locuiți împreună cu fostul inamic?

— Sunt politicoși față de noi.

— Și ce părere are fiica dumneavoastră?

— Ea e… ursuză din această cauză.

— Și cum se manifestă asta?

— E… mă rog… Fiica mea nu înțelege… cât de favorizați suntem că încă locuim în casa noastră.

— Și de ce-ar înțelege? spuse Burnham. După ceea i s-a întâmplat mamei ei. Ce face acum – după ce s-au închis școlile?

— Lucrează la dărâmături.

— Când vedeți toate aceste dărâmături probabil vă întrebați dacă arhitectura are vreun rost, Herr Lubert. Sunteți sigur că vreți să reveniți la această carieră?

— Nu mă pricep la altceva. Aș vrea să fiu…

Lubert încercă să găsească cuvântul.

— … *implicat în* reconstrucție. La fabrică sunt un muncitor prost.

— Vă e dor de vremurile în care construiați case de vacanță pentru oficialii Partidului?

Era adevărat că Lubert profitase de sporirea comenzilor pentru vile de vacanță de la acel moment – inclusiv „un mic palat" pentru Harold Armfeld, producătorul de armament – însă comenzile nemilitare fuseseră puține.

— După 1933 au existat puține posibilități. Nu ajuta cu nimic nici faptul că Partidul disprețuia școala de arhitectură din care proveneam eu.

Burnham dădu încă o pagină din *Fragebogen.*

— Vă e dor de trecut?

— Singurul lucru din trecut de care mi-e dor e soția mea, domnule maior.

— Nu vă e dor de frumoasele vremuri de odinioară?

— Nu știu la ce vremuri frumoase vă referiți. După 1933, Germania a devenit o închisoare pentru cei mai mulți dintre noi.

Burnham se lăsă pe spate, deschise un sertar și scoase un teanc de fotografii. Le aruncă pe birou și le răsfiră ca pe niște cărți de joc.

— O închisoare ca asta?

Luă o fotografie cu un prizonier evreu scheletic. Apoi încă una. Și încă una. În tot acest timp, examina fața lui Lubert, căutând reacțiile lui exacte. Lubert văzuse aceste fotografii în primele luni de după război, expuse pe pereți, ca să le vadă toți germanii. Acum le privi în silă, apoi întoarse privirea.

— Oricâte neplăceri ați avut de suferit, Herr Lubert, v-aș sfătui să nu vă comparați niciodată situația cu asta.

Burnham luă chestionarul și dădu la ultima întrebare, de pe ultima pagină. Întrebarea Y.

— Văd că ați lăsat goală rubrica „Alte observații”. Aveți să spuneți ceva acum?

Lubert îl privi pe maior cât mai pocăit și curtenitor posibil și spuse:

— Nu cred, domnule maior.

∵

— De ce ați pus acest tablou fără să mă întrebați?

— Aici era un tablou înainte. A lăsat o urmă galbenă. M-am gândit că poate v-ar plăcea…

— Ei bine, nu-mi place.

Rachael era în hol, umblând nervos prin încăpere. I se adresa cu o privire fixă și o postură bățoasă, ca și cum ar fi învățat de la o guvernatoare severă cum să trateze un elev recalcitrant. Lubert tocmai intrase pe ușă. Era înfometat, înfrigurat și furios. După interviu, se dusese la lucru, dar numai ca să descopere că fabrica fusese închisă. Britanicii pretindeau că e din cauza vremii, dar toată lumea știa că făcuseră asta ca să pună capac nemulțumirilor care mocneau acolo. Colegul lui de muncă, Schorsch, era la poartă și împărțea broșuri. Plănuiau o mare manifestație și îi încurajau pe toți muncitorii din zona britanică să-și picheteze fabricile și să protesteze împotriva desființării lor. „Nu uita de partea cui ești, Herr Lubert”, îi murmurase acesta în timp ce îi întindea broșura. Lubert se săturase să i se tot spună ce să facă.

Se uită la tabloul pe care în dimineața aceea îl rugase pe Richard să-l atârne. Nu îi fusese ușor să-l aleagă, să țină cont de sensibilitățile provinciale ale familiei Morgan: nimic prea excentric, nimic prea abstract. Inițial, alesese minunatul peisaj de Liebermann, dar acesta nu acoperea vechea

decolorare lăsată de portret. „Femeia jumătate nud” de von Carolsfeld era, după părerea lui, perfectă: elegantă și discretă, acoperea pata și însuflețea întreaga cameră; era o capodoperă rară, demnă de orice perete din orice salon din orice țară. Doar un filistin ar fi putut să aibă obiecții împotriva lui, sau poate un pudibond.

— A fost unul dintre marii artiști germani ai secolului XIX.

— Nu-mi pasă cine a fost, spuse Rachael încrucișându-și brațele și refuzând să ia în seamă blânda încântare a servitoarei din spatele ei.

— Nu vă place?

— Nu despre asta e vorba.

Era din cauza nudității? se întrebă Lubert. Tabloul era, poate, ușor erotic, dar era prea reținut și delicat ca să ofenseze. Îl copleși brusc un impuls de a face acest moment cât mai dificil posibil pentru Rachael, de a o pune la locul ei.

— Poate ați prefera descrieri ale zonei rurale. O scenă de vânătoare? Sau poate cineva îmbrăcat?

În timp ce spunea asta, se simți ca un frate mai mare și disprețuitor, care îi vorbește condescendent surorii mai mici și snoabe. Nu-i păsa de nimic, ceea ce îl încânta.

Rachael întoarse privirea, simțind cum roșește. Doamna Burnham avea dreptate: germanii erau niște oameni aroganți, iar ea îi permisese acestuia să ajungă mult peste nivelul cuvenit lui.

— Herr Lubert, nu-mi place deloc tonul dumneavoastră…

Însă Lubert nu se mai putea opri.

— Aș vrea să știu de ce nu vă place tabloul. E un tablou onest. Nu e… nu știu care e cuvântul în engleză… *unschicklich:* doar de dragul de a șoca. Uitați-vă doar la ea. E o lucrare minunată. Credeam că o s-o apreciați. Că sunteți o femeie cu gust.

Făcu o pauză pentru efect.

— Se pare că m-am înșelat.

Asta păru să declanșeze explozia.

— Ce vreți să spuneți? Bineînțeles că-mi dau seama că e o lucrare bună. Nu-mi place insinuarea dumneavoastră. Nu știți nimic despre gustul meu sau despre educația mea.

— E adevărat, spuse el.

La sfârșitul unei zile grele și iritante, discuția aceasta era o ocupație plăcută.

— Ce ați putea ști dumneavoastră despre preferințele mele? Sau gusturile mele, ce anume consider eu artă bună? Nu știți nimic despre mine sau despre proveniența mea.

— Asta e problema! spuse el, cuprins de nesăbuință. Cum putem să ne înțelegem unul pe altul când amândoi avem un trecut despre care celălalt nu știe nimic?

— Dar pe mine mă neliniștește trecutul dumneavoastră, Herr Lubert.

Cuvintele ei avuseseră o tonalitate diferită. Rachael se uită la tablou – sau mai degrabă la spațiul locuit de noul tablou.

— A fost un tablou cu „el”, nu-i așa?

Lubert amuți, șocat de disprețul și stupefacția pe care întrebarea ei i le induseseră.

Rachael respira energic pe nări; începu să dea din cap.

— Asta a fost, nu-i așa, un portret al Führerului? spuse ea, evitând groaznicul nume.

Lubert emise un râset care părea mai frivol decât vrusese el să fie.

— Ei bine? întrebă ea împingându-l în colț, convinsă că îl dovedise. A fost sau nu un portret al Führerului? Știu că cei mai mulți aveați așa ceva. Aș vrea doar confirmarea.

Pe Lubert nu îl convingea suspiciunea ei. Părea împrumutată. Învățată pe dinafară.

Rachael nu se putu abține să dea o ultimă lovitură:

— M-ați dezamăgit, Herr Lubert. Credeam că măcar dumneavoastră ați avut bun-gust.

Încăpățânarea îl îndemna pe Lubert să nu spună nimic. Însă ignoranța ei era prea provocatoare pentru ca el să-i poată rezista.

— Uitați-vă în jur, Frau Morgan. Uitați-vă la mobilă. La cărți. Uitați-vă… la partiturile muzicale din taburet. E muzică de Mendelssohn și Chopin, doi compozitori interziși de Partid; examinați biblioteca. Veți găsi lucrări de Hesse, Marx, Fallada, cărți care ar fi trebuit arse. Și uitați-vă la operele de artă. Vi le-aș arăta eu, dacă aș crede că vă interesează, lucrări de artă interzise acum 13 ani. Artă degenerată. Până și această xilogravură de Nolde.

Lubert arătă spre o gravură simplă a unui vas de pescuit de pe peretele primului șir de scări.

— Toate sunt negermane. Evrei bolșevici. Artiști care nu puteau să lucreze sau să vândă, pentru că nu erau pe gustul Führerului.

Lubert începu să dea ocol holului, declamând către diversele dotări ale încăperii.

— Știu că cineva trebuie blamat. Și probabil că ajută să ai pe cineva pe care să-l blamezi. Sunt sigur că e util pentru dumneavoastră să aveți o față pentru asta. Dar credeți că eu aș oferi un loc de onoare acelui om… a cărui gândire stupidă a dus la interzicerea și arderea acestor lucruri? A fost un vandal. Singurul lui… crez era să distrugă, nu doar artă, ci și vieți, familii, oameni. Orașe, țări, până și pe Dumnezeu! A lăsat în urma lui doar moarte și ruine.

Lubert încetă să mai dea ocol camerei și făcu o pauză ca să-și tragă răsuflarea.

Rachael simțea nevoia să se miște. Întoarse privirea de la portretul vinovat, înspre șemineu. Începu să-și facă de lucru cu vătraiul; mâna îi tremura.

— Cred că ați spus destul, Herr Lubert.

— Nu, nu am spus destul.

Lubert abia intra în subiect.

— Aveți dreptate. Nu știm nimic unul despre celălalt. Dumneavoastră nu știți nimic despre mine. Despre trecutul meu. Prezentul meu. Viitorul meu. Da, exact. Am speranțe pentru viitor. Da, până și eu: un german!

Rachael puse vătraiul înapoi în ladă. Își încrucișă brațele, ca să-și ascundă tremuratul mâinilor.

— Spuneți că trecutul meu vă tulbură, dar eu cred că de fapt vă tulbură trecutul dumneavoastră. Eu știu prea puține despre el. În afară de ce mi-a spus Edmund. Dar cel puțin am încercat să mi-l imaginez. Să văd dincolo de suprafața lucrurilor.

— Ce v-a spus Edmund?

— Mi-a spus despre fiul dumneavoastră, Michael. Despre… suferința dumneavoastră. El zice că înainte erați mai fericită. Se pare că spuneați multe glume și cântați. El zice că mi-ar fi plăcut mai mult de dumneavoastră dacă v-aș fi cunoscut atunci. Că nu mai sunteți cum ați fost.

Lubert își dădea seama – după respirațiile ei profunde – că asta o rănise.

— Și simt compasiune față de această pierdere, față de faptul că v-ați mutat, față de dificultatea de a trăi aici împreună cu fostul inamic și cu un soț pe care abia îl vedeți. Așa e mai ușor de crezut că nu sunteți doar o femeie înăcrită, plină de prejudecăți. Aveți o durere. Am văzut asta în ochii dumneavoastră, am auzit asta în felul în care cântați. Dar sunt și alții la fel. Treziți-vă! Nu sunteți singura.

Acum Lubert stătea drept în fața ei, hotărât.

— Ați spus destule, Herr Lubert. Trebuie să încetați.

— Și ce-o să faceți? O să mă dați afară? Nu asta ați vrea? Ei bine. Iată. O să vă ușurez sarcina.

Lubert o prinse brusc de umeri și o sărută. Sărutul lui aspru și rapid nu nimeri exact gura ei. Lubert se trase în spate, așteptând izbucnirea ei, oferind ca țintă fața înclinată puțin înainte.

— Gata, am făcut-o, spuse el, neștiind prea bine ce făcuse. Palma așteptată nu veni. Rachael se întoarse, atingându-și colțul buzei de sus.

Lubert nu gândea limpede. Prin el circula prea multă adrenalină. Trebuia să plece, înainte să facă ceva și mai rău. Ridică mâinile și se trase cu spatele.

— Eu plec acum, spuse el. Mă duc să fac bagajele noastre. Sunt convins că asta doriți.

Se întoarse și porni spre scări.

— Nu, Herr Lubert, spuse ea cu un calm neașteptat. Nu e deloc necesar.

Lubert se opri cu o mână pe balustradă și un picior pe treaptă.

— Eu… nu ar fi trebuit să vă aduc acea acuzație. V-am provocat. A fost o neînțelegere. Haideți s-o lăsăm așa.

Lubert nu se uită la ea, ci, după o lungă pauză, bătu cu palma în balustrada scării, ca să transmită acceptarea armistițiului, și porni în sus spre apartamentul lui.

∵

Edmund plimba noua lui mașinuță pe marginea palierului, de la casa păpușilor până la sursa țigărilor și înapoi. Surprinse sunetele unor cuvinte care veneau de jos – „uitat”, „trecut”, „tablou” – conștientizând oarecum tonul lor riscant, însă era prea concentrat asupra misiunii lui ca să distingă ce se spunea. Unei mame sau servitoare aflate în trecere i s-ar fi părut că el face ce ar fi făcut orice băiat normal și sănătos cu noua lui mașinuță de jucărie; însă pentru Edmund, asta era doar o viclenie menită să ascundă un joc mult mai important.

Intră în dormitorul lui cu mașinuța care încă mai emana parfumul mamei lui, care făcuse mare caz atunci când i-o dăduse: îi spusese să vină să stea pe genunchii ei, îi luase fața în mâini și îl sărutase pe frunte, înainte de a-i oferi cadoul. Spusese că era un cadou de Crăciun anticipat, adăugând că acesta

nu avea să scadă din ceea ce urma să aducă Moș Crăciun. Părea foarte dornică să-i facă pe plac, și asta îl obligase să se simtă puțin încurcat.

— Știu că nu ți-am arătat prea des, dar vreau să știi… că te iubesc, spusese ea.

A exprima astfel acest lucru însemna mai degrabă a-l pune la îndoială decât a-l dovedi. Edmund considerase întotdeauna iubirea ei de la sine înțeleasă, ca gravitația sau oxigenul.

Însă era încântat de mașinuță. Deși modelul și scara lui erau greșite, Lagonda era acum principala recuzită în încercarea lui de a reproduce Vila Lubert. Dacă producătorii aceia de mașinuțe de jucărie s-ar fi decis să facă un Mercedes 540K, reproducerea ar fi fost perfectă. Edmund avea o păpușă până și pentru grădinarul Richard, evidențiat printr-o lopată făcută artizanal din carton. După ce parcă mașina în fața căsuței pentru păpuși, Edmund puse păpușa Richard să ia cumpărăturile, în timp ce păpușa Edmund lua țigările reale. Asigurându-se că păpușa Mama era în salonul din față și cânta la pian, că păpușa Lubert se uita la ea, că păpușile Greta și Heike erau la bucătărie, păpușa Frieda la mansardă și păpușa Tatăl pe gazonul covorului, păpușa Edmund alergă cu două pachete gigantice spre marele dormitor central. Edmund se uită spre ușă, ascultând dacă vine cineva. Convins că nu vine nimeni, mută mobila spre pereții dormitorului principal și ridică covorul persan miniatural. Sub el erau opt pachete de țigări; cu cele două noi, avea deja cele 200 de țigări pe care i le ceruse Ozi: rația lunară a unui soldat, o avere pentru un orfan. Era timpul să transporte această pradă pe calea aerului, peste tundra acoperită de zăpadă a pajiștii, către Băieții Fără Mame.

Zăpada de pe pajiște era virgină și Edmund fu încântat să fie primul care își lasă urmele pe ea, savurând sunetul cizmelor de cauciuc afundându-se și faptul că acestea erau exact atât de înalte cât

să nu intre zăpada. Vedea în fața lui un foc în aer liber; fumul lui negru marca punctul în care terenul atingea cerul, ai cărui nori cenușii erau atât de jos, încât se contopeau cu pământul, anihilând orizontul. O rămășiță neagră a fluviului întrerupea albul omniprezent, însă forța atotdevoratoare a frigului îi decimase lățimea, înghețându-l zeci de metri de la maluri spre interior și lăsând ici și colo, pe arhipelagul de gheață, șuvoaie de dimensiunea unor pârâuri. Pe o albie secundară, acum complet înghețată, o barcă cu pânze fusese prinsă de îngheț, cu prova ridicată în sus și pupa împinsă în jos, prinsă de un val mort și rece. Forța râului care continua să curgă împinsese în sus bucăți de gheață care împungeau în toate direcțiile: ele îi aminteau lui Edmund de câmpurile de gheață stranii pe care le traversase Scott în fatala lui călătorie. Pe mijlocul râului, unde apa încă mai curgea, coborau barje de gheață ca niște dricuri. Pe una din ele era un stol de ciori. Natura nu te făcea să-ți fie milă de o cioară, dar vederea acestor păsări îl mișcă pe Edmund. Prea înfrigurate ca să zboare, prea umflate prin zbârlirea penelor, păreau să fi renunțat la căutarea de stârvuri, resemnându-se să meargă cu barca lor de gheață spre mare.

Edmund se apropie de tabără, cu punga de hârtie maro de la NAAFI sub braț, convins că mărinimia lui avea să trezească respect și considerație în inimile sălbaticilor. Ozi și compania stăteau în jurul unui foc, mai aproape de flăcări decât era omenește posibil. Unul dintre băieți alimenta focul cu fragmentele unui coteț de găini zdrobit. Erau mai puține anexe ca înainte: magazia de lemne dispăruse, ca și grajdul; părea că sălbaticii arseseră jumătate din locuința lor. Ozi stătea pe valiza lui, ca un bătrân care așteaptă un tren ce întârzie mult; era atât de nemișcat, încât semăna cu o pasăre înghețată. Unul dintre băieți îl înghionti ca să-l trezească.

— Englez bun.

Ozi sări în picioare, salută pe cineva din foc, apoi se întoarse spre Edmund, care se apropia ocolind focul, dar rămânând în circumferința căldurii lui, cu fața despicată de un zâmbet extravagant, pe jumătate dement, pe jumătate extatic.

— Ed-mund, spuse Ozi, încântat de modul în care o spusese. Țe ai adus?

Edmund ajunse la marginea noroioasă a focului. Căldura alungase zăpada, creând un cerc nămolos maro pe o rază de un metru în jurul focului, pe care sălbaticii stăteau fără să se clintească, de parcă s-ar fi adaptat să suporte căldura intensă.

— Țe ai adus? întrebă iar Ozi. Țe ai adus? Țe ai adus?

După fiecare „adus”, dinții lui clănțăneau.

— Țigări.

Edmund îi întinse geanta, întorcându-se ca să-și protejeze de căldură una din părțile feței. Vederea mărfii de contrabandă îl transformă pe Ozi dintr-un copil nerăbdător într-un profesionist detașat. Băgă mâna în geantă și scoase un pachet de Player’s, îl mirosi, apoi se uită să vadă dacă sigiliul e rupt. Bun. Pachetele erau proaspete ca ouăle de dimineață. Sigiliul nerupt îi oferea mai multă putere de negociere. Ozi ridică pachetul și declară:

— Player’s. Țigări ce-lebre.

Celofanul începea să devină maro și să se cojească din cauza căldurii.

— Țigări *gut,* spuse Edmund. Player’s.

— Țigări engleze al dracu’ de bune, spuse Ozi.

În timp ce el dădea pachetul din mână în mână, sălbaticii îl aprobară prin înjurături apreciative. Băiatul pe care Edmund îl doborâse la pământ atât de ușor stătea puțin mai în spate, privind indiferent. Edmund folosi acest moment de maximă recunoaștere ca să arate că nu are niciun fel de resentiment. Scoase un pachet din geanta din brațele lui Ozi și i-l întinse fostului său adversar.

Băiatul rezistă o clipă, apoi se apropie și îl luă, cu mândria învinsă de nevoie.

Din foc se simțea și mirosul a altceva decât lemnul ars. Copiii găteau ceva. Un animal era fript pe o țepușe. Era greu să-ți dai seama ce anume e: capul și picioarele fuseseră îndepărtate; părea mai mare ca un porc, dar mai mic și mai slab ca o vacă. Indiferent ce era, mirosea bine. Ozi îl luă pe Edmund de braț și îl conduse în jurul focului spre animalul care sfârâia. Tăie o fâșie de pulpă slabă și i-o întinse. Carnea era înnegrită și crocantă.

— *Was ist los?*

Se auziră chicoteli, pe care Edmund le interpretă drept reacții față de germana lui proastă.

— *Esel*[111], spuse Ozi.

Edmund știa cuvintele germane pentru porc, câine, vacă și leu, dar nu recunoscu acest cuvânt. Poate era alt cuvânt pentru vită. Nevrând să-și ofenseze gazdele, băgă bucățica în gură și o mestecă.

— Englezul place? întrebă Ozi.

Edmund continuă să mestece, în timp ce toate privirile așteptau răspunsul lui. Carnea era tare, cu o aromă de ceva ce el nu putea identifica. Era ca vita, dar mai dulce, însă era atât de arsă că putea fi orice.

— *Ich liebe,* spuse el în sfârșit.

Nu era sigur dacă exact asta voia să spună, dar părea răspunsul corect.

— *Tommy liebt Esel!* spuse Ozi.

Râseră cu toții, aclamând și făcând gesturi de aprobare și, din cine știe ce motiv, măgarul necheză. Edmund simți că trecuse un fel de ritual de inițiere. Apoi își aminti că mai avea ceva de împărțit. Băgă mâna în buzunarul hainei și scoase o batistă făcută trăistuță. Căută un loc unde să o pună jos. Ozi îl îndrumă spre valiza lui, pe care o întoarse pe o parte ca pe o masă.

— *Muttis Haus,* zise el.

Edmund puse batista pe valiză, în timp ce băieții se înghesuiau în cerc în jurul lui. Desfăcu nodul și o despături, lăsând să se vadă un munte scânteietor de cuburi de zahăr. Priveliștea îi făcu imediat pe toți să tragă aer în piept, ca și cum ar fi asistat la un număr de magie. Neștiind dacă ei aflaseră măcar ce e zahărul, Edmund luă un cubuleț din vârf și îl ținu în lumină. Granulele cubulețului scânteiau.

— Zahăr, spuse el.

Îi dădu cubulețul lui Ozi, care îl băgă direct în gură.

Ozi îl ținu așa, fără să miște gura, apoi îl sfărâmă cu măselele. Apoi tresări. Dintr-o parte a gurii i se prelinse o salivă groasă și roșie. Ozi pipăi în interiorul mandibulei și trase afară triunghiul însângerat al unui dinte îngălbenit și cariat. Se schimonosi, ca să-l vadă toți, apoi privi în jos spre dintele stropit de sânge din palma lui roz-neagră. Îl strânse în pumn și îl băgă în buzunar. Edmund se întrebă ce putea să facă cu el. Nu mai putea fi reparat și nicio zână măseluță nu ar fi vizitat ieslea puturoasă a lui Ozi. Asta în cazul în care mai vizita cumva vreun copil german: cu siguranță aceștia coborâseră mult pe lista ei de destinatari merituoși – sub italieni și japonezi, chiar la capătul cozii.

Ozi se aplecă, luă niște zăpadă și o lipi de gingia care continua să sângereze. Cineva strigă:

— *Mann auf dem Fluss!*

Se întoarseră toți să privească și văzură un bărbat care traversa albia secundară spre ei. La distanța asta nu avea vârstă, dar era sprinten și suplu și se îndrepta fără îndoială spre ei, mergând hotărât pe apa înghețată a Elbei, o hotărâre care păru să se transmită copiilor, transformându-i într-o turmă agitată. Poate că nu știau sigur cine e, dar toți păreau să știe cine n-ar fi vrut să fie.

— *Tsss. Ist er es?*

— *Nein.*

— *Ich kann ihn nicht erkennen.*

Cel care venea pe gheață continuă să se apropie și, pentru o clipă, aerul deformat de căldura focului îl făcu să pară că merge pe apă.

Ozi era singurul neimpresionat.

— E Berti, nerozilor.

— N-o să fie prea mulțumit, spuse Siegfrid. N-am șterpelit aproape nimic.

Silueta ajunse pe mal și acceleră, cu o postură mai verticală și un pas mai lung după ce trecu de pe gheață pe zăpadă; în timp ce bărbatul traversa pajiștea, compus doar din negru și cenușiu, o singură licărire portocalie a unei țigări lumina în leșia incoloră a atmosferei de iarnă.

— E doar Berti, repetă Ozi. Am ce vrea el.

Dar era clar că, dincolo de această bravadă, Ozi se pregătește pentru ceva.

Edmund simți că i se face rău de teamă. Ar fi vrut să zboare peste pajiște către siguranța casei, dar era prea târziu.

— Ed-mund!

Ozi băgase capul în valiză. Abia îi ridicase capacul, ascunzând conținutul. Scoase o căciulă rusească și i-o aruncă lui Edmund, arătând spre cap.

— Nu vorbește.

Edmund își puse căciula și se postă în spatele bandei; își simțea picioarele groase și amorțite în cizmele de cauciuc, iar căciula rusească mirosea a motorină și era înghețată bocnă, ca o cască.

De aproape, acest Berti nu părea ceva foarte de temut – nu era mult mai în vârstă decât ceilalți băieți; nici mult mai înalt, statura lui fiind diminuată de haina prea mare – dar la momentul la care ajunse în bătaia focului, băieții se îngrămădiseră unii în alții, muți și tremurând. Edmund simți cum e împins spre foc, în timp ce banda dădea înapoi fără să vrea. Doar Ozi rămase la o parte, menținându-și indiferența prefăcută. Iar Berti se duse la el, aproape fără să bage în seamă prezența celorlalți, și îl întrebă ceva încet, nevrând

ca să audă ceilalți. Ozi îi întinse o foaie de hârtie și începu să mormăie și să ciripească în timp ce aceasta era inspectată. Tânărul nu părea nici încântat, nici nemulțumit. Împături atent foaia de hârtie și o băgă în interiorul hainei.

— *Was hast du für mich?*

Această întrebare declanșă în Ozi un întreg repertoriu de înălțat din umeri, întins rugător mâinile și scuturat din cap. Apoi Ozi arătă cu degetul mare peste umăr, spre un complice imaginar care îl lăsase baltă. La jumătatea neconvingătoarei lui partituri – până și lui Edmund i se părea că Ozi e un mic vierme care se zbate și se sustrage – Berti îl reduse la tăcere prinzându-i fața în cleștele unei singure mâini. Prin violența și apropierea ei, această mișcare trimise în organismul lui Edmund un val de adrenalină și groază. Simțea că îi vine să vomite.

Eliberat din strânsoare și părând să uite imediat agresiunea, Ozi se transformă într-un șef de sală care îl îndrumă pe Berti spre țepușă ca spre cea mai bună masă a unui restaurant. Berti se apropie de animal. Îl studie pentru o clipă, apoi se întoarse spre Ozi și spre ceilalți. Părea încă și mai furios.

— *Wir essen Esel, während die Engländer Kuchen essen!*

Din nou acel cuvânt. *Esel.* Și ceva despre britanicii care mănâncă prăjitură.

Ozi încercă să abată atenția lui Berti cu următorul lui număr, fluturând ceva ce părea un flacon de medicamente. Era ca un dresor de lei care pocnește din bici către animalul de pe scaun, făcându-i semn să sară prin cercul de foc și nelăsându-i timp să-și amintească esența lui de leu.

— Berti, *schau mal, was wir für dich haben! Pervitin!*

Berti înșfăcă flaconul și scoase imediat două tablete.

Ozi bătu apoi din palme spre ceilalți, să dea ce au prin buzunare. Otto produse o tavă de colectă

de biserică și o puse pe pământ. Sălbaticii aruncară în ea tot ce aveau, o ofrandă măruntă dar eclectică: niște medicamente pentru boli venerice, prezervative, cubulețe de zahăr. Fără niciun chef, Ozi adăugă mare parte a contribuției lui Edmund.

Aceasta atrase atenția lui Berti.

— *Wo hast du den Zucker gefunden?*

Nimeni nu răspunse.

Ozi spuse ceva despre hoteluri, dar lui Berti nu-i plăcu răspunsul. Îl prinse pe Dietmar în menghină și apropie vârful portocaliu al țigării la câțiva centimetri de o pleoapă a lui. Dietmar gemu, în timp ce țigara îi pârjolea genele.

Edmund înghiți bila care îi urcase în gât. Simți pe coapsă arsura urinei fierbinți. Voia ca Berti să înceteze, dar îi era prea teamă ca să vorbească, chiar dacă știa că, într-un fel, el era responsabil pentru tortura aplicată. Ce-ar fi făcut tatăl lui?

— Oprește-te! Te rog… oprește-te.

Cuvintele englezești anihilară imediat atacul. Berti îl eliberă pe Dietmar și grupul se despică, creând un canal între Berti și Edmund.

— Tipul e în regulă, Berti, spuse Ozi. Ne aduce țigări… și ne-a adus zahăr. E un englez bun.

Un adevărat șuvoi de urină fierbinte inundă chiloții lui Edmund, prelingându-se pe interiorul pantalonilor până în cizme. Căldura fu reconfortantă pentru moment, dar își simțea picioarele moi și slabe: și dacă ar fi vrut, n-ar fi putut să fugă. Se gândi din nou la tatăl lui. Nu asta era moartea eroică pe care și-o imaginase. Dacă îl găseau, aveau să vadă pata galbenă din zăpadă. Cei care câștigau decorații nu făceau pe ei. Edmund Morgan: a fost un om cu adevărat pișăcios.

Dar, din cine știe ce motiv, Berti nu se mișca. Rămase unde era, calculând ceva. Se consultă în șoaptă cu Ozi, privind din când în când spre Edmund. În cele din urmă, se întoarse spre el, precaut. Privi în jos, spre tavă, și luă un pachet de Player's.

— Adu țigări, spuse el în engleză. Aici. Fiecare săptămână.

— Da…

— Sau o să fac asta, spuse Berti ridicând țigara spre ochi. Ție.

Ozi se întoarse spre Edmund.

— Englez bun. Adu țigări… aici… mâine *und*…

Ozi descrise un arc de cerc în față, ca să indice intervalul unei săptămâni.

— … *und* următoarea.

Edmund dădu din cap energic.

Berti aruncă apoi cubulețele de zahăr în foc. Acestea aterizară pe plasa de sârmă a cotețului de găini care ardea, iar Ozi scoase un cârâit și sări după ele, să le ia; însă căldura era prea intensă și Ozi sări înapoi aproape din aceeași mișcare, ca o broască. Ateriză pe pământul din afara focului, cu poalele hainei aprinse. Ceilalți râseră de el, în timp ce se rostogolea pe zăpadă ca să stingă flăcările.

Berti luă restul cadourilor sălbaticilor și arătă spre Edmund, apoi spre Vila Lubert. Edmund nu trebuia să înțeleagă exact, simțea intenția și se supuse. Se retrase cu spatele din fața greutății feroce a privirii bărbatului și o luă la fugă, cu picioarele cedându-i de frică și împleticindu-se.

∵

Barăcile Nissen din Hammerbrook erau îngropate în zăpadă până la acoperiș, iar strălucirea aurie a lămpilor cu petrol de la ferestre oferea impresia unui sat confortabil și mulțumit care se ascunde.

— Ah, vino, vino, Emmanuel, spuse ministrul Shaw.

Recunoscuse melodia, în timp ce Lewis îl conducea pe cărarea curățată de zăpadă dintre barăci, spre oamenii de la punctul de distribuire.

Așa cum prezisese Lewis, ninsoarea susținută din ultimele două zile eliminase orice semn de conflict, ținându-i pe oameni în casă și alungând protestatarii de pe străzi. Până acum, tot ce văzuse

ministrul în turul său îi dăduse impresia unei situații dificile strălucit gestionate: până și protestatarii de la fabrică își lăsaseră jos pancartele, iar aici, în tabără, unde Lewis sperase să-i prezinte lui Shaw (și fotografului de la ziarul *Die Welt* care îl însoțea) imagini irefutabile ale greutăților, acțiunile de caritate se desfășurau în forță. Crucea Roșie, Societatea Quakerilor și Armata Salvării erau prezente, iar orchestra de alămuri a acesteia cânta colinde în timp ce colegii lor împărțeau supă și pachete cu mâncare strămutaților așezați la cozi.

— Mă bucur să văd că îi hrăniți, domnule colonel.

— Luna asta au murit de foame 20 de oameni, domnule ministru. Și o să fie și mai rău. Fără pachetele cu mâncare, oamenii ăștia ar muri de foame. Germania nu se poate hrăni singură.

— Dar peste tot în jur e teren agricol fertil.

Fotograful încerca să-l așeze pe Shaw pentru următoarea fotografie.

— Grânarul e la ruși, care nu împart cu noi, răspunse Lewis, știind că Shaw îl ascultă doar pe jumătate. Proviziile orașului vin de regulă de pe terenuri agricole care sunt acum în zona rusească, dar rușii nu vor să ne dea cereale până nu dezafectăm mai multe fabrici. În consecință, 90% din mâncarea din zona britanică e importată. Asta înseamnă două milioane de tone de mâncare pe zi, domnule ministru. Și deja vapoarele nu mai pot străbate prin gheață. Dacă dezafectăm fabricile, germanii nu o să aibă de lucru. Între timp, mulți dintre ei nu pot lucra oricum, până nu sunt exonerați prin procesul de denazificare. E un cerc vicios.

Shaw dădu din cap gânditor, dar Lewis simțea că-i oferise prea mult, o ploaie de alice în locul unui singur glonț precis. Iar acum intervenea fotograful.

— Domnule ministru. Dacă sunteți bun să vă așezați în spatele postamentului. Aș vrea să fac o fotografie cu dumneavoastră înmânând un pachet.

Pentru Leyland, ofițerul supraveghetor de la *Die Welt,* misiunea era simplă: să îi prezinte pe britanici germanilor într-o lumină favorabilă, alături de ei în greutățile lor. Avea deja pregătite câteva fotografii de salvare a reputației: Shaw cocoțat pe o bancă de școală primară, lângă trei fete germane zâmbitoare, care examinau sârguincios o carte de istorie înfățișând parlamente („Copiii germani învață bazele democrației"), Shaw aplecat deasupra unei matrițe tipografice la *Die Welt* („Germanii se bucură din nou de o presă liberă"). Însă „Ministrul înmânează pachete cu mâncare germanilor recunoscători" urma să fie cu siguranță poza zilei, oferind sincretismul de care avea nevoie toată lumea: să le arate germanilor că britanicii erau plini de compasiune și competenți, să domolească criticile îndreptate împotriva Comisiei de Control și să-l facă pe Shaw să pară un om de acțiune. Shaw cunoștea rutina: pune o întrebare, strânge o mână, pari preocupat.

Shaw o salută în germană pe o bătrână și se opri, mărinimos, să-i ofere cadoul. Femeia îl luă cu o grimasă și plecă fără să spună nimic, nemișcată de compasiunea studiată a ministrului. Fotograful se răsti, dar unde e recunoștința? Trebuia să surprindă recunoștința. O mamă cu un copil mic pe șold se îndreptă apoi spre masă. Fotograful se apropie. Shaw o binecuvântă instinctiv pe fetiță cu mâna înmănușată și îi întinse pachetul cu mâncare, ca un Moș Nicolae în haine civile. Fotograful se lăsă pe vine, ochi și făcu fotografia.

Un tânăr ciufulit, care îi urmărise de când sosiseră, strigă la Shaw:

— *Englezilor, gibt uns mehr zu essen, sonst werden wir Hitler nicht vergessen!*

Aceste cuvinte îi mai fuseseră strigate lui Lewis: o dată de o femeie care fura cărbune în gara

Dammtor și altă dată de un băiat din Goosemarket.

Leyland îi spuse bărbatului să treacă mai departe și își ceru scuze față de Shaw pentru grosolănia acestuia.

— Dar ce-a spus? întrebă Shaw, privind spre Ursula.

— A spus: „Englezilor, dați-ne mai multă mâncare, altfel n-o să-l uităm pe Hitler”.

Shaw păru mai degrabă încântat decât ofensat. Această provocare îi oferea șansa de a demonstra ceva.

— Întreabă-l dacă vorbește serios, îi ceru el.

Ursula îi transmise bărbatului întrebarea lui Shaw, iar acesta răspunse ferm, cu un dispreț cutezător.

— Spune: „Înainte ne era mai bine ca acum. Situația nu a fost niciodată atât de proastă – nici măcar în ultimele zile ale războiului”.

Fotograful, un bărbat care fără îndoială se temea să nu-și piardă valoroasa slujbă, îi spuse scandalagiului să se potolească. Însă Shaw părea sincer interesat și se întoarse iar spre Ursula.

— Întreabă-l dacă e recunoscător că e liber.

Drept răspuns, bărbatul arătă spre baracă. Ursula traduse iar:

— „Asta pare cumva libertate? De la sfârșitul războiului am fost în trei tabere. În Belgia, în Köln și acum aici. Nu mi-am văzut soția de nouă luni. De ce? Pentru că am luptat pentru țara mea?”

— Ce-ar trebui ca să fie mai bine? întrebă Shaw.

Bărbatul murmură ceva cu voce scăzută.

Ursula își reprimă un zâmbet și se uită la dosul palmelor ei.

— Cea spus?

— E doar… furios, spuse Ursula, încercând mai degrabă să-l protejeze pe bărbat de ce făcuse, decât pe Shaw de insulte. Vorbește foamea din el.

Shaw voia să arate că e un bărbat dur, venit de jos.

— E liber să vorbească, spuse el. Nu mă deranjează. Haide. Ce-a spus?

Ursula ezită, căutând din ochi aprobarea lui Lewis.

— Cred că e important ca domnul ministru să știe ce a spus, interveni Lewis.

— A spus „Nu ne mai tratați pe toți ca pe niște criminali”. Și apoi… „Întoarceți-vă în Anglia”.

— Mi se pare că era ceva mai tare…

Lewis se străduí să nu zâmbească și îi făcu semn Ursulei să traducă tot.

— S-ar traduce aproximativ prin „Duceți-vă dracului înapoi în Anglia”.

∵

Lewis o duse pe Ursula acasă, prea puțin atent la drum, cu capul plin de lucrurile pe care voise să i le spună lui Shaw.

— Mulțumesc, spuse ea.

— Pentru ce?

— Pentru că ați încercat să spuneți ce e dificil.

— N-am spus nici pe departe destul. N-am reușit să explic clar. Am avut ocazia să fac ceva care să conteze. Acum el o să se întoarcă la Londra și nimeni n-o să știe că situația de aici e extrem de gravă.

— Sunteți prea dur cu dumneavoastră înșivă.

— Sunt un nerod. Mi-am ratat șansa.

— Nu puteți face totul.

Sunase ca o mustrare. În fața lor, un camion abandonat zăcea de-a latul drumului, îndoit de la articulație.

Cabina urcase pe trotuar, iar urmele accidentului erau deja acoperite de zăpada proaspătă. În timp ce treceau pe lângă el, Lewis văzu o siluetă fugind din cabină cu ceva în mână. Se prefăcu că nu vede.

— Nu trebuie să mă duceți până acasă.

— Nu te las să mergi pe vremea asta.

— Dar dumneavoastră mergeți în cealaltă direcție.

— Insist.

Radiatorul puternic al mașinii trimitea aer cald spre picioarele lui Lewis, iar căldura începuse să urce spre piept, învăluindu-l; simți cum îl furnică vârfurile degetelor, în care sângele reîncepea să circule. Pe măsură ce temperatura creștea, mirosurile lânii ude, tutunului și hainelor Ursulei se amestecau în mașină.

— Cum v-au spus? Lawrence al Hamburgului? E o poreclă bună sau rea?

— Depinde cine o spune.

Barker îi dăduse porecla și, la momentul acela, Lewis nu obiectase: îi satisfăcea o vanitate secretă.

— Se referă la T.E. Lawrence. Lawrence al Arabiei?

Ursula nu auzise de el.

— A fost un locotenent britanic inadaptabil. Încartiruit în Egipt, în timpul Primului Război Mondial. Avea o mare cunoaștere și înțelegere a autohtonilor. Beduinii. A scris o carte intitulată *Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii.* E un fel de biblie pentru mine. O port pretutindeni. Barker îmi spune uneori Lawrence. Probabil că cineva de la birou l-a auzit.

— M-ar interesa să cunosc acest personaj.

— Supăra mereu autoritățile. Lua partea localnicilor. Armata îl considera insolent. Îl detestau pentru că îi prefera pe autohtoni în dauna alor lui. O să-ți împrumut cartea mea. Are autograf. M-am întâlnit odată ca pasager cu Lawrence. La un chef al armatei.

— Cum era?

— Arăta de parcă ar fi vrut să fie altundeva.

— Deci îi preferați pe autohtoni?

— E o critică destul de răspândită. Până și soția mea spune la fel.

Zgomotul scos de mașină pe drum se transformă din împroșcat într-un scârțâit înăbușit, iar Lewis simți diferența în vibrațiile atenuate ale volanului. Pomenirea lui Rachael îl făcu să strângă volanul mai tare.

— Cred că e foarte curajos din partea ei să împartă casa cu o familie germană. Nu mulți ar putea să facă acest lucru.

Lewis știa că asta era adevărat, dar nu se gândise că Rachael ar fi curajoasă.

— S-a… instalat deja?

Instalat. Asta da cuvânt.

— Cred că… o să reușească în curând. Nu a fost… nu s-a simțit… prea bine. Are nevoie de un timp îndelungat ca să depășească pierderea fiului nostru cel mare.

Lewis îi transmisese Ursulei faptul simplu al morții lui Michael, după ce descoperise pierderea suferită de ea. Păruse un schimb echitabil – un soț mort în schimbul unui fiu mort – dar nu dăduse detalii. Și nici nu avea intenția.

— Cred că mie mi-ar fi foarte dificil. Să locuiesc împreună cu fostul inamic. În timp ce i-aș blama pentru moartea fiului meu. Și în plus să am un soț căruia a început să-i pese de inamic. E greu.

Ursula înțelesese asta din foarte puține informații. Cum ajunsese aici atât de rapid?

— Da. Dar… ea trebuie să…

Lewis se opri. Era pe punctul de a spune prea mult.

— Trebuie să?

— Ea… Eu sperasem că în timp… ar putea să depășească momentul.

— De ce? Timpul nu face nimic.

Lewis nu avea un răspuns la asta.

— Moartea unui fiu nu se vindecă, spuse Ursula.

Lewis expiră, suficient de prelung și tare ca să aburească partea interioară a parbrizului. Întinse mâna și îl șterse cu mănușa.

— Vremea asta e nemaipomenită, spuse el.

Ursula înțelese mesajul codat.

— Îmi pare rău, spuse ea. Nu e treaba mea.

— Nu, nu. E în regulă.

Urmă o pauză.

— Și mai aveți un fiu, nu-i așa?

— Da.

— Cum e?

Lewis se gândi la Edmund și îi veni să zâmbească. Îi plăcea de el, voia să-l cunoască mai bine; dar faptul că nu-l cunoștea suficient îl rodea și îl împiedica să spună asta.

— E… un băiat bun…

Volanul i se smulse brusc din mână, smucindu-se în sensul acelor de ceasornic apoi invers, ca și cum ar fi fost manevrat de un șofer-fantomă beat. Când Lewis redobândi controlul, mașina alunecase deja într-o parte, intrând într-o mișcare de rotire înșelător de calmă și elegantă; în loc să i se opună, Lewis lăsă mașina să plutească pe drum și să aterizeze unde putea. La un moment dat se auzi strigând „Ține-te”, apoi întinse brațul drept înțepenit peste mijlocul Ursulei, țintuind-o acolo până când mașina ateriză încet și fără zgomot într-un troian adânc. Deși mașina se oprise, el își păstră brațul peste Ursula și, pentru o fracțiune de secundă, ignoră impulsul de a și-l retrage.

— Nu știu ce s-a întâmplat, spuse el. Pur și simplu… volanul a…

Brațul lui era în continuare ca o barieră care nu mai oferă protecție. Lewis îl privi fix, așteptând să vadă ce va face ea. Ursula puse mâna stângă pe antebrațul lui și îl ridică.

— Îmi pare rău. A fost…

— E în regulă, domnule colonel. A fost o greșeală de înțeles.

Mașina era înfiptă bine în troian. Lewis decise să o conducă pe Ursula acasă și apoi să se ducă la Clubul Ofițerilor de pe Jungfemstieg, să găsească un mijloc de transport spre casă și să-i pună pe cei de la REME[12] să scoată mașina când aveau timp. Simțea o nevoie disperată să fumeze. Până și ascunzătoarea din rezemătoare era goală.

— O să vă conduc acasă.

— Nu e nevoie, domnule colonel.

— E în regulă.

Merseră pe pustia Neuer Steinweg din partea veche și intactă a orașului. Stânjeneala provocată de gafa lui îl făcea pe Lewis să meargă puțin prea repede.

Rachael îl tachinase întotdeauna pentru naivitatea față de sexul opus. Era cel mai bun mecanism de apărare al lui atunci când era departe de casă: fidelitatea lui simplă îi permisese să supraviețuiască mereu unor situații care pentru alții erau prea tentante. Înșelăciunile sexuale erau destul de răspândite în rândul colegilor lui, iar lumea se prefăcea adesea că nu vede aventurile lor frecvente. Însă Lewis nu fusese asaltat niciodată de tentația care adesea consuma și uneori distrugea bărbați perfect raționali. Se întrebase odată dacă era ceva în neregulă cu el în această privință. Odată, într-o noapte din Bremen, adjunctul lui de atunci, Blackmore, îl acuzase că e un „călugăr fără viață". Era în primele săptămâni de pace, când sărbătoarea devenise orgiastică și plutoane întregi de soldați se cuplau cu fete germane din oraș. Lewis trebuise să-l salveze pe căpitanul proaspăt căsătorit de la a renunța la tot pentru o barmaniță. „Ești un nenorocit de călugăr fără viață, Morgan. Un călugăr fără viață", îl batjocorise acesta pe Lewis, care aștepta în cadrul ușii ca adjunctul lui să se îmbrace. „Adică, uită-te puțin la ea! Cum ai putea să-i reziști? Tu nu vrei asta?" Fata dormea adânc, epuizată, cu un picior peste așternuturi. Era albă, moale și ispititoare, dar nu, Lewis nu vrusese asta. Și nu, cum îl acuzase Blackmore, din cauza lipsei de celule roșii sau excesului de autocontrol. El chiar nu se uita în modul acela decât la soția lui. Însă acum, privind-o pe Ursula cum sare ca o antilopă, ca să nu se afunde în porțiunile mai adânci de zăpadă, Lewis se întrebă dacă se mai putea baza pe acel mecanism de protecție. Observase la ea unele lucruri – mici mișcări, mici priviri – pe care n-ar fi crezut vreodată că o să le

observe la altcineva în afară de Rachael; observații clare, acute, detaliate. Era ca și cum ar fi primit o pereche de ochelari care scoteau în evidență o miopie de-o viață. Ce-ar fi văzut Rachael acum, dacă ar fi privit dintr-o firidă? Ar fi văzut un ofițer britanic care făcea un lucru onorabil sau un soț la primii pași către o aventură? Știa ce ar fi crezut Blackmore – de fapt, jumătate din oamenii de la cartierul general – dar ce credea *el?* Oare doar își conducea interpreta acasă, sau insistența lui galantă era un paravan pentru unele intenții neonorabile? Frigul făcea din mintea lui o maimuță și din simțurile lui o brută.

Ajunseră la o clădire de șase niveluri, de vizavi de o veche casă de negustori. Ursula începu să-și caute cheile în poșetă.

— E apartamentul mătușii mele.

Bineînțeles. Locuia împreună cu mătușa. De asta încercase să ajungă în Hamburg după ce fugise de ruși.

— V-aș invita la o cafea, dar mătușa mea e bârfitoare.

— Nu e… nicio problemă. Nu mă așteptam la așa ceva.

— Mulțumesc că m-ați condus. Ne vedem mâine la birou. Dacă îngăduie vremea.

— Da. Dacă îngăduie vremea.

∵

Rachael stătea în pat, reluând la nesfârșit ciorovăiala cu Lubert, cuvânt cu cuvânt, cum și le amintea cu însuflețire, până la momentul la care el o sărutase. Deși sărutul o șocase, nu se simțea ofensată din cauza lui. Sărutul avusese ceva aproape înduioșător: felul în care el îi ratase buzele, așteptarea lui copilărească să fie pălmuit. Rachael se surprinsese singură prin rapiditatea cu care pusese capăt ostilităților, dar după aceea desigur că nu mai avusese liniște. Ar fi vrut să-l întrebe de ce spusese anumite lucruri despre ea: trecutul ei, pierderea suferită, căsătoria ei. Lubert îi

descrisese starea cu o anumită precizie care o tulburase: era senzația de a fi înțeles, pe care la început nu o recunoscuse.

„Mi-ar fi plăcut mai mult de dumneavoastră dacă v-aș fi cunoscut atunci… nu mai sunteți cum ați fost". „Nu mai sunteți cum ați fost". Lewis îi zisese asta de mai multe ori după moartea lui Michael, și probabil că și Edmund îl auzise pe tatăl lui. Lewis nu spunea asta ca o critică – cel mult încerca s-o încurajeze – însă exista în cuvintele lui o dorință implicită, o speranță că ea avea să redevină acea persoană pe care el putea să o iubească mai ușor. Să fie persoana care fusese înainte de acea bombă, „cum fusese" ea atunci când nu se gândea dacă e cu adevărat „ea însăși", fericită, sau dacă vrea să facă dragoste sau nu. Însă ea nu se putea întoarce. Acea inocență fusese pierdută. Bomba o distrusese și ea nu știa cum ar mai putea vreodată să redevină acea persoană. Iar dacă Lewis știa, atunci nu o putea ajuta deloc. Când ea îl întreba „Ce îți plăcea la mine înainte, Lew?", el spunea doar: „Nu știu, Rach. Nu pot să-ți explic". Dacă era ca ea să se vindece vreodată, avea nevoie de cineva care să-i explice asta.

Rachael întinse brațul în spațiul de lângă ea. Era rece și gol și, chiar dacă ea se obișnuise să fie singură în pat, trupul cald al lui Lewis ar fi trebuit să fie acolo. Însă mâna ei bâjbâi și găsi sub pernă pijamalele lui împăturite, care îi confirmau absența. Pipăi cămașa de bumbac și cordonul șnur. Un an întreg după căsătoria lor se duseseră la culcare goi, chiar și iarna. Pe atunci nu exista nicio barieră între ei, nicio rușine. Bineînțeles, avuseseră energia tinereții, încrederea și libertatea unor trecuturi nepătate, dar de-a lungul anilor începuseră să se ascundă tot mai bine, să se îmbrace tot mai mult. Iar după ce îmbrăcase hainele groase de doliu pentru moartea lui Michael, Rachael se întreba dacă va mai putea să le dea jos vreodată.

Se ridică în capul oaselor. Undeva în casă exista o lumină aprinsă care lumina o fâșie de podea prin crăpătura perdelelor. Rachael aprinse veioza. Simțea nevoia puternică de a-și încălzi niște lapte: un obicei pe care și-l făcuse în timpul războiului, când Lewis era plecat.

Ascultă liniștea nopții. Nu se auzea nimic în afara radiatoarelor care clincheteau și trosneau. În cele din urmă, se dădu jos din pat și se duse să se uite printre perdele. Lumina aprinsă era la parter. Poate că Lewis se întorsese și își prepara o băutură înainte de culcare. Băgă picioarele în papuci, își luă halatul și se duse să vadă.

În șemineul din hol licărea un singur tăciune portocaliu. Rachael ridică privirea spre disputatul tablou cu servitoarea goală și se enervă că permisese spiritului dominator al doamnei Burnham să o transforme în ventrilocul ei. În felul său, Rachael aprecia tabloul: era superb – minunat și inofensiv, compus din cele mai ușoare tușe. Poate că avea să-l întrebe pe Herr Lubert despre povestea secretă a tabloului. Apoi, avea să-l întrebe despre povestea *lui* secretă.

Lumina din salon era aprinsă și Rachael intră în încăpere așteptându-se să-l vadă pe Lewis cu un pahar de whisky în mână, întins pe scaunul Mies van der Rohe. Însă încăperea era goală.

Se duse la fereastra largă care dădea spre peluza din spate, înclinată ușor spre fluviu. Dincolo de fluviu scânteiau câteva lumini și zăpada continua să cadă susținut. Rachael privi lung spre Elba, pe care nu o vedea, dar știa că e acolo, curgând spre o Anglie pe care ea și-o imagina cu tot mai multă dificultate.

Apoi ceva mișcă pe peluză. Era de mărimea unei căprioare sau a unui câine foarte mare, însă prea alungită ca să fie ambele, și avea o coadă groasă și curbată de lungimea unui braț. Rachael stinse lumina ca să vadă mai bine și atunci apăru o felină mare și întunecată – nu un câine sau o

căprioară, ci o felină – pășind cu indiferență pe peluza acoperită cu zăpadă, suficient de masivă ca să fie un leopard sau chiar o mică leoaică, apatică și nepăsătoare. N-ar fi trebuit să fie acolo, dar era, și părea să se simtă acasă, ca în habitatul ei natural.

— Stai, spuse Rachael. Întoarce-te înapoi.

Voia ca felina să se oprească – să se asigure că era într-adevăr ce i se părea ei că vede. Voia ca aceasta să se oprească și să o vadă că privește; să se întoarcă și să se uite în ochii ei, să îi arunce o privire complice, plină de semnificație; dar animalul merse mai departe fără să privească în urmă, mistuindu-se în noapte.

8.

Lubert și Frieda mâncară la cină ouă fierte și pâine neagră cu margarină Petersen și Johannsen. Lubert se minuna de capacitatea omului – a lui, de fapt – de a se adapta la condiții mai proaste și de a-și recalibra așteptările în consecință. Chiar și în disperatul ultim an de război, o masă precum aceasta ar fi fost considerată proastă; acum, Lubert savura fiecare îmbucătură. Până și cleioasa margarină Petersen avea gust bun.

— Frieda? Îmi dai te rog margarina?

Frieda împinse tubul de porțelan pe masă și continuă să își înmoaie pâinea în capătul mai subțire al oului ei fiert. Stătea aplecată, cu fruntea uleioasă pe care îi apăreau câteva coșuri; mâinile și părul ei împletit erau încă murdare de praful molozului. Tăcerile ei din timpul meselor deveniseră atât de normale, încât Lubert începuse să citească – lucru pe care Claudia l-ar fi deplâns, încă un semn că influența răposatei lui soții scădea. „Stefan. Vrei să ni te alături?”, ar fi întrebat ea la mijlocul unei mese la care el fusese prezent doar trupește, deoarece era captivat de ziar. „Lumea bărbaților care se ceartă chiar e mai interesantă ca mine?”

Acum *Die Welt* stătea desfăcut pe masă, sub mâncarea lui, deschis la un articol despre numărul germanilor care trăiau în taberele din zona britanică. După nesăbuita sărutare a lui Frau Morgan, se aștepta pe undeva la un preaviz de evacuare. Deși ea uitase rapid incidentul, Lubert simțea cum consecințele acestuia mocnesc în apartamentul de dedesubt. Amândoi erau încăpățânați și puțin impetuoși. Și, asemenea ei, Lubert simțea prea puține remușcări pentru acțiunile lui.

— Noaptea trecută am văzut pe cineva care încerca să intre în casa lui Petersen, îi spuse Lubert Friedei.

Gândul la Claudia îl determinase să facă o încercare cu fiica lui.

— Am vrut să-l împiedic, continuă el, dar apoi m-am gândit, nu, ar putea să-i fie de folos. E un scandal ca toate casele astea să stea goale. Nu are niciun sens.

Frieda continuă să mănânce, fără să se uite la el.

— Sărmanul Petersen, spuse Lubert.

Mai unse niște pâine neagră cu margarină. Dacă faptul că trebuia să mănânce în fosta chicinetă a Gretei era o retrogradare, gândul la vecinul captiv într-o baracă din Nissen punea lucrurile în perspectivă. Magnatul margarinei avusese cândva un Rolls-Royce, un cal de curse și un velier imens cu care naviga în sus și în jos pe Elba, ca un surogat al lui von Spee[13]. Vila lui fusese prima casă rechiziționată de pe Elbschaussee, împreună cu vasul, mașinile, caii și mândria lui; nu suferise doar umilința de a fi reamplasat în barăcile Nissen din Hamm, dar, la nouă luni după rechiziționare, locuința lui rămăsese goală, deoarece britanicii fie nu reușiseră, fie uitaseră să o populeze.

— Cum merge treaba la moloz?

— E muncă grea.

— Mama ta ar fi mândră de tine.

— Ai uitat? Mama e moartă.

— N-am uitat, Freedie. Cum aș putea uita? Știu că în acele luni în care nu voiam să accept asta am căutat-o. Acum am acceptat.

Doar până aici putea să ajungă cu încercările de a intra în legătură cu fiica lui, mai departe se izbea de zid. Acesta era stratul prin care nu putea fora, fundația dură a întregii ei mânii. Un ciocănit în ușă îl scuti de alte excavări inutile.

— Intră, spuse Lubert, așteptându-se să fie Heike.

Era Rachael. Lubert se ridică în picioare, mai mult din cauza unei nervozități subite decât a politeții. Sigur avea să se întâmple. Din câte știa el, era prima oară când Rachael venea în apartamentul lor de la ultimul etaj. Probabil colonelul aștepta jos să vorbească cu el. Aveau să discute despre vreme, apoi avea să-l provoace pe Lubert la duel.

— Frau Morgan.

Rachael studie rapid – și respectuos – ambianța chicinetei umile, calculând suprafața în comparație cu bucătăria lor.

— Am găsit asta… într-un sertar, spuse ea. M-am gândit că ar trebui să-l înapoiez.

Rachael întinse colierul cu granate al Claudiei.

Lubert îl luă și, în timp ce cântărea colierul în mână și auzea clinchetul cristalelor, îl străfulgeră o amintire. I-l cumpărase Claudiei în vremea în care îi făcea curte, și fusese neliniștit că nu va fi pe potriva podoabelor ei moștenite. Încântarea ei evidentă atunci când îl văzuse îi potolise panica și îi confirmase speranța, anume că ei nu-i păsa de bogăție.

— Mulțumesc, Frau Morgan. Frieda, ăsta ar trebui să fie al tău.

Dădu mai departe colierul fiicei lui. Frieda îl luă și îl ascunse în buzunarul salopetei, fără să scoată un cuvânt.

Apoi Rachael i se adresă direct Friedei.

— Mă întrebam și dacă tu, Frieda, ai vrea să-ți coafezi părul. La noi… la mine o să vină mâine o coafeză.

Rachael se uită spre Lubert, așteptând ca el să traducă.

— Freedie, spuse el în germană. Frau Morgan se oferă cu multă amabilitate să te lase să te coafezi. Ți-ar plăcea?

— Ce are părul meu?

— Nimic. Dar… cred că ar fi un lucru bun… pentru o domnișoară. Este… o ofertă amabilă.

Rachael părea să simtă disconfortul Friedei.

— Doar dacă vrei… spuse ea.

Apoi se întoarse spre Lubert.

— Nu trebuie să-mi dea un răspuns acum. Renate vine mâine. Dacă vrea să vină, să fie aici după-amiază.

Lui Lubert i se păru că Rachael arăta foarte diferit. Carapacea ei căzuse.

— Mulțumesc. Frieda?

— *Danke.*

Fusese un murmur, totuși o mulțumire.

∵

Scheletul întârzia. Poate era din cauza vremii, dar până atunci asta nu-l împiedicase niciodată pe Herr Koenig. Putea fi din cauza problemelor lui la plămâni – slăbiciunea pulmonară despre care el spunea că îl împiedicase să intre în Wermacht –, deși în ultimele săptămâni arătase bine: mai puțin cadaveric ca de obicei, cu o oarecare nuanță de roz a pielii; nu mai era bărbatul îmbătrânit pe care îl cunoscuse la început Edmund. Prăjitura și laptele aduse de Heike și batoanele de ciocolată pe care i le strecura Edmund îl rotunjiseră puțin. Începuse să-și scoată haina la lecții. Vorbea până și despre speranțele lui.

Edmund urmărea intrarea la fel de atent ca o santinelă, așteptând ca o siluetă întunecată să sfâșie peisajul alb. Era nerăbdător să-l vadă sosind pe meditatorul său. Astăzi era ultima lecție dinaintea Crăciunului și el avea să-i ofere lui Koenig un cadou anticipat surpriză: cele 400 de țigări care i-ar fi dat posibilitatea să obțină un *Persilschein* și, astfel, libertatea de a începe o viață nouă în Wisconsin, alături de fratele cu Buick cu megafoane. După ce la început refuzase oferta de ajutor a lui Edmund, Herr Koenig se răzgândise, spunând că, dacă „Robin Hoodul din Hamburg” putea să-l ajute să ajungă în America, el i-ar fi fost foarte recunoscător (atâta timp cât nu spunea nimănui despre asta). Măgulirea de a fi comparat cu cel mai mare erou-tâlhar al Angliei îl stimulase

pe Edmund să fie ceva mai îndrăzneț la șterpelit: să ia țigări pentru sălbatici se dovedise a fi un lucru ușor, iar pentru a lua ce îi trebuia pentru meditatorul lui avusese nevoie de doar două misiuni. Cele patru sute de țigări – coborâte pe ascuns în geanta de doctor în care își ținea jucăriile – se aflau acum la piciorul scaunului gol al lui Koenig.

Heike intră cu o felie de prăjitură și un pahar cu lapte – dar Koenig tot nu sosise.

— Bună, Edmund.

— Bună, Heike.

Pe măsură ce germana lui Edmund se îmbunătățise, cei doi începuseră să discute unul cu celălalt, plini de o încredere cochetă și adoptând ca salut o formă a gafei lingvistice inițiale a lui Edmund.

— Cum te mai simți astăzi?

— Astăzi mă simt foarte bine.

— Ești o fată delicioasă.

— Și tu ești un băiat delicios.

Heike puse tava pe măsuță.

— Unde e Herr Koenig?

Edmund dădu din umeri.

Heike se duse la perdele ca să se uite afară, iar picioarele ei trecură periculos de aproape de darul capital al lui Edmund. Heike îl imită pe Koenig, ridicând mâinile ca pe niște lăbuțe și încrețindu-și gura și nasul ca pe cele ale unui rozător.

— Poate că… încă n-a ieșit de sub pământ!

Servitoarea era comică în orice limbă și Edmund chicoti, în ciuda unei ușoare senzații că nu-i este loial meditatorului său. Heike amușină prin cameră și privirea ei căzu pe cartea lui Edmund.

— Ce-i asta?

Edmund privi spre traducerea germană ilustrată a *Călătoriilor lui Gulliver* pe care Lubert i-o împrumutase și pe care Herr Koenig îl pusese s-o citească cu voce tare. Îi arătă lui Heike gravura

color preferată: Gulliver țintuit la pământ de liliputani. Heike o privi cu uimire.

— Citește-mi și mie… îi ordonă ea.

Edmund deschise cartea la o pagină oarecare și citi cu o germană sigură și fluidă:

— „Această priveliște m-a făcut să mă gândesc la pielea catifelată a doamnelor noastre din Anglia, care ne par atât de frumoase numai pentru că sunt la fel de mari ca noi, iar defectele nu li se pot vedea decât cu lupa; e lucru știut că pielea cea mai netedă și mai albă văzută cu lupa este aspră, grosolană și urâtă la culoare.”[14].

— Doamnele din Anglia au cea mai frumoasă piele, spuse Heike. Uită-te la mama ta. Are o piele minunată.

Edmund aprobă, deși până atunci nu-i trecuse prin cap că pielea mamei lui era minunată și nici nu le comparase suficient pe englezoaice și nemțoaice.

Heike începu să se uite la propria ei piele în oglinda de deasupra poliței șemineului, întorcând mandibula într-o parte și-n alta, ciupindu-se de obraji ca să se înroșească și uitându-se după pete.

— Eu primesc de la domni multe complimente referitoare la piele. Unii spun că e ca o piersică. Tu crezi că e ca o piersică, Edmund?

Edmund nu era sigur ce înseamnă cuvântul „piersică”, dar înțelese foarte bine atunci când Heike mimă mâncarea unui fruct.

— Îți place pielea mea?

Edmund dădu din umeri.

— Ce băiat englez nepoliticos, spuse ea. Nu crezi că am admiratori?

Edmund nu înțelese nici acest cuvânt: „admiratori”. Dar Heike continuă, împărtășindu-i și alte confidențe intime.

— Josef al meu a fost pe Frontul de Est. Și nu s-a mai întors. Va trebui să găsesc un englez. Crezi că ar trebui să mă căsătoresc cu un englez? Tu ce crezi, Edmund?

Oare îmi cere să mă căsătoresc cu ea? Edmund ridică iar din umeri.

Heike ridică un deget, prefăcându-se că-l amenință:

— Să nu te atingi de prăjitura lui Herr Koenig!

Mai făcu o dată fața de rozător și ieși din încăpere.

Edmund privi lung la felia de prăjitură și paharul cu lapte, însă acestea nu-i trezeau dorința. Doar îl întristau. De fiecare dată când venea momentul ca Herr Koenig să-și bea laptele și să mănânce prăjitura, Edmund întorcea privirea ostentativ sau citea din cartea lui. În parte din respect – părea a fi un moment intim care nu trebuia observat deloc –, dar și pentru că procedura meditatorului său, acele zgomote ale mestecării, plescăiturile ușoare, strângerea fărâmițelor, lingerea laptelui de pe buze, i se păreau la fel de scârboase precum frecarea unui pulover de lână aspră de un perete zugrăvit.

Ceasul ticăia, iar ticăitul lui era amplificat într-un sâcâitor „Koe-nig, Koe-nig, Koe-nig”. După câteva minute, Edmund lăsă cartea jos și se duse la fereastră.

— Koen-ig, Koen-ig, Koen-ig, unde ești?

Încă nu se vedea nici urmă de Koenig, dar în timp ce privea spre poartă, Edmund văzu cum apare Mercedesul tatălui său, care urcă pe alee ca un vapor negru despicând sloiurile unei mări antarctice. Tatăl lui nu venea niciodată acasă pe lumină; de fapt, cum pleca înaintea micului dejun și se întorcea după apus, putea foarte bine să fie o creatură nocturnă. Ce căuta acasă atât de devreme? Poate că îl luase pe Herr Koenig cu mașina de pe drum?

Însă din mașină coborî doar tatăl său, care se aplecă și băgă capul înăuntru ca să-și ia servieta și un dosar. Apoi făcu ceva puțin ciudat: în loc să o ia direct spre treptele intrării, rămase acolo privind spre casă, ca și cum ar fi meditat la ceva important.

Apoi inspiră foarte adânc și oftă amplu, cum se văzu după volumul aburilor. Urcă treptele încet și intră pe ușa din față. Tocurile lui cu placheuri de oțel răsunau tot mai puternic, pe măsură ce el se apropia de cabinet. Edmund se uită la geanta cu prada, dar era prea târziu ca s-o ascundă. Tatăl lui se oprise deja în cadrul ușii.

— Bună, Ed.

— Bună, tată.

Tatăl lui încercă un zâmbet care nu reuși să-i ajungă până la ochi. Închise ușa în urma lui și se duse să se așeze pe scaunul lui Herr Koenig. Se aplecă în față, spre fiul lui, aprinse o țigară și suflă fumul oftând. Mișcările lui erau precise și minuțioase, însă atât de exersate, încât păreau facile. Edmund remarcă totul: felul în care își mușca buza de sus după ce sufla fumul și în care își scărpina dosul palmei, ținând țigara fără degetul mare. Tatăl lui era un animal pe care era plăcut să-l privești și cu care era mai ușor să concurezi decât cu mama lui, care era mai complexă și mai cameleonică. Însă astăzi tatăl lui părea mai serios ca de obicei. Oare suspecta ceva? Rareori tatăl lui manifestase mânie față de el; lungile lui absențe și faptul că de disciplina din viața lui Edmund se ocupase aproape exclusiv mama sa însemnau că acesta nu-și amintea nici un singur caz în care tatăl lui să-l fi mustrat. Cu toate acestea, Edmund era convins că îl așteaptă o dojană.

— Ești în regulă? îl întrebă tatăl lui.

Edmund aprobă din cap.

— Bine. Asta e bine.

Tatăl său nu părea supărat, însă avea expresia cuiva căruia îi vine greu să spună ceva. Edmund își aminti brusc de momentul când tatăl lui venise să „aibă o mică discuție” cu el, după moartea lui Michael. Un dialog care decursese aproximativ așa:

— Ești în regulă?

Aprobat din cap.

— Bine. Asta e bine. Păi, dacă vrei… dacă simți nevoia să discuți despre… ceva… să-mi spui.

Înălțat din umeri. Aprobat din cap. Asta fusese tot.

Tatăl lui se uită acum la el aproape în același mod.

— Mă tem că Herr Koenig nu o să vină astăzi, spuse Lewis. Nu o să mai vină deloc. Are probleme.

— E vina mea… îi scăpă lui Edmund.

— Ce anume?

— Eu i-am spus să se ducă în America.

Tatăl lui părea nedumerit.

— Eu… încercam să-l ajut. Să înceapă o nouă viață.

Cele patru sute de țigări constituiau un pachet al vinovăției de dimensiuni brobdingnagiene și aveau fie să ardă geanta, fie să o facă transparentă. Tatăl lui îi urmări privirea.

— E ceva în geanta aceea? Pentru Herr Koenig?

Edmund dădu din cap.

Lewis se aplecă în față, cu țigara în mijlocul gurii și ochii schimonosiți din cauza fumului, și deschise geanta.

— Mama spune că încerci să fumezi mai puțin. M-am gândit că nu ai nevoie de toate.

Lewis studie prada.

— Mă întrebam eu unde au dispărut.

— Avea nevoie de patru sute pentru un *Persilschein.*

— Patru sute?

— Un *Persilschein* costă patru sute. Un permis de călătorie două sute. O bicicletă cinci sute.

— De unde știi toate astea, Ed?

Tatăl lui părea amuzat – aproape impresionat.

— De la… prietenii mei. Cei de dincolo de pajiște. Băieții Fără Mame.

— I-ai… „ajutat” și pe ei?

Rușinea îl făcu pe Edmund să plece capul și să coboare vocea. „Da”-ul lui aproape că nu se auzi.

Prin stipendiile regulate pentru Ozi, probabil că îi înmânase acestuia în ultimele două luni zeci de pachete.

— Făceam doar ce-ai fi făcut și tu.

Lewis strivi țigara în scrumiera de onix de pe birou.

— Să dai e bine. Dar să furi nu e, Ed. Chiar dacă vrei să-i ajuți pe oameni, nu e cea mai bună modalitate. Ar fi trebuit să mă întrebi.

Edmund dădu din cap. Simțea povara tristă a dezamăgirii tatălui său. Își trecu unul din degetele mari peste unghia celuilalt, încercând să țină emoțiile la distanță. Nu putea privi spre tatăl lui, ca nu cumva să plângă. Nu trebuia să plângă.

— În orice caz, mai bine că nu i le-ai dat lui Herr Koenig. Nu era ce părea a fi. Nu a fost director de școală. A lucrat pentru Poliția Specială Nazistă.

— Dar nu putea să lupte. Avea probleme cu plămânii. Îl auzeam cum șuieră, toată lecția. Nu-i plăcea de Hitler. Nici măcar nu voia să vorbească despre el.

— Nu.

— Dar… nu înțeleg. Ești sigur? Nu părea un om rău.

— Nu poți întotdeauna să judeci o carte după copertă, Ed. Uneori… răul din cineva… e îngropat adânc.

Edmund simți un nod în piept. Oricât de odioase ar fi fost crimele comise de meditatorul lui, îl întrista ideea că n-o să-l mai vadă, că acesta nu va ajunge niciodată la noua viață din Wisconsin. Asta era încă și mai rău decât faptul că îi păcălise.

— Ce o să se întâmple cu el?

Tatăl lui își scărpina firele de păr negre de pe dosul mâinii.

— Probabil că o să ajungă la închisoare.

Prăjitura și laptele păreau abandonate. Koenig nu avea să mai bea acel lapte și să mănânce acea

prăjitură niciodată. Edmund începu să râcâie cu unghia coperta *Călătoriilor lui Gulliver.*

— Și ții cu cei care sparg oul la capătul subțire sau la cel gros? îl întrebă tatăl lui.

Edmund dădu din umeri. Știa că tatăl lui se referă la războiul din carte, dintre cei care mâncau ouăle fierte începând de la capătul gros și cei care le mâncau începând de la cel subțire, dar nu putea să răspundă în glumă.

— Mă gândeam că l-am putea aduce pe Herr Lubert să te ajute cu lecțiile – cel puțin până găsim un nou meditator.

Edmund încerca să-și amintească fiecare moment petrecut cu Koenig, încerca să găsească indiciile pe care le ratase, ca să-l poată reevalua în lumina acestei groaznice dezvăluiri.

— Dar nu părea un om rău, repetă el.

— Și mie mi s-a părut a fi un om bun. L-am crezut pe cuvânt. M-am înșelat. Dar asta nu înseamnă că nu trebuie să ai încredere în oameni. Uneori trebuie să ai încredere în unii oameni răi ca să-i ajuți. Chiar dacă ei îți trădează încrederea.

— Îmi pare rău că ți-am luat țigările.

Tatăl lui dădu din cap.

— Ce o să faci cu ele? întrebă Edmund.

— Păi, aș putea să le fumez.

Edmund privi lung spre geantă.

— Aș putea să le dau… prietenilor mei? Au nevoie de ele ca să le dea pe mâncare.

— Ar trebui să primească mâncare din tabără. Unde stau prietenii tăi?

— Nu sunt sigur. Se mută mereu.

— Sunt orfani?

Edmund dădu din cap.

— Câți sunt?

Tatăl lui părea mai degrabă curios decât supărat.

— Cred că șase sau șapte.

Tatăl lui privi spre geantă o eternitate. Începu iar să smucească piciorul, așa cum făcea când se

gândea la ceva, apoi împinse țigările pe podea spre Edmund.

— Ai grijă să nu le cheltuie pe toate deodată.

∵

Rachael inscripționa ultimul cartonaș cu locul atunci când Lewis intră în sufragerie. Scrise numele – maior Burnham – cu italicele ei curgătoare, apoi împături cartonașul și îl puse pe scaunul de lângă ea.

— Cum ți se pare? îl întrebă ea.

— Minunat, spuse Lewis. Îți stă bine așa.

— Mă refeream la masă, dar mulțumesc, spuse Rachael atingându-și buclele. Am pus-o pe Renate să ne facă pe mai multe. După mine a coafat-o pe Heike. Și apoi pe Frieda. Deși la ea a fost nevoie de puțină convingere.

— Probabil că Herr Lubert ți-a fost recunoscător.

— Da.

— Lucrurile astea ajută. Sunt sigur că Frieda o să-și amintească.

Rachael fusese mișcată să vadă cum Renate pune mâinile pe umerii Friedei, folosește cuvinte blânde ca să-i distragă atenția, apoi îi desface cozile împletite strâns și îi mângâie părul, pieptănându-l la ceafă. „O, Doamne. Ce-avem noi aici? E ca al Veronicăi Lake[15]”, spusese ea.

— Gata, spuse Rachael îndepărtându-se de masă.

Lewis contemplă masa pusă pentru opt persoane și încărcată cu tot ce trebuia: serviciul de masă Wedgwood verde-salvie, primit din partea Armatei Maiestății Sale, sfeșnicele de argint care aparținuseră mamei lui (singurul obiect de argint pe care îl avusese familia lui), suporturi pentru farfurii cu peisaje celebre din Londra și cristalurile lui Lubert desăvârșind elegant întreaga paradă. Ce toasturi fuseseră ținute cu aceste cupe? Ce fețe pline de speranță se oglindiseră pe suprafețele lor? Era încurajator că Rachael reluase vechea ei

practică de a face semne individuale pentru locuri din carton alb, desenând un motiv floral diferit sub numele fiecărei invitate și spade sau pușți încrucișate pentru bărbați.

— Arată splendid, spuse Lewis.

Își reprimă gândul că la doar câțiva kilometri distanță erau oameni care aproape mureau de foame. În plus, această cină fusese în parte ideea lui; era provocarea lui către Rachael, iar ea îi făcuse față. Se trezise la viață când primise o sarcină de îndeplinit, și Lewis simți o veche însuflețire privind-o.

— Susan insistă să stea lângă tine, așa că, pentru simetrie, eu voi sta lângă maiorul Burnham. O s-o pun pe doamna Eliot la mijloc, lângă căpitanul Thompson, de cealaltă parte față de maior. Crezi că o să se înțeleagă?

— O să se înțeleagă perfect.

— N-o să începi să te cerți cu maiorul, Lewis? Susan spune că nu prea aveți aceleași păreri.

— O să mă port ireproșabil.

— Puteți discuta despre orice: cricket, vreme, chiar politică. Dar nu despre serviciu. Faceți-vă că nu s-a întâmplat nimic. Te rog, Lewis. Pentru mine.

Rachael avea ceva nou: după acel viscol, preluase cu adevărat rolul de stăpână a casei. Personalul asculta de ea, ceea ce era foarte bine. Se dusese la o cafea de dimineață cu „Echipajul”, cum își spuneau doamnele care se cunoscuseră pe *Empire Halladale.* Iar termenii de alint reveniseră în uz.

— Stau bine? Nu pare bine.

Rachael începuse să așeze cartonașele cu numele pe farfurioare, dar se oprise la mijlocul turului mesei.

— Punem numele pe farfurioare sau pe suporturile pentru farfurii?

— Nu o să observe nimeni.

— E exact genul de lucru pe care o soție de guvernator ar trebui să-l știe. Celia o să aibă ceva de spus. Cu ce s-a luat de mine… la cafeaua de dimineață? A, da: eu am spus „Pardon?” Și ea a zis „Se spune «Poftim?», nu «Pardon»”. Rachael imită pufnetul răsunător al doamnei Thompson.

— Apoi s-a referit la ceva despre servirea de legume la cină. „Nu se spune «legume»”, a zis ea. „Se spune «vegetale», draga mea”.

Rachael o luă înapoi, mutând fiecare cartonaș cu numele de pe farfurioare pe suporturile pentru farfurii. Lewis mută cartonașul lui de pe farfurie pe suport, observând că Rachael îi dăduse suportul lui preferat, cel care înfățișa trupele defilând pe Mall. Se uită la cartonașul făcut de mână, cu încântătorul desen al puștilor încrucișate.

— Mi-ai dat arme.

— Ai fi preferat o floare?

Tachinarea ei și privirea pe sub sprâncene erau neașteptat de cochete.

— Iată. Gata. Cum ți se pare? Sincer!

— Mi se pare…

Lewis căută, de data asta, un cuvânt mai bun decât „splendid”.

— … că arată extraordinar.

O atinse pe umăr și rămase surprins când ea îi strânse mâna. Lewis nu putuse niciodată să descifreze complet o femeie ca Rachael, dar nu avea nevoie de geniile de la Bletchley Park[16] ca să spargă acest cod.

— Vrei?

— Va trebui să fim rapizi.

— Și Ed?

— L-am trimis la Coventry.

— De ce?

— Venea seara târziu, se juca cu niște băieți din zonă. E în regulă. Am avut o mică discuție. O săptămână trebuie să vină acasă devreme.

Heike intră în cameră și făcu o plecăciune, privind în podea. Își dădea seama că întrerupsese

un moment intim.

— *Bitte.* La telefon, Herr Morgan.

— Mulțumesc, Heike.

Lewis așteptă ca Heike să plece.

— Cine o fi? spuse Rachael.

Lewis oftă. Știa că acel telefon, instalat ca branșament al centralei telefonice militare, primea apeluri dintr-un singur loc: cartierul lui general. Și un singur tip de apeluri: urgente.

— Nu răspunzi?

Era ca și cum ar fi fost sfârtecat de cai: calul de tracțiune puternic al datoriei și pursângele arab jucăuș al dorinței.

— Du-te tu, că vin și eu imediat.

După câteva minute, o găsi pe Rachael în fața oglinzii de la baie, doar în chiloți, încercând un colier peste sânii goi.

— Ar fi bine să încui ușa, spuse ea.

Lewis închise ușa, dar nu o încuie.

— S-a întâmplat ceva rău? îl întrebă ea, privind spre el acum.

— A fost o revoltă la fabrică.

— Ah.

— Au fost împușcați niște oameni.

— Dar… Lewis, nu poți să pleci acum. Oaspeții o să sosească peste o oră și ceva.

— Draga mea, îmi pare rău. O să încerc să mă întorc înainte… de sfârșitul serii.

Rachael lăsă colierul greu să cadă în chiuvetă și își acoperi sânii cu brațul drept.

— Atunci du-te. Du-te să salvezi Germania.

Spusese asta cu o veche silă, mai mult resemnare decât furie. Apoi, continuând să-și acopere sânii cu brațul drept, îl concedie cu o fluturare indiferentă a mâinii și se întoarse.

∵

Rachael deschise ușa de la intrare îmbrăcată în rochia de seară albastru-păun, decoltată și cu paiete, care nu fusese întrecută niciodată la seratele doamnelor de dinainte de război. Părul era ridicat,

lăsând să se vadă gâtul și conturul mandibulei; colierul de lapislazuli atrăgea atenția asupra altor atuuri ale ei. Se îmbrăcase ca să reducă la tăcere vocile din capul ei și ca să le demonstreze oaspeților că era plină de viață și perfect capabilă să funcționeze și fără soțul ei alături. Avea 39 de ani. Încă nu era terminată.

Susan Burnham își recunoscu înfrângerea încă dinainte să-și dea jos haina:

— Rachael Morgan, ne-ai făcut praf! spuse ea înmânându-i o tartă cu fructe într-un bol greu de sticlă șlefuită. Tarta asta are suficient sherry pentru o petrecere separată. Și să nu mă lași să uit bolul după aceea.

— Arăți… à la Tolstoi, spuse doamna Eliot.

— O s-o iau în sensul bun, Pamela. Și voi arătați minunat. Amândouă.

În timp ce invitații îi înmânau hainele lui Richard, Rachael anunță degajat:

— A avut loc o criză. Lewis vă transmite scuze tuturor și speră să se întoarcă până la desert. Sau se spune „budincă”, Celia?

— Întotdeauna „budincă”. „Desert” e pentru alte grade.

Doamna Thompson era atât de sigură pe rolul ei de Ministru al Etichetei, încât nu sesizase ironia.

Rachael era hotărâtă ca absența lui Lewis să nu fie discutată mai mult decât era necesar. Le permise o singură rundă de reacții – „Ce păcat!”, „Ce dezamăgire”, „Sărmanul de el” – apoi le făcu semn înspre șemineu, unde Heike aștepta cu paharele. Atunci când soții Eliot, Thompson și Burnham începură să soarbă din ginul roz și să toasteze pentru regăsirea „Echipajului Halladale”, Lewis fusese aproape uitat.

— Ei bine, iată-ne din nou împreună, spuse Rachael ridicând paharul. Pentru Echipaj.

— Pentru Echipaj, o aprobară femeile.

— E ciudat cu cât drag mi-amintesc de el, spuse doamna Eliot. La momentul acela mi-era foarte

rău.

— Bine că nu sunteți pe vasul acela acum, spuse căpitanul Eliot. Marea a înghețat.

— Oficial, e cel mai rece decembrie înregistrat vreodată, declară căpitanul Thompson. Toată lumea din Camberley spune că nu-și mai amintește altul la fel. Zăpadă de trei metri în Kent. Minus 20 de grade în Devon.

— Cel puțin ei au încălzire. Și mâncare.

Puteau conta pe faptul că doamna Eliot, permanenta conștiință sâcâitoare a Echipajului, avea să-i readucă, peste Marea Nordului, pe terenul dur și venerabil al Hamburgului.

— Am găsit cerneală înghețată în călimările de la școala pe care o folosim noi. Și ieri am văzut un băiat care scotocea în containerele noastre de gunoi și lingea o cutie goală de budincă de orez. Era îmbrăcat cu un halat și avea pungi de hârtie în picioare. Era deplorabil.

Doamna Burnham oftă.

— Pamela, spuse ea, nu putem să petrecem o seară fără să ne gândim la suferința din lume?

— Sunt sigură că o să reușești să faci asta, Susan, spuse Rachael.

Îi aruncă lui Susan o privire care spunea *Eu o să dau tonul în această seară,* apoi, fără pauză, o încurajă pe doamna Eliot să continue:

— Cum mai merge grupul acela al vostru, Pamela? Grupul de discuție?

Doamna Eliot descoperise un debușeu natural, pentru ieșirea din agitația ei, într-unul din numeroasele grupuri de femei în care Rachael evitase cu mare grijă să se înscrie: un grup anglo-german inițiat de preotul districtului, colonelul Hutton, în încercarea de a-i încuraja pe germani să dezbată liber.

— Devine foarte popular. Deși eu bănuiesc că cei mai mulți vin pentru biscuiții gratis și camera încălzită. Stau acolo, destul de rigizi la început, dar cu ajutorul unui ceai se dezgheață curând. Am avut

unele discuții minunate, chiar și dispute. Una dintre ele a fost fascinantă și s-a referit la diferențele dintre caracterul englez și cel german. Iar săptămâna trecută am dezbătut: „Locul unei femei trebuie să fie acasă?”

— Asta depinde de casă, interveni Susan.

Nu făcuse nicio încercare de a-și ascunde nerăbdarea evidentă față de toată această „indulgență umanitară”, însă pe Rachael o interesa. Doamna Eliot găsise ceva practic de făcut cu seriozitatea ei nervoasă și părea că asta o revigorase.

— Continuă, îi spuse Rachael.

— Nu sunt deloc obișnuiți să dezbată sau să fie în dezacord public cu majoritatea. Dar încep să deprindă asta. Pentru cei tineri e mai greu. Nu au o problemă cu jocurile. Însă discuțiile sunt o provocare. Cei mai mulți sunt deziluzionați și suspicioși și par să nu mai aibă nicio speranță.

Rachael se gândi la Frieda.

— Colonelul Hutton încearcă să le arate că au un viitor, continuă doamna Eliot. Că viața are un sens și un scop.

— Cum ar fi să mănânci și să bei și nu să pălăvrăgești despre sensul vieții! spuse Susan.

În seara asta chiar era într-o dispoziție combativă.

— N-o băga în seamă, Pamela, spuse Rachael luând carafa de gin de la Heike și întorcându-se spre bărbați. Mai doriți gin, domnilor?

Lewis era aproape clarvăzător în privința momentului în care să servească pe cineva, și Rachael își pusese în minte să păstreze paharele tuturor pline. Căpitanii erau în regulă, discutau cu aprindere festivalul de puncte înscrise de Edrich și Compton în sezonul de cricket care tocmai se încheiase. Însă maiorul stătea puțin la o parte, învârtindu-și paharul aproape gol deja. Rachael se duse și i-l umplu, fără să mai întrebe.

— Mă bucur să vă cunosc în sfârșit, domnule maior. Susan mi-a vorbit foarte mult despre dumneavoastră.

De fapt, maiorul nu era bărbatul pe care și-l imaginase Rachael: tabloul compozit pe care și-l făcuse despre el, alcătuit din relatările lui Lewis și anecdotele doamnei Burnham, înfățișa un ideolog rece și ambițios, a cărui hotărâre nemiloasă de a curăța zona britanică de virusul nazist îl transformase într-un plicticos fără umor; nu se aștepta la acest bărbat timid, aproape sfios, de o frumusețe întunecată, levantină. Modestia lui exterioară – probabil era o autocritică studiată – îi submina reputația de severitate. Poate că Lewis îl înțelesese greșit.

— Văd că ai acoperit pata.

Ochii lui Susan Burnham se opriră, cum era de așteptat, asupra noului tablou de deasupra șemineului.

— Da.

— Cu siguranță e mai bine decât ce era înainte.

— Nu era… ce-am crezut noi.

— L-ai întrebat?

— A fost foarte… ofensat.

— Și tu l-ai crezut?

— Da.

Rachael nu voia să zăbovească acolo; bătu din palme, ca să atragă atenția invitaților.

— Mergem mai departe?

Doamna Burnham își îngustă ochii.

— Doamnă Morgan, în seara asta lăsați să se vadă ceva nou.

Heike servi primul fel, o supă limpede de ceapă cu un gust apetisant care îi făcu pe toți să-l laude pe bucătar după a treia lingură. Conversația rămase superficială și generalizată până când sosi felul principal, iar Rachael decise să se dedice maiorului Burnham, pe care îl așezase lângă ea. Dacă în timpul pălăvrăgelii generale maiorul fusese tăcut și evaziv, în discuția unu la unu era foarte concentrat.

— Trebuie să fie ceva serios. Dacă Lewis nu a putut amâna pe mâine dimineață.

Rachael nu era sigură ce ar fi trebuit să știe sau să spună despre asta. Asemenea majorității soțiilor de militari, era atât de obișnuită să nu discute despre manevre sau misiuni, încât îi venea ușor să rămână la un nivel vag al informației.

— E foarte atent la tot ce se întâmplă în district, răspunse ea.

— Renunță la ziua de azi pentru mâine? întrebă Burnham.

Era o ironie extrem de subtilă, dar care o provocă pe Rachael să răspundă la fel:

— Cu siguranță luptă pe timp de pace la fel de dur ca pe timp de război.

— În anumite moduri, pacea e mai dificilă. Inamicul e mai greu de depistat.

— Lui Lewis nu-i place cuvântul „inamic”. E interzis, însă el iartă mai ușor decât mine.

— Poate că are mai puține de iertat decât dumneavoastră.

Lewis spusese o dată că iertarea era cea mai puternică armă din arsenalul lor. Și, chiar dacă lui Rachael i se părea, într-un mod abstract, că asta era adevărat, Burnham exprima ceea ce ea credea, dar nu putea să spună: că lui Lewis îi era mai ușor să ierte pentru că el nu trăise acea pierdere așa cum o trăise ea. Pentru el totul fusese la distanță; ea fusese acolo. Rachael se autocită: „Nu știu dacă asta se poate măsura”. Însă o ducea exact în direcția pe care voia s-o evite.

— Susan m-a avertizat că sunteți un bun anchetator. Cum merge procesul de interogare? Îi eradicați pe criminali?

— E ușor să-ți pierzi urma. De aceea țin eu să intervievez cât mai mulți oameni posibil. În cele din urmă, nimic nu poate să înlocuiască privirea drept în ochi.

— Și vă puteți da seama? Doar privindu-i în ochi?

Burnham o privi pe Rachael în ochi. Ochii lui – cu gene lungi și irișsi galben-tigru – erau dezarmant de frumoși.

— Cei despre care crezi că ar putea fi vinovați, după comportamentul sau trecutul lor, de multe ori nu sunt. Săptămâna asta am interogat un fost colonel care încerca să intre în afaceri. După aparențe, era un prusac clasic: autoritar, beligerant, nepocăit. Îi ura pe sudiști. Obișnuit să-și impună voința. Dar îi disprețuia total pe Hitler și Partidul. Ca mulți alți militari prusaci. Oamenii pe care aș vrea eu cu adevărat să-i intervievez – pe care trebuie să-i intervievez – evită complet procesul completării de formulare. Peștii mari tind să aibă relații – sau resurse – să n-aibă nevoie de slujbă, așa că nu-și bat capul cu formularele.

— Ați prins mulți?

— Nu suficienți. Am băgat la închisoare cam 3.000.

— Par foarte mulți.

— Nu și dacă te gândești că au fost completate un milion de chestionare.

— Cu câți v-ați declara satisfăcut?

Burnham își puse cupa de cristal în fața flăcării lumânării, unde reflecta lumina.

— Nu e vorba de cifre, doamnă Morgan.

Rachael simți pentru o clipă ceea ce probabil că simțea un interogat supus examinării lui. Indiferent care era motivația lui Burnham, ea părea să fie mai profundă decât simpla îndeplinire a misiunii lui. În ciuda autocontrolului și a separării dintre emoție și intelect, maiorul avea o reținere exagerată. Rachael bănuia că motivația lui nu era atât de rațională pe cât voia el să pară.

— Ce v-a făcut să alegeți interogatoriul?

Burnham puse jos cuțitul și furculița și își tamponă gura cu șervetul.

— Acum dumneavoastră mă interogați pe mine, doamnă Morgan.

Rachael râse.

— Îmi pare rău, spuse ea. Eram doar… curioasă referitor la ce v-a făcut să alegeți această meserie.

Burnham își turnă un pahar de vin. Era reflexul unui om obișnuit să controleze ritmul și direcția unei conversații, iar el semnala sfârșitul acesteia.

— E un riesling bun, spuse el.

Rachael o lăsă așa. Până la sfârșitul felului principal, discutară despre meritele mâncării germane comparativ cu cea englezească, subiect deturnat rapid de doamna Thompson. În timp ce Heike lua farfuriile, doamna Eliot remarcă faptul că Lewis încă nu apăruse, își exprimă speranța că era bine și propuse un toast: „Pentru guvernatorul Pinnenberg-ului”.

Rachael uitase că avansase o oră la care Lewis avea să se întoarcă. Spusese asta ca să-l protejeze și ca să-i facă pe oaspeți să se simtă bine, dar nu crezuse nicio clipă că el chiar o să apară. De fapt, acum își dădea seama că seara trecuse fără să se gândească nici măcar o dată la el. Simțise o anumită eliberare datorată faptului că trebuise să conducă ea totul și cochetase cu ideea că frumoasa ei comportare putea fi atribuită absenței lui. Oare îi era mai bine în lipsa lui? Când ridică paharul, simți că toastează nu pentru soțul ei, ci pentru un oficial anonim pe care nu îl întâlnise niciodată.

— Și un toast pentru gazdă, adăugă căpitanul Eliot. Aș spune că a fost o masă de prima mână, doamnă Morgan. Pentru Rachael.

— Pentru Rachael.

— A fost doar opera bucătăresei, Greta. Nu a mea.

— Atunci complimente și ei.

— O să mă asigur că ajung la ea – deși e cu totul altă chestiune dacă le va „primi” sau nu. E foarte recalcitrantă față de încercările mele de a fi politicoasă.

— Bucătăreasa noastră e îngrozitoare, spuse doamna Burnham. Tot felul de fasoane: „Tata mei a vost aristograt!” Și apoi s-a dovedit că nu mințea.

Nu crezusem niciun cuvânt până nu mi-a arătat bijuteriile. Dumnezeule!

Doamna Burnham își dădu șalul pe spate, lăsând să se vadă broșa de la piept, care avea un topaz de mărimea unei nuci.

— Trei sute de țigări și o sticlă de Gibley's.

— Dumnezeule mare, icni doamna Thompson aprobator. E superbă.

— Păi, Keith s-a lăsat de fumat. Avem un supliment de cheltuit. Și trebuie să facem ce putem ca să ajutăm. Cred că a fost încântată.

Rachael tresări la vederea pietrei semiprețioase zălogite și la gândul că bucătăreasa trebuia să-și vândă bijuteriile de familie. În seara asta, Susan Burnham era prea repezită. Părea iritată de ceva: să fi fost oare vorba de faptul că nu era ea soarele aflat în centrul acestui mic sistem solar?

— „Aristocrat" e de obicei un alt nume pentru producător de arme, nu-i așa? întrebă căpitanul Eliot, privind pentru confirmare spre ofițerul cu denazificarea.

Burnham își dădu peste cap vinul.

— Dacă ar fi așa de simplu, spuse el, i-am ridica pe toți von-ii din Germania.

— Ce mai face „aristogratul" tău, Rachael? întrebă Susan. Se poartă cum trebuie?

Rostise întrebarea suficient de tare ca să audă toată lumea și ca Rachael să trebuiască să răspundă.

— Există unele momente stânjenitoare, dar cred că merge pe cât de bine te-ai putea aștepta.

— Dar povestește-ne despre momentele stânjenitoare.

— Sunt lucruri mărunte, zău, bătu Rachael în retragere. Ce farfurii împărțim. Cine folosește ușa de serviciu. Lucruri de felul ăsta.

— Nu-mi pot imagina cum e să stai sub același acoperiș cu ei, spuse doamna Thompson. Cum reușiți?

Întrebase ca și cum l-ar fi întrebat pe un pacient suferind de o boală mortală.

— Mie mi s-ar părea tulburător, continuă ea.

— Ne descurcăm. Cum ai spus tu, Pamela: noi suntem cei norocoși.

Rachael anunță, printr-o fluturare a șervetului, următoarea fază a serii.

— Cred că e timpul să cântăm ceva.

Grupul se strânse în jurul pianului. Cartea cu colinde era deja pe suport, iar Rachael își ocupă locul și se lansă într-o interpretare exuberantă a melodiei „I Saw Three Ships", după care cântă energic „God Rest Ye Merry, Gentleman". În timpul fiecărui refren, maiorul Burnham începea să bată vestea marii bucurii[17] pe partea laterală a Bosendorfer-ului, cu palmele întinse și într-un ritm necoordonat, cântând tare în contratimp. Probabil că beția lui nu era foarte evidentă în această companie relativ amețită, însă pe Rachael o irita: îl cuprinsese rapid, și bărbatul subtil și civilizat cu care discutase tot felul de lucruri la cină devenise o brută. Rachael stabiliză puntea vaporului prin „In the Bleak Midwinter" și încercă să liniștească lucrurile cu „Silent Night", pe care Burnham insistă s-o cânte cu toții în germană și o strică, pronunțând cuvintele cinic, cu accent, ca să obțină un efect sarcastic.

— Dar ceva de Gilbert și Sullivan? întrebă căpitanul Thompson.

Găsise în spatele pianului ediția completă, legată în piele, și deschise un volum la *Piraţii din Penzance.*

— Uitați una pentru dumneavoastră, domnule maior.

Burnham își lăsă jos ochelarii și se îndreptă de spate.

Rachael simțea mirosul de vin al respirației lui și furia reprimată care ieșea la suprafață. Maiorul cântă în ritm cu pianul, agresiv și fără inhibiții:

Sunt modelul epocii noastre de general.
Am informații despre vegetal, animal și mineral.
Știu regii Angliei și enumăr luptele istoric.
De la Marathon la Waterloo, în șir categoric…

Rachael încetini tempoul, ca să-i permită să țină ritmul, însă galopul spiritual al versurilor era prea copleșitor. După ce termina primul vers al fiecărei strofe, maiorul lălăia restul, izbind din ce în ce mai violent în capacul pianului. La mijlocul ultimei strofe, vibrațiile făcură ca vaza din spatele pianului să se prăbușească pe podea.

— Hopa! spuse Burnham.

Rachael se opri din cântat și se ridică să examineze pagubele: vaza se spărsese frumos, în patru bucăți.

— Keith! exclamă Susan.

— Scuzele mele, spuse Burnham. Sunt sigur că se poate repara.

— Nu e vaza mea, domnule maior. Aparține casei.

— Ah. Ah, bun. Atunci e în regulă!

Maiorul Burnham râse și, spre spaima lui Rachael, ceilalți râseră și ei. În timp ce ea lua de jos bucățile sparte, se deschise ușa. Pentru o clipă, Rachael se gândi că era Lewis care se întorcea, dar era Herr Lubert.

Lubert arăta de parcă făcuse sau era pe cale să facă ceva îngrozitor: avea o tăietură urâtă pe frunte, imediat deasupra unei sprâncene, în care sângele încă mai scânteia, și întregul lui trup se cutremura din cauza respirației gâfâite. Stătea acolo privindu-i fix pe toți, ca un profet care dă peste o orgie.

— Herr Lubert? spuse Rachael, pe jumătate lămurindu-i identitatea pentru oaspeții ei, pe jumătate tatonând următoarea lui acțiune. Sunteți în regulă? Sângerați.

Lubert se uită la vază, apoi la Burnham. Nările lui erau umflate, iar înălțarea și coborârea ritmică a

pieptului și umerilor lui îl făceau să pară că se pregătește să ridice pianul și să-l strivească pe maior sub el.

— Îmi pare rău pentru vază, amice, spuse Burnham. Sunt sigur că, cu ajutorul lui… Moș Crăciun… Frau Morgan poate să o facă la loc…

— Haide, Keith, spuse Susan în sfârșit. Cred că ți-ajunge.

— Ce? Hai să mai cântăm un cântec. Poate că Herr Lubert vrea să cânte cu noi?

Și maiorul începu să bată ritmul melodiei săltărețe care continua să cânte în capul lui.

— V-aș ruga să nu loviți pianul astfel, spuse Lubert. Acum îl privea pe Burnham în mod fățiș amenințător, cu mâinile încleștate ca niște ciocane. Nu încetase să se uite la el de când intrase. Burnham era suficient de treaz ca să se enerveze și lovi pianul și mai tare, făcând corzile să zăngăne.

— Cred că ar trebui să știți că acest pian e rechiziționat, Herr Lubert. Ceea ce înseamnă că aparține Comisiei de Control. Ceea ce înseamnă, de fapt, că e al meu.

Convinsă că Lubert urma să-l lovească pe maior, Rachael se ridică în picioare, puse bucățile vazei pe pian și se plasă între cei doi bărbați. Apoi îi vorbi lui Lubert, direct și blând:

— Toți am exagerat puțin.

Lubert se uită la ea și își descleștă pumnii. Se mai uită o dată la Burnham, apoi se întoarse și ieși din cameră, murmurând *„Sie ekeln mich an!”*

— Ha! strigă Burnham. Ați auzit? „Mă dezgustați!” El spune că noi îl dezgustăm. *Noi* îl dezgustăm pe *el*!

Burnham se întoarse spre Rachael, cerându-i să obțină imediat scuze și să aplice o anumită pedeapsă.

— Cred că se referea la tine, Keith, spuse doamna Burnham. De data asta îl luă pe soțul ei de braț și îl conduse spre ieșire, înainte să se producă și alte prejudicii.

— E timpul să ne culcăm, spuse ea.

— „Dar eu sunt modelul epocii noastre de general…”, protestă el.

Seara luase sfârșit. Nu era sfârșitul pe care îl plănuise Rachael – ar fi trebuit să facă schimb de felicitări și să joace mimă lângă șemineu – însă ea voia ca toată lumea să plece cât mai repede. Acum, singurul ei gând era să-l găsească pe Lubert. Oaspeții se retraseră politicos, cu complimente, mulțumiri și scuze amestecate. Zece minute mai târziu, Rachael închise ușa în urma tulburatei doamne Eliot, care spera ca totul să fie în regulă și ca Rachael să vină la grupul anglo-german, și poate să-l aducă și pe Herr Lubert.

Rachael era pe punctul de a urca scările spre apartamentul de sus, când auzi un geamăt. În fotoliul din fața focului, aplecat în față, cu capul prins în mâini, cu mâinile peste ochi, era Herr Lubert. Respira gâfâit printre dinți, scoțând un sunet slab ca valurile pe o plajă cu pietricele.

— Stefan?

Lubert deschise ochiul sănătos – celălalt era acum închis complet – și privi prin grilajul degetelor. Vedea șoldurile ca un violoncel ale lui Rachael și paietele de pe rochia ei, care scânteiau în lumina focului.

— Te simți bine? întrebă ea.

Lubert simți mâna ei pe umăr și coborî mâna lui, lăsând să se vadă rana, apoi ridică privirea pentru ca ea s-o poată examina mai îndeaproape. Rachael tresări la vederea crestăturii.

— Cum s-a întâmplat?

El se gândi: era să fiu omorât de o pancartă pe care scria „Lăsați Germania să trăiască!”, dar nu știa cum s-o spună și oricum îl durea să vorbească, așa că se mulțumi să geamă.

— Stai să aduc ceva de pansat, spuse ea. Vin într-o clipă.

Rachael urcă la etaj să aducă tratamentul. Rochia cu paiete scoase un foșnet zornăit în timp

ce ea pleca.

Lubert își sprijini coatele pe coapse și capul din nou în mâini, simțind mirosul rănii pe palme și gustul de metal al sângelui. Evenimentele serii erau reluate într-un vârtej însuflețit și amețitor. Își amintea pancartele de protest: „Vrem să lucrăm!”, „Bevin, oprește dezafectările!”, „Lăsați Germania să trăiască!” Se dusese la protest fără entuziasm, presat de colegii de muncă să li se alăture. Se temea să nu-și pericliteze exonerarea; și mai și detesta mulțimile. Îl făceau să fie agitat și mizantrop, cu înclinația lor către brutalitate, către necugetare. Însă această mulțime ponosită și înghesuită era liniștitoare, iar el avusese brusc convingerea că era mai bine să fie împreună cu frații și surorile lui în frig decât în compromisul confortabil al casei sale. Ascultaseră discursul inteligent al lui Schorsch, care făcea apel la fairplay-ul britanic și îi întreba unde le e simțul umorului, arătându-le germanilor că era în regulă să râdă și era posibil să dea cu tifla autorității – ceva ce ei nu mai avuseseră încrederea să facă de ani de zile. Cântaseră chiar și imnul german, mai degrabă stoic decât sfidător, și fără zelul dement al ultimilor ani. Era sunetul unui popor care își regăsește vocea. Apoi, dintr-odată, se auzise zgomotul distonant al unui claxon și al unui motor ambalat, atunci când o mașină britanică de armată intenționase să ajungă la poarta fabricii. Oamenii încercaseră să se dea la o parte. Câțiva începuseră să izbească în plafonul mașinii, ca să-și exprime frustrarea. Apoi unul dintre ei se sprijinise cu amândouă mâinile de partea laterală și împinsese, făcând mașina să se clatine. Alții i se alăturaseră, părându-li-se o distracție potrivită. Legănau mașina atât de tare, încât roțile acesteia se ridicau de la pământ. Lubert îl vedea pe ofițerul dinăuntru, a cărui expresie trecea de la furie la frică. Apoi, ca și cum nu și-ar fi dat seama câtă putere au, tinerii răsturnaseră mașina pe o parte, aruncându-l pe

ofițer în acoperiș, răschirat, cu fața lipită de geam, ca un peștișor auriu cu gura căscată. Era aproape comic, dar Lubert simțise că ceva groaznic e pe cale să se întâmple. Apoi se auziseră focurile de pușcă. Primul îi făcu pe toți să încremenească, înfiorați. Al doilea crea panică, făcându-i să se întoarcă și să fugă toți în aceeași direcție, ca niște oi mânate de gloanțele invizibile. Lubert merse împreună cu turma, simțindu-se luat pe sus; ceva îl lovise în frunte, dar el continuase să meargă; făcuse câțiva metri fără să-și folosească picioarele. Apoi văzuse scântei și simțise o vibrație atunci când un genunchi îl lovise în tâmplă. Era în patru labe și avusese nevoie de o vreme ca să-și dea seama că punctele roșii pe alb erau, de fapt, sângele lui care păta zăpada.

Rachael se întoarse în hol cu vată, bandaje și iod.

— Stai să văd.

Aplecată deasupra lui Lubert, îi ridică încet bărbia cu degetul, ca să ajungă la tăietură.

— S-ar putea să-ți fi intrat nisip în rană, spuse ea.

Rachael trase taburetul pentru picioare și se așeză în fața lui. Înmuie vata în iod și materialul alb se îngălbeni.

— O să te doară, îi spuse ea.

Lubert tresări și se cutremură din cauza usturimii.

— Ce s-a întâmplat?

Lubert își putea reprezenta ce se întâmplase, dar nu putea explica. Capul îi zvâcnea prea tare.

— Ei… ah!

— E în regulă.

Rachael ținu vata acolo, apăsând cu mâna și lăsându-și greutatea în față, ca să-i fie mai ușor. Lubert gemu din cauza durerii adânci a curățării și o prinse de braț, drept alinare. Rămaseră o vreme în această poziție și, în ciuda durerii – sau din cauza ei –, Lubert o ținu de braț cât mai mult

posibil, iar ea nu se supără. După o vreme, Rachael luă tamponul ca să se uite la tăietură.

— Pare curată. Bun. Stai să pun asta…

Desfăcu bandajul și îl înfășură în jurul unui tampon nou de vată, înmuiat și el în iod; când îl ocoli pe Lubert ca să ajungă la ceafa lui, burta ei trecu la câțiva centimetri de nasul lui; Rachael închise cercul și prinse bandajul cu un ac de siguranță.

— Gata. Asta înseamnă să fii cercetașă. Cum e?

— Ustură. Dar mulțumesc.

— Îmi pare rău pentru maior. Era beat.

— Mulțumesc că ai intervenit. Cred că altfel ar fi fost un incident internațional.

Fata lui era la câțiva centimetri de a ei. Rachael observă ridurile din jurul ochilor lui și văzu o tristețe pe care la întâlnirile lor precedente nu o observase. Își imagină că-l sărută și, în clipa aceea, își dădu seama că voia și putea s-o facă. Ținând bandajul cu o mână, îl mângâie pe obraz cu cealaltă și îl sărută ușor pe buze, acțiunea suprapunându-se peste intenție ca pe un palimpsest. Rămase cu buzele așa suficient pentru ca respirațiile lor să se amestece. Rachael așteptă ca gardurile electrice și sârmele capcană să se declanșeze, alarme și reflectoare, dar nu apăru nicio constrângere. Intrase pe acest nou teritoriu fără s-o oprească nimeni. Fusese foarte ușor.

— Prefer acest sărut celuilalt, spuse Lubert.

Rachael privi în jos, dându-și seama din nou unde era.

— Asta… face parte dintr-un plan de a mă da afară din casă? întrebă el.

— E un… mulțumesc, spuse ea.

— Pentru ce?

— Pentru că m-ai trezit.

9.

Proiectoarele fabricii luminau un câmp cu zăpadă călcată în picioare, pe care pancartele aruncate zăceau ca niște berze moarte. Mașina militară răsturnată fusese înconjurată cu bandă, ca epicentru al locului crimei. Câțiva polițiști germani stăteau în jur, în întuneric, părând că nu știu prea bine ce fac acolo. Lewis examină rămășițele revoltei și fu copleșit de senzația că pierduse controlul situației, oricât de slab fusese el.

Polițistul militar care dăduse ordin să se tragă – un anumit maior Montagu – îi explică ce se întâmplase, însă modul și motivul nu puteau schimba ce se întâmplase. Se produsese o monumentală încurcătură – și asta în tura lui.

— Ofițerul încerca să intre pe poartă, când a fost înconjurat de o mulțime furioasă. Au început să atace mașina. Am tras focuri de avertisment, dar ei au continuat să legene mașina până când au răsturnat-o. Din fericire, n-au putut să ajungă la el mașina fiind aplecată pe-o parte.

Montagu descria incidentul cu o detașare mecanică. Lewis așteptă ca el să-și încheie raportul, dar Montagu se opri acolo.

— Apoi ați deschis focul asupra unor civili neînarmați, spuse Lewis.

— N-am avut de ales, domnule.

— Morții nu au de ales, domnule maior. Trei oameni, fir-ar al naibii!

Lewis ocoli mașina, spre locul în care era sânge pe zăpadă. Răsturnat pe o parte, Volkswagenul semăna și mai mult cu o insectă.

— Dacă îi lăsam, l-ar fi linșat.

— Ești sigur de asta?

— Fără niciun dubiu, domnule. Deja deveniseră… o gloată irațională. Credem că în mulțime existau elemente subversive. Oameni care au venit doar să stârnească scandal. Poate din Werwolf, domnule.

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu. Ați arestat pe vreunii din ei?

Montagu își umflă pieptul și murmură un răspuns concis:

— Am reținut șase pentru interogatoriu.

— Copii, nu-i așa?

De curând, poliția militară fusese aspru criticată pentru arestarea a peste o sută de copii prinși că furau cărbune. Presa aflase povestea, însă datele – vârsta copiilor – fuseseră modificate.

Lewis luă una din pancarte, pe care scria „Dați-ne uneltele și facem ce trebuie făcut! și o ridică în fața lui Montagu.

— Știi pe cine citează? îl întrebă el.

— Și dumneavoastră ați fi făcut la fel, dacă erați aici.

Lewis aruncă pancarta.

— Le oferim democrație și apoi îi pedepsim pentru că o exercită.

*

Barker îl duse pe Lewis cu mașina la o întrunire de urgență cu șeful lui, generalul de Billier.

— Maiorul are dreptate, spuse Lewis. Ar fi trebuit să fiu acolo. Sau cel puțin ar fi trebuit să trimit un detașament mai mare ca să-i sprijine.

— Trebuia să fie o demonstrație pașnică, domnule. Sindicatul ne-a asigurat că așa o să fie. Și soldații s-au panicat. Asta nu a fost vina dumneavoastră.

— Prevăd o concediere.

— Mă îndoiesc de asta, domnule.

— De ce altceva m-ar chema de Billier la o întâlnire în miez de noapte?

— Poate că are un whisky bun și vrea să vă ceară părerea, domnule.

Lewis reuși să zâmbească. Generalul era un pasionat al whisky-ului și se știa că alegea oameni pe baza capacității lor de a distinge un amestec de un whisky pur de malț.

— Nu pot să vă dea afară, continuă Barker. Sunteți unul dintre puținii oameni care înțeleg ce fac aici. Bănuiala mea e că e vorba de altceva.

— Sunt departe de a fi atât de indispensabil pe cât crezi tu, Barker.

Dacă în exterior Lewis respinsese complimentul, în interior îl primi, păstrându-l ca antidot față de secreta lui îndoială de sine. În armată, un simplu „Bravo" era ceva rar. Atunci când primeai laude, de obicei ele erau contrabalansate de jigniri. Reticența de a încuraja sau complimenta nu era doar o problemă militară, lui Lewis i se părea că ea are și ceva foarte englezesc. Ea provenea dintr-o combinație de rezervă și realism pe care Lewis o recunoștea la el însuși, ca și din teama de a permite cuiva să și-o ia în cap: după cum le plăcea englezilor să spună, era unul dintre motivele pentru care ei n-ar fi acceptat niciodată dictatori cu ușurința vecinilor lor continentali.

— Aproape am terminat registrul acela, domnule, continuă Barker.

— Registrul?

— Registrul persoanelor dispărute. Cel pe care mi l-ați cerut.

Lewis auzea sunet de vase sparte: câte alte farfurii începuse să învârtească, dar uitase de ele? Ideea lui de a alcătui o listă a „morților dispăruți" – cei care nu ieșeau la socoteală după bombardamente – și de a o confrunta cu numele tuturor celor din regiune aflați încă în spitale, mănăstiri sau convalescenți acasă, fusese unul din lucrurile pe care le începuse, dar care fusese lăsat deoparte pe măsură ce alte chestiuni mai urgente se impuneau.

— Am uitat de tot. Sper că n-ai pierdut foarte mult timp cu ea.

— Ah, mi-a acaparat viața complet, domnule. Dar în curând o să pot compara numele cu

registrul de pacienți. Mai am nevoie doar de câteva săptămâni.

— Cum merge celălalt, raportul bunurilor?

— Îi deranjează pe unii ofițeri. Nu le place. Încă n-o să fiu promovat.

— Bun.

Lewis vorbea serios. În primul rând, avea nevoie de Barker. Însă el credea sincer că mulți oameni care ajungeau sus își pierdeau motivația care îi propulsase acolo și se trezeau în roluri nepotrivite cu capacitățile lor, care le lăsau talentele să se atrofieze. Mottoul lui fusese întotdeauna „rămâi de cealaltă parte a biroului".

*

De Billier mai mult se sprijinea pe biroul lui decât să stea în spatele acestuia, atunci când Lewis intră. Generalul îi oferi imediat un loc, un whisky și o țigară – deloc preambulul unei mustruluieli. Prezența comisarului Berry sugera că era posibil ca Barker să aibă dreptate: îi pregăteau lui Lewis altceva decât concedierea.

— L-ai cunoscut pe domnul comisar?

— Da, domnule. Am avut o scurtă întâlnire, pentru vizita ministrului.

Lui Lewis îi plăcea Berry: avea o slujbă imposibilă și nepopulară, pe care o îndeplinea cu grație și demnitate.

Berry îi strânse mâna cu căldură.

— Mă bucur să te văd iar, colonele. Omul care își împarte casa.

— Nu e casa mea, dar așa e.

— Consilierii germani au cuvinte de laudă pentru dumneata.

— Și tocmai de asta, spuse de Billier, făcând o pauză ca să aprindă țigara lui Lewis, te-am chemat în această seară. Pentru capacitatea dumitale de a vedea și cealaltă parte.

Lewis se așeză, amintindu-și că până și prizonierilor li se oferea o țigară înainte să fie împușcați. La atâtea lingușiri, era clar că aveau

pentru el o misiune oribilă. Din scaunul lui, Lewis vedea prin fereastra din spatele generalului luna plină, suficient de clar ca să distingă gropile de pe suprafața ei. Poate că-l trimiteau acolo.

— De oricâtă simpatie m-aș fi bucurat, s-a pierdut la fabrica Zeiss, domnule.

— Ce s-a întâmplat în seara asta a fost regretabil, începu de Billier, dar face parte dintr-o problemă mai vastă. Dezafectările ne creează probleme reale în întreaga zonă. Au existat proteste în Köln. În Hanovra. Bremen. În Ruhr. Stârnește tensiuni imense, pe care vremea și lipsa hranei le exacerbează. Germanii încep să ne urască. Ei încă mai cred că vrem să transformăm tara într-o imensă fermă și că am distrus industria navală ca să oferim un avantaj Belfastului și Clydelui.

— Chiar am aruncat în aer un șantier naval complet funcțional, de prima mână.

— Blohm și Voss au fost o eroare. Acum știm asta. Însă țintele și obiectivele se schimbă rapid. Aproape în fiecare lună. Acum un an, intenția noastră era să demilitarizăm. Apoi a fost să denazificăm. Apoi să reducem capacitatea industrială. Apoi a fost pur și simplu să-i hrănim pe oamenii ăștia. Acum e clar pentru toată lumea (în afară de francezi și ruși) că avem nevoie de o Germanie puternică. A fost convenită contopirea zonei noastre cu zona americană. În Noul An vom deveni Bizonia. Și poate Trizonia, atunci când francezii o să înțeleagă mai bine locul pe care-l ocupă în univers. Ce devine clar e că rușii par tot mai puțin dispuși să dea înapoi zona lor. Și cu cât ne ia mai mult să demontăm industria grea germană, cu atât par mai puțin dispuși să facă asta.

Generalul abia dacă amintise tragicele evenimente ale serii și era clar că nu avea de gând s-o facă. Din punctul lui de vedere, erau doar o trepidație locală, în comparație cu mutațiile tectonice care aveau loc între națiuni. Lewis era

aproape dezamăgit. Perspectiva de a fi concediat, pe care o întreținuse pe drumul încoace, nu fusese chiar atât de neplăcută.

— Mai avem încă o șansă de a evita un faliment total în relațiile cu Rusia. Primul pas pentru a evita acest lucru e să onorăm Acordul de la Potsdam referitor la reparații. Dacă nu facem asta, ei o să întrerupă furnizarea de hrană. Agenția Inter-Aliată pentru Reparații va impune sancțiuni pe care noi nu ni le permitem, dacă nu terminăm rapid demontarea. Americanii vor trebui să plătească pentru hrănirea a milioane de oameni, și această Cortină de Fier despre care bate câmpii Churchill va deveni realitate.

De Billier îi întinse lui Lewis un dosar cu numele: „Lista dezafectărilor. Locații de categoria 1. Confidențial".

— În regiunea asta sunt patru locații de categoria unu. Rușii trimit o echipă cu Agenția pentru Reparații, să se asigure că ele vor fi demontate. Vrem ca dumneata să fii purtătorul nostru de cuvânt. Și trebuie să-ți preiei postul imediat.

Lewis se uită la document, răsfoind locațiile.

— Heligoland?

Putea la fel de bine să fie pe lună.

— O să adune toată muniția la un loc și o s-o arunce în aer. Avem nevoie de cineva pe care germanii îl plac și care poate să comunice aceste imperative, cineva a cărui empatie răzbate. Dumneata ai o astfel de reputație, colonele. Maiorul vorbește foarte frumos despre dumneata.

Unui neinițiat asta i s-ar fi părut o laudă, dar Lewis știa că aceasta era modalitatea în care se descotoroseau de cineva care făcea zarvă. Nu voiau ca el să se plângă miniștrilor și presei. Lewis criticase în fața lui Shaw eforturile lor de pe teren. Trebuia să fie disciplinat – în mod constructiv.

— Asta nu este… zona mea de competență.

— E vorba de oameni, colonele, spuse de Billier. Și dumneata te pricepi la oameni.

— Vreți să spuneți că aveți nevoie de cineva care să arunce lucrurile în aer cu compasiune.

De Billier își drese vocea printr-un mârâit impacientat. Își folosise puterea de convingere; nu avea de gând să înfrumusețeze și mai mult situația pentru Lewis.

— Colonele, eu îi disprețuiesc pe ruși și detest reparațiile acestea. Dar dacă vrem să evităm un nou război trebuie să facem asta. Înainte de sfârșitul iernii.

Tatonarea se transformă în ordin.

— Îi vei însoți pe Kutov și pe observatorii lui. Un observator francez și unul american vor călători în permanență împreună cu dumneata. Înțeleg că interpreta dumitale vorbește rusă. Dacă totul merge bine, vei fi plecat doar câteva săptămâni. Omul dumitale poate să-ți țină locul în district până te întorci.

De-a lungul întregii conversații, Lewis se imaginase în cameră cu Rachael. Cum avea să primească ea această ultimă numire? Avea să fie ultima picătură?

— Să aștept până după Crăciun?

— Rușii nu mai sărbătoresc Crăciunul, colonele, ripostă de Billier. În plus, ar fi un moment perfect pentru a îndeplini acest lucru neplăcut. În timp ce noi cântăm colinde, dumneata arunci lucrurile în aer fără să audă nimeni.

Generalul nu ajunsese de acea parte a biroului pentru că era un sentimental. Chiar și atunci când Michael fusese ucis, lui Lewis nu i se oferiseră – și nici el nu ceruse – acele zile suplimentare de permisie după înmormântare.

— Domnule, am petrecut abia câteva luni cu familia mea, și chiar și atunci, abia am avut timp să stau cu ei. Asta va exercita o presiune imensă asupra noastră…

— Colonele, eu conduc o țară, nu o agenție matrimonială.

∵

— Herr Morgan vă roagă să vă duceți în salon, domnule.

— Părea… furios?

Heike trebui să se gândească.

— Nu. Nu cred, domnule.

Nu. Bineînțeles că nu. Colonelul nu era niciodată furios. Și dacă ar fi descoperit că soția lui sărutase un alt bărbat, probabil că ar fi discutat cu el despre vreme și apoi i-ar fi oferit mașina.

— Mulțumesc, Heike. O să cobor.

Lubert puse jos penița și închise călimara. Își pieptănă părul cu mâna, apoi se gândi mai bine și îl ciufuli la loc, în starea lui naturală.

Lubert îl găsi pe Lewis așezat la pian, meditând și privind dincolo de fluviu. Era îmbrăcat cu uniforma completă, cu mănuși și manta, pe punctul de a pleca undeva – din nou. Lewis înălță puțin colțurile gurii, într-o tentativă de a zâmbi.

— Herr Lubert. Intrați. Vă rog. Luați loc.

Lubert se duse și se așeză pe pervazul ferestrei.

— Cum mai e capul? întrebă Lewis atingându-și tâmpla.

Fruntea tăiată a lui Lubert era o carapace hidoasă și multicoloră, dar în curs de ameliorare.

— De obicei mă vindec repede, spuse el.

— Se pare că a fost o seară ieșită din comun.

Lubert așteptă ca Lewis să spună ce avea de spus, apoi se întrebă dacă nu cumva colonelul aștepta ca el să vorbească mai întâi. Englezii aceștia erau sortiți să sufere de un fel de constipație emoțională. Poate că Lubert trebuia să îi ușureze sarcina oferind laxativul unei scuze. Să-i spună că nu era vina lui Frau Morgan, ci a lui; fusese lovit la cap, nu era în apele lui și așa se întâmplase.

— Îmi pare rău pentru acel incident.

Lewis se uită la el întrebător și ridică mâinile ca să-l oprească.

— Nu dumneavoastră trebuie să vă cereți scuze, Herr Lubert. Mă simt prost în numele dumneavoastră. Pentru vază. Pentru orice stricăciuni aduse proprietății. Și pentru comportamentul unui anumit invitat din seara aceea.

Lewis mângâie spatele Bösendorfer-ului, o încercare de a compensa izbiturile brutale primite din partea lui Burnham.

— Rachael mi-a spus că ați manifestat o reținere admirabilă. Date fiind circumstanțele.

Lubert începu să bâlbâie o retragere a grăbitei lui confesiuni:

— Ei bine… este… eu nu învinovățesc pe nimeni. A fost doar entuziasm. Vaza. Nu contează. Nici măcar nu-mi plăcea.

— Nu, dar asta nu scuză ce s-a întâmplat. Cum ați spus chiar dumneavoastră, Herr Lubert, este proprietatea dumneavoastră.

— Da.

Colonelul prefera din nou să ascundă totul.

— Și îmi pare rău și că ați fost prins în situația de la Zeiss.

— Nu-mi amintesc prea multe. Ascultam un discurs. Apoi au început focurile de armă.

Trăsăturile lui Lewis se prăbușiră.

— Ce s-a întâmplat la fabrică e de nejustificat. De fiecare dată când ni se pare că am făcut un progres, se întâmplă ceva de felul ăsta. Cineva se pierde cu firea sau se panichează și totul o ia razna. Suntem într-o etapă foarte delicată a întregii situații. Totul atârnă de un fir foarte subțire. În fine, mă bucur că sunteți în regulă.

— Aveți o misiune foarte dificilă, domnule colonel. Nu vă invidiez.

— Nici n-aveți de ce. În fine, motivul pentru care voiam să vorbesc cu dumneavoastră, în afara scuzelor pentru seara trecută, e să vă cer o favoare.

Trebuie să găsim un nou meditator pentru Edmund. Știu că pe moment nu mai puteți lucra la fabrică. Așa că mă întrebam dacă ați fi dispus să-i dați meditații lui Edmund, și Rachael… să-i învățați puțină germană. Eu nu voi putea găsi un înlocuitor cât sunt plecat. Și ar fi o ocazie bună pentru Rachael să se apuce de limba aceasta. Știu că pe ea o frustrează necunoașterea ei, mai ales vizavi de personal.

— Bineînțeles, spuse Lubert. Dumneavoastră plecați?

— Pentru câteva săptămâni. În Heligoland.

— Deci… Nu veți fi aici de Crăciun?

— Din nefericire, armata funcționează după propria ei liturghie, Herr Lubert. V-aș fi recunoscător dacă ați avea grijă de tot în locul meu. V-aș încuraja să vă simțiți mai acasă decât poate că v-ați simțit. Știu că… la început nu a fost ușor. După cum poate că v-ați dat seama, Rachael… nu era în apele ei când a sosit… dar acum văd din nou semne ale vechii Rachael. Cred că ea vrea să socializeze mai mult, poate să meargă cu Frieda la cumpărături. Compania îi face bine. Nu-i face bine să stea singură. Mai ales în această perioadă a anului. Și, cum spun eu mereu, dacă e ca lucrurile să meargă bine aici, oamenii trebuie să se solidarizeze, să se cunoască unii cu alții. Cred că ceea ce vreau să spun, Herr Lubert, e să nu stați izolat. Vă rog, nu ezitați să vă simțiți acasă.

— Mulțumesc, domnule colonel.

Lui Lubert îi plăcea Lewis. Respecta generozitatea acestuia. Îi era recunoscător pentru ea. Și admira lipsa aerelor de superioritate. Însă îi venea greu să-i asculte cuvintele fără să-l considere orb. Fie era complet naiv, fie mintea îi stătea la altceva. În oricare dintre variante, prioritățile acestui om erau complet greșite.

*

— Am vești foarte proaste, Rach.

Rachael citea noul ei roman de Agatha Christie și era prinsă în rețeaua și țesătura lui delicioase, într-un moment cheie al revelației poveștii. Când puse cartea jos, două gânduri nepotrivite concurau în mintea ei: mă întreb cine e criminalul și sper că Lewis n-o să-mi spună că Stefan nu e „curat”, asemenea lui Herr Koenig.

— Ce e? întrebă ea.

Lewis avea fața de comunicat știri. Rachael o mai văzuse – de neuitat fusese atunci când o anunțase că trebuie să se întoarcă imediat la bază, după ce ajunseseră acasă de la înmormântarea lui Michael.

— Mi s-a cerut să supraveghez dezafectările. Vor să încep de mâine. Asta înseamnă că o să fiu plecat câteva săptămâni.

— Ah, spuse ea.

— Știu, e ultima picătură, spuse el înțelegând-o greșit și căutându-și servieta în camera cu haine.

În Rachael existau undeva platitudinile soției îndatoritoare, acele expresii pe care soțiile de militari trebuiau să le aibă pregătite de fiecare dată când permisia era scurtată sau întreruptă de tot. Dar nu îi venea să facă asta și simțea că nici Lewis nu se așteaptă ca ea să le emită.

— Așa e armata, spuse ea.

Lewis se uită spre ea și dădu din cap.

— Îmi pare rău, Rach.

În timp ce el începea să-și caute echipamentul, Rachael privi spre carte. Nu voia deloc să-l ajute pe Lewis să-și facă bagajul. Nu și de data asta. Poate că era datoria ei, dar ea terminase cu datoria. Voia doar să ajungă la capătul acelui paragraf afurisit și să afle cine e criminalul.

Însă priveliștea neîndemânării lui Lewis era prea mult. Puse cartea deoparte și îl ajută să caute ciorapi în coșul cu rufe proaspăt spălate adus de Heike în dimineața aceea.

— Câte?

— Cinci-șase ar trebui să-mi ajungă.

Rachael îi aruncă ciorapii făcuți ghem unul câte unul, iar el făcu mâinile căuș ca un portar de cricket, trimițându-le mai departe în geantă printr-o mișcare continuă. Văzând cât de dezordonat își făcuse bagajul, Rachael începu să i-l reorganizeze.

— Această nouă misiune e cumva o promovare? îl întrebă ea.

— Cred că e o pedeapsă pentru că n-am susținut linia oficială în fața ministrului. Se pare că am spus prea mult.

— Asta nu-ți seamănă deloc. Cine o să conducă districtul?

— Barker. I-am spus să vină pe aici. Să aducă poșta. O să vă descurcați, tu și Ed?

— Tu ce crezi?

Lewis dădu din cap. O întrebare prostească.

— Mă gândeam ca, după ce mă întorc… Poate… am putea să mergem undeva. Noi doi. După ce se mai încălzește puțin. Să ne ducem în Travemünde. Sau într-una din stațiunile alea mari de la Baltica.

— Da, ar fi frumos.

— Dar… nu o să fie imediat.

— Nu…

Lewis nu mai știa ce să spună; iar ea nu avea de gând să-l ajute.

— Ei, ar trebui să plec, zise el.

Își închise valiza și se întoarse să-și ia la revedere. Vrând să evite o scenă apăsătoare, ea îl sărută de rămas-bun pe obraz, ca și cum ar fi sărutat un vizitator care pleca sau o cunoștință întâmplătoare.

10.

Dosarul cafeniu prins între ciorapi și burtă o împungea pe Frieda în coaste în timp ce mergea. Nu știa prea bine ce conține – cuprinsul era în engleză – însă cuvântul „Limitat”, marginea roșie și fotografiile cu diverse locații industriale și militare o asigurau că ceea ce luase din servieta colonelului era ceva ce avea să-l impresioneze pe Albert. Gândul că avea să i-l înmâneze îi dădea o mândrie amețitoare.

„R”-ul într-un cerc negru al ordinului de rechiziționare atârna de grilajul magnatului margarinei. Frieda se uită în stânga și în dreapta să nu vină mașini și, după ce se asigură ferm că drumul e liber, se cățără pe zidul scund în locul în care Albert așezase o sanie de lemn peste sticla spartă pusă acolo de Petersen pentru descurajarea hoților. Înainte de război, măsurile de pază ale lui Petersen produseseră consternare în rândul vecinilor. Mama Friedei, care îl considera un arivist banal, spusese că niciun hoț care se respectă nu ar fi furat nimic din casa acelui parvenit: familia lui făcuse bani rapid și ușor – mai întâi din sisal, în coloniile din Africa de Est, apoi din unt contrafăcut – și „cu cât faci banii mai repede, cu atât mai repede îi pierzi”. Frieda fusese prea mică atunci ca să înțeleagă ierarhiile subtile ale familiilor bogate vechi față de cele noi, însă acum, în timp ce se îndrepta spre cea mai mare casă de pe Elbchaussee, văzu că profeția mamei ei se împlinise: vila imensă, în formă de cub, a lui Petersen era tristă, tăcută și pustie.

Intră în casă pe fereastra joasă de la bucătărie, așa cum o instruise Albert. În timp ce urca scările din spate spre parter, simți miros de lemn și ceară de lumânare arse și auzi voci agresive de băieți. Urmă vocile către salonul din spatele casei, unde

se trezi în fața unei scene nebune: o încăpere iluminată de lumânări și decorată cu artefacte africane – scuturi, lănci, piei de animale și măști. Patru băieți stăteau în jurul unui puști, ascultându-l. Puștiul era suit pe o masă de biliard și ținea în mâini o cutie plină cu ceva ce păreau a fi clești de zahăr; purta o cască colonială și o blană de zebră pe umeri și striga ca un vânzător de pește de la St. Pauli.

— Tocmai sosiți de la Dammtor! strigă băiatul.

Scuturǎ cutia și scoase o pereche de clești, pocnind fălcile acestora una de alta. Lumânările aruncau o umbră grotescă pe peretele din spatele lui, transformându-l pe el într-un pitic gigantic, iar cleștii într-o langustină metalică.

— La ce sunt buni? se plânse un băiat. Nici n-avem zahăr.

— Privește și învață, Otto. Poate că pentru tine sunt clești de zahăr, dar pentru o doamnă frumoasă care vrea să rămână astfel…

Băiatul puse cutia jos, luă o pereche de clești și începu să demonstreze, închizându-i ca pe o pensetă și trăgând de sprâncene.

— Sau…

Băiatul deschise gura și se prefăcu că își scoate un dinte, folosind cleștii de zahăr ca pe un clește dentar.

— Sau…

Folosi cleștii ca să-și prindă nasul și mimă că trage un vânt.

— Sau…

Se aplecă și se prefăcu că ia cu ei ceva de jos.

— Sau…

Băgă mâna în buzunar și scoase o țigară. Prinse un capăt al ei cu cleștii, o duse la gură și pufăi ca un dandy.

— Doamnele o să se înnebunească după ei.

Sălbaticii nu păreau impresionați; un băiat cu suliță conducea corul criticilor:

— Oamenii nu vor clești de zahăr. Vor cartofi.

— Ai irosit țigările pe ei, Ozi.

— Faci târguri foarte proaste.

Băiatul ridică mâinile.

— Stați încet. Am luat ceva foarte special. Mulțumită băiatului englez. Ceva foarte special.

Băiatul băgă mâna sub blana de zebră și scoase un tub în formă de trabuc. Frieda recunoscu medicamentul pe care îl lua Albert: Pervitin[18], pastilele care le fuseseră date soldaților tineri în ultimele zile încrâncenate ale războiului, ca să-i mențină „optimiști”.

— O pastilă de-asta te face puternic. Îți ține de cald. Și nu ți-e foame niciodată. Cutia e la Berti. Dar eu am câte un tub pentru fiecare din noi.

Băiatul se opri și privi spre ușă.

— Ia te uită cine-a venit.

— Astea nu sunt pentru copii, spuse Frieda rămânând cu o mână pe ușă, în caz că trebuia să fugă.

Sălbaticul cu suliță o duse la umăr; axul subțire al armei tremura.

— Cine ești, domnișorico?

Puștiul cu cască colonială sări jos de pe masa de biliard.

— E în regulă, e fata lui Berti.

Prietenul puștiului lăsă sulița jos.

— De unde știi cine sunt? îl întrebă Frieda.

— Te-am văzut.

— M-ai văzut unde?

— Te-am văzut…

Puștiul băgă arătătorul drept prin inelul format de arătătorul și degetul mare de la stânga. Înăuntru, afară, înăuntru, afară. Prietenii lui chicotiră.

Ar fi trebuit să-l lovească pentru această impertinență. Oare cum îi văzuse? În casa din Blankenese? Sau aici?

— El unde e?

— E sus, cu prietenul lui.

— Ce prieten?

Băiatul ridică tubul de Pervitin.

∵

Albert era în dormitorul principal, dar nu în pat; dansa pe un disc pus la un fonograf portabil; era una dintre acele melodii americane primitive pe care Heike le asculta la Radio Hamburg: numai tobe africane, alămuri zgomotoase și dezordine. Frieda se enervă să vadă că Albert dansa pe asta. Era dezbrăcat până la talie și se mișca dezarticulat, ca o păpușă mânuită de un păpușar beat, pășind la întâmplare, ca și cum ar fi strivit furnici pe covor. Era atât de absorbit de dans că nici nu observă intrarea ei. Frieda se simți stânjenită că îl privește; acest tânăr care sărea, țopăia și se legăna nu era acel Albert eficient, calm și controlat pe care îl cunoștea ea: tânărul părea temporar posedat.

— Albert? Ce faci?

El se întoarse, dar nu păru surprins. Continuă să danseze pe muzică.

— Adevărata mea doamnă germană…

Păși spre ea cu mișcări exagerat de feline, furișându-se spre ea pe ritmul muzicii și întinzând o mână ca să o cheme. Pielea lui strălucea și ochii erau puțin prea măriți și bulbucați ca să ai încredere în ei.

Frieda scoase dosarul furat de sub fustă și i-l întinse.

— Am ceva important.

— Benny Goodman, spuse el continuând să danseze. Benny Goodman. Dansează!

Întinse mâna spre ea, insistând. Albert era sclipitor și lipicios. Cicatricea cu optzeci și opt de pe biceps zvâcnea. Frieda ar fi vrut să-i facă pe plac, dar nu putea să danseze.

— Nu pot, spuse ea.

— Ba poți… adevărata mea doamnă germană.

Albert îi puse mâna pe șold și o conduse cu cealaltă. Frieda lipi dosarul de piept și începu să miște mecanic picioarele dintr-o parte în alta, dar nu simțea dansul. Muzica aceasta modulată era prea anarhică, prea greu de prins. Și ea ar fi vrut ca

Albert să fie… mă rog… nu așa! Cu fiecare pas și smucire a trupului, Albert îi părea tot mai străin.

— Nu pot!

Albert se trase înapoi spre fonograf, continuând să danseze. Ridică acul de pe disc.

— Așa. Așa. Fata nu vrea să danseze. Un soldat ar trebui să știe să se distreze. Bine atunci, nerăbdătoarea mea prietenă. Arată-mi ce-ai adus.

Frieda îi întinse dosarul. Albert oprise muzica, dar continua să danseze pe melodia din capul lui. Luă dosarul și îl mângâie.

— „Limitat”… citi el. Asta e bine.

Dădu elasticul la o parte și deschise dosarul. Citi fără să se grăbească, mișcând buzele în timp ce traducea. După câteva secunde, începu să dea din cap apreciativ.

— De unde ai asta?

— De la colonel.

Albert citi mai departe, scoțând murmure satisfăcute.

— E bun? întrebă ea.

El puse dosarul jos și o privi, de data asta vorace. Își puse mâinile fierbinți pe bicepșii ei. Frieda vedea pulsul puternic și rapid de la gâtul lui și îi simțea erecția lipită de ea. Amintindu-și puterea pe care o avusese înainte asupra lui, Frieda începu să-i desfacă cureaua. El scoase iar acel sunet murmurat, împingându-se în ea. Îi ridică fusta și ea își dădu jos chiloții, lăsându-se pe spate pe capătul cadrului patului. Albert emise sunete de plăcere în timp ce intra în ea, ceea ce o făcu să se simtă din nou mândră și puternică. Frieda începu să răspundă și ea cu sunete care să îi facă plăcere lui Albert, apoi descoperi că le scoate involuntar, pentru el și pentru ea deopotrivă. De data asta el avu nevoie de mult mai mult timp ca să termine, ceea ce ei îi lăsă timpul necesar să simtă plăceri noi. După ce termină, Albert rămase lipit de ea, prăbușit și inert. Apoi se îndepărtă și își încheie pantalonii. Frieda se simțea ca și cum ar fi putut să

audă și să vadă totul din cameră și totul din afara casei.

— Vrei să-mi faci semnul?

El râse, înghițind încă un Pervitin.

— Bine.

Scoase o țigară din pachetul de pe noptieră. O aprinse, trase un fum și apoi se apropie de ea.

— O să te doară.

— Nu-mi pasă.

— Unde îl vrei?

— Aici.

Frieda întinse antebrațul ei alb ca un crin și încercui pielea de pe partea interioară.

— Poți să iei o tabletă, n-o să simți nimic.

— Vreau să simt, spuse ea scuturând din cap.

Albert o prinse tare de încheietură și îi înfipse țigara în braț, ținând-o acolo până se stinse. Frieda încercă să nu strige, scoțând un geamăt printre dinții încleștați. Albert aprinse din nou țigara și mai făcu un „O" deasupra arsurii, ca să completeze 8-ul. Ea se uită la noua cicatrice, deja roșie și crudă. Mirosul de piele arsă era extraordinar. Frieda și-o imagină pasager pe mama ei, în foc, în timp ce tot trupul ei era însemnat, și îi făcu semn din cap lui Albert să continue. El încercă să reaprindă țigara, dar o apăsase atât de tare încât se turtise și nu mai pornea. Aprinse alta și făcu următorul „O"; usturimea primului 8 contracara execuția celui de-al doilea. La ultimul „O", Frieda se trezi că scoate un sunet de plăcere, nu foarte diferit de sunetele pe care le scosese cu câteva minute mai devreme. După ce se termină, prinse fața lui Albert în mâini într-o manieră despre care credea că e adultă – căci asta era ea acum, fără nicio îndoială – și îl privi în ochi. Din cauza drogurilor, ochii lui zvâcneau și fluturau, iar ea ar fi vrut ca ei să s-o privească cu atenție. Își lipi iar mâinile de fața lui, într-o parte și în alta a ochilor lui.

— De ce iei drogurile astea?

— Trebuie să fiu vigilent. Sunt multe lucruri la care trebuie să mă gândesc. Mă ajută la misiunile mele.

— Mie nu-mi spui nimic despre misiunile tale. Despre planurile tale.

— Toate la timpul lor…

— Spui asta întruna. Nu ai încredere în mine?

— Bineînțeles că am. Dar… e mai bine ca tu să nu știi. Ai fost… de folos.

Frieda voia să fie mai mult de atât.

— Vorbești despre faptul că suntem soldați. Dar… eu nu te văd luptând. Te văd dansând. Și luând droguri. Nu faci nimic.

Albert se crispă și își îndepărtă capul de ea.

— Nu-ți face griji, doamna mea germană. Știu ce fac, îi zâmbi Friedei condescendent.

— Da? Tu vorbești despre o armată. Dar unde e ea? Eu nu-i văd decât pe acești *Trümmerkinder*.

Albert se uită la ea, încercând să se concentreze.

— Adevărata mea doamnă germană… ești ca un val de bombardiere englezești. Ca *bum-bum-bum*-ul tunurilor antiaeriene. Nu-ți face griji. Eu știu ce fac. Am văzut deja. Am văzut totul.

Albert se ciocăni în cap, ca să arate unde văzuse totul.

— Și va fi ceva măreț.

*

Mickey Mouse stătea la intersecție, protejat doar de o umbrelă. Se duse să bată la ușa casei, în căutarea unui adăpost, însă veranda se prăbuși, lăsând să se vadă altă ușă deschisă. Vântul împingea casa în stânga și în dreapta, aproape aruncând-o de pe fundații. În timp ce Mickey intra în casă, ușa se trânti în spatele lui și lacătul se încuie singur. Camera era plină de lilieci și Mickey sări îngrozit într-o oală, apoi ieși în fugă din cameră, strigând „Mami!”

Toți cei din casă, în afara Gretei, care refuzase invitația lui Rachael, erau strânși în jurul proiectorului Ace Pathescope și se uitau la ultimul

film al serii: *Casa bântuită a lui Mickey Mouse.* Proiectorul fusese cadoul lui Rachael pentru Lewis la a zecea aniversare a nunții lor (nunta de cositor), dar ar fi putut la fel de bine să i-l fi dat lui Edmund, deoarece el era cel care îl folosea cel mai mult și care obținea cea mai multă plăcere de pe urma lui. Iar acum era în elementul lui: proiecționist, vânzător de dulciuri, diplomat și interpret, servea acadele și biscuiți în relief Spekulatius cu ghimbir și scorțișoară, anticipând toate momentele amuzante posibile ale filmului („Partea asta e bună; o să vă placă partea asta"), râdea și apoi se uita să se asigure că și ceilalți râd. Sub strălucirea hipnotică a acestor filmulețe copilărești, casa ajunsese la o unitate fericită: Heike ezita, apoi izbucnea în chicotit; Richard era captivat de aspectele mecanice, dar apoi începea să râdă când Popeye își încorda mușchii; fața împietrită a Friedei începea să facă riduri surprinzătoare la cascadoriile prin care Buster Keaton sfida moartea, iar râsul ei, când se produse în sfârșit, era o versiune neexperimentată a râsului tatălui ei.

Lubert hohotea fără nicio reținere, un rafinat care savura plăcerile simple. Rachael se întreba dacă era captivat cu adevărat de film sau dacă își manifesta în mod exagerat aprecierea, ca să vadă ceilalți. Oare simțea – așa cum simțea ea – că acesta era preludiul pentru ceva și mai interesant? Când filmul se transformă în puncte și zgârieturi, ochii lor se întâlniră și ei i se păru că vede o anumită așteptare la el.

— Sfârșitul! spuse Herr Lubert dramatic, aplaudând energic.

Edmund aprinse iar lumina și toată lumea clipi la strălucirea ei surprinzătoare.

— Mulțumesc, Edmund. Ăsta e un viitor pentru tine. Eu cred că într-o bună zi o să faci filme. Ce credeți, Frau Morgan?

Edmund, care nu se gândise niciodată să se facă altceva decât soldat, ca tatăl său, se uită la mama lui să vadă dacă ea era de acord cu alegerea unei profesiuni atât de extravagante.

— Cred că da, spuse Rachael.

Edmund înflori în fața dublei susțineri.

Richard îi mulțumi lui Edmund pentru spectacol.

— Popeye marinarul, spuse el încordându-și bicepsul și chicotind de unul singur.

Heike rămăsese fără grai și își atingea pieptul ca să-și arate recunoștința, în timp ce făcea mici plecăciuni. Rachael era sigură că o auzise spunându-i lui Edmund „Delicios”.

Frieda, al cărei păr era din nou împletit – chiar dacă acum într-o singură coadă –, nu spuse nimic.

— Mulțumește-le lui Edmund și Frau Morgan, Frieda.

— Mulțumesc, spuse ea.

Apoi se uită spre Rachael, încercă să zâmbească și spuse în engleză:

— Acum aș vrea să merg la culcare.

— Desigur, Frieda, spuse Rachael. *Frohe Weihnachten.*

— Putem să ne mai uităm o dată la Mickey, mamă? Te rog?

Edmund deja înfășură la loc negativul.

— Cred că deocamdată ajunge, Ed. Cu cât te culci mai repede, cu atât mai repede o să-ți poți deschide cadourile.

— Nu le deschidem acum? Așa cum se face în Germania?

— Credeam că procedăm ca în Anglia, spuse Lubert făcându-i cu ochiul.

Edmund se luptă puțin cu ideea de a amâna pentru viitor această satisfacție, dar o acceptă din partea lui Lubert.

— Bine atunci, spuse el, sărutând-o pe mama lui. Noapte bună, mamă.

— Noapte bună, dragul meu.

Heike începu să strângă farfuriile.

— Poți să le lași, Heike, spuse Rachael. Zău. O să le strâng eu.

Heike ezită, căutând îndrumare în ochii lui Lubert.

— Ia-ți liber pentru azi, Heike, spuse Lubert reluându-și cu ușurință rolul de stăpân al casei.

— Noapte bună atunci, spuse ea înclinându-se, roșind și retrăgându-se cu spatele.

Rachael și Lubert așteptară ca toți să dispară în camerele lor de sus. Lubert se prefăcu că examinează lentila proiectorului, în timp ce Rachael punea farfuriile una peste alta. În sfârșit, scârțâitul podelelor încetă și trosnetul focului deveni singurul zgomot din casă.

— Ei, a fost foarte plăcut, spuse Rachael. A fost minunat să vezi pe toată lumea râzând așa.

— Acesta este miracolul lui Mickey Mouse, spuse Lubert. Poate că el ar putea să ne aducă tuturor pacea mondială.

— Vrei un ultim pahar înainte de culcare?

— La britanici, un pahar nu e niciodată ultimul.

— Ei bine?

— *Bitte.*

Rachael puse whisky tare de armată în două pahare, adăugând câte un strop de apă. Îi întinse unul lui Herr Lubert și își trase un taburet în fața focului, invitându-l să facă la fel. Se uitară la flăcări în tăcere, unul lângă celălalt, la doar câțiva centimetri distanță. Un foc era un teatru de sine stătător, iar acesta era zgomotos și energic, plin de intrigi principale și secundare. Rachael stătea cu ochii ațintiți asupra cărbunilor de sus, care tocmai deveniseră portocalii.

— Îmi place că aici dați mai multă importanță Ajunului Crăciunului, spuse ea. Mie întotdeauna mi-a plăcut mai mult postul Crăciunului decât Crăciunul.

— Ești o femeie religioasă?

Rachael scutură din cap, mai degrabă încet decât definitiv.

— Mi-au plăcut întotdeauna ornamentele lui.

— Dar lucrul în sine? În afara ambalajului?

— Cred că credința mea, atâta câtă era, a fost spulberată.

— Poate că n-ar trebui să vorbim despre astfel de lucruri.

— Ba nu, ar trebui, spuse Rachael, simțind nevoia de a exprima o convingere mai profundă. Rareori discutăm despre lucrurile care contează. Ne furișăm cumva pe lângă ele. Eu cred că ăsta e spiritul vremii. O reminiscență a victorienilor. Sau a prea multor războaie. Nu știu. Dacă viitorul ar putea fi oricum, eu aș vrea să fie unul în care oamenii pot să discute despre ceea ce contează.

Ceasul din birou bătu miezul nopții.

— Crăciun fericit, spuse ea.

— *Prost,* spuse Lubert, ridicând paharul ca să ciocnească cu ea.

— *Prost.*

— Pentru o nouă epocă în care să discutăm despre ceea ce contează, sugeră Lubert.

Însă ceea ce conta încă nu fusese rostit.

— Dar tu? întrebă ea, neputând încă să-l numească. Tu crezi?

Lubert ținu paharul în lumina focului, făcând whisky-ul să se aprindă și să ardă.

— Într-un Dumnezeu care devine copil mic? E cam greu.

Înclină lichidul din pahar; auriul se refractă în cristal.

— E mai ușor să crezi într-un om puternic decât într-un Dumnezeu slab.

Conversația rămăsese un dans, niciunul nu prelua conducerea. Rachael văzu că tăietura de pe fruntea lui Lubert se vindecase rapid.

— Colonelul a spus că se duce în Heligoland, spuse Lubert. Insula Sfântă. Acolo obișnuiau sfinții să meargă.

— Atunci o să se simtă ca acasă acolo.

Replica îi scăpase înainte să apuce s-o prelucreze. Rachael privi iar în jos, spre flăcări. Cărbunele asupra căruia își ațintise ochii îi aprinsese pe cei de lângă el.

— Când colonelul mi-a spus că o să plece, am fost… încântat, spuse Lubert.

Rachael agită whisky-ul cu apă din pahar. Simțea manevrele subtile și ocolite ale inimii ei.

— Și eu la fel, spuse ea.

Hotare. Granițe. Frontiere. Mai traversase câteva, însă aceste patru cuvinte păreau cel mai mare pas de până atunci.

Lubert îi luă mâna, cu mâna lui mult mai caldă decât a ei, și o sărută tandru. Rachael îi strânse mâna și o trase, conducându-i gura spre a ei, înclinându-și capul ca să-l sărute. Rachael fu uimită iar de rapiditatea și ușurința intimității. Când se desprinseră, Lubert încercă să spună ceva, dar ea îl făcu să tacă printr-un nou sărut. Dacă discutau despre ce se întâmplă, ea ar fi fost obligată să se gândească la asta, poate s-ar fi oprit. Când se desprinseră a doua oară, ea dădu să-l sărute iar, dar de data asta el se opuse, dându-și capul pe spate ca o pasăre și lăsând sărutul ei în aer.

— … eu o să mă duc în camera mea, spuse el. Așteaptă până se aprinde lumina, o vei vedea pe fereastra cea mare. O să las ușa deschisă.

Instrucțiunile erau atât de precise, încât cu siguranță se gândise la ele înainte. Lubert se ridică, dădu drumul mâinii lui Rachael, dar rămase cu ochii ațintiți asupra ei. Duse un deget la buze, apoi îl ridică în sus ca să arate unde se duce și cât de scurtă avea să fie pauza.

Rachael numără până la șaizeci, ca o fetiță care se joacă de-a v-ați ascunselea, închizând ochii și ascultând scârțâitul podelelor. Aștepta să audă vocile – ale rațiunii, bunului-simț, conștiinței – care să-i spună să nu se ducă la el. Dar nu apăru

nicio voce; auzea doar zăngănitul dorinței ei. Ar fi fost nevoie de ceva excepțional ca să se oprească acum – o intervenție cosmică, un cutremur, ceva la fel de aparte precum o felină care ar traversa peluza.

Când ajunse la 60, deschise ochii și văzu prin fereastra cea mare lumina de la camera lui Lubert. Porni, urcând scările cu grijă, pășind pe covor și evitând marginile dezgolite și gălăgioase de lemn, atentă la scârțâieli, servitoare iscoditoare, copii neadormiți. Pe lângă viclenie și secret, un adulter părea să necesite și toată îndrăzneala și inventivitatea inocente ale unui copil. Asta devenise deja? Un adulter? Rachael nu avea impresia asta. Dar avea oare vreodată un soț adulter impresia asta? Ce definea adulterul? Un simplu gând era de ajuns? Un sărut? Sau avea să devină oficial adulter când i se dăruia cu totul lui Lubert?

Trecu pe lângă ușa deschisă a dormitorului ei. La baza celui de-al doilea șir de scări, privi spre camera lui Edmund. Puse piciorul pe prima treaptă, încercând să audă cel mai mic zgomot. Totul deveni mai intens și mai lent. Rachael observa noi detalii: capetele în relief ale stâlpilor scării, țiuitul ascuțit din urechile ei, aerul mai cald din partea de sus a casei. Ușa camerei lui Lubert era puțin întredeschisă, emițând un isoscel de lumină. Păși înăuntru cu un picior, își privi pantoful, același pantof care o dusese, fără nicio vină, în tot felul de camere, pentru îndeplinirea mecanică a unor acțiuni domestice; nu părea pantoful unui adulter, împinse ușa lui Lubert, din fericire nescârțâitoare, și intră în această nouă țară.

Lubert stătea la fereastră, cu spatele la ea. Rachael închise ușa și se sprijini cu spatele de ea, rămânând cu mâinile pe clanță, închizând întrebările în urma ei. Clanța o împungea în noadă. Lubert se întoarse, cu trăsăturile schimonosite de anticiparea plăcerii – sau poate de agitație? Pentru

o clipă, Lubert lăsă impresia că nu era sigur, că ar putea să contramandeze totul. Apoi făcu un singur pas spre ea și o sărută, și în timp ce se sărutau începură să se dezbrace. Nu era o îndepărtare conștientă a hainelor; acestea zburau ca într-un balet burlesc. Rachael trebui să ducă singură mâinile la spate ca să-și descheie fermoarul; Lubert își sfâșie cămașa când o trase peste cap și mânecile i se agățară. După ce rămaseră goi, el păru că vrea să se oprească, să o contemple, însă ea îl conduse spre pat.

La început, Rachael abia îl remarcă pe Lubert, mirosul lui, gustul lui, diferența lui; nu voia particularitatea lui, și evită să îl privească în ochi sau să-i deschidă pe ai ei. Nu voia tandrețe. Nu voia bunătate. La apogeu, ea strigă mai tare decât s-ar fi așteptat, suficient de tare ca să eclipseze extazul lui. Suficient de tare pentru ca el să-i pună mâna pe gură, ca s-o amuțească.

— O să ne audă.

Ei nu-i păsa.

Rachael rămase așa, inhalând mirosul actului lor, simțindu-i dovada în interior, cum acesta emană din mijlocul ei, radiind spre extremități.

— Ți-e bine? întrebă el.

— Da, spuse ea.

— Mi te-am imaginat așa. Atât de… aprigă.

Ea nu răspunse. Stătea întinsă, cu ochii acum deschiși. Se țineau de mână, cu antebrațele și coapsele lipite. Rachael se simțea foarte receptivă față de detaliile acelui moment, față de el și de încăpere: un semn din naștere de mărimea unei monede de șase pence de pe coasta lui, pulsul care se vedea la înălțarea și coborârea burții ei, soldurile lui osoase, venele mici și albăstrii din jurul pieptului lui. Gol, Lubert părea mai lung și mai zvelt, iar pielea lui era alburie, cu câteva tonuri mai deschisă decât a ei.

Datele simple ale camerei improvizate începură să se precizeze. Rachael studie accesoriile luate în

grabă din camerele de jos și depozitate aici ca să îi facă ei loc: planșa de arhitect și instrumentele de desen, cărțile stivuite pe podea. Și un tablou mare sprijinit de perete, neatârnat și întors cu spatele. Avea aceleași dimensiuni cu pata din hol.

Lubert începu să o mângâie pe umăr.

— Acesta e tabloul? întrebă ea.

Lubert nu răspunse.

— Stefan?

— Da.

— Acum am voie să-l văd?

Reticența lui nu făcu decât să sporească dorința ei de a-l vedea.

— Bine, spuse el în cele din urmă.

Rachael își coborî picioarele pe podea, trase cuvertura și se înveli cu ea, mai mult de frig decât din pudoare. Îngenunche pe podea și întoarse tabloul. Știa cine e fără să mai întrebe. Imaginea ei speculativă nu era foarte departe, iar asemănările familiale erau prea pronunțate ca să nu fie ea.

— Claudia.

Lubert aprobă din cap.

— E extraordinară. O văd pe Frieda în ea. De ce ai dat-o jos?

— Nu voiam să mă mai privească. Rachael. Vino înapoi.

Lubert bătu cu palma pe pat, nevrând să mai zăbovească asupra subiectului.

Curiozitatea înfrânse jena lui Rachael.

— De ce nu mi-ai spus… atunci când te-am acuzat? Că era ea?

În Lubert părea că se duce o luptă.

— Pentru că… am încercat să uit. Și pentru că, dacă ți-aș fi spus, poate că nu te-aș mai fi sărutat. Și apoi ție ți-ar fi fost milă de mine. Și ai fi crezut că sunt încă îndrăgostit de soția mea.

— Și ești?

— Te rog. Întoarce-l la loc.

— Ești?

— Nu pot fi îndrăgostit de o amintire. Vreau mai mult decât atât.

Rachael se mai uită o dată la portret, apoi îl puse la loc cu fața la perete și se întoarse în patul lui Lubert.

∵

Lewis stătea ghemuit în spatele zidului de protecție, împreună cu Ursula și trei delegați ai Agenției Inter-Aliate pentru Reparații, așteptând prima explozie controlată din turneul dedicat demontărilor. Delegatul rus, colonelul Kutov, țipa ceva, dar Lewis nu auzea nimic. Își scoase amortizoarele de pe urechi și se întoarse spre Ursula.

— Ce-a spus?

— Ceva despre faptul că o să trimită grâu în zona voastră.

Lewis își puse amortizoarele la loc.

— Nemernicului ăstuia îi face plăcere.

Lewis reflectă la logica absurdă a ecuației: aruncau în aer o fabrică de săpun care angaja două mii de germani, producea ceva de care avea nevoie toată lumea, dar niciun fel de valoare militară, în schimb rușii trimiteau germanilor pâine. Era o echilibristică pe marginea Iadului.

Cei câțiva protestatari adunați la poarta fabricii de săpun Henkel erau controlați cu ușurință de duzina de polițiști germani cu pelerine negre. Generalul avea dreptate: Crăciunul era momentul ideal pentru demolări.

Agenția calculase că explozia urma să fie auzită la optzeci de kilometri distanță. Când se produse, detunătura fu neviolentă, de o frumusețe stranie: fumul se umflă simetric de ambele părți ale clădirii, iar apoi, ca un om care cade în genunchi, dar rămâne cu spatele vertical ca să-și păstreze demnitatea, întreaga structură se plisă la pământ, dispărând într-o aureolă de fum care se răspândi ca o conopidă de praf, ajungând aproape până la zidul de protecție și la delegați. Bubuitul zidăriei

prăbușite avea să fie resimțit până departe, confundat cu un fulger imens, multiplu, sau cu trecerea unui tren masiv prin apropiere. Poate că unii vor crede că e ultimul val-fantomă al unor escadroane pierdute, care veneau să termine ce începuseră.

Prăbușirea unui coș de fum înalt oferi lovitura de grație, după care Kutov se ridică și aplaudă demolarea, ca și cum ar fi asistat la un foc de artificii. Avea dreptate să fie impresionat, din punct de vedere tehnic fusese splendid: geniștii britanici deveneau foarte buni la aceste explozii controlate. Jean Bolon, membrul francez al delegației, și locotenent-colonelul Ziegel, americanul, se ridicară și aplaudară și ei.

În timp ce se uita cum se împrăștie praful, scoțând la lumină mormanul de cărămizi și moloz de dedesubt, Lewis îl văzu dintr-odată pe Michael prins sub grinzile, noroiul și lutul casei din Narberth. Deși Rachael îi descrisese scena, el nu își îngăduise niciodată să și-o imagineze cu adevărat, construind în schimb o imagine pe care putea s-o accepte – constând doar dintr-o grămadă ordonată de cărămizi, diferită de cea care se afla acum în fața lui, și nu indusese niciodată în ea trupul fiului său.

Kutov începu să țipe altceva la delegați, repetând de mai multe ori și arătând spre ceas.

— Acum ce spune? întrebă Lewis.

— E miezul nopții, spuse Ursula. Spune „Crăciun fericit”, în rusă.

Delegația fusese încartiruită într-un mic hotel de pe drumul spre Cuxhaven. Când ajunseră se făcuse ora unu, dar pentru Kutov călătoria aceea era o vacanță și n-avea de gând să-i lase să meargă la culcare prea ușor. Se duseră toți cinci la bar, ca să toasteze pentru operațiunea îndeplinită cu succes din ziua aceea și pentru salvatorul umanității. Generalul a adus o sticlă de votcă.

— Băutura cu care s-a câștigat războiul, spuse Kutov ridicând alcoolul pur.

Kutov se întoarse spre Lewis.

— Voi, englezii, aveți ginul.

— Băutura care ne-a ajutat să uităm războiul, spuse Lewis.

— Și dumneavoastră, domnule?

— Pastis, răspunse Bolon. Băutura celor care au evitat războiul.

— Dar trebuie să bem pentru câștigarea păcii, sugeră Ziegel. Martini: cea mai mare invenție americană. N-o subestimați. Eu rezist la două. După trei sunt sub masă. După patru sunt sub gazdă. Însă chestia asta, continuă el ridicând păhărelul de vodcă, mă rog… nu pare să mă influențeze.

— Dar dumneavoastră, Frau Paulus? întrebă Kutov. Ce băutură are de oferit țara dumneavoastră?

Ursula observa în liniște lucrurile, iar Lewis simțea că rusul îi stârnește o reacție alergică.

— Aș spune bere, domnule colonel. Dar ne-ați luat hameiul și grâul.

Ursula îl privi lung pe Kutov, nedând niciun semn că spusese asta în glumă. Kutov o privi și el, cu ochi rotunzi și amenințători. Ursula îi susținu privirea, făcându-l să plece ochii. Apoi Kutov izbi cu mâna în masă și râse ca un bărbat imposibil de ofensat. Era îndesat, fără gât, și puternic. Întreaga masă se cutremură la lovitura lui.

— Aveți umor, Frau Paulus. Îmi place asta. Și mi-ați amintit de un joc de băut pe care îl jucam în Armata Roșie.

Jocul presupunea ca să bată cineva din palme în fața ochilor tăi, iar tu să nu clipești cât mai mult posibil. Kutov juca rolul celui care bătea din palme și îl elimină pe Bolon după zece secunde, iar pe Ziegel după treizeci. Lewis rezistă aproape un minut, însă mai mult de oboseală decât de abilitate; Ursula câștigă jocul cu ușurință, clipind

abia după trei minute, când Kutov găsi de cuviință să strige brusc „Ha!” către ea.

Apoi Kutov cântă un cântec popular rusesc plângăreț; Lewis nu reușea să decidă dacă acesta e un suflet sensibil sau un sentimental antipatic. Era pe punctul de a se duce la culcare, când Ziegel sugeră alt joc.

— Când omoram timpul înaintea debarcărilor, jucam un joc numit „Dacă nu era războiul”. Îl știți? E simplu. Trebuie doar să spui ce-ai fi făcut acum dacă n-ar fi fost război. Lucruri bune sau rele, nu contează. Dar trebuie să fie adevărat. Ceilalți pot să te întrerupă și să te provoace, dacă nu te cred sau vor să afle mai multe.

Kutov aprobă izbind în masă.

— Excelent! spuse el. Nu cunosc jocul ăsta, dar deja îmi place foarte mult!

Lewis prinse privirea Ursulei. Mări ochii, prefăcându-se speriat. Era gata să se retragă, dar simțul datoriei și o anumită curiozitate îl făcură să nu se ridice.

— Sticla e în fața mea, ca să arate că eu vorbesc, continuă Ziegel. Mergem de la dreapta la stânga. Încep eu. Așa. Bun. Dacă nu era războiul… aș fi vândut și acum asigurări de viață în Philadelphia. Dacă nu era războiul, n-aș fi văzut niciodată Turnul Eiffel. Dacă nu era războiul, probabil că aș fi avut deja patru copii, în loc de doi. Dacă nu era războiul, aș avea câteva kilograme în plus. Gata. Ajunge deocamdată. Dați sticla mai departe când vreți. Și fiți gata în orice clipă.

Îi trecu sticla lui Kutov.

Kutov luă sticla în mână, cu degetele lui groase și pline de tăieturi. Mângâie sticla cu cealaltă mână și atmosfera deveni solemnă.

— Dacă nu război, spuse el cu o voce îndurerată.

Apoi tăcu câteva secunde. Ceilalți se pregătiră pentru o poveste plină de atrocități, pentru

reamintirea faptului că rușii suportaseră cel mai greu cost uman al războiului.

— Dacă nu război, atunci în noaptea asta aș fi în Leningrad, cu soția mea.

Din nou tăcere. Nimeni nu știa prea bine ce să înțeleagă. Kutov părea amărât, aproape distrus; apoi inspiră histrionic prin nările umflate.

— Îmi pare rău, Vasili, spuse Ziegel întinzând mâna ca să atingă mâinile brutei.

Dintr-odată, fața lui Kutov se înseninâ; zâmbea larg și viclean, cu gura până la urechi.

— Și în fiecare zi mulțumesc stelelor că nu sunt lângă scorpia aia!

Râseră și mai tare din cauza ușurării.

— Deci, dacă nu război, spuse Kutov gândindu-se puțin, dacă nu război aș fi și acum cu soția și cei trei copii: Mașa, Sonia și Piotr. Aș fi un tată rău care țipă. Aș lucra la Oficiul pentru Comunicații. Aș pescui la copcă la sfârșit de săptămână. Și, dacă nu război, nu aș avea nicio scuză.

Kutov tăcu iar.

— Scuză? întrebă Bolon.

Kutov dădu pe gât încă o votcă și își umplu paharul. Apoi se ridică brusc.

— Dacă nu război…

Își trase cămașa în sus, lăsând să se vadă pieptul proeminent; avea burta însemnată cu cicatrici negre.

— Asta pentru furat vaci. Un țăran din Polzin.

— Și unde e acum acest țăran? întrebă Bolon.

Kutov arătă spre pământ.

— Muu! spuse Ziegel. Bună poveste, colonele! Bună poveste.

Apoi Kutov îi trecu sticla lui Bolon.

Lewis nu putea să-l ghicească deloc pe francez. Cu siguranță nu era militar. Funcționar public? Sau poate universitar?

— Dacă nu era războiul… nu m-aș bucura de această experiență internațională tovărășească… începu el.

Kutov aprobă exprimarea lui, cerând tuturor delegaților să ciocnească și să spună noroc.

— Tovarăși! exclamă el.

— Dacă nu era războiul, continuă Bolon, nu aș fi aici, bineînțeles, ci aș lucra încă în Beaune. Dacă nu era războiul, aș fi reușit să-mi termin doctoratul. Dacă nu era războiul, încă… aș fi cu Angèle. Dacă nu era războiul, n-aș fi cunoscut-o niciodată pe soția mea.

— Domnul a dat, Domnul a luat, spuse Ziegel.

— Dar ce-i cu fata asta, Angèle? întrebă Kutov.

— Când ne-au invadat germanii eu eram în Paris. Nu puteam să mă întorc în Beaune. Angèle era secretară la facultate. Nu avea unde să stea.

— Ne-am prins, Jean… ne-am prins, spuse Ziegel.

Ziegel era de departe cel mai vizibil beat, însă Lewis se simțea și el amețit; era convins că, dacă se mișcă, va cădea, în ciuda acestui fapt, mai acceptă un păhărel din partea rusului. Se dovedea un mijloc eficient de a ține la distanță valul.

— Și unde e acum această Angèle? vru să știe Kutov.

— A fost arestată. Profesorul meu a denunțat-o autorităților germane. Era evreică. După asta, am plecat de la universitate. Dar… am cunoscut-o pe soția mea, Juliette. Și așa. *Comme ça…* ajunge deocamdată.

Bolon îi trecu sticla lui Lewis.

— Domnule colonel Morgan. Văd la dumneavoastră niște povești.

O, da. Lewis era plin de povești – viața lui era la fel de influențată de consecințele războiului ca și viața altora – dar nu era pregătit să le spună. Nu la masa asta, și nici la oricare alta. Nu suporta concursul de cicatrici. În ultima oră, fumase în ritm accelerat, încercând să se ascundă în spatele unei perdele de fum.

— Colonele?

Lewis îi trecu sticla Ursulei.

— Scuze. Nu-mi vine nimic. Încercați dumneavoastră, Fräulein.

— Trebuie să spuneți ceva, domnule colonel. Orice.

— O să ajungă iar la mine, spuse el. Încercați dumneavoastră.

Ursula înconjură sticla cu mâna.

— Dacă nu era războiul… încă aș fi căsătorită, spuse ea. Poate că aș avea copii. Și mi-ar fi plăcut să am patru. Aș preda încă în Rügen. Nu mi-aș fi pierdut fratele din cauza… regimului. Dacă nu era războiul, n-aș fi traversat niciodată marea înghețată.

— Ați fugit de noi? interveni Kutov.

Ursula aprobă din cap. Kutov râse.

— Ați crezut că englezii aceștia o să vă trateze mai bine!

— Da, spuse Ursula privindu-l pe rus.

— Ei nu au trebuit să se confrunte cu ce ne-am confruntat noi, răspunse el.

Durase până acum, însă mândria celui care suferise mai mult ieșea în sfârșit la suprafață.

— Există unele lucruri pe care războiul nu le scuză, domnule colonel. Indiferent cu ce te-ai confrunta.

— Continuați, domnișoară Paulus, spuse Ziegel.

— Dacă nu era războiul… nu aș fi mers din Rügen la Hamburg. Și nu aș fi văzut… pe drum, cât de cruzi pot fi oamenii. Și cât de… buni.

— Detalii, Fräulein! ceru Kutov. Detalii!

Ursula îl privi dur pe rusul care o testase toată ziua și toată noaptea. Kutov părea aproape mândru că îi obținuse indignarea.

— Dacă nu era războiul, n-aș fi văzut cruzimea soldaților ruși care au violat o bătrână și apoi au omorât-o în bătaie. Dacă nu era războiul, nu aș fi văzut bunătatea liderului lor, care și-a convins oamenii să mă cruțe și să mă lase să plec.

Kutov făcu imediat un semn de respingere.

— Considerați-vă norocoasă.

Urmă o nouă competiție de privit în ochi între Ursula și Kutov, pe care acesta o câștigă zâmbindu-i și apoi râzând din toată inima. Dar de data asta ceilalți nu mai râseră odată cu el. Lewis era bucuros că o recomandase pe Ursula pentru o detașare la Londra și că ea acceptase. Dacă ea și Kutov ar fi stat timp de o lună atât de aproape unul de celălalt, cu siguranță s-ar fi produs un incident internațional.

Ziegel încercă să facă lucrurile să avanseze.

— Dar, domnule colonel, aveți un avantaj incorect față de noi toți. Noi nu știm nimic despre dumneavoastră.

Lewis bătea darabana cu degetele pe masă.

— Aș vrea să mă duc la culcare. Mâine ne trezim devreme.

— Zău așa, încercă să-l convingă Ziegel. Cât de rău poate fi, domnule colonel?

— Nu e genul meu de joc, domnilor.

Ursula era agitată de dialogul ei cu Kutov și acum îndreptă acea agitație către Lewis.

— I-ați ascultat pe toți ceilalți. Corect ar fi să ne împărtășiți și dumneavoastră ceva.

— Exact, o aprobă Ziegel, lovind în masă. Trebuie să puneți ceva pe masă, domnule colonel. Noi ne-am dezgolit toți sufletele. Cu fairplay-ul, cricketul și așa mai departe.

Ursula luă sticla și o puse în fața lui Lewis. Acesta se uită la ea, dar nu voia s-o ia. Ursula o luă nervoasă înapoi și o puse în fața ei.

— Foarte bine. Ca interpretă a dumneavoastră, o să interpretez pentru dumneavoastră. Cred că știu ce-ar spune domnul colonel.

Ursula se uită la Lewis și, dintr-odată, acestuia îi veni să-i ia sticla din mâini.

— Dacă nu era războiul, colonelul Morgan nu ar fi fost aici să-mi ofere această slujbă. N-aș fi avut ocazia să merg la Londra. Așa că mulțumesc pentru asta. Dacă nu era războiul, colonelul Morgan ar fi putut să aibă o viață plăcută undeva

în Anglia sau Țara Galilor. Nu știu. Dacă nu era războiul, colonelul Morgan ar fi putut să petreacă mai mult timp cu familia lui. Dacă nu era războiul, nu și-ar fi pierdut fiul și apoi n-ar fi încercat să fie cât mai ocupat, să lucreze atât de mult, încât să nu trebuiască să se gândească la asta. Chiar dacă acest lucru există. În inima lui.

După asta, Ursula mută sticla din fața lui Lewis în centrul mesei.

Kutov aplaudă. Ziegel dădu din cap aprobator.

Lewis simțea cum crește ceva în el, în sinusuri și în piept. Se străduise din greu să țină la depărtare această fantomă, care acum se înghesuia în el, venită să-și ceară drepturile. Simți că îi dau lacrimile și trebui să înghită ca să le oprească. Se ridică în picioare. Amorțeala dulce a votcii părea să se fi concentrat în spatele coapselor lui. Încercă să-și țină echilibrul, puse mâna peste cea a Ursulei și o bătu foarte ușor.

— Bună traducere.

Lewis se înclină către bărbați, apoi continuă:

— Eu mă duc la culcare. Domnilor. Frau Paulus. Noapte bună. *Spokoynoy nochi. Bonne nuit. Gute Nacht.*

11.

Richard încetini, ca s-o lase pe Rachael la poarta familiei Burnham. Cală Austinul și smucitura acestuia o obligă pe Rachael să pună mâna pe bord.

— *Dieses englische Auto ist Scheiße!* murmură el, simțindu-se apoi stânjenit de izbucnirea lui. *Entschuldigung!*

Chiar și fără lecțiile ei zilnice, Rachael ar fi înțeles destul de bine spusele lui.

— Nu-ți face griji, Richard. E din cauza frigului. Sunt de acord, nu e cea mai bună mașină din lume. Mulțumesc că m-ai adus. De fapt, e mult mai aproape decât credeam.

Rachael spusese asta cu gesturi însoțitoare și compensatorii ale mâinilor: mers din degete, indicat distanța scurtă cu mâna, apoi o atingere ușoară și liniștitoare a brațului lui.

— Sunteți doamnă bună, spuse Richard în engleză.

În timp ce parcurgea aleea familiei Burnham, Rachael se simțea deopotrivă flatată și jenată de complimentul lui. Nu se simțea o „doamnă bună”. Evenimentele ilicite ale ultimelor câteva săptămâni o descalificaseră de la primirea acestei distincții.

Dacă era cineva care să poată demola o asemenea pretenție, aceasta era Susan Burnham. Invitația ei la ceai părea acum o posibilă ambuscadă. Sentimentele vii ale lui Rachael și situația ei erau exact tipul de carne din care Susan adora să muște. În timp ce serveau ceaiul în impresionantul salon din față al lui Susan Burnham, Rachael se hotărî să-i ofere acesteia o diversiune.

— Presupun că ai aflat despre Herr Koenig? Meditatorul lui Edmund?

— Da. Mi-a spus Keith. Poliția Secretă. Bănuiesc că va fi împușcat.

Rachael dădu din cap.

— Nu i-ați verificat povestea?

— Ba da, dar în mod evident era altă poveste decât cea pe care ne-a spus-o nouă, spuse Rachael. A completat un formular, ca toți ceilalți. Însă a evitat categoriile incriminante. A spus că a fost director de școală în Kiel. Lui Lewis i s-a părut în ordine.

— Cum l-au prins?

— Cineva care îl cunoștea l-a reclamat.

— Mă rog. Procesul de selecție al soțului tău lasă mult de dorit.

În loc să-l apere pe Lewis, Rachael duse ceașca la gură și se arse. Suflă pe suprafața ceaiului, producând mici valuri ale lichidului, și studie ceașca. Rachael avea o slăbiciune pentru ceramică. Se pricepea la porțelanuri, iar acesta era un set extraordinar, decorat cu splendidul model Ceapa albastră. Ridică ceașca, se uită dedesubt după marca producătorului și văzu sigla albastră cu săbii încrucișate care însemna orașul Elbe de lângă Dresda, unde se producea cel mai bun porțelan din lume. Cât de curios era faptul că această ceașcă fusese produsă într-un oraș amplasat lângă același fluviu care curgea la doar câteva sute de metri distanță! În aprilie era aniversarea a 20 de ani de căsătorie pentru ea și Lewis, iar ea îi dăduse întotdeauna un cadou din materialul adecvat. Douăzeci de ani însemna porțelan.

— Meissen, spuse ea.

— E din casa asta. E plină de porțelanuri.

Casa soților Burnham era mai maiestuoasă decât lăsase Susan să se înțeleagă. Supralicitase atât de mult măreția vilei Lubert, încât Rachael își imaginase că locuiește în niște condiții mult mai puțin salubre decât acestea. Deși de dimensiuni mai mici decât vila Lubert, casa avea o măreție a ei, poate chiar puțin prea rafinată, puțin prea

cultivată pentru cei asemenea lui Susan Burnham. Nu că Rachael ar fi spus așa ceva. Amândouă erau ca niște cuci necultivați în cuiburile elegante ale altor păsări.

— V-am fi invitat de Crăciun, dar noi nu-l sărbătorim cu prea mult avânt. Keith nu suportă asta.

— Ești amabilă că spui asta. Am avut un Crăciun foarte frumos.

— Soțiorul tău este marele absent. Cred că l-am întâlnit o singură dată de când am venit aici.

— Cred că o parte a lui se bucură că e plecat.

Nu asta era ceea ce intenționase să spună. Susan Burnham simți miros de sânge.

— Și-a luat traducătoarea cu el?

— Nu mi-a zis. Presupun că da.

— Keith a văzut-o acum câteva zile, la prânz. A spus că „Lewis are o interpretă ca o zeiță”. De regulă, soțiorul meu nu bagă în seamă lucrurile astea, așa că trebuie să fie. N-ai verificat, nu-i așa?

— Nu.

— Și asta nu te face așa… puțin-puțin suspicioasă? Ai auzit ce s-a întâmplat cu căpitanul Jackson?

Rachael nu auzise – și nici nu voia să audă – ce se întâmplase cu căpitanul Jackson, dar Susan avea de gând să-i spună.

— A fugit în Suedia cu traducătoarea lui. A lăsat trei copii în urmă. Și nici măcar un bilet.

— De ce-mi spui asta, Susan?

— Pentru că mă uit la voi doi și mă întreb cum vă descurcați. Îmi fac griji pentru voi.

Rachael nu știa dacă să creadă asta sau nu. Era grijă sau curiozitate ceea ce o motiva pe prietena ei?

— Dar voi? Ce face Keith? Nu l-am mai văzut… din seara aceea.

— Dumnezeule! Cred că el nici nu-și mai amintește.

Susan Burnham râse, însă făcu o mică pauză la pomenirea acelei seri.

— Când se îmbată devine animalic, continuă ea. Îmi fac griji că, de când am venit aici, e și mai rău.

— Părea foarte furios.

— E din cauza lucrului. Keith are o misiune. Nu vrea să-i lase să scape.

— Pe cine?

— Pe naziști.

— Nu. Nici noi nu vrem.

— Eh… El a fost foarte afectat de fotografiile din lagăre, în săptămâna în care au fost publicate pozele, a cerut să fie transferat la programul de denazificare. S-a simțit chemat să stârpească acel rău.

Privirea lui Rachael se concentră asupra unui șir de lăzi de transport și presupuse că tocmai sosiseră din Anglia.

— Încă n-ați despachetat tot?

— Trimitem unele lucruri înapoi.

— Dar aveți spațiu suficient…

— Noi… înțelegi… expediem unele mici chestii.

— Mici chestii?

— Haide, Rachael. Pradă de război. Oricum sunt bunuri de furat. Tablourile alea din casa ta… tu crezi că Herr Lubert n-are niciun pic de sânge pe mâini?

Ce proastă am fost, se gândi Rachael.

— Nici… nu mi-ar trece prin cap.

— Pentru voi e în regulă.

— De ce?

— Voi proveniți din familii bune. Aveți bijuterii de familie și obiecte de artă. Noi venim de jos.

— Nu e adevărat. Nici Lewis, nici eu nu suntem din familii bogate.

O servitoare intră cu un platou cu tarte cu fructe.

— *Nein!* Dumnezeule mare!

Dintr-odată scoasă din țâțâni, Susan Burnham îi făcu semn servitoarei să pună platoul pe bufet.

Rachael începu să-și tamponeze gura cu șervetul. Voia să plece din casa aceasta.

— Te-a cucerit, nu-i așa? o întrebă Susan.

— Cine?

— Arhitectul tău arătos.

Rachael nu putea opri mecanismul care făcea legătura dintre conștiința ei și fluxul de sânge către obraji.

— Ce vrei… să spui?

— Am văzut cum ai sărit în apărarea lui când s-a spart vaza aia.

— Era casa lui, Susan. Spărgeam lucrurile lui. Lucrurile *lui*!

— Știi ce vreau să spun.

— Nu. Nu știu ce vrei să spui.

— Când te-ai dus la el, ca să-l împiedici să-l lovească pe Keith, v-ați privit într-un mod…

— Susan! Te rog.

— Eh, fii atentă. Ei nu sunt ca noi. Sunt diferiți. Foarte diferiți. Nu că l-aș învinovăți pentru asta.

— Pentru ce?

— Pentru că vrea să profite.

— Te rog, Susan.

— Ești o doamnă atrăgătoare. De care practic nu are grijă nimeni. Spun asta doar pentru că te invidiez.

— Pe mine?

— E mult mai complicat, spuse Susan.

Pielea ei se pătă dintr-odată în jurul ochilor și nasului, unde izbucniră semne acute ale emoției.

— Nu suport locul ăsta.

— Credeam că-ți place.

— Încerc să par curajoasă. Când ești căsătorită cu un bețiv începi să te pricepi la asta.

Susan râse frivol și nervos ca să-și minimalizeze spusele, dar cuvântul fusese rostit.

Armata era plină de alcoolici ascunși, însă Rachael nu îl considerase pe maiorul Burnham unul din ei.

— Nu mi-am dat seama că e atât de rău.

Susan Burnham puse dintr-odată mâna peste cea a lui Rachael.

— N-o să spui nimănui? Te rog să nu spui nimănui.

— Nu.

— Și nici de cealaltă chestie.

— Care?

Susan Burnham se uită la lăzile pline care așteptau să fie duse.

— Despre porțelan și celelalte.

*

Edmund răsfiră un pachet de cărți cu fața în jos pe podeaua camerei lui, în timp ce Frieda stătea întinsă pe o parte pe covor, cu fusta ridicată până la coapse. Examina cusăturile de la gâtul lui Cuthbert. După vizionarea de Crăciun, Frieda începuse să fie mai prietenoasă față de el, și Edmund încercase să se disocieze de soldatul păpușă și de orice formă de joc pe care ea ar fi putut-o considera juvenilă. Nu mai alerga cu mașinuțe de jucărie pe palier și nu mai vâna animale imaginare în grădină. Acum era vorba doar de filme și cărți de joc.

— Soldatul englez se simte mai bine, spuse Frieda într-o engleză mult mai bună decât ar fi crezut Edmund că vorbește. E un soldat al regelui?

— E din Garda de Grenadieri.

Edmund ar fi vrut să continue jocul de Pelmanism, însă Frieda își trecea degetul peste cusăturile lui Cuthbert, în sus peste căciula de blană de urs, zâmbind de una singură. Poate că urma să i se destăinuie.

— Mama ta l-a însănătoșit. După *stummer Diener.*

Edmund ridică din umeri nonșalant, ca să arate că depășise etapa soldaților și lifturilor de la bucătărie. Acum se uita la picioarele ei goale și se plasase în așa fel încât să le vadă mai bine. Se simțea atras de Frieda într-un mod care sfida rațiunea și capacitatea lui de înțelegere. Noaptea,

când nu putea să doarmă, mintea lui revenea întruna la manifestarea ei sportivă, la chiloții albi din adâncitura coapselor și la mirosul citric, de amoniac, al urinei din oala de noapte. Plecând de la aceste momente, Edmund putea să construiască o întreagă secvență de noi fantezii.

Prefăcându-se că răsfiră cărțile mai uniform pe covor, îi atinse carnea cu mâna și o lăsă acolo. În delicioasele lui aventuri mentale o atinsese deja. Dar să facă asta în viața reală… Acestea erau jocurile pe care voia să le joace. Voia să-i mângâie pielea acolo, într-un cerc de deasupra genunchiului, să o frece ca și cum ar fi șters aburul de pe o fereastră. Acest gând părea conectat cu vintrele lui, de unde îi venea o senzație de umflare. Ar fi vrut ca mâna lui să avanseze mai departe în sus, spre acea albeață imposibilă a chiloților, până când ajungea la materialul lor. Și apoi? Și-ar fi strâns ea coapsele, prinzându-i mâna între picioare?

Frieda nu lăsa să se vadă că observase atingerea lui. Îl puse jos pe Cuthbert și își îndreptă atenția spre căsuța pentru păpuși, ridicându-se în genunchi și studiind configurația păpușilor. Arătă spre păpușa mică băiat din dormitor.

— Asta tu. Asta…

Frieda arătă spre păpușa de la pian.

— … Frau Morgan. Asta…

Frieda arătă spre păpușile de pe acoperiș.

— … tatăl meu și cu mine.

Edmund aprobă din cap. Ar fi vrut să revină la celălalt joc, dar Frieda părea absorbită de scenografia lui. Schimbă păpușa Frieda cu păpușa care o reprezenta pe Rachael, punând-o pe Frieda împreună cu Edmund la parter și pe mama lui Edmund cu Herr Lubert pe acoperiș. Apoi îi puse pe adulți împreună, în dormitorul principal. Păru amuzată de această rearanjare. Edmund râse și el, deși în sinea lui nu era sigur că e amuzant. Vederea

păpușii Lubert și a păpușii mama împreună în dormitor îl făcea să se simtă ciudat.

— Unde e tatăl lui Edmund? întrebă Frieda.

Edmund arătă spre mașina de pe o insulă de haine de lângă calul de lemn.

— În Heligoland.

Frieda se ridică și se duse la cal, îl mângâie pe spinarea lucioasă și puse piciorul pe mașină, rostogolind-o înainte și înapoi pe covor.

— Poți să-l trimiți înapoi, spuse Edmund.

— Acum?

— Acum.

Frieda împinse mașina cu piciorul pe covor, suficient de puternic ca să cutremure peretele căsuței pentru păpuși și să se răstoarne pe o parte.

∵

Rachael vedea ceva mișcând în pădure: siluete care îi urmăreau în paralel, trecând de la adăpostul unui copac la altul. Rachael privi, încetini și îl trase pe Lubert de braț, obligându-l să privească și el.

— Cred că ne urmărește cineva.

— *Trümmerkinder,* spuse Lubert privind spre copaci.

Siluetele se opriră, ițindu-se din spatele unui copac.

Una dintre ele părea să ducă un băț mare care semăna cu o suliță. Era cam de aceeași vârstă cu Edmund.

— Nu-ți face griji din cauza lor. O să creadă că suntem refugiați sau îndrăgostiți care ne plimbăm prin parc.

Lui Rachael, termenul de „îndrăgostit” i se părea prea degajat. Descoperise că, pentru a fi îndrăgostit, era nevoie de mai mult secret și viclenie, de mai multă urzire și planificare decât lăsau să se înțeleagă scriitorii de ficțiune sentimentală. Petrecuseră multe seri în fața focului, în discuții profunde, însă casa avea ochi și urechi, și cum lunile de iarnă îi făceau pe toți să stea

înăuntru, nu era locul cel mai bun pentru intimitate. Până și pentru această scurtă escapadă fusese nevoie ca ea să iasă prima din casă, iar el să vină după aceea: ea „ca să ia niște aer”, el „să caute lemne”. Lewis era plecat de aproape două luni, însă era prima oară când reușiseră să fie cu adevărat singuri după acea noapte de Crăciun.

În timp ce se plimbau prin Jenischpark, Rachael se gândi că iarna era anotimpul potrivit pentru o aventură. Era mult mai ușor ca trupurile furișate să găsească anonimatul când totul trebuia învelit. De la depărtare, toți arătau la fel, iar astăzi și ea, și Lubert erau atât de încotoșmănați – ea cu galoși și o haină neagră de lână, Lubert cu căciulă de schi și un rucsac plin cu combustibil pentru coliba paznicului de vânătoare –, încât puteau fi luați cu ușurință drept strămutați care mergeau spre tabăra din apropiere.

Parcul era la doar 15 minute de mers față de casă, dar părea altă țară. Zăpada era virgină, cu excepția urmelor de căprioare. De arhitrava casei mari din centrul parcului atârnau țurțuri. Lubert îi explică, în timp ce mergeau, istoria parcului.

— Parcul a fost conceput de un om pe nume Casper Beck. Un om talentat. Chiar dacă un personaj oarecum tragic. A încercat prin opera lui să găsească un limbaj universal și a eșuat. L-a copleșit disperarea și și-a luat viața.

În timp ce se apropiau de coliba paznicului de vânătoare, Lubert îi explică faptul că relațiile familiei Claudiei îi furnizaseră un permis de vânătoare în parc și acces privat la el. Coliba era o construcție stranie, o imitație de cabană de bușteni în stil american, lângă un iaz care vara funcționa ca bazin de înot privat. Înconjurată de zăpadă și pini, semăna perfect cu o baracă de la o frontieră pustie. Lubert scoase o cheie, dădu zăpada și gheața de pe lacăt și îl descuie.

Înăuntru, cabana era dotată cu scaune groase de lemn și covoare; un rastel pentru puști și un cap de

cerb decorau peretele cu șemineul, unde fusese instalată o sobă. Lubert scoase din rucsac combustibil – o ladă spartă, un număr din *Die Welt* – și se apucă să le aprindă. Podeaua era acoperită cu insecte moarte care scrâșneau și pocneau sub picioarele lor. Rachael le mătură sub ușă cu o creangă de brad și curăță un loc în fața șemineului, unde puse toate covoarele ca să facă un pat. Apoi se așeză și se uită la Lubert cum face focul. El așteptă ca flacăra așchiilor să se stingă, apoi adăugă niște cărbuni, punându-i atent, unul câte unul, printre crenguțele aprinse. Apoi se așeză lângă ea pe patul din covoare și priviră amândoi cum focul își face treaba, ca niște cercetași aflați în tabără. În ciuda semnificației a ceea ce făcea ea – ce făceau ei –, Rachael nu se putea abține să se gândească la faptul că aventura lor încă părea un joc de copii.

Zăpada de pe hainele lor începu să scoată aburi în jur. Lubert își scoase căciula și eșarfa și Rachael făcu la fel. Apoi el o sărută și o lăsă pe spate, ținându-i capul cu o mână. Se sărutară îndelung și apoi începură să facă dragoste, de data asta rămânând cu majoritatea hainelor pe ei. Nu era la fel ca în acea primă noapte. Temperatura impunea grabă și bâjbâieli stângace. Însă, în ciuda hainelor, Rachael se simțea mai expusă decât atunci când stătuse goală lângă el pentru prima oară. De data asta era prea conștientă de ea însăși, și prea conștientă de timpul și viața care presau. După aceea, rămaseră întinși pe spate, privind pânzele de păianjeni de pe grinzile de deasupra. Rachael se întrebă cât timp mai puteau să țină la distanță realitățile lumii.

— Când o să pot lucra iar, o să proiectez cabane în stil vest-american.

Lubert se ridică și începu să deseneze ceva cu arătătorul pe fereastra aburită a colibei.

— De fapt, oamenii nici nu au nevoie de altceva, spuse el.

— Când o să primești certificatul?

— În curând. Deși maiorul acela pare hotărât să găsească ceva. Orice care să dovedească că nu sunt curat. Imaginează-ți dacă ne-ar vedea acum…

— Taci, spuse ea.

Niciunul dintre ei nu era curat, însă ideea ca Burnham să afle despre această aventură o făcea pe Rachael să se simtă deosebit de soioasă.

Lubert continuă să deseneze pe geam cu degetul.

— O singură cameră, însă cu galerie suspendată și verandă mare. Cred că nu avem nevoie de altceva.

Rachael se uită la el cu o plăcere sinceră. Atunci când își imagina, Lubert era în starea lui de grație. Ceea ce la început i se păruse a fi la el insolență și înfumurare era de fapt un entuziasm recunoscător și creativ. Dorința lui de a vorbi și de a o face pe ea să vorbească despre orice – religie, căsătorie, artă, suferință, pierdere și moarte – era inepuizabilă. Rachael avea impresia că în ultimele câteva săptămâni avusese mai multe în comun cu Lubert decât cu Lewis în douăzeci de ani.

— Gata cu vilele pentru milionari. Gata cu comenzile pentru negustori hamburghezi supra-alimentați, dar prea puțin preocupați, care încearcă să-și întreacă vecinii. De acum înainte, o să proiectez clădiri pentru binele social.

După ce termină, se trase în spate, ca s-o lase să vadă.

— Gata. Cum ți se pare? Ai putea locui în asta?

Rachael se uită la desenul lui de pe fereastra aburită, o întreagă construcție sugerată de doar câteva linii. Însă, în realitate, era o imposibilitate bidimensională, care nu oferea niciun răspuns la unele întrebări iminente și practice – despre Edmund. Și Lewis.

— Cred că da.

— Cu mine?

Lubert întrebase asta cu mai multă seriozitate.

La fereastră, în mijlocul planului construcției, apăru o cască de soldat britanic. Rachael se ridică în capul oaselor și trase în jurul ei așternuturile. Silueta bătu la fereastră și își lipi fața de geam. Era o față de potlogar. Unul dintre *Trümmerkinder.*

— *Weg!* țipă Lubert, bătând și el în geam.

Băiatul făcu un gest obscen cu degetul mare și arătătorul și continuă să se holbeze la ei, zâmbind vesel. Lubert se duse la ușă și îl alungă. Un val de aer rece străpunse căldura închisă și Rachael își strânse mai bine haina. Se ridică și se duse la fereastră să privească. Lubert îl alungase pe băiat la câțiva metri și aruncă în joacă după el cu un bulgăre de zăpadă. Băiatul o luă la fugă spre pădure, strigând cuvinte pe care ea nu le putea traduce.

Lubert intră iar, râzând.

— Javră mică. Cel puțin a ratat spectacolul.

Rachael închise nasturii hainei, jenată de ideea că intimitatea lor ar putea fi un spectacol.

— Bun, spuse Lubert, scuturându-și gheața de pe mâini. E timpul pentru picnic.

Băgă mâna în rucsac și scoase la iveală o bucată de brânză, un borcan cu murături, jumătate de pâine, un vas de porțelan cu margarină și o sticluță cu șnaps de piersici. Lubert adusese o față de masă cu pătrățele și niște tacâmuri, ca și două căni de cositor. Așeză totul cu precizie, ca un om care mai făcuse asta.

— Ai venit aici cu Claudia?

Pe fața lui trecu umbra unei iritări.

— Bineînțeles. De ce?

— Îmi pare rău. Ea… sunt doar curioasă să știu cum era, asta e tot.

— Ce-ai vrea să-ți spun?

Tonul lui Lubert devenise precaut.

— Nu știu. Doar fii sincer.

Lubert oftă. Părea că această depănare a amintirilor nu făcea parte din planul lui.

— Era trufașă. Nemiloasă față de orice stupiditate. Elegantă până la a deveni ofensatoare. Se pricepea să scoată ce e mai bun din oameni. Încăpățânată. O introvertită mondenă. O cititoare, dar nu foarte citită. O melomană afonă. Și un om mai bun decât mine.

— De ce mai bună?

— Ea ar fi manifestat… mai mult autocontrol într-o situație ca a mea.

— Asta o face mai bună ca mine?

— Nu. Vreau să spun că ea nici n-ar fi acceptat să împartă casa.

— Încă ți-e dor de ea, nu-i așa?

Nu fusese de fapt o întrebare.

— O vreme, cu puțin înainte să sosești tu, aproape că nu mă puteam gândi la altceva. După marele incendiu, mi-am petrecut luni de zile căutând-o. Am uitat orice altceva și pe oricine altcineva. Mai ales pe Frieda. Frieda a suferit din cauza asta. Cred că atunci am pierdut legătura cu ea. Și încă nu am redobândit-o. Însă venirea ta… venirea ta a schimbat asta.

Lubert o privi, vrând ca ea să recunoască adevărul acestui lucru.

— Însă acum văd că gândești prea mult.

— Scuze. Cred că e din cauza acelui băiat straniu.

Băiatul cu față de gargui o speriase, destrămând atmosfera idilei lor.

Lubert turnă puțin șnaps într-o cană și i-o întinse.

— Te gândești. Te gândești la situația asta, la ce facem noi.

Până astăzi, Rachael nu își îngăduise să privească mai clar la ce făcea. Abia începuse să i se strecoare într-un colț al ochiului, dar era suficient ca el să observe.

— Și eu am astfel de gânduri, spuse Lubert. Soțul tău a fost bun. Și a avut încredere în mine.

Lubert o luă de mână.

— Dar între noi e ceva prețios, nu-i așa? Ne înțelegem unul pe celălalt. M-ai făcut să simt iar. Și îmi place să cred că și eu am făcut același lucru pentru tine.

Rachael se aplecă și îl sărută tandru. Aici, în această colibă, era mai ușor să ai astfel de gânduri. Acum, în prezent.

— Aproape că mi se pare că trebuie să plec ca să pot gândi. Să plec din casă, departe de fantomele ei. Undeva unde putem vorbi fără teama de a fi auziți sau priviți.

— Atunci o să te duc undeva. O să te duc în cel mai frumos oraș din Germania. Lübeck. Orașul meu natal. Câteva zile. Putem să luăm trenul din *Hauptbahnhof.* Știu un loc în care putem sta. Un hotel drăguț. Heike și Greta pot să aibă grijă de copii. Putem s-o facem, Rachael. Putem pleca mâine, săptămâna viitoare.

Rachael nu-și putea imagina prea departe în viitor; ar fi însemnat să se gândească la alte responsabilități.

— Rachael?

— Da. Da. Dar hai să nu discutăm despre asta deocamdată.

12.

Ozi îi plăti lui Hokker cele o mie de țigări și se duse să ia pușca de la un bărbat pe nume Grün, care stătea într-un apartament din Altona. Grün avea aproape culoarea numelui său: era palid ca o ceașcă de ceai ieftină și purta un costum la două rânduri și o pălărie asemănătoare cu a lui Hokker; avea doi dinți de aur pe care se străduia să-i etaleze, astfel că tot ce spunea Ozi i se părea amuzant și demn de un zâmbet larg. Pușca era înfășurată ca un bebeluș într-o pătură de pe un pat de campanie dintr-un colț al magherniței lui puturoase. Grün dădu pătura la o parte ca să-i arate lui Ozi marfa.

— Mosin-Nagant 91/30, cu lunetă Carl Zeiss care mărește de patru ori. Comoditate rusească. Precizie germană. Și două cutii de cartușe.

Arma era un obiect impresionant, care părea real. Ozi mângâie țeava până la gură, dând din cap cu un aer versat, prefăcându-se un cunoscător al acestor lucruri.

— Pare destul de bună, spuse el.

Grün râse la băiat.

— Bineînțeles că e bună. E pușca cu care Rusia a câștigat războiul. Mi-ai adus cadoul?

Hokker îi spusese lui Ozi că Grün trebuia plătit cu un cadou în aur sau bijuterii. Berti îi dăduse lui Ozi un colier de granate, pe care acesta îl scoase din buzunar și i-l întinse lui Grün. Grün îl ridică spre becul fără abajur.

— Nu sunt rubine, spuse el mușcând o piatră. Dar merge.

Băgă colierul în buzunar, satisfăcut. Apoi acoperi arma cu pătura și i-o înmână lui Ozi.

— Dar pentru ce e?

Ozi avea instrucțiuni stricte de la Berti să spună că arma era pentru vânătoare.

— O să împușc iepuri cu ea. Poate o s-o pun la încercare și pe ciorile alea grase care plutesc pe fluviu. De ce să trăiască nemernicele alea când noi facem foamea?

Grün îl privi sceptic pe Ozi.

— Tu n-ar trebui să mergi la școală sau așa ceva?

— Școala mea e un morman de cărămizi. Dar mă duc la conferințele englezilor. Întreabă-mă ceva despre modul de viață englez. Despre Regele din Vindsor. Știu.

— Știi, hm?

Ozi își adusese valiza pentru pușcă. O deschise și așeză arma pe diagonală, în compartimentul de sus. Băgă cele două cutii cu cartușe în colț și închise valiza.

— Ei, sper să împuști cu ea niște fazani grași și buni. La cum arăți, ți-ar prinde bine niște carne.

Ozi se duse cu tramvaiul până în capătul lui Elbchaussee, apoi o luă pe drumul spre casa lui Petersen. În timp ce mergea, începu să se întrebe pentru ce era pușca de fapt, și cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât valiza i se părea mai grea. Trebuia să se oprească la fiecare 100 de metri să schimbe mâna și să frece dungile adânci și roșii lăsate de mâner. Berti cocea un plan să-i lovească pe englezi. Nu voia să spună ce, doar că e ceva important. Ozi încercase să-i explice că englezii nu sunt chiar așa de răi, dar Berti nu se răzgândise. Era ca piatra. Nu asta îi spusese mama lui? Asta se întâmpla când nu puteai să uiți greșeala cuiva: te transformai în piatră. Berti nu putea uita ce se întâmplase în acele raiduri de noapte, când îl văzuse pe prietenul lui, Gerhardt, întors pe dos. Nu-i putea ierta pe englezi pentru asta sau pentru ce i se întâmplase mamei lui, verilor, mătușilor și unchilor lui și tuturor celorlalți din marele incendiu. Medicamentul îl ajutase, dar încă mai avea coșmaruri. Și nu dormea suficient. Poate că i-ar fi prins bine un medicament mai puternic.

Ozi luă valiza și porni mai departe, dezbătând cu voce tare.

— Aș putea arunca arma în râu și să-i spun lui Berti că m-au fugărit niște englezi.

— *Berti o să afle.*

— Aș putea s-o arunc și să plec naibii din Hamburg.

— *O să te urmărească.*

— L-aș putea avertiza pe Edmund. Să mă duc la poarta casei lor, când nu e nimeni atent.

— *Prea periculos. Dacă află Berti, atunci…*

— Cine l-ar putea opri?

— O *singură persoană îl poate opri.*

— Cine?

— *Eu.*

— El nici n-o să te audă. Știi că eu sunt singurul care te aude, Mutti.

— O *să-mi recunoască vocea. Dacă mă vede, atunci o să clipească de două ori… Lasă-mă să vorbesc eu cu el.*

— Da. O să te asculte. Față de tine, el e tot micul Berti, care plângea noaptea și ne făcea să râdem cântându-ne cântece sub apă. Berti, cel care își băga benzile desenate în pantaloni când știa că o să primească o bătaie. Și care cândva zâmbea ca Lew Ayres[19]. Nu l-am mai văzut pe fratele meu zâmbind de mai multe ierni, dar pentru tine o să zâmbească, Mutti.

Ozi îl găsi pe Berti moțăind în fotoliul tras în fața focului din sufragerie. Judecând după poziția brațului și după zâmbetul lui distant, tocmai își injectase noul medicament.

— Hei, Berti.

Albert nu păru să-și fi dat seama de venirea lui Ozi. Ozi îl prefera când lua vechiul medicament: cel puțin atunci interacționa cu lumea; noul medicament îl transporta la mare distanță.

— Încă nu e pregătit. Mai bine discutăm altă dată.

— *Trebuie neapărat acum.*

— Dar uită-te la el. Are expresia aia confuză. Crede-mă pe mine, Mutti, nu e bine să vorbești cu el când e așa.

— *Trebuie neapărat acum!*

Albert deschise un ochi și se îndreptă de spate.

— Ai luat-o?

— Am luat-o, Berti. Are comoditate rusească și precizie germană.

— Și ai spus că e pentru vânătoare.

— Am spus că e pentru vânătoare, așa cum mi-ai zis tu.

— Unde e?

Ozi deschise valiza, scoase arma înfășurată în pătură și o puse la picioarele fratelui său. Albert se aplecă în față, pe scaun, ca să se uite la ea. Mâinile îi tremurau și fața îi strălucea. Dădu pătura la o parte, luă pușca de pat și o potrivi la umăr. Îndreptă țeava spre perete, spre tavan și apoi spre Ozi.

Acum că are arma n-o să mai vorbească, se gândi Ozi.

— *Crede-mă pe mine.*

— Te-a văzut cineva venind? întrebă Albert.

— Nici nu m-a auzit, Mutti. Cum o să te audă pe tine?

— *Lasă-l să mă vadă.*

— Cu cine trăncănești? întrebă Albert.

— Cu nimeni.

— Da. Vorbeai singur. Încă mai vorbești cu mama?

— Nu.

— Ba da. Te-am auzit spunându-i pe nume.

— *Lasă-l să mă vadă acum.*

Albert se ridică și se îndreptă spre Ozi, continuând să ochească cu arma și să potrivească luneta în timp ce făcea asta.

— Vrea să vorbească cu tine, Berti. Ea spune că știe că tu ai rămas același băiat care zâmbea și râdea, și strângea toate sticlele din Hammerbrook. Spune că știe că tu ai văzut ceva rău… dar crede

că planul ăsta de a-i lovi pe englezoi e rău. Trebuie să existe vreun rusnac. Sau francez. Sau un strămutat amărât din Silezia.

— Asta spune, nu-i așa?

— Da. Vino, Berti.

Ozi îi făcu semn să se întoarcă la valiză.

— Vino să vezi.

Albert se apropie.

— Sub capac.

Cu ajutorul pușții, Albert ridică despărțitorul, scoțând la lumină ceea ce se afla în compartimentul de jos al valizei.

Înăuntru erau capul și cutia toracică a unui trup pe jumătate schelet, pe jumătate fosilizat, cadavrul mumificat și micșorat al cuiva surprins într-o anumită fază a marelui incendiu, îmbrăcat într-o rochiță de botez cu dantelă, îngălbenită de timp și de aerul închis. Craniul era gri-maroniu și încă mai avea puțin păr negru, încrețit și ars. Era micșorat, ca un trofeu al unui vânător de capete.

— *Bombenbrandschrumpffleisch?* spuse Albert. De ce naiba ții chestia asta?

— E Mutti. Uită-te, Berti. E *Mutti* a noastră. Am găsit-o în față la fabrica de cafea Wendenstrasse. La trei zile după marele incendiu. A trebuit să-i pun rochia asta. Era goală. Și mă simțeam prost. O parte a ei s-a rupt. Și bombele englezești au făcut-o mai mică.

Albert se holbă la păpușa scheletică.

— E doar un cadavru vechi oarecare.

— E ea. Uită-te. Uite ce are la gât.

Ozi arătă spre lănțișorul de argint și crucea topite și deformate.

— Voia să te vadă, Berti. Și eu sunt sigur că dacă asculți o s-o auzi vorbind… Poți s-o auzi. Știi ce spune? Eu o aud. Spune: „Lasă jos pușca. Uită greșeala!” Așa cum spunea ea. N-o auzi, Berti?

Albert se uită la cadavrul înfricoșător și gura începu să-i tremure, cuprinsă de un dezgust turbat.

— Ai auzit? îl întrebă Ozi. Vorbește cu adevărat.

— Idiot nebun ce ești, spuse Albert. Dement nenorocit și fără creier ce ești!

Îl luă pe Ozi de reverele halatului de lux și îl trase pe fratele lui spre el, ochi în ochi.

— Ți-ai pierdut capul. Căldura ți-a topit creierii! E moartă. Moartă! Moartă! Moartă! Moartă!

— Dar știi că are dreptate, continuă Ozi să obiecteze.

— Nu! Nu are dreptate, pentru că e moartă! Nu știe nimic despre asta, pentru că e moartă. Nu vorbește, pentru că e moartă. Nu mai există. La revedere. Moartă!

— Dar ea ar spune… ar spune… asta.

— Nu, n-ar spune asta. Ar vrea ca eu s-o fac. Și Gerhardt ar vrea ca eu s-o fac, și toți prietenii mei ar vrea la fel, și verii noștri. Și mătușile, și unchii noștri. Ea m-ar asculta pe mine… nu pe tine. Pe mine m-a ascultat întotdeauna. Eu eram preferatul ei. Tu erai un dement. Născut cu căiță!

— Ea spunea că asta poartă noroc.

— Nici măcar nu te-a vrut! Am auzit-o când i-a zis asta tatei. Tu ai fost o greșeală. O planificare proastă…

Albert îl împinse de lângă catafalcul valizei. Apoi scoase cadavrul – ușor și fărâmicios ca o cușcă de păsări din răchită – din valiză și îl duse spre șemineu. În timp ce o ducea, o coastă căzu pe jos. Ozi se repezi și o luă, băgând-o la curea.

— Ce faci, Berti? N-o rupe.

Albert ridică sus cadavrul, apoi îl aruncă în flăcări. Stofa uscată a rochiței de botez se aprinse rapid, ca niște vreascuri uscate. Ozi încercă să stopeze rugul funerar, dar Albert îl împinse iar înapoi și rămase lângă șemineu ca un paznic al focului, privind până când oasele se prăbușiră și mama lor se transformă în cenușă.

∵

— O să te descurci aici… în timp ce eu sunt în Kiel? În vizită la familia Buckman?

— Da, mami. M-ai întrebat de trei ori în dimineața asta. Rachael descoperise că o aventură necesita un eșafodaj de minciuni care să o susțină, până când – presupunea ea – construcția devenea suficient de solidă ca să se susțină singură. Fiecare zi părea să-i ceară să adauge construcției încă o scândură. Interacțiunea cu Edmund testa fundațiile acesteia mai mult ca orice altceva.

— Dacă nu vrei, nu plec.

— O să mă descurc.

— O să fii cuminte? Nu te du prea departe. Fă ce-ți spun Greta și Heike, bine?

— Da.

Rachael nu se putea abține să-i atingă fața, părul pufos de pe obraji care cândva avea să se transforme în țepi aspri.

— E în regulă dacă pun iar filmele pentru Frieda? o întrebă el. Mi-a spus că cel mai mult îi place Buster Keaton.

— Bineînțeles. Mă bucur că acum e mai prietenoasă.

— Înainte era invidioasă. Cred că din cauză că ea n-are mamă.

Rachael fu ușurată să audă că Edmund încă mai credea că a avea mamă are vreo valoare.

— Mami, e adevărat ce se spune? Că o să fie încă un război?

— Sunt sigură că n-o să fie.

— Tata încearcă să-l oprească?

— Da. Într-un fel, da.

— Te supără că tata e plecat așa de mult?

Păruse o întrebare destul de inocentă, dar Rachael trebuia să se gândească la eșafodajul ei.

— Da, foarte mult.

Așa cum o spusese, nu părea o minciună totală.

— De ce mă întrebi?

— Nu mai pari nefericită.

Rachael era convinsă că remarcabila receptivitate a lui Edmund nu era doar înzestrarea obișnuită a tuturor copiilor, ci un fel de rezultat

aberant al propriilor ei neatenții și greșeli, o abilitate pe care el o dobândise rapid deoarece fusese silit s-o facă. Asta o determina să se întrebe dacă neglijența ei nu a însemnat un avantaj pentru el.

— Mamă?

— Da?

— Tu crezi că Herr Lubert e curat?

— Da. Sunt sigură de asta.

— Nu ca Herr Koenig.

Se auzi soneria de la intrare.

— Nu. Nu ca Herr Koenig.

— E în regulă dacă îmi place de Herr Lubert foarte mult?

— … Sigur. Trebuie să deschid.

Rachael deschise ușa unui căpitan rotofei și inocent, care ținea în brațe un dosar cu șină, peste care erau puse un pachet și niște scrisori. Volkswagenul lui încă mai pârâia pe alee. Rachael nu se mai întâlnise cu el, însă ghici cine era după numeroasele descrieri făcute de Lewis aghiotantului său.

— Doamnă Morgan?

— Da.

— Căpitanul Barker, spuse bărbatul întinzându-i mâna. Înlocuitorul soțului dumneavoastră. Sau dezertorul soțului dumneavoastră, părerile sunt împărțite.

— Mă bucur să vă cunosc. Lewis vorbește foarte frumos despre dumneavoastră.

— N-o s-o mai facă după ce o să vadă ce am făcut din departamentul lui. În orice caz, m-a rugat să vă transmit acest mesaj.

Căpitanul era prea vesel ca să fie solul unor vești proaste, însă atunci când el citi banda unei telegrame din vârful teancului, un val de adrenalină făcu inima lui Rachael să intre în fibrilație.

— Telegrama a fost dictată la baza marinei regale, în dimineața aceasta. „Întârziere în

Heligoland. STOP. Logistica necesită rămânerea aici. STOP. Așteaptă sosire pe 1 martie. STOP”.

Nu cu mult timp în urmă, Rachael ar fi tresărit, bucuroasă, la alintul codat al datei de 1 martie – ziua Sfântului David –, ziua în care Lewis încercase întotdeauna să-i ofere narcise; acum, Rachael nu auzea decât cuvintele dintre rânduri: STOP ce faci. STOP oprește-te cât mai e timp. STOP oprește-te cât nu e prea târziu.

Să se întoarcă Lewis peste câteva zile? Era plecat de două luni, dar lui Rachael i se păruse mult mai mult. Telegrama era o readucere brutală la o cronologie mai autentică.

— Mulțumesc.

— Iar astea ar fi trebuit să le aduc mai devreme. Erau la birou. Sunt de două luni, dar mai bine mai târziu decât niciodată…

Barker îi întinse scrisorile și pachetul în hârtie maro adresat lui Edmund. Era de la sora lui Lewis, Kate, și, judecând după moliciunea și greutatea lui, părea că aceasta croșetase puloverul de cricket promis. Gândul la cumnata ei îi aduse alinare și regret. Rachael avea o afecțiune specială față de ea.

— Iar acesta este pentru colonel, să se uite la el când vine.

Barker bătu în coperta dosarului și i-l întinse.

— Ce e?

— Un alt proiect grozav comandat de dumnealui. N-aș vrea să se piardă în eter.

Barker făcu un pas în față, ca s-o ajute să rearanjeze pachetul din vârful teancului.

— Vreți să le duc eu înăuntru?

— Nu. Mulțumesc. Mă descurc.

Rachael se întrebă dacă Barker putea să vadă vârtejul ei interior, sub aparența soției de colonel model – sigură pe ea, loială, având un oarecare interes față de munca soțului.

— Scuze că n-am trecut mai devreme. Treaba nu se termină niciodată. Presupun că totul e în

regulă aici. Pare că faceți față situației.

— Ne… descurcăm cu toții. Cum merg lucrurile… la departament?

— Lăsând gluma la o parte, mi-ar prinde bine dacă soțul dumneavoastră s-ar întoarce înainte să se ducă totul de râpă. E ca una din acele roți dințate esențiale, pe care o observi doar când dispare.

Lauda era greu de suportat, însă cuvintele lui Barker îi provocară o senzație de mândrie neașteptată.

— În fine, mă duc, spuse Barker.

Începu să coboare treptele cu spatele, înspre mașină, și ridică mâna în cinstea cerului.

— În sfârșit senin! spuse el.

Rachael îl urmări cum pleacă, simțind că pielea i se încălzise. Vântul sufla din vest, nu din est, și ridica stratul de nori cenușii sub care stătuseră săptămâni de zile, lăsând cerul albastru ca porțelanul de Meissen.

Rachael intră în casă și se duse în birou. Puse dosarul pe masa lui Lewis și deschise scrisorile: două felicitări de Crăciun – una de la mama lui Lewis, alta de la sora lui. Felicitarea de la soacra ei era simplă și la obiect – Lewis moștenise aversiunea mamei lui față de zorzoane. Felicitarea surorii lui – care înfățișa un măcăleandru pe creanga unui copac și un sat idilic printre dealuri, cu lumini de un galben bolnăvicios – avea o lipsă de gust intenționată.

În interior erau mâzgălite câteva rânduri:

> *Draga mea Rach, Aici e o iarnă groaznică. Eu și cu Alan am fost blocați timp de patru săptămâni într-un hotel Trust Houses din Ross-on-Wye! Nu știu dacă scrisoarea asta o să ajungă vreodată la tine. Aici lumea se plânge de tot. Cuvântul de ordine e austeritate. Am auzit că viața de acolo e splendidă. E adevărat că aveți servitori? Tânjim cu*

disperare după soare. La hotel ne servesc nişte mese jalnice, oferite cu un fel de mândrie sumbră care echivalează cu o ură împotriva umanităţii şi a nevoilor ei! În fine, vă urăm tuturor, cu mare întârziere, Crăciun fericit şi La Mulţi Ani. Cel puţin vremea asta e bună pentru croşetat. Sper să i se potrivească!

Cu drag, K şi A.

Kate era singura persoană din lume, în afară de Lewis, care îi spunea Rach. Kate ținea enorm la fratele ei, ceea ce îi dădea dreptul de a-l tachina fără milă. Când Rachael și Kate se întâlniseră prima oară, Kate se uitase la fratele ei și spusese: „E prima oară când aduci acasă o fată care nu are două capete și solzi! Ce se întâmplă, Lewis?”

Rachael se uită la dosar. Ce spusese Barker? „Un alt proiect grozav comandat de dumnealui”. Complimentele devotate ale căpitanului păreau să meargă dincolo de simpla admirație profesională. Oare își imaginase ea sau Barker încercase să-i transmită ceva – ceva ce Lewis era prea modest ca să-i spună – că soțul ei era subapreciat?

Rachael deschise coperta dosarului. Documentul era intitulat „Registrul persoanelor dispărute. Aziluri și spitale. Kreis Pinnenberg”. În partea de sus a paginii era prinsă o notă scrisă de mână: „NB Vezi dosarul de pacient de la pagina 27. Vreo legătură? Poate nu e nimic. Barker”.

Rachael scoase documentul de câteva sute de pagini din dosar și dădu la pagina 27.

Era un profil de pacient. Foaia de hârtie bătută la mașină avea o fotografie prinsă la note. Era imaginea neclară a unei femei în cărucior, într-o grădină înconjurată de ziduri, vara. Femeia privea ușor pe lângă aparat, ca și cum ar fi pozat pentru un portret de revistă, și nu pentru o fotografie de identificare medicală. Deși era mai slabă și nemachiată și avea părul neîngrijit, Rachael o

recunoscu imediat pe Claudia. Acea Claudia din portretul neexpus: sprâncenele groase, inteligența hotărâtă. Citi notele.

> *Internată în septembrie ’44, după externarea dintr-un spital din Buxtehude. A suferit leziuni prin unde de explozie. Pacienta nu a putut să meargă mai multe luni. Deficiențe auditive. A început să vorbească anul trecut. Suferă de amnezie cronică, dar face progrese constante. Își amintește câteva detalii despre viața ei. Spune că o cheamă Lubert și că e căsătorită. Are o fiică. Și locuia lângă o apă.*

Rachael verifică încă o dată detaliile – ca să se asigure, să mai amâne –, dar nu reuși să ajungă la capătul paginii și nici nu era nevoie. Cuvintele i se întipăriseră în minte instantaneu. Se uită la fotografie și se trezi atingând fața Claudiei.

— Ești chiar tu, spuse ea.

Apoi se prăbuși în fotoliu și plânse amar pentru cele două stăpâne ale casei.

∵

Rachael își trăsese pălăria peste ochi și își ridicase gulerul hainei, ca să reducă posibilitatea de a fi recunoscută. La gară începu să vadă la toți necunoscuții urme ale fețelor familiare: hamalul ar fi putut să fie Richard – sau fratele lui geamăn, în timp ce vânzătorul de bilete durduliu îi amintea de căpitanul Barker.

— Două bilete dus-întors pentru Lübeck, vă rog, spuse ea în germană, arătându-și pașaportul ca să beneficieze de bilete gratuite.

Germana ei era mult mai bună acum, dar nu suficient de bună ca să-l împiedice pe vânzător să treacă la engleză.

— Pentru cine e celălalt bilet?

— Un prieten.

— Prietenul dumneavoastră e aici?

— Încă nu. Să revin când ajunge?

— Prietenul dumneavoastră e englez?

— German.

Vânzătorul se uită la actul ei de identitate.

— Care este scopul călătoriei? Afaceri sau agrement?

— Scopul…

— Da. Scopul?

— Agrement.

— În acest tren nu există vagon pentru personalul Ocupației. Veți sta cu germanii.

— Bine.

— E totul în regulă, domnișoară?

— Da… sunt… răcită.

— Poftim biletul. Pentru prietenul dumneavoastră.

Rachael își șterse nasul și se duse sub ceasul fără limbi, cum se înțeleseseră. Puse valiza între picioare, strângând-o cu gleznele de o parte și de alta ca s-o imobilizeze, dar după câteva clipe i se păru că nu e în siguranță așa că o ridică, își băgă brațul pe sub mâner și o ținu sub cot.

Își aprinse o țigară. Păsările intrau și ieșeau prin geamul lipsă al acoperișului gării. Fumatul nu îi calma nervii deloc, așa că după doar două fumuri aruncă țigara pe peron. Un bărbat se aplecă s-o ia și Rachael se simți jalnic pentru risipa ei. Îi întinse restul pachetului, cu un gest vinovat.

Un grup de militari britanici trecu pe lângă ea și Rachael își reluă masca, înclinând borul pălăriei în jos. În timp ce ei treceau, surprinse frânturi de conversație – ceva despre faptul că „Brighton e mai frumos decât Travemünde”. Ea nu avea nicio legătură cu acea stațiune englezească, și nici vreo nostalgie față de ea, dar numele sau ideea ei o făcură să-i fie dor de țară.

Lubert apăru la poarta cu arcadă și, chiar și de la 50 de metri, Rachael văzu însuflețirea care îl cuprinde la vederea ei. Ținea un ziar în sus, cu brațul ca un periscop care îl ghida spre ea prin

oceanul de oameni. Când ajunse la ea, o sărută fără nicio inhibiție pe buze.

— Stefan…

Rachael trebuia să-l țină la distanță.

— Uite-ți biletul, spuse ea. Trebuie să ne ocupăm locurile.

Părea că toată lumea din Hamburg ia trenul de Lübeck. Mulți erau *Hamsterer* pregătiți cu coșuri și genți pentru mâncarea pe care ar fi putut s-o găsească la țară și s-o depoziteze. Pe peron erau deja trei-patru șiruri de oameni, iar când trenul sosi, mulțimea se împinse ca un singur om, în încercarea de a găsi locuri; tinerii fără bilete săriră între tampoane, de unde paznicii cu fluiere îi traseră brutal înapoi. Trenul era într-o stare groaznică: pereții vagoanelor erau găuriți de gloanțe și locurile erau rudimentare. Rachael se înfipse pe banca tare între două femei, păstrând valiza pe genunchi, în loc s-o pună pe raftul pentru bagaje. Lubert se așeză vizavi și îi făcu pe pasageri să se dea mai încolo, ca să fie aproape de ea. Vagonul mirosea a înlocuitor de tutun și trupuri umane. Lubert amușină aerul, sugerând răutăcios că doamnele care o încadrau pe Rachael erau sursa mirosului.

Una din ele își schimbă poziția, ca să-și manifeste nemulțumirea. Rachael îi făcu semn din ochi să tacă, dar Lubert se aplecă spre ea.

— Vreau să te întreb ceva. Întrebarea 134 din *Fragebogen:* e în regulă să te simți atât de fericit?

Rachael trebui să privească pe geam, ca să nu trebuiască să-i răspundă.

Cerul se înseninase de trei zile deja și soarele putea să-și facă treaba, să topească zăpada de pe câmpurile unui peisaj puțin unduitor și cu aspect străvechi care părea mai degrabă Sussex sau Kent decât Schleswig-Holstein. Văzu un muncitor agricol care spărgea cu o sapă gheața dintr-o troacă. Pe un alt câmp, un echipaj de cai trăgea un plug pe pământul care fusese acoperit de zăpadă

luni de zile. Când apărură celebrele clopotnițe verzi ale Lübeck-ului, Lubert se ridică de pe locul lui ca să le vadă mai bine.

— Orașul meu natal, spuse el mândru. Vezi clopotnițele…

Rachael vedea clopotnițele verzi-aurii care străpungeau cerul.

— Clopotnița de la Marienkirche lipsește, spuse el. Dar chiar și așa: e cea mai încântătoare biserică din Germania. O să vezi imediat.

La gară îi luă valiza și, în timp ce se îndreptau spre vechea poartă a orașului, o luă de braț.

— Vrei să mergem mai întâi la hotel sau să vedem orașul? o întrebă el.

— Hai să profităm de lumina zilei, spuse ea.

Lubert era un ghid erudit și emoțional. Îi arătă casa în care se născuse și în care locuiseră părinții lui, chiar în fața porții orașului.

— Periferia a avut mult de suferit. RAF[120] a testat aici bombele pe care le-a folosit în Hamburg. Casele vechi de lemn au ars ușor.

Lubert se întunecă în timp ce contempla casa, copleșit de amintirile fostei lui vieți.

— Bunul meu prieten Kosse stătea chiar aici, spuse el arătând spre coaja unei case. Era obsedat de filme. Ar fi vândut-o pe bunică-sa pentru un bilet. Acum o să-ți arăt clădirea mea preferată din toată Germania.

Lubert porni mai departe, dornic să-i împărtășească altă parte esențială a lui. Trecură pe sub Holstentor – turnul medieval de la intrarea orașului – traversară canalul și urcară spre biserica din cărămidă roșie Marienkirche. Era o construcție impunătoare dar moderată, afectată de bombardamente și poate cu atât mai frapantă. Turnul principal fusese distrus de incendiu, acoperișul era deschis către intemperii și transeptul cu arcade mari împărțea un tavan de aer. Lubert intră în naos și începu imediat să o reconstruiască în cap, apoi să deseneze planuri cu mâinile.

— Vezi cât de frumoasă e? Chiar și așa. O ruină minunată. Poate că o să reconstruiască turnul, din lemn.

Pe Rachael o atraseră cele două clopote sparte care căzuseră din turn și acum zăceau pe podeaua din piatră, crăpată și ciobită, a capelei de sud. Zona fusese demarcată și clopotele lăsate acolo, ca memento sau poate ca scuză din partea britanicilor. Ce priveliște trebuie să fi fost: greutatea tăcută a unei căderi de 100 de metri, apoi zăngănitul teribil al zdrobirii calotelor și mijlocurilor, al crăpării buzelor vibrante. Cele două clopote zăceau unul lângă altul. Suferiseră o cădere îngrozitoare, însă reușiseră cumva să rămână împreună.

Lubert înțelese greșit lacrimile lui Rachael.

— Ești mișcată. Pe bună dreptate. E ceva extraordinar. Ceva extraordinar.

O prinse de cot, ca să o îndrume mai departe.

— Mai sunt multe de văzut, spuse el. Străzile pe care m-am jucat în copilărie; fosta mea școală, cel mai bun magazin de marțipan din lume.

Turul personalizat continuă și, cu cât el îi împărtășea mai multe amintiri, cu atât ea devenea mai conștientă de ale ei. Când se căsătorise cu Lewis, preotul spusese că două biografii deveneau un singur trecut. Oare povestea lor luase sfârșit? În ciuda a tot ceea ce uneltise și poate că avea să continue să uneltească să-i pună capăt, Rachael nu își dorea asta.

La hotelul Alter Speciher, Lubert trecu în registru „Domnul și doamna Weiss”, în așteptarea *Persilschein*-ului care spera să-i fie acordat curând. Camera lor era modestă, decorată într-un stil agreabil. Deasupra patului era atârnat un tablou sentimental, cu o scenă rurală de munte din Bavaria.

— Lucrarea e proastă, spuse Lubert. Dar potrivită pentru camera asta.

Rachael își scoase pălăria și își scutură părul, așezându-și masca pe masa de la fereastră. Afară

încă se mai vedea soarele sângeriu. Lubert veni lângă ea la fereastră și îi studie fața, în timp ce ea studia priveliștea. Îi urmări cu două degete conturul mandibulei.

— Acum mă cunoști ceva mai bine.

Lubert o sărută, însă ea se desprinse și își lipi obrazul de haina lui, îmbrățișându-l mai puțin ca o amantă și mai mult ca o soră. Îl ținu așa, încercând să găsească cuvintele cu care să înceapă.

— Această lungă iarnă se apropie de sfârșit, spuse ea.

— Acum vorbești despre vreme!

Lubert îi ridică bărbia cu degetul, ca să-i citească mai bine gândurile.

— Ce înseamnă acest mesaj codat? La ce te gândești? Chiar în clipa asta.

— Mă gândesc că mă bucur pentru tine, Stefan. Mă bucur că tu… că ai un viitor.

El încercă din nou să o sărute, însă ea se trase înapoi. Voia ca el să coboare de pe înălțimile acelei zile. Îi luă mâna și se uită la liniile din palma lui. Văzu o hartă de drumuri bifurcându-se și intersectându-se, cu capete abrupte sau estompate.

— Cred că vei avea un viitor bun, Stefan. Ai planuri. Planuri bune. Să-ți reconstruiești viața. Și orașul. Trebuie să le îndeplinești.

Pe fruntea lui apăru o încrețitură.

Rachael se duse să deschidă valiza și scoase dosarul de sub singurul ei schimb de haine. Era cel mai neglijent bagaj pe care îl făcuse în viața ei. Își uitase trusa cu cosmetice și luase o carte pe care cu siguranță nu avea s-o citească. Deschise dosarul. În partea de sus a lui era încă biletul scris de mâna lui Barker.

Rachael dădu la pagina importantă și ridică dosarul ca să vadă Lubert.

Lubert îl luă și se uită la fotografia Claudiei. O privi fix, fără să trădeze nicio emoție, atât de mult timp încât Rachael începu să se îndoiască de veridicitatea fotografiei. Lubert rămase așa, fără să

mișteze, o lungă vreme. Apoi capul lui se mișcă dintr-o parte în alta, foarte încet, și trăsăturile lui alcătuiră o expresie de incomprehensiune îndurerată. Scoase fotografia de sub agrafă și o ținu cu brațul întins, privind într-o parte. Încercă să i-o dea înapoi lui Rachael.

— E un truc, spuse el. Am căutat-o. Luni de zile. E moartă.

Rachael refuză să ia fotografia înapoi.

— Stefan. E ea…

Lubert se uită iar, continuând să scuture din cap și încercând să facă să dispară adevărul. În sfârșit, atinse conturul feței Claudiei. Încă nu se uitase la datele simple din note, pe care Rachael le citise dintr-o privire.

— Stefan. Citește asta. Citește notele. E la Azilul Franciscan din Buxtehude. Tocmai a început să vorbească iar. Și-a pierdut memoria, dar face progrese constante, Stefan… progrese constante.

El încă era prea șocat ca să citească, așa că ea continuă:

— „Spune că o cheamă Lubert”. E numele tău, Stefan, își amintește numele tău. Pacienta spune că locuia lângă o apă. Ea e. Soția ta. E în viață.

Lubert se uită la ea.

— Dar… noi începusem ceva.

Deja folosea timpul trecut.

— Tu m-ai trezit, Stefan. M-ai trezit la ceea ce eu uitasem. Dar…

Rachael tăcu, nevrând să-i sporească suferința, dar fiind nevoită să spună adevărul. Îi prinse mâinile în care el continua să țină fotografiile.

— Pe noi ne-a adus laolaltă pierderea. Și tu ai regăsit ceea ce ai pierdut.

La asta, Lubert începu să plângă, iar Rachael îl ținu de mână în timp ce el se prăbușea, frângându-se de mijloc.

13.

Lewis se trezi cu fața lângă geamul locului din dreapta, pe care îl udase cu salivă. Barker, care conducea Mercedesul, îl privi cu o preocupare amuzantă.

— Sunteți în regulă, domnule?

— Un coșmar, explică el ștergându-se la gură și ridicându-se în capul oaselor. Am spus ceva?

— Ați strigat de câteva ori.

— Sper că n-am trădat secrete de stat.

— Ați strigat numele soției dumneavoastră.

După ce Barker îl luase de la cartierul general, Lewis adormise, legănat de mișcarea marină a mașinii. În vis, vila Lubert se înălța în fața lui, pe fundalul unui anotimp în care el nu o mai văzuse: peluza era de un verde intens și totul era înflorit – iar straturile pline de narcise. Însă scena avea ceva prea însuflețit, ceva nefiresc prin modul în care narcisele dominau imaginea.

— Cât am dormit?

— Zece minute.

Lewis se frecă pe față și își pălmui obrajii.

— Parcă au fost ore.

În timpul războiului, un mic somn ca ăsta l-ar fi înviorat și i-ar fi permis să reziste mai multe nopți fără somn, însă acum se simțea complet epuizat. În Heligoland începuse să simtă o enervare pe care n-o mai simțise până atunci. La început o atribuise umezelii insidioase din aer și apatiei induse de o misiune fără sens, supravegherea pregătirilor pentru cea mai mare explozie nenucleară din istorie. Dar de când părăsise insula se agravase. Nu putea s-o descrie altfel decât ca pe o durere în măduva spinării, de care se plânsese și Rachael în urma morții lui Michael.

— E totul în ordine?

— Cam ca înainte, domnule.

— Atunci e destul de rău.

— Absolut groaznic, domnule, spuse Barker zâmbind larg.

Lui Lewis i-ar fi prins bine compania lui Barker în Heligoland. După ce Ursula plecase la Londra, iar Kutov, Ziegel și Bolon văzuseră ce trebuiau să vadă, zilele abia se târâseră.

— CCG o lasă mai moale cu solidarizarea. Acum, când băieții de la Informații trebuie să-și îndrepte atenția spre Est, *Fragebogen* e revizuit. Marea veste e pachetul de ajutor pe care îl sugerează americanii. E o cifră așa de mare că nici nu mi-o amintesc. Rușilor nu le place asta. Se pare că ne îndreptăm spre două Germanii. Dar încă nu mi-ați spus ce voia generalul.

Lewis încă încerca să asimileze consecințele a ceea ce voia generalul.

— Să-mi ofere o slujbă.

— Ați văzut? Dacă distrugi lucruri primești mai multă apreciere decât dacă le repari. În Berlin?

— În Berlin.

Barker părea ușor oropsit.

— Fir-ar a naibii! Următoarea linie a frontului. Ați acceptat?

— Cu două condiții. Să nu-mi ceară să împart casa cu un rus, un francez și un american.

— Niciun pericol. Acolo sunt doar apartamente.

Barker glumea, dar nu-și putea ascunde dezamăgirea față de perspectiva plecării lui Lewis.

— Care a fost cealaltă condiție?

— Ca tu să vii cu mine.

— Să fiu al naibii! spuse Barker privind spre Lewis.

— Nu trebuie să-mi dai un răspuns imediat. Poate peste cinci minute.

— Să fiu al naibii!

Lewis observă un teanc substanțial de documente „în așteptare”, pe care Barker i le adusese să le examineze.

— Alte dosare pe care să le rătăcesc pe undeva?

— Scuze. E un raport despre exportul ilegal de obiecte prețioase pe care trebuie să-l vedeți destul de urgent. Niște nume familiare. E… o lectură neplăcută. În fine. Ceva de citit în timpul unei băi.

O baie era exact ceea ce Lewis își dorea. Peste câteva minute aveau să ajungă acasă: Mercedesul trecea deja pe lângă casele aristocratice de pe Klopstockstrasse. Se bătu pe obraji ca să prindă puțină culoare și se uită în oglindă să vadă cum îi stă părul. Potrivit propriei evaluări, arăta groaznic. Avea părul mai lung decât permitea regulamentul și nu se mai bărbierise de câteva zile. Până și cea mai mică lipsă de somn îi dădea cearcăne. Lui Lewis nu-i păsase niciodată prea mult cum arată – i se părea că are nasul puțin prea lung și fața prea subțire – și atunci când Rachael îl complimenta era întotdeauna surprins. Deși nu avusese niciodată nevoie de confirmarea ei, când se uită la fața epuizată din oglindă descoperi că și-o dorea.

Mașina intră pe Elbchaussee și Lewis văzu fluviul pe stânga, prin intervalele dintre copaci. Elba fusese înghețată timp de 100 de zile – un record despre care se spunea că nu avea să fie depășit niciodată –, dar se vedea puțină apă curgătoare; gheața începea să se topească.

— Probabil v-a părut rău să vedeți că Frau Paulus pleacă.

— Cei de la Whitehall m-au întrebat dacă știu o interpretă care să fie dispusă să lucreze la Londra. Am recomandat-o pe ea.

— Păcat. Nu cred că fetele din Berlin sunt bune de asta.

Lewis văzu brânduțe și ghiocei într-un crâng.

— În Germania sunt narcise?

— N-am văzut niciuna.

— Dacă vezi, să oprești.

În parbriz apăru o crăpătură care se întinse ca o pânză de păianjen. Lewis presupuse că o pietricică sau un bolovan lovise geamul; abia când mașina începu să vireze de-a curmezișul drumului observă

că Barker era prăbușit cu capul pe spate, cu o gaură clară, negru-mov, deasupra sprâncenei. Lewis apucă volanul și ridică piciorul lui Barker de pe accelerație, apoi trase frâna de mână; mașina se cală, smucindu-se, zgârie un platan și se opri jumătate pe drum, jumătate în afara lui.

Bancheta și geamul din spatele lui Barker erau împroșcate cu sânge și țesut. Lewis știu că acesta e mort încă dinainte să-i caute pulsul la gât. Se lăsă în jos și luă pistolul din torpedou. Când se uită în camera cartușului, văzu sângele de pe mâinile lui, roșu-aprins și cald. Parbrizul spart se albise, așa că privi peste drum prin geamul lateral, în spatele lui, Elbchaussee se curba și dispărea din vedere; în față mergea drept, cu copaci pe ambele părți, după care cotea la dreapta și se îndepărta de râu. Împușcătura trebuia să fi venit din una dintre casele mari de pe malul apei. La câteva sute de metri distanță, văzu o siluetă care traversă drumul în fugă, înspre fluviu.

Lewis coborî din mașină, își dădu haina jos, o aruncă înăuntru și porni în urmărirea ei. Alergă tare, adrenalina îi ascundea epuizarea și lipsa de formă fizică – până când ajunse la curba ușoară care se îndepărta de drum. Urmă linia naturală a terenului înspre fluviul spre care silueta continua să se îndrepte. Silueta ajunse la marginea apei și începu să traverseze Elba înghețată, dar când unul din picioarele ei străpunse gheața se întoarse pe mal și avansă pe lângă apă, căutând o porțiune mai solidă. O găsi și porni iar peste fluviu, privind în urmă și văzând probabil pentru prima oară că Lewis se apropie. Silueta grăbi pasul și începu să alunece în lateral pe gheață. După trupul zvelt și mișcările suple, Lewis își dădu seama că era un tânăr. Aproape doar un băiat: 17 ani, poate, nu mai mult.

Acum, Lewis înlocuise alergatul cu un mers rapid. Avea un junghi în umăr și simțea cum inima îi izbește în gât. Când ajunse la mal, tânărul era la vreo sută de metri în interiorul fluviului. Lewis se

aplecă și își puse mâinile pe genunchi, încercând să-și tragă răsuflarea. Verificase deja camera cartușului, dar o mai verifică o dată. Tot șase gloanțe. Tot șase șanse de a-l ucide pe cel care-l ucisese pe Barker.

Tânărul se oprise din traversarea fluviului și se uita ezitant la gheața din fața lui, încercând-o cu gheata. Gheața cedă și el sări înapoi. Apoi se auzi cum gheața se rupe în mijlocul râului, cu un scârțâit ca al unei uși vechi. Lewis se uită cum tânărul caută o altă cale de traversare.

În fața lui crăpă altă porțiune de gheață. Nu mai avea pe unde să avanseze.

Lewis simțea transpirația rece pe piele. Se simțea imaterial și se așeză pe trunchiul unui copac doborât. Tânărul nu avea unde să fugă și, din câte vedea Lewis, nu era înarmat. Aștept să vadă ce avea să facă. Tânărul umbla pe gheață, plin de o energie nervoasă. Apoi începu să strige în germană.

— *Guten Morgen,* Morgan! țipă el.

Râse la gluma lui și o repetă de mai multe ori, până când Lewis înțelese semnificația spuselor lui. De unde îi știa numele?

— *Sunt aici!*

Tânărul întinse brațele în lateral, oferind o țintă mai amplă. Se oprise la limita bătăii unui pistol. De unde era, Lewis ar fi putut încerca să-l nimerească, dar dacă voia să fie sigur, putea să avanseze pe un dig solid de gheață care intra în fluviu și să-l împuște de acolo. Însă Lewis rămase unde era, în timp ce respirația îi revenea la normal. Avea senzația că e un spectator al unui eveniment sportiv de iarnă.

— Vino, colonele!

Lewis nu voia să-l împuște. Dar voia să-l vadă murind.

— Glonțul ăla era pentru tine, colonele. Dar nu contează. Un prieten al tău e un dușman al meu.

Se auzi încă un scârțâit, de data asta dinspre gheața pe care stătea tânărul.

— Se sparge gheața. E timpul să plecați din Germania! Asta e țara mea! Și ăsta e fluviul meu! Și ăsta e cerul meu!

Tânărul se plimba într-o parte și-n alta pe bucata de gheață, trăncănind. Era o adevărată reprezentație. Râdea și gesticula maniacal, iar în însuflețirea lui, vocea i se frângea și devenea iar o voce de copil. Dar cu cât trăncănea mai mult, cu atât tăcerea lui Lewis părea să-l enerveze și să-l irite mai tare. Lui Lewis i se părea că aude cum vocea băiatului răgușește de frică și continuă să nu spună nimic, lăsând frica să se instaleze. Era o senzație plăcută.

— Vino și arestează-mă.

Din diferite părți ale fluviului se auzeau sunete ca de sonar. Apa de dedesubt și soarele de deasupra unelteau să zdrobească gheața. Soarele lăsa urme pe retina lui Lewis, care clipi să scape de ele. Timp de câteva secunde văzu conturul tânărului, care apoi începu dintr-odată să țopăie pe gheață, în timp ce platforma de sub el se spărgea într-o duzină de piedestaluri. Tânărul sări pe cel mai mare pe care îl văzu – o bucată de gheață de mărimea unei uși – și ateriză pe ea cu brațele întinse în lateral pentru echilibru. Gheața nu reuși să-i susțină greutatea și îl răsturnă în apa înghețată, în care plonjă dând disperat din mâini. Șocul apei reci îl făcu să țipe și să încerce să se prindă de gheață, dar nu găsea nicio priză. Se zbătu câteva secunde, apoi înotă spre marginea următorului mic aisberg. Încercă să se urce pe micul bloc, dar acesta se înclina întruna spre el. Încercă încă o dată și încă o dată să se suie pe el. După a treia oară renunță și începu să plutească în apa neagră.

— *Hei! Ajutor!*

Acum nu mai era nicio sfidare, doar frică.

— Ia o creangă. Copac!

Spusese acest ultim cuvânt – „copac” – în engleză.

Chiar și de unde era, Lewis auzea tremurul din cuvintele lui. Se uită într-acolo, simțind o vagă tristețe din cauza propriei lipse de preocupare față de acel tânăr.

— Te rog… colonele!

În mai puțin de un minut, tonul lui trecuse de la un dispreț sfidător la panică și apoi la implorare.

— Copac! strigă el din nou în engleză.

Tânărul ajunsese acum la 25 de metri de dig. Dacă Lewis ar fi vrut să-l salveze, trebuia să ia creanga acum. Însă el era paralizat de vechea justificare; o justificare pe care se străduise din greu, întreaga lui viață, s-o respingă. Ochi pentru ochi. Băiat pentru băiat. În continuare, așa funcționa lumea de fapt.

Cuvintele tânărului care abia mai respira veneau câte unul, sacadat.

— Frieda! Tu. O știi. Frieda!

Lewis conștientiză cu greu numele.

— Frieda… adevărată… doamnă… germană.

Lewis se uita, numărând secundele. Avea să se termine curând. Tânărul călcase apa mai mult decât părea posibil pe un astfel de frig, iar acum începu să avanseze foarte încet, odată cu curentul, înspre mijlocul marelui fluviu. Lewis auzea icnetele lui neputincioase. Tânărul mai scoase un ultim țipăt scâncit – cuvântul semănase cu „Mutti” – apoi se scufundă.

Lewis rămase acolo, privind suprafața apei. Privi fluviul și ascultă formarea zgomotoasă a striațiilor, marea mișcare a topirii, pe măsură ce apa își revenea după ocupația gheții. Privea, gândindu-se că are unele lucruri de făcut, dar că se săturase să mai facă lucruri. Simțea cum în interiorul lui se rupe ceva. Continuă să privească orizontul, simțind cum se dezintegrează și el. Era asemenea geamului crăpat al parbrizului mașinii.

Dacă putea ajunge acasă înainte ca să-l atingă cineva, poate că scăpa de sfărâmarea completă.

*

Durerea de la umărul lui Lewis se intensifică. Era junghiul pe care îl simțea întotdeauna după ce alerga mult, exacerbat de vârstă și de prea multe țigări. Își frecă umărul și roti brațul ca să-l atenueze, dar junghiul continuă. E aproape gata, își spuse el. Aproape gata.

Până acum își păstrase cumpătul. Chiar și când examinase trupul neînsuflețit al lui Barker și capilarele sparte din ochii lui, în timp ce dădea declarație polițiștilor militari pe care îi găsise acolo atunci când se întorsese la locul faptei. Reușise cumva să nu facă nicio legătură între acea carcasă prăbușită și acel Barker pe care îl îndrăgise atât de mult. Însă acum, când ajunse la poarta vilei Lubert, nu mai era sigur ce anume însemna să-și păstreze cumpătul.

Plecase în urmă cu două luni din casa ca de basm, din peisajul alb și imaculat, însă trecerea bruscă de la iarnă la primăvară crease petece de iarbă urâte în zăpadă și un nămol cu nuanțe maro, gri și negre printre alb. Intră pe ușa laterală, bucuros că nu era nimeni care să-l întâmpine, își scoase haina și își frecă fața nedumerit, neștiind ce să facă apoi: voia să se așeze, voia o ceașcă de ceai, voia să fumeze, voia să bea ceva, voia să-i vadă pe Edmund și Rachael – însă nu încă. Își turnă un whisky și îl dădu pe gât, lăsând usturimea alcoolului să-l pună puțin pe picioare. Își mai turnă unul și apoi urcă la etaj.

Edmund era în camera lui, în fața unei măsuțe de toaletă, admirându-se în oglindă. Purta un pulover de cricket ca al lui Michael, cu excepția benzii turcoaz de la anchior. În numai două luni, singurul lui fiu crescuse. Lui Lewis îi venea să-l îmbrățișeze.

— Ed.

— Tată.

Edmund radia, însă părea stânjenit că fusese surprins examinându-se.

— Ai un pulover frumos.

— E de la mătușa Kate. L-a croșetat chiar ea.

Lewis își dădu seama că se sprijinea de ușă. Urcarea scărilor fusese de ajuns ca să-l facă să-l doară picioarele. Nu leșinase niciodată, dar se întrebă dacă senzația rarefiată din brațe nu era un precursor al leșinului.

— Mami nu e aici?

— Cred că astăzi se întoarce din Kiel.

— S-a dus în vizită la familia Buckman?

— Da.

— Totul a fost în regulă?

— Da. Totul a fost foarte bine.

Fiul lui îl privi puțin alarmat.

— Te simți bine, tată? Te-ai tăiat?

— Am avut… un accident… E în regulă.

Lewis se uită la sângele de pe mâinile lui. Arăta mai rău decât crezuse el. Trebuia să se așeze. Imediat.

— Deci ai avut grijă de lucruri în lipsa mea? întrebă el, așezându-se în fotoliu.

— Da.

— Și familia Lubert e bine?

— Da. Dar Herr Lubert nu e aici… Cred că a plecat. Undeva. Ceva legat de exonerare. Nu știu sigur.

— Deci… tu ești singur aici?

Edmund aprobă din cap.

— Îmi… pare rău că am fost plecat atât de mult. Am pierdut iar Crăciunul.

— E în regulă. Ai aruncat multe lucruri în aer?

— Câteva fabrici. Buncăre de submarine. Cea mare urmează. Strâng toată muniția rămasă în Germania după război într-un loc și o aruncă în aer. O să se simtă până la Londra. Poate că și mătușa Kate o s-o simtă în Berkshire.

Lewis scoase tabachera din buzunarul hainei. Era prima din ziua aceea, iar primul fum îl ameți.

— Mami ți-a dat tabachera aia?

— Da.

Lewis i-o dădu lui Edmund. Edmund o deschise și se uită la fotografia lui Michael, care purta puloverul lui de cricket.

— De ce n-ai și o poză cu mine? întrebă Edmund de-a dreptul.

Lewis nici nu-și dădea seama dacă știe de ce, dar simțea că urmează să mintă ca să dreagă situația.

— Din cauză că Michael a murit? întrebă Edmund, încercând să-l salveze. Și că trebuie să-ți aduci aminte de el?

— Da… de-asta. Nu aveam nevoie de o fotografie de-a ta, Ed, pentru că te am pe tine.

Edmund păru să accepte asta.

Lewis începu să-și dea seama că hainele de pe podea nu fuseseră aruncate acolo, ci alcătuiau o topografie intenționată. Urmări bulevardul de ciorapi, printre căsuța pentru păpuși și insula puloverului, și văzu mașinuța Lagonda pe drumul dintre ele.

— Și ce se întâmplă aici? întrebă Lewis.

— A fost doar un joc prostesc, răspunse Edmund sfios.

— Pare distractiv.

— Mașina trebuia să fie Mercedesul tău. Dar Dinky încă n-a făcut-o, așa că e doar o Lagonda. Și ăla e Heligolandul.

Edmund arătă spre mormanul de pulovere și bluze, în vârful căruia se afla un soldat de plumb solitar.

— Eu sunt cel de-acolo?

Edmund aprobă din cap.

Lewis privi iar spre căsuța pentru păpuși. Îi văzu pe cei doi copii din dormitor și păpușile bărbat și femeie sprijinite de pianul de la parter.

— Și ei sunt mami și Herr Lubert cântând la pian?

— Nu eu am pus păpușile așa. Frieda le-a pus… ea le-a înlocuit unele cu altele.

Apoi Edmund roși, părând supărat pe sine însuși că spusese asta.

Lewis se uită la versiunile miniaturale ale lui Rachael și Lubert și dădu din cap.

— Pare un cămin fericit, spuse el. Pare că toată lumea se înțelege foarte bine. Și asta e important.

∵

Când Rachael ajunse acasă era deja întuneric. Se vedeau trei lumini – în salon, în camera Friedei de la ultimul etaj și în camera ei. Pentru Rachael, casa arăta ca și cum și-ar fi mijit ochii spre ea. Înserarea făcea ca jaluzelele de pe balcon să pară o grimasă. Mercedesul lui Lewis nu era pe alee, însă gândul că avea să-l revadă o emoționă.

Heike o întâmpină în hol. Servitoarea se înclină și îi luă valiza. Era încă și mai agitată ca de obicei și privea nervos în direcția salonului. Lui Rachael i se păru că cineva cântă începutul staccato, într-o singură notă, al „Regelui Ielelor”.

— E totul în regulă, Heike?

— Colonelul… spuse ea.

Apoi privi din nou spre salon. Rachael îi întinse haina.

— Edmund e bine?

— Da. E în pat.

Rachael se duse în salon și îl găsi pe Lewis la pian, aplecat asupra clapelor, cu fruntea sprijinită într-o mână.

Nu ridică privirea când ea intră, ci continuă să bată în clape, încercând în zadar să cânte arpegiul care urma.

— Lewis?

Lewis nu ridică privirea, insistând să cânte acea notă.

— Lew? De ce cânți asta?

Lewis se opri din cântat, dar rămase cu fruntea sprijinită de braț. Era palid și Rachael observă că pe mânecile hainei avea sânge.

— Prima parte e ușoară, spuse el. Dar apoi următoarea… Nu știu cum o poți cânta.

Primul gând al lui Rachael fu că el cumva aflase – totul. Se duse lângă el.

— Lew…?

Se așeză lângă el, pe taburetul dublu. Pe suport era partitura *„Warum?”*. Lui Lewis îi curgea nasul. Rachael vru să-i ridice capul, ca să vadă ce e în ochii lui, dar el rămase cu fața înspre claviatură, în timpul ce nasul îi curgea pe ea.

— Ce s-a întâmplat? S-a întâmplat ceva…

Lewis se șterse la nas cu mâneca și Rachael văzu sângele uscat de pe dosul mâinii lui. Îi prinse mâna între mâinile ei; era rece ca gheața.

— Mâinile tale. Ai sânge…

— Nu e sângele meu…

— Dar al cui? Lew? Mă sperii.

— Al lui Barker… El a insistat să conducă… N-ar fi trebuit să-l las… Glonțul era pentru mine.

— Ce glonț?

— Tânărul pe care l-am lăsat să moară.

— Pe cine ai lăsat să moară? Ce tânăr?

— Tânărul care l-a împușcat pe Barker. Tânărul… care a spus că o știe pe Frieda…

Rachael nu putea ține pasul cu salturile lui.

— N-am văzut pericolul. Dar el exista. Chiar sub ochii mei. Chiar în casa mea.

Rachael îi întoarse fața spre a ei, obligându-l să se uite la ea. Pentru ea, acest Lewis îndurerat și zdrobit era tulburător și fascinant.

— L-am fugărit… Aș fi putut să-l salvez. Dar l-am lăsat să moară… Am vrut să moară… Nu doar pentru Barker… ci și pentru Michael… pentru tot.

Lewis întinse mâinile, cu dosurile palmelor pline de sângele lui Barker, ca o constelație roșie-maronie.

— Am ales calea greșită, Rach. Am susținut cauza greșită. Burnham avea dreptate… Dacă ai încredere în toată lumea, cineva o să plătească pentru asta.

Rachael îi prinse fața în mâini.

— Nu spune asta…

— Dar știi și tu că e adevărat. Spune-mi… Rach. Spune-mi. Am fost prea încrezător?

Lewis o privi în ochi.

— Da…

Rachael își trecu degetele în sus peste partea laterală a feței lui și îi dădu părul pe spate.

— Dar… am nevoie ca tu… să ai încredere iar… am nevoie de asta, Lew…

Rachael îl sărută pe frunte, rămânând cu buzele și nasul lipite de pielea lui, inhalându-i mirosul.

— Îmi pare rău.

— Mie ar trebui să-mi pară rău. Și îmi e. Îmi pare rău.

— Suntem o pereche jalnică, spuse el.

Rachael îi trase capul spre pieptul ei.

— Odihnește-te, îi spuse ea.

Lewis puse capul acolo, în timp ce ea îl ținea în brațe și îl legăna ușor. Rareori îl văzuse pe Lewis plângând. El spusese cândva că ea plânge pentru amândoi. În timp ce ea îl legăna, Lewis scotea un geamăt încet, dar continuu; era un sunet de care ea nu l-ar fi crezut în stare, însă unul pe care îl recunoștea: sunetul cuiva care își jelește fiul.

∵

Lewis nu putea nici să se ridice din pat, nici să doarmă. Șocul și epuizarea îl paralizaseră; acum, scârba de sine și un fel de disperare plăcută îl țineau treaz. Putea să înțeleagă zicala care spunea că și leneșii, și harnicii mor la fel, așa că de ce să-ți mai bați capul? Dacă rămânea să zacă, ar fi făcut la fel de multe ca și atunci când s-ar fi agitat. De fapt, ținând cont de strădaniile lui recente, era rezonabil să crezi că lumii i-ar fi fost mai bine dacă el nu se mai dădea jos din pat niciodată. A aduce laolaltă lucruri și oameni necesita un nivel de robustețe și răbdare pe care el nu îl mai avea și un sistem de gândire în care nu mai credea. Era mult mai ușor să demolezi decât să construiești: un

oraș ridicat în mai bine de un mileniu putea fi ras într-o zi; viața omului lua sfârșit într-o fracțiune de secundă. Peste ani, Edmund și copiii lui aveau să știe numele avioanelor, tancurilor, luptelor și invaziilor și își vor aminti cu ușurință atrocitățile acestei epoci, numele celor care le comiseseră. Dar ar fi putut vreunul dintre ei să numească un singur reparator al fisurii, cineva care să dreagă zidurile sparte?

Lewis rămase așa, complăcându-se în acest solipsism. I se părea aproape satisfăcător. Poate că își ratase vocația. Ar fi trebuit să fie poet sau filosof, sau poate nihilist.

Simțea mirosul săpunului cu gudron. Ridică mâna și văzu că Rachael îi spălase sângele de pe degete. De asemenea, îi scosese ghetele și îi deschisese câțiva nasturi de la cămașă. La un moment dat, probabil că trăsese perdelele, în lumina care se revărsa printre ele dansau particule de praf. Probabil că dormise, pentru că nu-și amintea ca vreunul din aceste lucruri să se fi întâmplat. Își amintea că Rachael îl ținuse în brațe la pian, îi mângâiase fața și îl studiase ca pe o comoară regăsită. Ce îl făcuse, dintr-odată, să fie atât de atrăgător și prețios? Faptul că fusese cât pe ce să fie ucis? Ea spusese că a făcut o greșeală groaznică. Îi spusese că soția lui Lubert fusese găsită. Și apoi, fără să folosească niciun mesaj codat sau măcar tamponul unui alint, îi spusese că îl iubește, o expresie pe care ea nu o folosea ușor; de fapt, nu o mai folosise… Lewis nici nu mai știa de când.

Ușa se deschise și în cameră intră Edmund, cu o tavă cu micul dejun – un ou fiert într-un suport de argint, o felie de pâine tăiată soldăței și o ceașcă cu ceai pe o farfurioară. Edmund avansă andante prin cameră, străduindu-se din răsputeri să nu verse vreo picătură. Lewis se ridică în capul oaselor și își săltă picioarele de pe partea de jos a patului, pentru ca Edmund să poată așeza tava pe suprafața

dreaptă. Îl durea ceafa și tendoanele genunchilor lui erau încordate din cauza alergăturii.

— Mama a spus să te trezesc la amiază. Ca să-ți amintesc că trebuie să te duci la cartierul general.

— E amiază? Dumnezeule!

Edmund se uită la el, așteptând.

— Nu-ți mănânci oul? Eu l-am făcut. Mi-a arătat Greta cum.

Lewis duse cuțitul spre capătul subțire al oului, își aminti și îl întoarse cu vârful gros în sus.

— Și mami mănâncă ouăle de la capătul gros. Toți mâncăm ouăle de la capătul gros.

Lewis sparse vârful și înmuie capul soldățelului de pâine în gălbenușul puțin moale.

— Perfect. Exact cum îmi place.

— Herr Lubert mănâncă ouăle de la capătul subțire. Și Frieda la fel. Mă întreb dacă și doamna Lubert face la fel.

— Vom afla în curând.

Lewis se folosi de soldăței ca să absoarbă gălbenușul, apoi luă lingurița ca să ajungă la albuș.

— Tată? Dacă te gândești la ceva rău, e la fel ca atunci când o faci în realitate?

Părea să fie unul dintre acele răspunsuri pe care nu avea voie să le greșească.

— Depinde. Trebuie să-mi dai un exemplu.

— Păi, când era să fii omorât ieri… eu m-am bucurat… că în locul tău a murit căpitanul Barker. Chiar dacă e ceva trist.

Lewis dădu tava la o parte și îi făcu semn lui Edmund să vină mai aproape. Fiul lui se apropie și Lewis îi prinse fața ovală, cu puf pe obraji, între mâini și îl sărută. Edmund se aplecă puțin de jenă, așa că Lewis îi rată fruntea, nimerind puntea nasului.

— E rău?

— Nu e rău, Ed. E rău doar că… ai fost pus în poziția să trebuiască să te gândești la așa ceva.

— Tu ai gânduri rele?

— Da. Am gânduri rele. Azi deja am avut câteva.

— Cât de rele?

— Păi, m-am gândit că aș putea să nu mă mai scol din pat. Pentru că și dacă mă scol nu are nicio importanță. Nu mai voiam să-i ajut pe oameni. Începusem să cred că asta n-o să mă ducă nicăieri – și nici pe altcineva. Nu mai voiam să ajut Germania. Sau pe britanici. Sau pe Herr Lubert. Sau pe Frieda. Sau pe mami. Sau pe tine. Sau pe mine însumi. Voiam să renunț. Iată. Crezi că e ceva rău?

Edmund părea ezitant.

— Dar n-o să faci asta, nu-i așa?

— Poate câteva minute.

— Nu ți s-ar potrivi.

— Nu.

— Știai că Frieda a fost arestată?

— Nu.

— Știi ce-o să-i facă?

— Tu ce crezi că ar trebui să-i facă?

Edmund se gândi.

— Dacă ar ști că mama ei e în viață… ar putea să-i dea drumul.

Celor de la Informații le-ar fi prins bine un băiat ca ăsta, se gândi Lewis. I-ar fi scutit de luni de zile și de munți de hârțoage. Îi venea să-l sărute pe Edmund din nou, să-l îmbrățișeze așa cum făcea când el era mic. Dar două săruturi într-o zi părea puțin prea mult.

— Te-ai hotărât ce-o să faci? îl întrebă Edmund.

— Cred că da. Dar mai întâi trebuie să-mi dai mâna. Lewis întinse mâna. Edmund o luă cu amândouă mâinile și îl trase pe tatăl său în picioare.

14.

Stătea într-un fotoliu și cosea un model. Avea o șuviță nouă de păr alb; fața ei era mai plină, dar îi stătea bine. Părea calmă – mai calmă decât o văzuse Lubert vreodată – și părea la fel de sănătoasă mental pe cât o descrisese sora: fața ei era atentă și contemplativă, ochii clipeau rapid și avea acel zâmbet ușor, dar familiar.

Sora de gardă acceptase solicitarea lui „să o văd înainte ca ea să mă vadă pe mine” și acum stătea lângă Lubert, în timp ce acesta o observa pe Claudia prin ferestruica anticamerei.

— Coase toată ziua, spuse sora. A fost foarte prolifică. Avem multe modele pe care să le înrămăm și să le expunem în saloane. Când nu coase, scrie: își aduce aminte.

— Avea o minte atât de pătrunzătoare, spuse Lubert mai mult sieși decât surorii. E în deplinătatea facultăților?

— Știe ce-i cu ea, chiar dacă unele părți ale minții ei sunt încă în proces de recuperare. E o femeie foarte inteligentă. Isteață. Creativă. Rapidă.

Lubert se gândi la disputele lor. Pe care de obicei le pierdea!

— Își amintește unele lucruri?

— Are fragmente de amintiri, unele foarte detaliate, însă apoi le pierde iar. Dar se formează un tablou. Bucată cu bucată. Și după ce obține o bucată, asta poate să ducă la următoarea. În ultimele câteva luni a făcut mari progrese. Noi am încurajat-o să își ia notițe. Uitați. Asta face acum: își amintește.

Claudia puse modelul în poală și luă un carnețel și un creion de pe masa cu picior de lângă scaunul ei.

— Asta se întâmplă din ce în ce mai des. În fiecare zi scrie ceva. Și desenează imagini.

Claudia scria rapid, fără să facă pauze.

Oare ce scria? se întrebă Lubert. Ce își aducea aminte? Făcea el parte din amintirea ei? Avea să-l pomenească uneori pe el? De ce era mai bun în el? Sau mai rău? Avea să se ridice el la înălțimea amintirii ei?

— Menționează vreodată ce i s-a întâmplat? În noaptea marelui incendiu?

— Nu a vorbit despre asta. Și nici n-a scris, până acum. Dar eu cred că nu e pregătită să-și amintească. Până acum își amintește de lucruri bune, tot ce implică relații. Familie. Prieteni. Casă. E ceva obișnuit în astfel de cazuri. Mintea își amintește ceea ce sufletul poate suporta. La momentul potrivit de Dumnezeu.

Lubert o invidia: să o iei de la capăt și să construiești doar pe teren bun. Exista un fel de puritate în asta. Claudia părea mulțumită. Poate că el avea s-o lase în această stare. Cu foaia ei albă de hârtie. Cu acest *Stunde Null* al sufletului. De ce să mânjească lucrurile cu complicațiile lui supărătoare?

— Nici eu nu mai sunt aceeași persoană. Nu am fost… nu am fost credincios amintirii ei.

Sora studie fața lui Lubert. El se simțea atât de nedemn de bunăvoința ei, încât încercă să întoarcă privirea dinspre ea, dar bunătatea ei îl făcu să-și continue mărturisirea.

— Am crezut că e moartă. Am încercat s-o iau de la capăt. Cu altcineva. O femeie pe care credeam c-o iubesc.

Sora luă mâinile lui Lubert, deloc tulburată de confesiunile lui.

— Încă vă mai iubiți soția, Herr Lubert. Porniți de la asta.

Îi strânse mâinile, transmițându-i certitudinea ei.

— Haideți. Dați-mi voie să vă arăt ceva. Haideți.

Îl conduse la o masă pe care fuseseră așezate trei modele terminate. Unul era abstract, plin de

zigzaguri și motive florale, al doilea un alfabet școlar cusut din cruciulițe, al treilea era figurativ.

— Când o să putem, o să le înrămăm, spuse ea.

Apoi luă modelul figurativ și așeză materialul peste mâinile lui Lubert.

— E primul pe care l-a făcut.

Modelul înfățișa o casă cu colonade, o alee lungă, mărginită de copaci, și o grădină care dădea spre un fluviu cu o barcă cu pânze. În fața casei se aflau trei siluete: un bărbat în haine tradiționale germane, cu o riglă de arhitect, o femeie cu pălărie și fuste de modă veche și, între ei, o fată cu codite.

— A spus că e o copie a unei imagini pe care a mai făcut-o. Nu era sigură dacă e casa ei sau familia ei. Nu putea să ne spună decât că barca e un simbol al speranței. Dar dumneavoastră îl recunoașteți…

Lubert nu dăduse niciodată prea multă atenție originalului – și își pierduse dreptul de a comenta după ce o ridiculizase nemilos pe Claudia pentru „hobby-ul ei popular” –, dar într-adevăr îl recunoscuse. Era o copie exactă a modelului pus acum în noua cameră a Friedei.

— Este casa dumneavoastră?

Lubert aprobă din cap.

— Și bărbatul acesta sunteți dumneavoastră?

— Da.

— Și fata? E fiica dumneavoastră?

— Frieda.

— Și soția dumneavoastră.

Lubert dădu din cap.

— Lipsește ceva?

Lubert scutură din cap.

— Nu. E… complet.

*

— Ia loc, colonele.

Lewis se așeză pe singurul scaun aflat de cealaltă parte a biroului față de Donnell și Burnham. Încă mai păstra căldura ocupantului anterior. Cei doi bărbați stăteau amândoi în

picioare și păreau că au nevoie să-și dezmorțească picioarele și să respire aer proaspăt după o zi lungă de interogatorii. Era evident că, în această echipă de interogare, rolul lui Donnell era de a furniza preambulul și de a îndeplini amabilitățile; al lui Burnham era să privească și să aștepte.

— Ne pare rău pentru Barker, spuse Donnell. Evident, facem tot ce putem ca să-l găsim pe ucigașul lui. Avem niște piste. Am arestat mai mulți insurgenți, printre care Frieda Lubert.

— Ați intervievat-o?

— Am început, replică Donnell. Însă a trebuit să întrerupem discuția. S-a plâns de crampe stomacale. Acum o consultă doctorul.

Probabil că își dăduseră frâu liber cu ea, se gândi Lewis. Instrumentele de tortură ale lui Burnham erau întinse pe masă: fotografiile cu atrocitățile naziștilor – lagăre, linșaje, experimente. Lewis vedea una dintre fotografii: o fată goală și îngrozită, de vârsta Friedei, care privea fix spre un atacator nevăzut, a cărui invizibilitate făcea fotografia încă și mai înfricoșătoare.

— Am găsit-o în una dintre casele rechiziționate de pe Elbchaussee. În mod evident, insurgenții foloseau casa ca bază de operații.

— Ați declarat-o vinovată? întrebă Lewis.

— Vinovată? întrebă Donnell.

— De toate astea.

Lewis făcu semn din cap spre colajul grotesc. Burnham simți că e momentul să intervină.

— Ție ți se pare grosolan, colonele, dar e un turnesol foarte simplu și eficient: sunt unii care nu pot privi, unii care privesc și întorc privirea și unii care privesc și zăbovesc. Unii se uită și plâng. Alții se uită și se bucură. Unii chiar se uită și râd. Și mai sunt multe nuanțe între toate astea. Am observat că dumneata te-ai uitat și apoi ai întors privirea rapid, reacție care sugerează o reticență normală în fața acestui subiect, dar poate și lipsa dorinței de

confruntare cu răul expus, sau o tendință de a te preface că el nu există.

Burnham rostise aceste cuvinte pe un ton neutru, ca și cum ar fi fost un fapt empiric. Căpitanul Donnell, care probabil că le mai auzise, dădu din cap îndatoritor.

— Și care a fost reacția lui Fräulein Lubert? întrebă Lewis căutându-și țigările.

Era mai agitat decât ar fi trebuit să fie, se temea puțin de confruntarea care urma.

— N-a vrut să se uite la ele. A insistat să mă privească fix.

— Cine a clipit primul?

— Poftim?

— Nu contează. Deci voi credeți că are legătură cu povestea asta?

— Știm sigur, spuse Donnell. Iată ce am găsit în casă.

Donnell scoase la iveală dosarul cu dezafectări pe care Lewis crezuse că îl rătăcise și îl împinse peste masă.

— A fost găsit împreună cu multe alte probe incriminatoare.

Donnell își verifică notițele.

— Casa era o adevărată farmacie. Cartele de rație, gumă de mestecat, penicilină, chinină, zaharină, sare, chibrituri, cremene pentru brichete, prezervative. Aveau de toate. Până și o valiză plină cu clești pentru zahăr.

Lewis se uită la dosar, dar nu-l atinse. Deschise tabachera, bătu o țigară și o aprinse.

— Și asta dovedește ce anume?

— Fata a mărturisit că a furat dosarul, explică Burnham. Dar și multe altele.

Modul de operare al lui Burnham era interesant. Ca la un jucător de cărți, imobilitatea expresiei lui sporea odată cu certitudinea că se află în avantaj.

— Frieda Lubert făcea parte dintr-un grup condus de potențialul dumitale asasin, spuse Donnell. Judecând după modul în care vorbea

despre el, erau apropiați. Ea pretinde că n-a știut nimic despre planul lui de a te asasina, dar asta pare puțin probabil. Îl chema Albert Leitman.

Donnell îi întinse lui Lewis o fotografie.

— Avea asta în geantă, atunci când am arestat-o. La sfârșitul războiului, a fost încartiruit la bateria antiaeriană Alster din Schwanenwik.

Lewis se uită la fotografie și se simți îngrozitor. Albert era îmbrăcat în uniformă de artilerist antiaerian; zâmbea mândru de pe un postament de tun, cu părul strălucind de briantină. Un tânăr mândru și arătos, pregătit să-și apere țara.

— E singura fotografie care i-a stârnit lui Fräulein Lubert o reacție emoțională, adăugă Donnell.

— Văd că îl recunoști, colonele, observă Burnham. Îl știi pe acest bărbat?

— Mie mi se pare mai degrabă un băiat, spuse Lewis.

— Bărbat sau băiat, l-a împușcat pe aghiotantul dumitale. Și credem că el și cu banda lui sunt responsabili pentru deturnarea unor camioane și furtul unor bunuri aparținând CCG. Grupul lor se potrivește cu profilul altor grupuri de insurgenți inspirate de Werwolf din această zonă.

— Și ce profil e ăsta, domnule maior? Subnutrit? Orfan? Sub șaisprezece ani? E doar o fată care are o suferință. A fost manipulată de cineva mai puternic decât ea, cineva care avea și el o suferință.

— Povestea întregii națiuni: „Am fost manipulați, domnule judecător!”, glumi Donnell.

— Manifestă o remarcabilă lipsă de recunoștință pentru cineva căruia i s-a arătat atâta bunătate, spuse Burnham. Ne învinovățește pentru distrugerea țării ei, orașului ei, mamei ei. Pentru că i-am furat casa. Se plânge de orice, până și de soția dumitale.

— Rachael s-a străduit foarte mult să fie prietenoasă.

— Puțin prea prietenoasă, potrivit acestei fete. Să vedem.

Burnham își căută notițele de la interviu.

— „Frau Morgan a încercat să-mi fure tatăl”.

Lewis își aținti ochii asupra lui Burnham, așteptând să vadă dacă maiorul știe ceva în plus față de ce știa el însuși.

— Evident, e furioasă și delirantă, iar vederile ei nu trebuie luate prea în serios. Dar se pare că nu ați reușit s-o cuceriți, domnule colonel.

— Are cincisprezece ani.

— Amândoi știm că vârsta ei nu e o scuză. Semnul de pe brațul ei e suficient ca să fie împușcată.

Burnham se uită iar în notițele lui.

— „Nu pot să vă spun unde e. Nici dacă mă țineți aici o mie de ani nu pot să vă spun!” Ai observat că fanaticii gândesc întotdeauna în intervale de o mie de ani?

Inima lui Lewis bătea tare, așteptând urmarea.

— Din tăcerea dumitale, domnule colonel, trebuie să înțeleg că nu te interesează deloc prinderea lui Leitman?

— Spune-mi, domnule maior. Dacă l-ai prinde, care ar fi sentința dumitale?

— Legea l-ar condamna la moarte.

— Vreau să spun, asta te-ar satisface pe *dumneata*?

— Când va fi prins, va fi executat.

— Albert Leitman a fost deja executat.

În sfârșit, calmul aparent al lui Burnham se perturbă: o frunte încrețită, o privire ciudată și laterală către Donnell, un oftat precaut.

— L-am fugărit pe Elba. A încercat s-o traverseze, dar gheața a început să se spargă. A căzut în apă. M-am uitat la el cum moare.

— L-ai împușcat?

— S-a înecat.

Donnell se opri din scris.

— Ca să înțeleg mai bine, domnule colonel: l-ai văzut cum moare? Ești sigur? N-a scăpat cumva, n-a înotat pe malul celălalt?

— L-am lăsat să moară. N-o să uit asta.

— Ai uitat atunci când ai relatat incidentul poliției.

— Eram… în stare de șoc.

Reacția lui Burnham la auzul cuvintelor lui – o tresărire disprețuitoare – i se păru lui Lewis ciudat de liniștitoare. Merse mai departe.

— Îmi amintesc că ai spus cândva ceva despre faptul că vrei să reconstruiești sufletul acestui popor abrutizat, domnule maior. Nu așa ai spus? În discursul pentru Shaw? „Doisprezece ani de ignoranță și analfabetism i-au transformat în animale”.

Burnham nu răspunse. Afișă un fel de plictiseală, pe care Lewis nu o crezu.

— Înțeleg că încă intenționezi să faci asta.

— În cazul lui Fräulein Lubert, n-o să fie timp.

— Este timp.

— Nu fi absurd, domnule colonel, protestă Donnell. L-a ajutat pe asasin. Avem probe.

— O să puneți să fie împușcată pentru că a furat un dosar? Uitați ce e. Vreau să vă propun un târg. Dacă îi dați drumul, eu îi reconstruiesc sufletul într-o zi.

Lewis nu așteptă răspunsul.

— Am aici două rapoarte pe care trebuie să i le prezint lui de Billier. Barker lucra la amândouă. Se referă la lucruri diferite, dar au legătură. Primul e un registru al pacienților dispăruți din toate spitalele și azilurile, care încă nu și-au regăsit familia. E o muncă substanțială, iar meritul meu e doar de a fi declanșat-o. Însă ea a dus la descoperirea că soția lui Herr Lubert e în viață, într-un azil franciscan din Buxtehude. O informație pe care sunt convins că n-aveți de gând să o ascundeți unei fete care crede că mama ei e moartă și care a fost împinsă spre o serie de acțiuni

motivată fiind de această credință. Aș vrea să-i arăt asta Friedei și să o duc să-și vadă mama.

— Foarte interesant, spuse Burnham. Dar nu schimbă faptul că Fräulein Lubert e complice la o crimă, domnule colonel.

Era timpul să-și joace toate atuurile.

— Celălalt raport prezintă un interes și mai direct.

Lewis scoase un dosar albastru din servietă și îl împinse peste masă. Burnham se uită la titlu: „Exportul neautorizat de bunuri de valoare de pe proprietățile germane". Deschise raportul, nelăsând să se vadă nimic din reacția lui interioară, începu să examineze paginile relevante – subliniate îndatoritor de Barker. Lewis fusese șocat de cantitățile implicate. Soții Burnham nu dosiseră o cantitate discretă de bunuri; prădaseră de-a dreptul. Lewis așteptă ca Burnham să spună ceva.

Maiorul închise raportul, rămânând cu ochii plecați, și chiar dacă expresia lui nu trăda prea multe, Lewis simți cum echilibrul de putere se modifică în avantajul lui. După o tăcere îndelungată, maiorul clipi. Apoi se uită la Lewis. Era o privire ciudată, una de sinceră curiozitate și nedumerire. Burnham continuă să țină dosarul în palmă, ca și cum ar fi încercat să-i ghicească greutatea.

— Capacitatea dumitale de a… trece cu vederea… greșelile celorlalți nu cunoaște limite. Ești un… adevărat mister pentru mine, colonele.

∵

Cincisprezece minute mai târziu, Lewis se afla în fața barelor groase ale ușii celulei din centrul de detenție și se uita la fată prin vizetă. Frieda stătea ghemuită pe o bancă, cu genunchii strânși la piept. Părea nevătămată, dar complet zdrobită; mai degrabă o fată de 15 ani, decât o insurgență. Doctorul militar o examinase și spusese că nu găsește niciun simptom de malnutriție, edem, tuberculoză sau alte suferințe care îi afectau pe

compatrioții lui. Însă crampele stomacale le putea explica.

— Nu e nimic îngrijorător, domnule, deși părinții ei s-ar putea să fie de altă părere, spuse el. E însărcinată.

Când Lewis intră în celulă, Frieda tresări și se făcu mică. Ca să o liniștească, Lewis rămase în cadrul ușii și întinse mâna. Frieda se lipi de perete și strânse genunchii și mai tare. Sfidarea și ranchiuna de la exterior se dădură la o parte, lăsând să se vadă o frică simplă, animalică.

— Eu n-am știut… N-am știut ce plănuia el.

— E în regulă. Vino.

— Unde?

— Acasă.

— De ce?

— De ce? Păi, pentru că acolo ar trebui să fii.

— Nu mai e casa mea.

— E mai bine decât aici.

— Dar omul acela a spus că o să merg la închisoare.

— Mașina mea e parcată pe Ballindamm. Te aștept afară.

Lewis plecă, lăsând-o pe Frieda privind lung spre ușa deschisă. Îi spuse gardianului să o lase pe fată să plece când avea ea să fie gata și ieși afară. Își aprinse o țigară pe treptele centrului de detenție și așteptă, uitându-se la doi tineri care lansau o barcă cu pânze pe apele dezghețate ale lacului Binnenalster. Jungfernstieg era plin de trecători; toți mergeau undeva, păreau hotărâți. O sută de vieți care luau decizii, făceau greșeli, încheiau târguri, își dădeau întâlnire, rosteau promisiuni.

După încă o țigară, Frieda apăru la intrare. Se opri la câțiva metri de el. Lewis strivi chiștocul sub gheată, îi arătă direcția în care o lua și porni. Mergea cu câțiva metri în față, uitându-se să vadă dacă ea îl urmează, dar lăsând-o să păstreze distanța, acceptând jocul de a se preface că nu sunt

împreună, pentru ca ea să nu se simtă încă și mai umilită decât probabil că se simțea deja.

La capătul lui Jungfernstieg era un magazin nou-nouț, din lemn, vopsit în alb, cu acoperiș de tablă ondulată, care vindea dulciuri și ziare. Lewis se opri și cumpără o pungă cu bomboane de mentă și *Die Welt.* Pe prima pagină era o fotografie aeriană a Heligolandului, sub titlul „Insula se pregătește pentru marea explozie". Lewis examină primul paragraf: „Rămășițele mașinii de război naziste urmează a fi distruse printr-o detonare masivă".

Frieda se oprise la un metru distanță. Lewis păstră dulciurile, știind că ea l-ar fi refuzat dacă i le oferea pe stradă. Un convoi lung de camioane care transportau moloz parcurse șerpuit strada. Nisipul și pietricelele căzute pe stradă scoteau sunete zornăitoare. Așteptară trecerea camioanelor, apoi traversară spre Volkswagenul plin de noroi al lui Lewis, care deschise portiera pentru Frieda și îi întinse dulciurile.

— Astea sunt pentru tine.

Ea le luă și urcă în mașină.

Se îndreptară spre sud, apoi spre est, trecând pe lângă întinsele depozite HafenCity. Urmară cursul lui Nordelbe, până ajunseră la Hammerbrookul pustiit.

Frieda păstră tăcerea, făcută covrig și cu fața întoarsă de la Lewis. Când intrară pe autostrada spre Buxtehude, ea se ridică în capul oaselor.

— Nu e pe aici.

— Știu.

— Mergi în direcția opusă. Casa mea e încolo.

— Știu, spuse Lewis. Dar o s-o luăm pe alt drum.

— Dar e un drum greșit. O să dureze mai mult.

— Ai încredere în mine. E un drum mai bun.

15.

În drum spre biroul de certificare, Lubert trecu pe lângă zidul vechiului muzeu de artă – zidul „ați văzut cumva pe” – încă plin de solicitări de informații despre rude dispărute, multe suprapuse peste solicitări mai vechi. Acum fusese adăugată și o secțiune de fotografii, cu copii pierduți care își căutau părinții. Un bărbat și o femeie stăteau aplecați în fața ei, privind cu atenție fiecare fotografie. În lunile de după Catastrofă, când oamenilor li se permisese în sfârșit să revină în oraș, Lubert venise aici aproape în fiecare zi. Deși la momentul acela era toamnă, cu vegetația se întâmplase ceva straniu: copacii și tufișurile, care arseseră la raidurile din timpul verii, înfloriseră iar dintr-odată, iar liliacul și castanii făcuseră boboci complet în afara sezonului. Noua toleranță a solului supus fierbințelii îngăduise o colonizare anormală a ruinelor de către plante și flori: piciorul-cocoșului bulbucate, studenițe, nalbe pitice și zburătoare erau pretutindeni, crescând din cenușa celor dragi. Lubert refuzase să creadă relatarea de martor ocular a însoțitoarei Claudiei, Trudi, că aceasta pierise în uraganul de foc, și insistase să adauge un bilet la colajul de alte o mie de bilete similare. Astăzi era prima oară când trecea pe lângă zid fără să trebuiască să se uite.

— Sper să-i găsiți, spuse el unui cuplu care căuta pe cineva.

Apoi merse mai departe, spre biroul din capătul lui Steindamm.

Speranțele lui se concentrau acum spre primirea exonerării, astfel încât să poată practica iar. Lubert se străduia din răsputeri să-și țină în frâu așteptările. Nu toți cei care veneau să-și ridice certificatul plecau fericiți; mulți rămâneau cu mâna goală, spunându-li-se să vină la noi audieri, adesea fără

să știe de ce. Însă după întoarcerea Claudiei, Lubert începuse să aibă idei, viziuni complet articulate ale unor clădiri care să se înalțe din moloz: un nou Rathaus, un pod peste Elba, o sală de concerte în port. Erau idei fanteziste, prea ambițioase, probabil simple lamentări vizuale ale unui arhitect ratat și frustrat, însă ele continuau să vină. Claudia îi spusese să-și scoată vechile planuri. Lubert nu se mai uitase la ele dinainte de război, și operele lui de tinerețe îl făcură să zâmbească și să tresară în același timp. Era idealismul și aroganța perioadei lui de studenție – semăna puțin cu citirea unei scrisori de dragoste vechi. Găsi proiectul lui pentru o „Casă fără istorie", satul pentru muncitori, cu grădini și canale, fântâni și spații de agrement. Numele era o vanitate tinerească: cine proiectase vreodată, cu atât mai puțin construise, o casă fără nicio referință la trecut? Profesorul Kramer, îndrumătorul lui de la institut, îi respinsese proiectele ca fiind contaminate ideologic și prea burgheze. Lubert fusese prea novice ca să poarte o dispută cu un astfel de rafinat, însă acum, după 20 de ani, avea impresia că vede în proiecte ceva ce i se păru de o relevanță urgentă.

În anticameră erau doi oameni: o femeie care își rodea unghiile și un bărbat care citea un roman. Lubert se așeză pe banca de vizavi de ei și, în timp ce stătea acolo, încercă să-și dea seama care dintre ei avea să primească certificatul și care nu. Estimă că femeia, care se uita încontinuu la picioarele ei ca să se asigure că sunt perfect paralele, era, în ciuda nervozității, de o nuanță de gri acceptabilă; în timp ce bărbatul care își citea cartea și dădea paginile cu mâinile înmănușate era prea calm ca să fie nevinovat. Lubert și-l putea imagina cu ușurință cu banderola de SS, lustruindu-și capul de mort în fiecare dimineață. Cu siguranță se îmbrăca mai puțin elegant decât în viața lui anterioară. Oare ce căuta el în aceeași încăpere cu acest bărbat?

— De când așteptați? îl întrebă Lubert, căutând vreun element biografic care să-i confirme suspiciunile.

— Am uitat.

Bărbatul nici măcar nu ridicase privirea din carte.

— Dar dumneavoastră? o întrebă Lubert pe femeie.

— Ea treia oară când vin aici, spuse femeia fără să-i răspundă la întrebare. Le-am spus de atâtea ori ceea ce ei știu deja. Nici măcar n-am fost căsătoriți. Nici măcar n-am fost amanți! Am fost cu el la teatru de câteva ori, atâta tot. Și acum ei vor să mă arunce într-un lagăr de internare.

Lubert ghici de unul singur detaliile: bărbatul fusese sigur Cineva în Partid, iar ea fusese parașuta lui nevinovată. Era o poveste destul de răspândită.

— Liniștește-te, femeie, spuse Cap de Mort. Cu cât trăncănești mai mult, cu atât te cred mai puțin. Economisește-ți energia. Rămâi la povestea ta. Dacă rămâi la povestea ta, n-ai de ce să te temi.

Bărbatul își reluă lectura. Lubert era sigur: tipul acesta era la fel de negru ca pantofii lui.

Așteptarea se prelungea. Poate că asta făcea parte din plan: să îi lase suficient pentru ca îndoielile să iasă la suprafață; să-i lase să stea în această cameră fetidă împreună cu alți oameni mânjiți și să aștepte să înceapă să se acuze unii pe alții.

— Rosa Turnweg?

Femeia se apropie în grabă de ghișeul care semăna cu unul bancar, cu geam și o gaură sub el, prin care erau livrate veștile bune sau rele. Lubert încercă să asculte ce se spunea, dar era greu de auzit. Femeia primi ceva peste tejghea.

— Ce e asta? întrebă ea.

Dintr-odată scoase un țipăt ascuțit și lovi cu mâna în tejghea.

— Nu! Nu mai vreau interviuri! Te rog, Doamne! Nu mai e nimic altceva. V-am spus tot ce știu. Am nevoie de certificatul acesta! Lăsați-mă să-mi trăiesc viața!

Oficialul aflat de cealaltă parte a geamului nu îi oferi nicio consolare. Doar tăcere. Când femeia continuă să protesteze, militarul de serviciu se apropie și o conduse afară, înainte ca ea să-și continue scena. Deși fusese respinsă de trei ori, Lubert era convins că femeia fusese calomniată.

După câteva minute, oficialul ascuns îl chemă pe Cap de Mort.

— Herr Brück.

Un nume parcă predestinat Partidului, dacă așa ceva ar exista. Herr Brück pare atât de sigur pe el. Nemernicul o să aibă un șoc.

Cap de Mort se apropie de tejghea. Aceeași voce înăbușită din spatele geamului, după care ceva fu împins peste tejghea. Herr Brück se uită la acel obiect și îl ridică. Era un certificat: un certificat minunat, alb imaculat.

Claudia avea dreptate: Lubert era prea impulsiv. Lua decizii prea rapid. Asta era ceea ce – cum îi spusese Kramer întotdeauna – făcea din el și un arhitect foarte bun, și unul foarte prost.

Lubert nu se gândise la posibilitatea de a fi respins – credea în nevinovăția lui și chiar într-o noțiune nebuloasă de justiție britanică – însă acum îndoielile îl asediară. Poate că găsiseră ceva ce el nu știa, făcuseră o legătură cu cineva aflat undeva în familie, depistaseră un văr al lui Bormann, un unchi al lui Himmler. Poate descoperiseră adulterul lui cu Rachael.

— Stefan Lubert?

Un început prost. Oficialul britanic îi pronunțase numele în stil francez, cu un „t” mut. Când se ridică, Lubert își simți picioarele slăbite, furnicându-l. Funcționarul din spatele geamului purta uniforma bleumarin a CCG și avea o mustață periuță, precum cea care devenise celebră datorită

Führerului. Lui Lubert nu-i plăcuse niciodată niciun fel de mustață și, în secret, mustața Führerului i se păruse o afectare prostească. Era ciudat că atât de mulți militari britanici încă alegeau această modă. Oare nu-și dădeau seama cu cine seamănă? Când te gândeai că un englez sosie a lui Hitler putea să-i refuze libertatea!

— Certificatul dumneavoastră.

Peste tejghea veni un carnet alb, pe care scria „Certificat de exonerare, Comisia de Control pentru Germania". Lubert îl privi fix. Abia dacă era scris ceva. Jumătate era ocupat de ștampila CCG și de semnătura ofițerului de informații. Semnătura era precisă și controlată, cu excepția înfloriturii primei litere a numelui de familie. Burnham.

Lubert mângâie certificatul, îl mirosi și chiar îl lipi de piept, ca și cum ar fi fost o scrisoare de dragoste. Avea un *Persilschein*! Îi venea să o sărute pe sosia lui Hitler, să fluture certificatul în aer și să spună întregului Hamburg: „Sunt curat! Sunt liber să lucrez! Liber să călătoresc! Liber să trăiesc!"

Lubert ieși din clădire în stradă. Inspiră adânc și traversă, oprindu-se la marginea ruinelor. Steindamm marca limita exterioară până la care ajunsese marele incendiu și, după patru ani, acest lucru încă se mai vedea clar: de o parte a străzii se înălțau clădiri de șase etaje, de cealaltă, o zonă de ruine aplatizate care se întindeau spre sud până în Hammerbrook, ca o câmpie întinsă care dă de niște stânci abrupte și zimțate. Zona era lipsită de viață, în afara codroșilor negri care căutau hrană în zăpada topită și molozul caselor.

Lubert se uită la păsări și începu să-și imagineze: tot molozul curățat, săparea fundațiilor pentru noile clădiri, rădăcinile viitoarelor clădiri care înfloreau din pământ; o bibliotecă cu o logie deasupra unei curți, un spital cu arcadă, o școală cu muluri și reliefuri! Un cinematograf nou, cu o

galerie în stilul lui, pentru proiecții exterioare. Drumuri pentru mașini. Piste pentru biciclete. Trotuare pentru oameni. Copaci plantați pe bulevarde încântătoare. Debarcadere pe lac. Trenuri pe șine suspendate, trecând pe deasupra acoperișurilor caselor. Fântâni care aruncă apă în modele florale. Parcuri și grădini în care oamenii să gândească, să discute, să se joace, să poarte controverse și să stea împreună. Parcă vedea un întreg oraș nou care se naște din ruină. Un oraș frumos, potrivit pentru copii, părinți și bunici, îndrăgostiți și căutători, pentru cei distruși și cei întremați, cei dispăruți și cei care le simțeau lipsa, cei pierduți și cei regăsiți.

Epilog

Ozi și Ernst mergeau pe malul Elbei, pe drumul lăturalnic spre casa englezului bun.

— De ce nu ai omorât-o? îl întrebă Ernst. Ai avut ocazia.

Era adevărat. Ozi avusese Bestia în luneta lui Zeiss X4, în timp ce ținea degetul pe trăgaciul Mosin-Nagant-ului, cu patul înfipt bine în umăr, așa cum îi arătase Berti. Umblaseră ca niște vânători prin parc, cu picioarele îndreptate spre exterior și genunchii îndoiți, încercând să împuște un fazan, când drept în fața lor dăduseră peste o panteră neagră cu capul în măruntaiele unei căprioare și mușchii gâtului zvâcnind, în timp ce smulgea carnea de pe oase. Ozi vedea dinții ca niște clape de pian, blana neagră ca o haină simandicoasă de damă și ochii ca niște smaralde. „Haide!”, îi șoptise Ernst. „Ce mai aștepți?” Ozi ar fi putut s-o doboare pe loc, dar nu fusese în stare s-o facă și, în acel moment al nehotărârii lui, felina ridicase privirea, clipise din ochii de smarald și plecase furișat.

— Nu știu, spuse Ozi dând din umeri. Nu pot să explic.

Din mers, Ozi alungă escadronul de muște care îi înconjuraseră capul.

— Jur că ne așteaptă o mie de ani de muște. Nemernicele astea mici au cucerit orașul. Și nu sunt mofturoase. O muscă rechiziționează un rahat, își invită întreaga familie și toți verii să stea acolo și îl declară casa lor.

— Acum mi-e dor de zăpadă, spuse Ernst. Cel puțin ținea mirosul sub obroc.

Ajunseră la cotul fluviului, la locul în care Ozi aruncase cenușa mamei lui, în capătul digului. Se întrebă unde era ea acum. Nu aveai cum să-ți dai seama unde te putea duce un fluviu dacă îl lăsai.

Poate era în Cuxhaven. În Heligoland. Sylt. Doar să nu se fi prins în aluviunile noroioase din Grünendeich, ca să o mănânce nemernicele alea de ciori grase la micul dejun. În timp ce vântul îi arunca înapoi cenușa, peste ghete și în gură, existase un moment în care Ozi se gândise că de fapt ar fi trebuit s-o arunce peste ruinele Hammerbrookului sau s-o presare pe peluzele din Jenischpark. Însă apoi își amintise ce spusese ea întotdeauna: „Aș vrea să stau lângă fluviu”. Așa că Ozi așteptase ca vântul să se domolească, apoi luase cenușa din cutia de prăjituri, dintr-un singur pumn, și o aruncase departe. De data asta, cenușa se lăsase pe apa Elbei ca niște fulgi de zăpadă, plutind înspre vest, către mare.

În timp ce se apropiau de casă, Ernst începu să devină agitat.

— Nu sunt sigur că e bine să facem asta. Tu crezi că e bine să facem asta?

— Edmund e prietenul nostru. Ne dă țigări mereu.

— Poate că poliția ne mai caută încă.

— O să mergem printre copaci, pe ascuns, ca Bestia.

Se abătură de la fluviu, traversară grădinile și trecură drumul, avansând de la un copac la altul, până ajunseră vizavi de poarta casei. Se urcară într-un copac ca să vadă mai bine peste zidul grădinii. Ozi luase luneta Zeiss de la Mosin. O scoase din buzunar și începu să cerceteze.

— Îl vezi? întrebă Ernst.

Vechea mașină a colonelului nu mai era pe alee, iar steagul britanic nu mai flutura pe catarg. Nu se vedea nici urmă de Edmund, colonel sau soția colonelului. Nimic.

— Nu-i văd pe englezoi.

— Poate s-au întors acasă, presupuse Ernst. Acum probabil că stau lângă Falezele Albe de la Vindsor și fac glume despre boașele lui Hitler.

Ozi simți o tristețe imensă la acest gând, și nu doar din cauză că avea nevoie de țigări. Continuă să cerceteze casa și parcul, sperând să-l zărească pe prietenul lui – sau pe vreun altul dintre englezii buni.

Printr-o fereastră de la parterul casei, Ozi văzu ceva mișcând. Ajustă luneta și văzu picioarele unui bărbat suit pe o scară. Tatăl iubitei lui Berti aranja ceva: un tablou pe perete. Ozi urmări asta o vreme, apoi continuă să cerceteze: fereastră-perete-fereastră-grădină. Văzu o doamnă care stătea pe un scaun, cu fața la fluviu. Lucra la ceva cu un ac și ață, însă Ozi nu putea să distingă ce anume.

— Acum ce vezi?

— O doamnă. Dar nu e *Mutti* a lui Edmund. N-am mai văzut-o până acum. Dar pare drăguță. Chiar dacă nu se compară cu Marlene D.

— Vine cineva prin grădină, spuse Ernst. O fată grasă.

Ozi se trase de lângă lunetă și văzu o fată care traversa grădina spre doamna de pe scaun.

— E iubita lui Berti, spuse Ozi privind iar prin lunetă. Cineva i-a băgat o minge medicinală sub fustă.

— Ce?

Ozi lăsă jos luneta.

— Iubita lui Berti o să fie *Mutti.*

Îi întinse Zeissul lui Ernst și continuă să urmărească scena cu ochiul liber. Se gândi la fratele lui. El ar fi trebuit să afle despre așa ceva.

— Acum vine un bărbat, spuse Ernst.

Ozi îl văzu pe tatăl iubitei lui Berti traversând grădina spre ceilalți, cu o tavă cu cafea și prăjituri. Puse tava pe măsuța de grădină și își trase un scaun lângă doamnă. Îi spuse ceva și o luă de mână.

— Să venim mai târziu? întrebă Ernst. Ozi? Ce zici să facem?

— Hai să ne mai uităm puțin, spuse Ozi. Aș vrea să văd ce se întâmplă.

virtual-project.eu

violin

[1] Der Bund Deutscher Mädel (în limba germană în original) a fost organizația pentru fete a Partidului Național Socialist German, aripa feminină a Hitlerjugend (N. red.).

[2] *Distinguished Service Order* (în limba engleză în original), decorație militară britanică ce se acordă începând din 1886 pentru fapte de vitejie deosebite în luptă (N. red.).

[3] Sub acest nume, *femeile ruinelor* (în limba germană în original) sunt cunoscute femeile germane care au curățat țara de dărâmături, după terminarea celui de-AI Doilea Război Mondial, ajutând la reconstrucția ei. Au fost mobilizate atunci toate femeile între 15 și 50 de ani, mare parte dintre ele văduve de război sau soții de prizonieri, ca să strângă cele patru milioane de metri cubi de ruine din Germania.

[4] CCG/BE — Control Commission for Germany - British Element (Comisia de control pentru Germania, acronim englezesc în original), organismul care a preluat gradual puterea asupra zonei germane administrate de Anglia, de la guvernul militar, după 1945 (N. red.).

[5] Crewe Alexandra — echipă de fotbal din liga a doua britanică, fondată în 1877, cunoscută mai ales pentru fanii săi fideli decât pentru vreo performanță sportivă deosebită (N. red.).

[6] Navy, Army and Air Force Institutes (în limba engleză în original) este o organizație creată de guvernul britanic în 1921 care are drept scop oferirea de produse de larg consum și servicii recreaționale angajaților armatei britanice și familiilor lor. NAAFI deține magazine, cluburi, restaurante, spălătorii ș.a. în cadrul bazelor militare, precum și cantine la bordul vaselor militare britanice (N. red.).

[7] Angostura Bitters este numele unei băuturi de culoare roșu-închis, cu o concentrație mare de alcool (44,7%), fabricată din plante, în 1824, de către un medic german aflat în Venezuela. Folosită la început drept medicament, băutura face parte acum din compoziția multor coctailuri clasice (N. red.).

[8] Bancnote proprii pe care armata britanică (British Armed Forces) le-a emis începând cu 1946, pentru a fi folosite în zonele germane aflate sub administrația ei (N. red.).

[9] Noël Coward (1899-1973) — om de teatru englez deosebit de talentat și prolific în perioada Interbelică și implicat ca voluntar în cel de-AI Doilea Război Mondial (N. red.).

{10} Gauleiter (în limba germană, în original) — șef al unei organizații regionale a Partidului Nazist (N. red.).

{11} Măgar (în limba germană în original) (N. red.).

{12} Royal Electrical and Mechanical Engineers (în limba engleză în original) — detașament al armatei britanice cu rol de întreținere și reparare a echipamentelor militare (N. red.).

{13} Maximilian Johannes Maria Hubert Reichsgraf von Spee - ofițer naval al marinei germane Kaiserliche, care a comandat Squadronul Asiei de Est în timpul Primului Război Mondial.

{14} *Călătoriile lui Gulliver,* traducere de Leon Levițchi, Editura Adevărul Holding, 2009, p. 100. (N. trad.).

{15} Veronica Lake (1922-1973), actriță americană de teatru și film, celebră în anii '40 în special datorită coafurii sale, copiate apoi nu numai de alte actrițe de la Hollywood, ci și de femeile din lumea întreagă (N. red.).

{16} Pe domeniul de la Bletchley Park a funcționat, în timpul celui de-AI Doilea Război Mondial, organizația de criptanaliză cea mai importantă din Anglia, cea care a descifrat coduri inamice de importanță vitală pentru soarta războiului, precum Enigma sau Lorenz (N. red.).

{17} Trimitere la versurile colindului „God Rest Ye Merry, Gentleman", în care este vorba despre vestea nașterii lui Isus (N. red.).

{18} Medicament produs începând cu anul 1938, pe bază de metamfetamină (un drog psihostimulent, care reducea teama, printre altele), folosit pe scară largă de către soldați în cel de-AI Doilea Război Mondial și nu numai (N. red.).

{19} Lew Ayres, actor de filme american (1908-1996), devenit celebru pentru rolul ofițerului german sensibil și pacifist, Paul Baumer, din ecranizarea *Nimic nou pe frontul de vest* (N. red.).

{20} Royal Air Force — aviația militară a Marii Britanii (N. red.).

Table of Contents

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
Epilog

Table of Contents

1. 5
2. 23
3. 38
4. 60
5. 84
6. 121
7. 143
8. 195
9. 225
10. 237
11. 261
12. 275
13. 293
14. 309
15. 320
Epilog 326